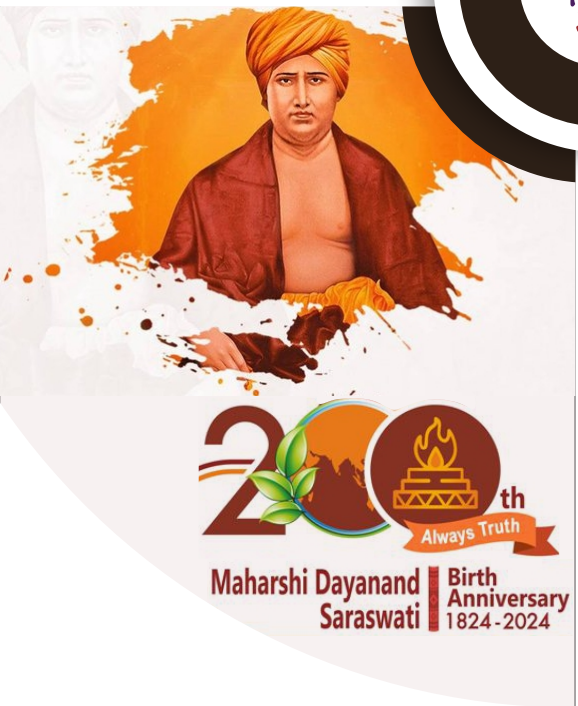

વર્તમાન પ્રવાહો

February E-COPY

01/02/2024
to
29/02/2024

PM સૂર્ય ઘર :
મફત વીજળી યોજના

ભારત રત્ન પુરસ્કાર 2024

ઓડિશાના ગુપ્તેશ્વર જંગલને
જૈવવિવિધતા હેરિટેજ સાઈટ
તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું

મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતીની 200મી જન્મજયંતિ

પેજ નં.
17

ભારત 2047 સુધીમાં
6 મેગા પોર્ટ વિકસાવશે

પેજ નં.
30

દેશના સૌથી લાંબા કેબલ બ્રિજ
સુદર્શન સેતુનું લોકાર્પણ

પેજ નં.
59

ભારત અને સાઉદી અરેબિયા
સંયુક્ત સૈન્ય ક્વાયટ
'SADA TANSEEQ'

GPSC-I/II | GPSC-III | નાયબ મામલતદાર

PSI-ASI | CONSTABLE | તલાટી | બિન સચિવાલય

BANK | SBI | IBPS | SSC | RAILWAY

(Creating A Way For Govt. Jobs)

Banking Academy

(Preparation for All Types of Competitive Exams)

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	મુદ્દાઓ	પાના નંબર
મહિનાના મુખ્ય મુદ્દાઓ :		
1	ભારત રત્ન પુરસ્કાર 2024	05
2	સ્થાનિક સંસ્થાઓ અને SC / ST યાદીઓ પર J & K બિલ	06
3	ભારતમાં નવી રામસર સાઈટ	07
4	જાહેર પરીક્ષાઓ (અયોગ્ય માધ્યમોની રોકથામ) બિલ, 2024	08
5	સુપ્રીમ કોર્ટે ઈલેક્ટોરલ બોન્ડ સ્કીમને ગેરબંધારણીય જાહેર કરી	09
6	ઉત્તરાખંડ સરકારે યુનિફોર્મ સિવિલ કોડ બિલ પસાર કર્યું	10
આંતરરાજ્ય		
7	કેન્દ્ર સરકારે ભિક્ષાવૃત્તિને નાબૂદ કરવા માટે 30 શહેરોને લક્ષ્યાંકિત કર્યા છે	11
8	ASI એ જ્ઞાનવાપી મસ્જિદ પર સર્વે રિપોર્ટ બહાર પાડ્યો	11
9	આધાર કાર્ડએ નાગરિકતા અને જન્મ તારીખનો પુરાવો નથી	12
10	આરક્ષણના અમલીકરણ પર UGC ની ડ્રાફ્ટ માર્ગદર્શિકા	12
11	પરંપરાગત દવાઓ માટે ડેટાનું કોડિફાઈંગ	13
12	ભારતે યુનેસ્કોની વર્લ્ડ હેરિટેજ યાદી માટે 'મરાઠા મિલિટરી લેન્ડસ્કેપ ઓફ ઈન્ડિયા' ને નોમિનેટ કર્યું	13
13	મા કામાખ્યા દિવ્ય લોક પરિયોજનાનો શિલાન્યાસ	14
14	કર્ણાટક સરકારે 'ડિજિટલ ડિટોક્સ' પહેલ શરૂ કરી	14
15	ભારતીય નૌકાદળે 2024 ને 'Year of Naval Civilians' તરીકે જાહેર કર્યું	14
16	કેન્દ્રીય કેબિનેટે ટેલિકોમ સ્પેક્ટ્રમની હરાજીને મંજૂરી આપી	15
17	સિનેમા થિયેટરોમાં શ્રવણ અને દૃષ્ટિની ક્ષતિ ધરાવતી વ્યક્તિઓની સુલભતા માટેની માર્ગદર્શિકા	15
18	કોચીમાં Codex Committee on Spices and Culinary Herbs (ccsch) નું 7 મું સત્ર યોજાયું	16
19	PETA એ આસામમાં પરંપરાગત ભેંસ અને બુલબુલની લડાઈને હાઈકોર્ટમાં પડકારી	16
20	EC એ અજિત પવારના જૂથને NCP તરીકે માન્યતા આપી	16
21	નાઝૂલ (Nazool) જમીન શું છે?	17
22	ભારત 2047 સુધીમાં 6 મેગા પોર્ટ વિકસાવશે	17
23	સંસદે PVTG આદિવાસીઓને ST યાદીમાં સામેલ કરવા માટેનું બિલ પસાર કર્યું	18
24	ઓડિશાના ગુપ્તેશ્વર જંગલને જૈવવિવિધતા હેરિટેજ સાઈટ તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું	18
25	ભારતમાં કોમ્યુનિટી રેડિયો સ્ટેશનો માટે સુધારેલી માર્ગદર્શિકા	19
26	ફારસી ભાષાને ભારતની શાસ્ત્રીય ભાષાઓમાં સામેલ કરવામાં આવી	19
27	ANUVADINI - AI Tool	20
28	ખજૂરાહો ડાન્સ ફેસ્ટિવલની સુવર્ણ જયંતિ	20
29	જાપાન ભારતીય પ્રોજેક્ટ્સને ફાઈનાન્સ કરવા માટે રૂ.12,800 કરોડની લોન આપશે	21
30	રાયસીના ડાયલોગ 2024	21
31	IRDAI એ ઓનલાઈન ઈન્સ્યોરન્સ માર્કેટપ્લેસ બીમા સુગમ માટે ડ્રાફ્ટ રેગ્યુલેશન્સ જાહેર કર્યા	21
32	વૈશ્વિક કઠોળ પરિષદ : 2024	22
33	મરાઠા આરક્ષણ બિલ	23

34	'SUFALAM' ફૂડ પ્રોસેસિંગ માટે સ્ટાર્ટ – અપ કોન્કલેવનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું	23
35	રાણી ચેન્નમ્મા	23
36	હૈદરાબાદમાં ભારતના પ્રથમ ડિજિટલ નેશનલ મ્યુઝિયમ ઓફ એપિગ્રાફીનું ઉદ્ઘાટન	24
37	ઓપન નેટવર્ક ડિજિટલ કોમર્સ (ONDC) પર સૌપ્રથમ વાજબી ભાવની દુકાનો ઓન-બોર્ડ્સ	24
38	સ્માર્ટ ગ્રામ પંચાયત	24
39	ભારત ઊર્જા સપ્તાહ, 2024	25
40	37મો સૂરજકુંડ આંતરરાષ્ટ્રીય હસ્તકલા મેળો	25
41	CBSE દ્વારા કેડિટ સિસ્ટમની રજૂઆત	26
42	મેદારામ જાત્રા ઉત્સવ	26
ગુજરાત		
43	સમુદ્રી શેવાળની ખેતીને પ્રોત્સાહન આપવા પર રાષ્ટ્રીય સંમેલન	28
44	અંબાજી ખાતે ગબ્બર પરિક્રમા મહોત્સવનું આયોજન	28
45	રાજ્યની અંદર એક તાલુકા દીઠ એક ગામને સ્માર્ટ વિકલેજમાં પરિવર્તન કરવાના હેતુથી મુખ્યમંત્રીની આગેવાની હેઠળની એક નોંધપાત્ર પહેલ	28
46	મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતીની 200મી જન્મજયંતિ	29
47	તરભ ધામે વાળીનાથ મહાદેવ સુવર્ણશિખર પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ	29
48	નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટી (NFSU)ની 44મી ઓલ ઈન્ડિયા કિમિનોલોજી કોન્ફરન્સ	29
49	ગુજરાત વિદ્યાપીઠના 17મા કુલપતિ તરીકે ડૉ.હર્ષદ પટેલની નિમણૂક	30
50	દેશના સૌથી લાંબા કેબલ બ્રિજ સુદર્શન સેતુનું લોકાર્પણ	30
51	રાજકોટમાં ગુજરાતની પ્રથમ AIIMS નું ઉદ્ઘાટન કર્યું	31
52	AMUL ની સુવર્ણ જયંતિ ઉજવાઈ	31
53	ગુજરાત બજેટ 2024-2025	31
આંતરરાષ્ટ્રીય		
54	ભારત – ફ્રાન્સ દ્વિપક્ષીય સંબંધો	36
55	ICJ એ ઈઝરાયલને ગાઝામાં નરસંહાર કૃત્યો અટકાવવા આદેશ આપ્યો	37
56	ઈરાને ભારતીય પ્રવાસીઓ માટે 15 દિવસની વિઝા – મુક્ત નીતિ રજૂ કરી	37
57	બુર્કિના ફાસો, માલી અને નાઈજરે ECOWAS માંથી બસી જવાની જાહેરાત કરી	37
58	7મી હિંદ મહાસાગર પરિષદ, 2024	38
59	ગ્લોબલ બાયોડાયવર્સિટી ફેમવર્ક (GBFF)	38
60	શ્રીલંકા અને મોરેશિયસમાં UPI પેમેન્ટ સર્વિસ લોન્ચ	39
61	PM મોદીની 2024ની UAE મુલાકાત-મુખ્ય કરારો	39
62	વર્લ્ડ ગવર્નમેન્ટ સમિટ 2024	40
અર્થવ્યવસ્થા		
63	\$ 1 ટ્રિલિયનના નિકાસના લક્ષ્ય માટે છ ફોકસ સેક્ટર ઓળખ્યા	42
64	ફ્રાન્સના એફિલ ટાવર ખાતે UPI નું લોન્ચિંગ થયું	42
65	સપ્ટેમ્બર 2023 માં RBI નો ડિજિટલ પેમેન્ટ ઈન્ડેક્સ 418.77 થયો	42
66	Paytm પેમેન્ટ્સ બેંક સામે RBI ની કાર્યવાહી	43
67	Indian Economy - A Review રિપોર્ટ	43
68	RBI એ Juspay, Zoho અને Decentro ને પેમેન્ટ એગ્રીગેટર લાઈસન્સ આપ્યું	44
69	PayGlocal ને RBI તરફથી પેમેન્ટ એગ્રીગેટર લાઈસન્સ માટે સૈદ્ધાંતિક મંજૂરી મળી	44
70	વચગાળાનું બજેટ 2024-25	44
71	ભારત સરકારે સ્પેસ સેક્ટરમાં 100% FDIને મંજૂરી આપી	46

યોજના, પોર્ટલ અને એપ્લિકેશન		
72	કેન્દ્રિય કેબિનેટે સબસીડીવાળી ખાંડ યોજના અને અન્ય યોજનાઓના વિસ્તરણને મંજૂરી આપી	48
73	પ્રધાનમંત્રી મત્સ્ય કિસાન સમૃદ્ધિ સહ- યોજના અને FIDF	48
74	SWATI (Science for Women - A Technology & Innovation) પોર્ટલ	50
75	PM સૂર્ય ઘર : મફત વીજળી યોજના	50
76	કેન્દ્રીય મંત્રી અશ્વિની વૈષ્ણવે વાર્ષિક ક્ષમતા નિર્માણ યોજનાનો પ્રારંભ કર્યો	50
77	માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલયે 4 પોર્ટલ લોન્ચ કર્યા	51
રિપોર્ટ અને ઈન્ડેક્સ		
78	ટ્રાફિક ઈન્ડેક્સ રેન્કિંગ 2023	52
79	ભ્રષ્ટાચાર ધારણા સૂચકાંક 2023	52
80	IEA એ ઈલેક્ટ્રિસિટી 2024 રિપોર્ટ બહાર પાડ્યો	53
81	ઓલ ઈન્ડિયા સર્વે ઓન હાયર એજ્યુકેશન (AISHE) 2021-2022	53
82	વાર્ષિક મૃત્યુદંડ અહેવાલ 2023	54
83	NITI આયોગે GROW રિપોર્ટ અને પોર્ટલ લોન્ચ કર્યા	55
84	સ્ટેટ ઓફ વર્લ્ડસ માઈગ્રેટરી સ્પીસીસ રિપોર્ટ	55
85	લોજિસ્ટિક્સ પર્ફોર્મન્સ ઈન્ડેક્સ 2023	56
પર્યાવરણ, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી		
86	નાઈટ્રોજન હાયપોક્રિસિયા શું છે?	58
87	INSAT - 3DS ઉપગ્રહને ફેલગ ઓફ કરવામાં આવ્યો	58
88	ઓડિશા વિશ્વની પ્રથમ મેલાનિસ્ટિક ટાઈગર સફારીની સ્થાપના કરશે	59
89	તમિલનાડુ અને કેરળના દરિયાકાંઠેથી ઈલ (Eel) ની બે નવી પ્રજાતિઓ મળી આવી	59
90	ભારત અને સાઉદી અરેબિયા સંયુક્ત સૈન્ય ક્વાયત 'SADA TANSEEQ'	59
91	ભારતમાં હિમ ચિત્તાની સ્થિતિ અંગેનો રિપોર્ટ બહાર પાડવામાં આવ્યો	60
92	ભારતીય મહિલાઓમાં સર્વાઈકલ કેન્સરનું જોખમ	60
93	કેન્યાએ કોલ્ટન અનામતની શોધની પૃષ્ઠિ કરી	61
94	INS સંધ્યાક - પ્રથમ સર્વે વેસલ લાર્જ શિપ ભારતીય નૌકાદળમાં સામેલ	61
95	ભારતે સ્ટીલ સેક્ટરમાં ગ્રીન હાઈડ્રોજન માટેની માર્ગદર્શિકા બહાર પાડી	62
96	બનેરઘટ્ટા નેશનલ પાર્કમાં પ્રસ્તાવિત હાઈવેને લઈને વિરોધ પ્રદર્શનો થયા	62
97	ફ્યુચર સર્ક્યુલર કોલાઈડર (FCC)	62
98	TOI-715b : NASA એ સંભવિત રીતે વસવાટ યોગ્ય સુપર અર્થ શોધ્યું	63
99	ભારતના ગગનયાન મિશન પહેલા વ્યોમ મિત્રને અવકાશમાં મોકલવામાં આવશે	63
100	ઓબેલિસ્ક (Obelisks) શું છે?	63
101	NASA ની DC - 8 ફ્લાઈંગ લેબોરેટરી	64
102	Deep Tech શું છે?	64
103	નવી ઈમેજ - કરેક્શન ટેકનિક કોલ્ડ એટમ્સની ઈમેજિંગને વધારે છે	65
104	અલાસ્કા પોક્સ વાયરસ	65
105	Kyasanur Forest Disease	66
106	C-DOT અને IIT - ખડગપુરે 10- Gigabit - Capable Symmetric Passive optical Network (XGS-PON) માટે પ્રોટોટાઈપ વિકસાવવા માટે કરાર કર્યા	66
107	CSIR - NAL દ્વારા હાઈ એલિટિયુડ સ્યુડો - સેટેલાઈટ (HAPS)નું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું	66
108	પરિવહન ક્ષેત્રમાં ગ્રીન હાઈડ્રોજનના ઉપયોગ માટે માર્ગદર્શિકા જાહેર	67
109	MILAN - 2024 બહુપક્ષીય નૌકા ક્વાયત	67

110	TASL દ્વારા વિકસિત ભારતનો પ્રથમ સ્વદેશી જાસૂસી ઉપગ્રહ	68
111	રિલાયન્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ ChatGPT - શૈલીની AI - સેવા 'Hanooman' લોન્ચ કરશે	68
112	ગ્રીન એનાકોન્ડાની બે નવી પ્રજાતિઓ	68
113	NASA અને JAXA વિશ્વનો પ્રથમ લાકડાનો ઉપગ્રહ લોન્ચ કરશે	69
114	Kairali AI Chip	69
115	વાયુશક્તિ - 2024 કવાયત	69
116	ગિની કૃમિ રોગ (Guinea Worm Disease)	70
રમત-જગત		
117	ખેલો ઈન્ડિયા વિન્ટર ગેમ્સ 2024 માસ્કોટ, સ્નો લેપર્ડ 'શીન - એ શી' નું અનાવરણ	71
118	ખેલો ઈન્ડિયા યુથ ગેમ્સ, 2024	71
119	ઓસ્ટ્રેલિયન ઓપન 2024	71
120	બેડમિન્ટન એશિયા ટીમ ચેમ્પિયનશિપ 2024	72
121	ICC અંડર - 19 ક્રિકેટ વર્લ્ડકપ, 2024	72
122	જસપ્રીત બુમરાહ ત્રણેય ફોર્મેટમાં નંબર-1 બનનાર પ્રથમ બોલર	72
નિમણૂક, વ્યક્તિ, પુસ્તક અને નિધન		
123	જસ્ટિસ રિતુ બહારી ઉત્તરાખંડ હાઈકોર્ટના પ્રથમ મહિલા ચીફ જસ્ટિસ બન્યા	74
124	અનિલકુમાર લાહોટીની TRAI ના અધ્યક્ષ તરીકે નિમણૂક	74
125	સુપ્રીમ કોર્ટના વરિષ્ઠ વકીલ ફલી નરીમાનનું નિધન	74
એવોર્ડ અને પુરસ્કાર		
126	વીરતા પુરસ્કારો	75
127	ભારતીય મૂળના ત્રણ સંશોધકોએ બ્રિટનમાં યુવા વિજ્ઞાનીઓ માટે બ્લાવટનિક એવોર્ડ જીત્યો	75
128	પદ્મ પુરસ્કાર 2024	76
129	69 મો ફિલ્મફેર એવોર્ડ 2024	77
130	ભારતે iRASTE પ્રોજેક્ટ માટે 9 મો GovTech પ્રાઈઝ જીત્યો	78
131	જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કાર 2023	78
132	શશિ થરુરને ફાન્સનો સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કાર એનાયત	79
133	ગ્રેમી એવોર્ડ 2024	79
મહત્વના દિવસો		
134	01 ફેબ્રુઆરી :- ભારતીય તટરક્ષક દળ દિવસ (Indian Coast Guard Day)	80
135	02 ફેબ્રુઆરી :- વિશ્વ આર્દ્રભૂમિ દિવસ (World Wetlands Day)	80
136	04 ફેબ્રુઆરી :- વિશ્વ કેન્સર દિવસ (World Cancer Day)	80
137	10 ફેબ્રુઆરી :- વિશ્વ કઠોળ દિવસ (World Pulses Day)	81
138	11 ફેબ્રુઆરી :- વિશ્વ યુનાની દિવસ	81
139	11 ફેબ્રુઆરી :- વિજ્ઞાનમાં મહિલાઓ અને છોકરીઓનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ	81
140	13 ફેબ્રુઆરી :- વિશ્વ રેડિયો દિવસ (World Radio Day)	81
141	13 ફેબ્રુઆરી :- રાષ્ટ્રીય મહિલા દિવસ (National Woman's Day)	82
142	20 ફેબ્રુઆરી :- વિશ્વ સામાજિક ન્યાય દિવસ (World Day of Social Justice)	82
143	21 ફેબ્રુઆરી :- આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃભાષા દિવસ (International Mother Language Day)	82
144	24 ફેબ્રુઆરી :- કેન્દ્રીય ઉત્પાદ શુલ્ક દિવસ (Central Excise Day)	82
145	27 ફેબ્રુઆરી :- રાષ્ટ્રીય પ્રોટીન દિવસ (National Protein Day)	83
146	28 ફેબ્રુઆરી :- રાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન દિવસ (National Science Day)	83
Current Affairs Booster		84
Facts.... Inshort		94

1

મહત્વના મુખ્ય મુદ્દાઓ

ભારત રત્ન પુરસ્કાર 2024

- ભારત સરકાર વર્ષ 2024 માટે 5 પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિઓને ભારત રત્ન પુરસ્કારથી સન્માનિત કરશે.
- આ વર્ષે 5 પુરસ્કારોની સંખ્યા એ (વર્ષ 1999 માં જાહેર કરાયેલા 4 કરતા વધુ) એક વર્ષમાં જાહેર કરવામાં આવેલા સૌથી વધુ છે.
- જાહેર કરાયેલા 5 પુરસ્કારોમાંથી 4 મરણોત્તર છે. લાલકૃષ્ણ અડવાણી એકમાત્ર એવા છે જેમને તેમના જીવનકાળમાં પુરસ્કાર મળ્યો છે.

❖ કર્પૂરી ઠાકુર

- બિહારના પૂર્વ મુખ્યમંત્રી કર્પૂરી ઠાકુરને મરણોત્તર ભારત રત્નથી સન્માનિત કરવામાં આવશે જે તેની 100 મી જન્મજયંતિ પર જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- કર્પૂરી ઠાકુરનો જન્મ વર્ષ 1924 માં સમાજના સૌથી પછાત વર્ગોમાંનાં એક - નાઈ (બાર્બર) સમુદાયમાં થયો હતો.
- તેઓ સમાજના હાંસિયામાં ઘડેલાઈ ગયેલા વર્ગો પ્રત્યેની તેમની અતૂટ પ્રતિબદ્ધતા માટે જાણીતા છે.
- કર્પૂરી ઠાકુરને 'જનનાયક' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવતા હતા અને તેમણે ભારત છોડો ચળવળમાં પણ ભાગ લીધો હતો તથા જેલમાં ઘણા મહિનાઓ રહ્યા હતા.
- તેઓ બે વાર (ડિસેમ્બર 1970 થી જૂન 1971) અને (ડિસેમ્બર 1977 થી એપ્રિલ 1979) બિહારના મુખ્ય પ્રધાન હતા.
- તેઓ તેમની સમગ્ર કારકિર્દી દરમિયાન અનેક રાજકીય પક્ષો સાથે સંકળાયેલા હતા.
- તેમણે પ્રજા સમાજવાદી પાર્ટી સાથે રાજકીય સફર શરૂ કરી અને બાદમાં જનતા પાર્ટી સાથે જોડાણ કર્યું.
- તેમણે બિહારમાં પછાત વર્ગો માટે નોકરીમાં અનામતની ભલામણ કરતો મુંગેરીલાલ કમિશનના અહેવાલનો અમલ કરાવ્યો હતો.
- બિહાર ટેનન્સી એક્ટ દ્વારા જમીન સુધારણા લાગૂ કરીને કૃષિ ઉત્પાદકતા અને ગ્રામીણ વિકાસમાં વધારો કરીને લાખો ખેડૂતોને સશક્ત બનાવ્યા હતા.
- આ પુરસ્કાર માત્ર તેમના નોંધપાત્ર યોગદાનને જ સન્માનિત કરતું નથી પરંતુ સમાજને વધુ ન્યાયી અને સમાવેશી બનાવવાના તેમના વિઝનને ચાલુ રાખવા માટે પ્રેરણા આપે છે.
- ફેબ્રુઆરી 1988 માં તેમનું અવસાન થયું હતું.

❖ લાલકૃષ્ણ અડવાણી

- 8 નવેમ્બર, 1927 ના રોજ ભારતના વિભાજન પહેલા કરાચીમાં તેમનો જન્મ થયો હતો.
- લાલકૃષ્ણ અડવાણી એક ભારતીય રાજકારણી છે જેમણે 2002 થી 2004 સુધી ભારતના 7 મા નાયબ વડાપ્રધાન તરીકે સેવા આપી હતી.
- તેમણે અટલ બિહારી વાજપેયી હેઠળ 1998 થી 2004 સુધી ગૃહપ્રધાન તરીકે પણ સેવા આપી હતી.
- RSS દ્વારા રાજકારણમાં પ્રવેશ કર્યો અને વર્ષ 1951 માં જનસંઘમાં સભ્યપદ મેળવ્યું હતું.
- તેઓ વર્ષ 1980 માં ભારતીય જનતા પાર્ટીના સહ સ્થાપકોમાંના એક હતા અને ત્રણ વખત પક્ષના પ્રમુખ તરીકે સેવા આપી હતી.
- અડવાણીએ અયોધ્યામાં રામમંદિરના નિર્માણની હિમાયત કરવા માટે ગુજરાતના સોમનાથથી રામ રથયાત્રાનો પ્રારંભ કર્યો હતો અને અયોધ્યામાં સમાપન કર્યો હતો.
- વર્ષ 2015 માં તેમને પદ્મ વિભૂષણથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.

❖ પીવી નરસિમ્હા રાવ

- પમુલાપર્થી વેંકટ નરસિમ્હા રાવ એક ભારતીય વકીલ, રાજકારણી અને સાહિત્યકાર હતા.
- તેમણે 1991 થી 1996 સુધી ભારતના 9 મા વડાપ્રધાન તરીકે સેવા આપી હતી.

ભારત રત્ન વિશે....

- તે દેશનો સર્વોચ્ચ નાગરીક પુરસ્કાર છે. જેની સ્થાપના 2 જાન્યુઆરી 1954 ના રોજ કરવામાં આવી હતી.
- માનવીય પ્રયત્નોના કોઈ પણ ક્ષેત્રમાં સર્વોચ્ચ કમની અસાધારણ સેવા / પ્રદર્શન માટે તેને પુરસ્કાર આપવામાં આવે છે.
- ભારત રત્ન માટેની ભલામણો વડાપ્રધાન દ્વારા ભારતના રાષ્ટ્રપતિને કરવામાં આવે છે.
- ભારત રત્ન પુરસ્કારોની સંખ્યા ચોક્કસ વર્ષમાં મહત્તમ ત્રણ સુધી મર્યાદિત છે.

- ✘ તે દક્ષિણ ભારતમાંથી પ્રથમ વડાપ્રધાન અને બિન- હિન્દી ભાષી પ્રદેશમાંથી બીજા વડાપ્રધાન હતા.
- ✘ તેઓ 1971 થી 1973 સુધી આંધ્રપ્રદેશના મુખ્યમંત્રી હતા.
- ✘ વર્ષ 1991 માં તત્કાલિન નાણાપ્રધાન ડો. મનમોહનસિંહ સાથે મળીને ભારતીય અર્થવ્યવસ્થાના ઉદારીકરણ, ખાનગીકરણ અને વૈશ્વિકીકરણની શરૂઆત કરી હોવાથી ભારતમાં આર્થિક સુધારાના પિતા તરીકે વ્યાપકપણે પ્રશંસા કરવામાં આવે છે.
- ✘ પેમેન્ટ બેલેન્સ કટોકટી, બાબરી મસ્જિદ ધ્વંસ અને કાશ્મીરમાં બળવા જેવા અનેક પડકારોમાંથી દેશને આગળ વધાર્યો હતો.

❖ ચૌધરી ચરણ સિંહ

- ✘ ચૌધરી ચરણ સિંહ એક ભારતીય રાજકારણી અને સ્વતંત્રતા સેનાની હતા.
- ✘ તેમનો જન્મ વર્ષ 1902 માં ઉત્તરપ્રદેશના મેરઠ જિલ્લાના નુરપુર ખાતે થયો હતો.
- ✘ તેઓએ 1979 થી 1980 દરમિયાન ભારતના 5 વડાપ્રધાન તરીકે સેવા આપી હતી.
- ✘ તેઓ 2 વખત ઉત્તરપ્રદેશના મુખ્યપ્રધાન રહી ચૂક્યા છે.
- ✘ તેમણે આઝાદીની અહિંસક લડાઈમાં ગાંધીજીને અનુસર્યા અને 1930 માં તેમને બ્રિટિશરો દ્વારા મીઠાના કાયદાના ભંગ બદલ 12 વર્ષ માટે જેલમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા.
- ✘ તેમને ખેડૂતોના અધિકારો, કલ્યાણ અને હિતોના ચેમ્પિયન તરીકે યાદ કરવામાં આવે છે.
- ✘ તેમણે લેન્ડ હોલ્ડિંગ એક્ટ 1960 ની શરૂઆત કરી હતી જેનો હેતુ સમગ્ર રાજ્યમાં એકસમાન બનાવવા માટે જમીન હોલ્ડિંગ પરની ટોચમર્યાદા ઘટાડવાનો છે.
- ✘ દેશભરમાં તેમની જન્મજયંતિ 23 ડિસેમ્બરને 'કિસાન દિવસ' તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.

❖ એમ એસ સ્વામીનાથન

- ✘ ભારતની કૃષિ અને ખેડૂતોના કલ્યાણમાં તેમના અમૂલ્ય યોગદાનને માન આપીને ભારતમાં હરિયાણી ક્રાંતિના પિતા ડો. એમ. એસ. સ્વામીનાથનને ભારત રત્ન એનાયત કરવામાં આવે છે.
- ✘ ભારતમાં હરિયાણી ક્રાંતિના જનક તરીકે પ્રસિદ્ધ ડૉ. એમ. એસ. સ્વામીનાથનનું 98 વર્ષની વયે નિધન થયું છે.
- ✘ ભારતીય કૃષિમાં તેમનું યોગદાન અને ખેડૂતોના જીવનમાં સુધારો લાવવાની તેમની પ્રતિબદ્ધતા આવનારી પેઢીઓ માટે યાદ રાખવામાં આવશે.
- ✘ તેમનો જન્મ 7 ઓગસ્ટ, 1925ના રોજ મદ્રાસ પ્રેસિડેન્સીના કુમ્બકોન (હાલ તમિલનાડુ) ખાતે થયો હતો.
- ✘ તેમનું પૂરું નામ મનકોમ્બુ સાંબાસિવન સ્વામીનાથ છે.
- ✘ તેમણે પ્રાણીશાસ્ત્ર અને કૃષિમાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવ્યું હતું.
- ✘ મદ્રાસ યુનિવર્સિટીમાંથી સ્નાતકની ડિગ્રી મેળવ્યા બાદ પી.એચ.ડી. કેમ્બ્રિજ યુનિવર્સિટીમાંથી જિનેટિક્સમાં કર્યું હતું.
- ✘ 1947માં તેઓ જિનેટિક્સ અને છોડના સંવર્ધનનો અભ્યાસ કરવા નવી દિલ્હીમાં ભારતીય કૃષિ સંશોધન સંસ્થા (IARI) ગયા હતા.
- ✘ વર્ષ 1949માં તેમણે સાયટોજેનેટિક્સમાં અનુસ્નાતક ડિગ્રી મેળવી હતી, તેમનું સંશોધન બટાટા પર વિશેષ ધ્યાન આપીને સોલેનમ જીનસ પર કેન્દ્રિત હતું.
- ✘ તેમણે ચોખા અને ઘઉંની ઉચ્ચ ઉપજ આપતી જાતોના વિકાસમાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવી હતી, જેણે ભારતને ખાદ્યપદાર્થોની ખોટવાળા રાષ્ટ્રમાંથી આત્મનિર્ભર રાષ્ટ્રમાં પરિવર્તિત કરવામાં મદદ કરી હતી.
- ✘ પ્રસિદ્ધ અમેરિકન કૃષિશાસ્ત્રી નોર્મન બોર્લગ સાથે સ્વામીનાથનના વૈજ્ઞાનિક પ્રયાસો, ખેડૂતો અને અન્ય વૈજ્ઞાનિકો સાથે જન ચળવળનું નેતૃત્વ કરીને જાહેર નીતિઓ દ્વારા વર્ષ 1960ના દાયકામાં ભારત અને પાકિસ્તાનને દુષ્કાળ જેવી પરિસ્થિતિમાંથી બચાવ્યા હતા.
- ✘ વર્ષ 1979 થી 1982 દરમિયાન ઈન્ડિયન કાઉન્સિલ ઓફ એગ્રીકલ્ચર રિસર્ચ (ICAR)ના ડાયરેક્ટર જનરલ તરીકે નિયુક્ત થયા હતા.
- ✘ વર્ષ 1982માં તેઓ ઈન્ટરનેશનલ રાઈસ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટના ડાયરેક્ટર જનરલ તરીકે નિયુક્ત થયા હતા.
- ✘ વર્ષ 1988માં તેમણે એમ.એસ. સ્વામીનાથન રિસર્ચ ફાઉન્ડેશનની સ્થાપના કરી હતી.
- ✘ વર્ષ 2004માં સ્વામીનાથનને રાષ્ટ્રીય કિસાન આયોગના અધ્યક્ષના રૂપે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. વર્ષ 2006માં તેમણે રિપોર્ટ રજૂ કર્યો, જેમાં ખેડૂતોના પાક માટે વાજબી લઘુત્તમ ટેકાના ભાવની ભલામણ કરી હતી.

ડૉ. એમ. એસ. સ્વામીનાથનને અપાયેલા પુરસ્કારો

- ✘ પદ્મશ્રી - 1967
- ✘ રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ - 1971
- ✘ પદ્મભૂષણ - 1972
- ✘ વિશ્વ ખાદ્ય પુરસ્કાર - 1987 (સૌ પ્રથમ)
- ✘ પદ્મ વિભૂષણ - 1989

સ્થાનિક સંસ્થાઓ અને SC / ST યાદીઓ પર J & K બિલ

- ➔ તાજેતરમાં રાજ્યસભાએ અન્ય પછાત વર્ગો (OBC) માટે અનામત અને જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં SC અને ST ની સૂચિમાં ફેરફાર સાથે સંબંધિત 3 બિલ પસાર કર્યા છે.
- ➔ લોકસભાએ અગાઉ તેમને પસાર કર્યા હોવાથી, તમામ બિલોને એક અધિનિયમ બનવા માટે સંસદ દ્વારા પસાર કરવામાં આવ્યા હોવાનું માનવામાં આવે છે.

❖ J & K Local Bodies Laws (Amendment) Bill 2024

- ✘ આ બિલ જમ્મુ અને કાશ્મીર કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશમાં સ્થાનિક સંસ્થાઓ (પંચાયતો અને નગરપાલિકાઓ) માં OBC ને અનામત આપવા માટે નીચેની જોગવાઈઓમાં સુધારો કરવા માંગે છે.

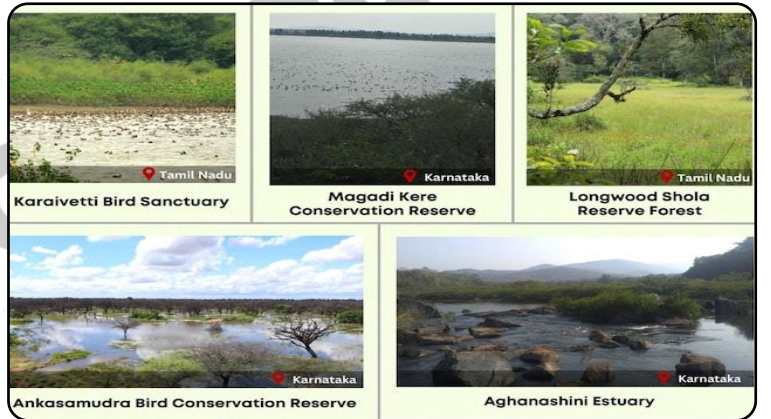
- પ્રસ્તાવિત સુધારાઓ બંધારણની જોગવાઈઓ સાથે કાયદામાં સુસંગતતા લાવવાનો પ્રયાસ કરે છે, ખાસ કરીને ભાગ IX અને ભાગ IXA, જે પંચાયતો અને નગરપાલિકાઓથી સંબંધિત છે.
- બંધારણના અનુચ્છેદ 243 D અને 243 T પછાત વર્ગો માટે પંચાયતો અને નગરપાલિકાઓમાં બેઠકો અનામત રાખવા માટે રાજ્ય વિધાનસભાને સત્તા આપે છે. જમ્મુ કાશ્મીરના હાલના કાયદામાં આવી અનામતની જોગવાઈ નથી, સૂચિત કાયદો આ વિસંગતતાને દૂર કરવાનો છે.
- બંધારણની કલમ 243 K અને 243 ZA મુજબ, મતદાર યાદી તૈયાર કરવી અને પંચાયતો અને નગરપાલિકાઓની ચૂંટણીઓ યોજવી જેવા કાર્યો માટે જમ્મુ અને કાશ્મીરના રાજ્ય ચૂંટણી પંચને સશક્ત બનાવશે.
- આ બિલ એ સુનિશ્ચિત કરે છે કે રાજ્યના ચૂંટણી કમિશનરને હટાવવાની બાબત ભારતના બંધારણમાં સમાવિષ્ટ ઉચ્ચ ન્યાયલયના ન્યાયાધીશની જેમ જ રહેશે.

- ❖ **The Constitution (J & K) SCs Order (Amendment) Bill, 2024**
- તે 1956 ના The Constitution (J & K) SCs Order માં સુધારો કરવા માંગે છે, જે J & K અને લદાખમાં SC ગણાતી જાતિઓની યાદી આપે છે.
- તે વાલ્મીકી સમુદાયને ચુરા, બાલ્મિકી, ભંગી અને મહેતર સમુદાયોના સમાનાર્થી તરીકે ઉમેરે છે.
- ❖ **The Constitution (J & K) STs Order (Amendment) Bill, 2024**
- આ બિલ The Constitution (J & K) STs Order, 1989 માં સુધારો કરવા માંગે છે.
- તે J & K અને લદાખના કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો માટે ST ની અલગ યાદી બનાવવાની દરખાસ્ત કરે છે.
- આ બિલ જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં અનુસૂચિત જનજાતિ (ST) ની યાદીમાં ચાર વંશીય જૂથો ગડા બ્રાહ્મણ, કોળી, પડદારી જનજાતિ અને પહારી વંશીય જૂથને સામેલ કરે છે.

ભારતમાં નવી રામસર સાઈટ

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલયે જાહેરાત કરી હતી કે વિશ્વ આદ્રભૂમિ દિવસ, 2024 ની પૂર્વ સંધ્યાએ ભારતે પાંચ નવી આદ્રભૂમિ અથવા વેટલેન્ડ્સને 'રામસર સાઈટ્સ' તરીકે જાહેર કરી છે.
- આ સાથે ભારતમાં રામસર સાઈટ્સની સંખ્યા 75 થી વધીને 80 થઈ ગઈ છે.
- 5 નવી રામસર સાઈટમાંથી 3 કર્ણાટકમાં અને 2 તમિલનાડુમાં સ્થિત છે જે નીચે પ્રમાણ છે.

- ❖ **અંકસમુદ્ર બર્ડ કન્ઝર્વેશન રિઝર્વ, કર્ણાટક**
- તે માનવસર્જિત ગ્રામીણ સિંચાઈ ટાંકી છે, જે સદીઓ પહેલા બનાવવામાં આવી હતી અને અંકસમુદ્ર ગામ નજીક 244.04 એકર વિસ્તારમાં ફેલાયેલી છે.
- તે પારિસ્થિતિક રીતે મહત્વપૂર્ણ વેટલેન્ડ છે તથા તે પેઈન્ટેડ સ્ટોર્ક અને બ્લેક હેડેડ આઈબીસની જૈવભૌગોલિક વસ્તીના 1% થી વધુને સમર્થન આપે છે.
- ❖ **અઘનાશિની એસ્યુટરી (નદીમુખ), કર્ણાટક**
- તે 4801 હેક્ટર વિસ્તારમાં ફેલાયેલું છે અને અરબી સમુદ્ર તથા અઘનાશિની નદીના સંગમ પર સ્થિત છે.
- નદીમુખનું ખારું પાણી પુર અને ધોવાણ જોખમ ઘટાડવા, જૈવવિવિધતા સંરક્ષણ અને આજીવિકા સહાય સહિત વિવિધ ઈકોસિસ્ટમ સેવાઓ પ્રદાન કરે છે.
- આ વેટલેન્ડ્સ માછીમારી, ખેતી, કરચલાનો સંગ્રહ, ઝિંગા જળચરઉછેર, નદીના ચોખાના ખેતરોમાં પરંપરાગત માછીમારી (સ્થાનિક રીતે ગઝની ચોખાના ખેતરો તરીકે ઓળખાય છે) અને મીઠાના ઉત્પાદનોને ટેકો આપીને પણ આજીવિકા પૂરી પાડે છે.
- ❖ **મગાદી કેરે સંરક્ષણ રિઝર્વ**
- તે લગભગ 50 હેક્ટર વિસ્તાર ધરાવતું માનવ નિર્મિત વેટલેન્ડ છે, જે સિંચાઈના હેતુઓ માટે વરસાદી પાણીનો સંગ્રહ કરવા માટે બનાવવામાં આવ્યું હતું.
- આ વેટલેન્ડ બે સંવેદનશીલ પ્રજાતિઓ ધરાવે છે, કોમન પોચાર્ડ અને રિવર ટર્ન. આ ઉપરાંત ચાર નજીકના જોખમી પ્રજાતિઓ ધરાવે છે.
- તે દક્ષિણ ભારતમાં બાર – હેડ હંસ માટે સૌથી મોટા શિયાળુ મેદાનોમાંનું એક છે.
- ❖ **કરાઈવેટ્ટી પક્ષી અભ્યારણ્ય, તમિલનાડુ**
- તમિલનાડુના સૌથી મોટા અંતરિયાળ ભીના પ્રદેશોમાંનું એક છે અને તે વિસ્તાર માટે ભૂગર્ભજળ રિચાર્જનો નોંધપાત્ર સ્ત્રોત છે.

- ✘ ગામલોકો ડાંગર, શેરડી, કપાસ, મકાઈ અને વિભાજીત લાલ યણા જેવા કૃષિ પાકોની ખેતી માટે વેટલેન્ડમાંથી પાણીનો ઉપયોગ કરે છે.
- ✘ કરાઈવેડીમાં તમિલનાડુ રાજ્યમાં વોટરબર્ડ્સનું સૌથી મોટું મંડળ છે. પક્ષીઓની લગભગ 198 પ્રજાતિઓ અંહિ નોંધવામાં આવી છે.
- ❖ **લોન્ગવુડ શોલ રિઝર્વ ફોરેસ્ટ, તમિલનાડુ**
- ✘ તેનું નામ તમિલ શબ્દ ‘સોલાઈ’ પરથી ઉતરી આવ્યું છે, જેનો અર્થ થાય છે ‘ઉષ્ણકટિબંધીય વરસાદી જંગલ’.
- ✘ શોલા તમિલનાડુમાં નીલગીરી, પલાની હિલ્સ, કાલકાડુ, મુંડન્યુરાઈ અને કન્યાકુમારીના ઉપરના ભાગમાં જોવા મળે છે.
- ✘ પશ્ચિમ ઘાટની 26 સ્થાનિક પક્ષીઓમાંથી 14 જેટલી પ્રજાતિઓ આ વેટલેન્ડમાં જોવા મળે છે.

રામસર સંમેલન (Ramsar Convention) વિશે....

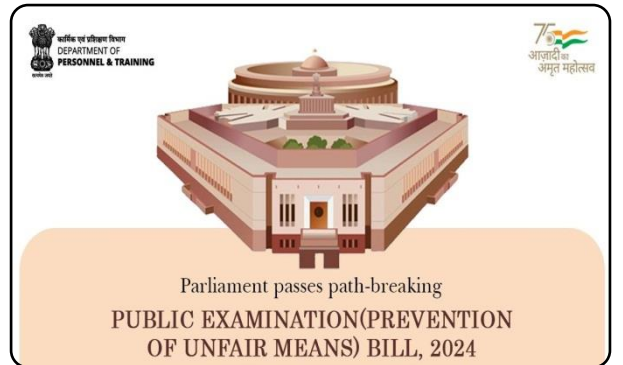
- ✘ આદ્રભૂમિ પરનું રામસર સંમેલન એક આંતર સરકારી સંધિ છે, જે આદ્રભૂમિના સંસાધનોના સંવર્ધન અને સમાવેશી ઉપયોગ માટે રાષ્ટ્રીય પ્રતિક્રિયા અને આંતરરાષ્ટ્રીય સહકાર માટેનું માળખું/ફ્રેમવર્ક પૂરું પાડે છે.
- ✘ તે ઈરાની શહેર ‘રામસર’ ખાતે 2 ફેબ્રુઆરી, 1971 ના રોજ અપનાવવામાં આવ્યું હતું અને 23 ડિસેમ્બર, 1975માં અમલમાં આવ્યું હતું, અને તે એકમાત્ર વૈશ્વિક પર્યાવરણીય સંધિ છે જે કોઈ ચોક્કસ પરિસરતંત્ર સાથે સંબંધિત છે.
- ✘ ભારતે આ સંમેલનને 1 ફેબ્રુઆરી 1982 થી લાગુ કરેલ છે.
- ✘ આ સંમેલન અંતર્ગત સમુદ્રી અને તાજા પાણી એમ બન્ને પરિસરતંત્રના સંરક્ષણ હેતુ કાર્ય કરવામાં આવે છે.
- ✘ રામસર સંમેલન સંયુક્ત રાષ્ટ્ર પ્રણાલીના બહુપક્ષીય પર્યાવરણીય કરારનો હિસ્સો નથી, પરંતુ તે બહુપક્ષીય પર્યાવરણીય કરાર સાથે ખૂબ નજીકના સહયોગથી કાર્ય કરે છે અને સંધિઓ અને કરારોના “જેવવિવિધતા સંબંધિત સમૂહો” વચ્ચે સંપૂર્ણ ભાગીદાર છે.
- ✘ દર વર્ષે 2 ફેબ્રુઆરીના રોજ ‘વિશ્વ આદ્રભૂમિ દિવસ’ ઉજવવામાં આવે છે.
- ✘ ભારતમાં સૌથી વધુ રામસર સાઈટ્સ તમિલનાડુમાં (14) છે.

જાહેર પરીક્ષાઓ (અયોગ્ય માધ્યમોની રોકથામ) બિલ, 2024

- ➔ તાજેતરમાં કેન્દ્રીય મંત્રી ડૉ. જિતેન્દ્ર સિંહે ‘જાહેર પરીક્ષાઓ (અયોગ્ય માધ્યમોની રોકથામ) બિલ, 2024 [The Public Examinations (Prevention of Unfair Means) Bill, 2024] રજૂ કર્યું.
- ➔ જેનો ઉદ્દેશ્ય જાહેર પરીક્ષા પ્રણાલીમાં વધુ પારદર્શિતા, નિષ્પક્ષતા અને વિશ્વસનીયતા લાવવા માટે ‘અયોગ્ય માધ્યમો’ ને રોકવાનો છે.
- ➔ આ બિલ જો પસાર થઈ જાય તો તે રાજ્યો માટે તેમના વિવેકબુદ્ધિથી અપનાવવા માટે એક મોડેલ ડ્રાફ્ટ તરીકે મહત્વપૂર્ણ કાર્યપણ કરશે.
- ❖ **આ બિલની જરૂરિયાત શા માટે છે?**
- ✘ છેલ્લા 5 વર્ષમાં 16 રાજ્યોમાં પેપર લીક થવાના ઓછામાં ઓછા 48 કિસ્સાઓ છે જેમાં સરકારી નોકરીઓ માટે ભરતીની પ્રક્રિયા ખોરવાઈ ગઈ હતી. જે લગભગ 1.2 લાખ પોસ્ટ માટે ઓછામાં ઓછા 1.51 કરોડ ઉમેદવારોને અસર કરે છે.
- ✘ જાહેર પરીક્ષામાં ગેરરીતિઓ પરીક્ષાને વિલંબ તરફ દોરી જાય છે અને પરીક્ષાઓ રદ કરે છે.
- ✘ હાલમાં અપનાવવામાં આવેલા અન્યાયી માધ્યમો અથવા ગુનાઓ સાથે વ્યવહાર કરવા માટે કોઈ ચોક્કસ મૂળ કાયદો નથી.
- ✘ આ બિલનો હેતુ વ્યક્તિઓ, સંગઠિત જૂથો અથવા સંસ્થાઓને અસરકારક રીતે અને કાયદેસર રીતે અટકાવવાનો છે જે વિવિધ અયોગ્ય માધ્યમોમાં સામેલ છે અને નાણાકીય અથવા ખોટા લાભ માટે જાહેર પરીક્ષા પ્રણાલી પર પ્રતિકુળ અસર કરે છે.

❖ બિલની મુખ્ય જોગવાઈઓ

- ✘ આ બિલ એ ‘જાહેર પરીક્ષા’ ને બિલની સૂચિ અથવા કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સૂચિત કોઈપણ અન્ય સત્તાધિકારની સૂચિમાં સૂચિબદ્ધ ‘જાહેર પરીક્ષા સત્તાધિકારી’ દ્વારા લેવામાં આવતી કોઈ પણ પરીક્ષા તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે.
- ✘ શિડયૂલ પાંચ સત્તાધિકારીઓની યાદી આપે છે.
  - (1) યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશન (UPSC)
  - (2) સ્ટાફ સિલેક્શન કમિશન (SSC)
  - (3) રેલવે ભરતી બોર્ડ (RRB)
  - (4) બેંકિંગ કર્મચારી પસંદગી સંસ્થા (IBPS)
  - (5) નેશનલ ટેસ્ટિંગ એજન્સી (NTA)
- ✘ આ નિયુક્ત જાહેર પરીક્ષા સત્તાવાળાઓ સિવાય, કેન્દ્ર સરકારના તમામ મંત્રાલયો અથવા વિભાગો અને કર્મચારીઓની ભરતી માટે તેમની સંલગ્ન અને ગૌણ કચેરીઓ પણ નવા કાયદાના દાયરામાં આવશે.
- ✘ કેન્દ્ર સરકાર જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે નોટિફિકેશન દ્વારા શેડયૂલમાં નવા સત્તાવાળાઓને ઉમેરી શકે છે.
- ✘ કલમ 9 હેઠળ, બિલ હેઠળના તમામ ગુનાઓ કોગ્નિઝેબલ, બિન – જામીનપાત્ર અને બિન – કમ્પાઉન્ડેબલ છે. મતલબ કે વોરંટ વિના ધરપકડ, જામીન નહીં અને બંને પક્ષો સમાધાન કરે તો પણ કેસ પાછો ખેંચી શકાશે નહીં.

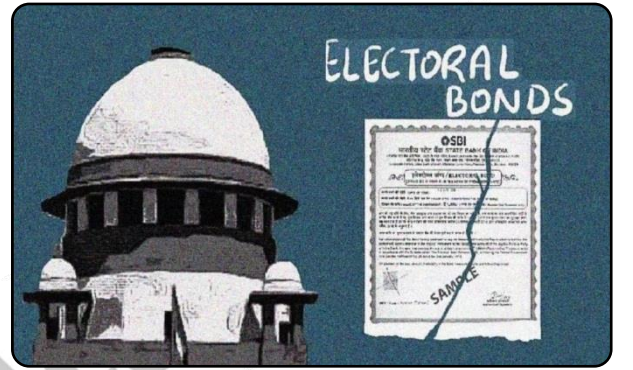
- ✗ કોઈ પણ વ્યક્તિ અથવા અન્યાયી માધ્યમો અને અપરાધોનો આશરો લેનાર વ્યક્તિ માટે સજા 3 થી 5 વર્ષની જેલ અને 10 લાખ રૂપિયા સુધીનો દંડ થઈ શકે છે.
- ✗ જો ગુનેગાર દંડ ભરવામાં નિષ્ફળ જાય તો ‘ભારતીય ન્યાય સંહિતા, 2023’ ની જોગવાઈઓ અનુસાર વધારાની કેદની સજા કરવામાં આવશે.
- ✗ જો પેપર લીકમાં ખોટા લાભ માટે કાવતરા જૂથ દ્વારા ‘સંગઠિત અપરાધ’ સામેલ છે તો 5 થી 10 વર્ષની જેલ અને ઓછામાં ઓછા 1 કરોડ રૂ. ના દંડની જોગવાઈ છે.
- ✗ ખરડામાં આદેશ આપવામાં આવ્યો છે કે સૂચિત કાયદા હેઠળ ગુનાઓની તપાસ પોલીસ અધિક્ષક અથવા મદદનીશ પોલીસ કમિશનરની નીચે ન હોય તેવા અધિકારીઓ દ્વારા કરવામાં આવશે.
- ✗ જાહેર પરીક્ષાઓ પર ઉચ્ચ સ્તરની રાષ્ટ્રીય તકનીકી સમિતિની રચના કરવામાં આવશે જે ડિજિટલ પ્લેટફોર્મને સુરક્ષિત કરવા પ્રોટોકોલ વિકસાવવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે અને ફૂલપૂર્ણ IT સુરક્ષા પ્રણાલીના અમલ માટે વ્યૂહરચના ઘડી કાઢશે.
- ✗ આ કમિટી IT અને ભૌતિક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર બંને માટે રાષ્ટ્રીય ધોરણો અને સેવા સ્તરો ઘડશે. કાર્યક્ષમતા અને વિશ્વસનીયતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે આ ધોરણો પરીક્ષાઓનું સંચાલન કરવા માટે તૈનાત કરવામાં આવશે.

સુપ્રીમ કોર્ટે ઈલેક્ટોરલ બોન્ડ સ્કીમને ગેરબંધારણીય જાહેર કરી

- તાજેતરમાં સુપ્રીમ કોર્ટની બંધારણીય બેન્ચે ઈલેક્ટોરલ બોન્ડ સ્કીમ (EBC) ને ફગાવી દીધી હતી અને તેને ગેરબંધારણીય જાહેર કરી હતી.
- ભારતના ચીફ જસ્ટિસ ડીવાય ચંદ્રચુડની આગેવાની હેઠળની 5 જજોની બંધારણીય બેન્ચે 2 નવેમ્બર, 2023 ના રોજ પોતાનો ચુકાદો અનામત રાખ્યો હતો.

❖ EBC પર સુપ્રીમ કોર્ટના અવલોકનો

- ✗ સુપ્રીમ કોર્ટે કહ્યું કે અનામી ચૂંટણી બોન્ડ માહિતીના અધિકાર અને કલમ 19(1)(a) નું ઉલ્લંઘન કરે છે.
- ✗ રાજકીય પક્ષોને ઈલેક્ટોરલ બોન્ડ દ્વારા નાણાકીય ટેકો કિંવડ પ્રો – ક્વો વ્યવસ્થા તરફ દોરી શકે છે.
- ✗ ઈલેક્ટોરલ બોન્ડ સ્કીમ એ કાળાં નાણાને કાબૂમાં લેવા માટેની એકમાત્ર યોજના નથી.
- ✗ કાળા નાણાને અંકુશમાં લેવાના હેતુથી માહિતીના અધિકારનું ઉલ્લંઘન વાજબી નથી.
- ✗ કંપની અધિનિયમમાં સુધારો જે કોર્પોરેટ રાજકીય ભંડોળને મંજૂરી આપે છે તે ગેરબંધારણીય છે.
- ✗ કોર્ટે કહ્યું કે આ યોજના ‘પસંદગીયુક્ત અનામી’ અને ‘પસંદગીયુક્ત ગુપ્તતા’ પ્રદાન કરે છે કારણ કે ચૂંટણી બોન્ડની વિગતો સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (SBI) પાસે ઉપલબ્ધ છે અને કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓ દ્વારા પણ તેનો ઉપયોગ કરી શકાય છે.
- ✗ અદાલતે સરકારની એ દલીલને ટીકા કરી કે મતદારોને રાજકીય પક્ષોના ભંડોળના સ્ત્રોત જાણવાનો અધિકાર નથી.
- ✗ કોર્ટે ઉમેર્યું હતું કે કેન્દ્ર સરકારે એક નવી પ્રણાલી ડિઝાઇન કરવાનું વિચારવું જોઈએ જે પ્રમાણને સંતુલિત કરે અને એક સ્તરીય ક્ષેત્ર માટેનો માર્ગ મોકળો કરે.
- ✗ સુપ્રીમ કોર્ટે ભારતના ચૂંટણી પંચને 30 સપ્ટેમ્બર, 2023 સુધીના ઈલેક્ટોરલ બોન્ડના યોગદાન પર ડેટા બનાવવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે.
- ✗ અદાલતે SBI ને રાજકીય પક્ષો દ્વારા રોકાયેલા ચૂંટણી બોન્ડની વિગતો ભારતના ચૂંટણીપંચને આપવાનો પણ નિર્દેશ કરે છે.
- ❖ **રાજકીય દાન પર પ્રતિબંધ મૂકવાની યથાસ્થિતિ પુનઃસ્થાપિત કરવી**
- ✗ સુપ્રીમ કોર્ટે રાજકીય પક્ષોને કોર્પોરેટ દાનની સુવિધા આપવા માટે ફાઈનાન્સ એક્ટ, 2016 અને ફાઈનાન્સ એક્ટ, 2017 દ્વારા કરવામાં આવેલા ઘણા સુધારાઓને ફગાવી દીધા હતા.
- ✗ નાણા અધિનિયમ 2017 માં સુધારો :- તે લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, 1951 , આવકવેરા અધિનિયમ, 1961, અને કંપની અધિનિયમ, 2013 માં સુધારો કરે છે.
- ✗ તેણે કંપનીઓ માટે દાનની મર્યાદાને સંપૂર્ણ પણે દૂર કરીને અને ચૂંટણી બોન્ડ દ્વારા દાનનો રેકોર્ડ જાહેર કરવા અને જાળવવા માટેની આવશ્યકતાઓને દૂર કરીને રાજકીય પક્ષના ભંડોળ પરના ઘણા નિયંત્રણોને ઘટાડવાની મંજૂરી આપી હતી.
- ✗ RPA, 1951 ની કલમ 29 C માં સુધારો કરીને રૂ.20,000 થી વધુના તમામ દાનની જાહેરાત કરવાની જરૂરિયાત ચૂંટણી બોન્ડ દ્વારા પ્રાપ્ત દાન પર લાગુ થશે નહીં.
- ✗ કંપની અધિનિયમ 2013 ની કલમ 182 માં સુધારો કરીને તેને ચૂંટણી બોન્ડ દ્વારા દાનનો રેકોર્ડ જાહેર કરવા અને જાળવવાની જરૂરિયાત દૂર કરી.

ચૂંટણી બોન્ડ વિશે....

- ✗ ઈલેક્ટોરલ બોન્ડ વ્યાજમુક્ત ‘બેરર ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ’ છે.
- ✗ ફાઈનાન્સ બિલ 2017 સાથે ચૂંટણી બોન્ડ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા. આ યોજના 29 જાન્યુઆરી, 2018 ના રોજ જાહેર કરવામાં આવી હતી.

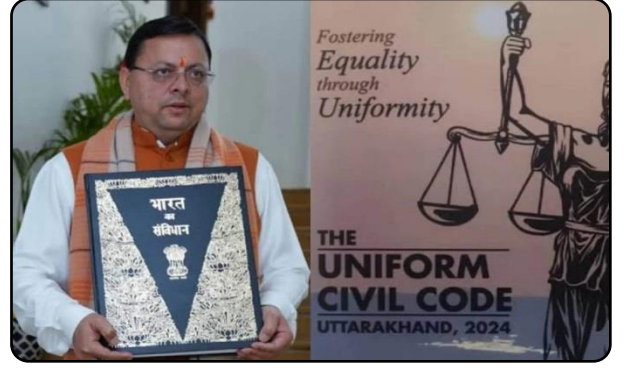

ઉત્તરાખંડ સરકારે યુનિફોર્મ સિવિલ કોડ બિલ પસાર કર્યું

- ઉત્તરાખંડ વિધાનસભાએ યુનિફોર્મ સિવિલ કોડ (UCC) બિલને મંજૂરી આપી છે.
- આઝાદી પછી UCC અપનાવનાર ભારતનું પ્રથમ રાજ્ય બન્યું છે.
- UCC ડ્રાફ્ટિંગ કમિટીની આગેવાની સુપ્રીમ કોર્ટના નિવૃત્ત ન્યાયાધીશ રંજના પ્રકાસ દેસાઈએ કરી હતી.

❖ બિલની મુખ્ય બાબતો

- ✗ આ બિલ લગ્ન, છૂટાછેડા, મિલકતના વારસા અને તમામ નાગરીકો માટે તેમના ધાર્મિક જોડાણને ધ્યાનમાં લીધા વિના આદિવાસી સમુદાયને તેના કાર્યક્ષેત્રમાંથી બાકાત રાખ્યા વિના એક સમાન કાયદાની દરખાસ્ત કરે છે.
- ✗ આ બિલનો ઉદ્દેશ્ય લિવ – ઈન સંબંધોને રજીસ્ટર કરવાની જવાબદારી લાદીને નિયમન કરવાનો છે.
- ✗ રાજ્યના અધિકારક્ષેત્રમાં રહેલ કોઈ પણ લિવ – ઈન સંબંધની નોંધણી ફરજિયાતપણે કરાવવી પડશે, પછી ભલે તે સંબંધિત પુરુષ અને સ્ત્રી ઉત્તરાખંડના રહેવાસી હોય કે ન હોય.
- ✗ જો લિવ – ઈન રિલેશનશિપમાં રહેલા યુગલો તેમનું નિવેદન સબમિટ નહી કરે તો તેમને નોટીસ આપવામાં આવશે જેના પગલે તેમની સામે ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ થઈ શકે છે, યુગલો સમાન અસર માટે ઔપચારિક નિવેદન સબમિટ કરીને સંબંધ સમાપ્ત કરી શકે છે.
- ✗ લિવ – ઈન પાર્ટનર્સ દ્વારા છોડી દેવામાં આવેલી મહિલાઓ સક્ષમ કોર્ટ દ્વારા ભરણપોષણનો દાવો કરી શકે છે. આ ઉપરાંત આપવા સંબંધોથી જન્મેલા બાળકોને કાયદેસર ગણવામાં આવશે.
- ✗ લગ્નની ઉંમર છોકરાઓ માટે 21 વર્ષ અને છોકરીઓ માટે 18 વર્ષ કરવામાં આવી છે.
- ✗ આ બિલ દ્વિપત્નીત્વ અથવા બહુપત્નીત્વ પર પ્રતિબંધ મૂકે છે.
- ✗ છૂટાછેડાના સંદર્ભમાં પુરુષો અને સ્ત્રીઓને સમાન અધિકારો આપવામાં આવ્યા છે.
- ✗ બિલમાં જણાવ્યા મુજબ છૂટાછેડા અથવા ઘરેલું વિવાદના કિસ્સામાં 5 વર્ષ સુધીના બાળકની કસ્ટડી માતા પાસે રહેશે.
- ✗ આ બિલ તમામ વર્ગોમાં પુત્રો અને પુત્રીઓ માટે સમાન મિલકતના અધિકારોનો વિસ્તાર કરે છે.
- ✗ આ બિલ LGBTQIA+ સમુદાયના સભ્યોને તેની મર્યાદામાંથી બહાર રાખે છે અને તે માત્ર વિજ્ઞાતીય સંબંધોને જ લાગૂ પડે છે.
- ✗ નિકાહ હલાલા, ઈદ્દત અને ત્રિપલ તલાક જેવી લગ્ન અને છૂટાછેડાને સંચાલિત કરતી હાલની મુસ્લિમ અંગત કાયદાની પ્રથાઓને સ્પષ્ટપણે નામ આપ્યા વિના બિલ હેઠળ ગુનાહિત કરવામાં આવી છે.

Uniform Civil Code (UCC) વિશે....

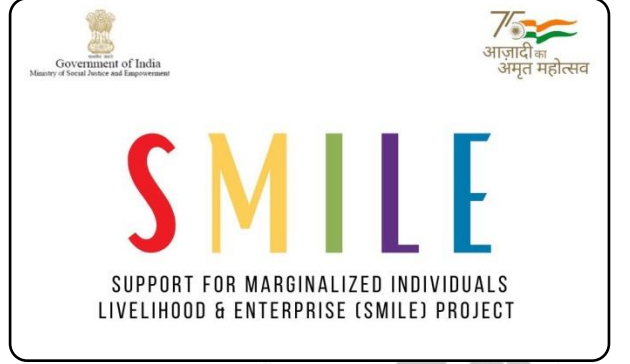
- ✗ UCC એ લગ્ન, છૂટાછેડા, દત્તક લેવા અને વારસા જેવા વિષયોને લગતા દરેક ધર્મના વિશિષ્ટ વ્યક્તિગત કાયદાઓને બદલવા માટે કાયદાઓનો એક સમાન સમૂહ બનાવવાનો પ્રયાસ કરે છે.
- ✗ ભારતીય બંધારણમાં ભાગ 4 ના અનુચ્છેદ 44 માં નાગરિકો માટે એક સમાન દીવાની કાયદો (UCC) વિશેની જોગવાઈઓ આપવામાં આવી છે.
- ✗ આ અનુચ્છેદની જોગવાઈ અનુસાર ભારતના સમગ્ર રાજ્યક્ષેત્રમાં નાગરિકો માટે એક સરખો દીવાની કાયદો લાગૂ કરવા માટે રાજ્ય પ્રયત્ન કરશે.
- ✗ હાલમાં ગોવા યુનિફોર્મ સિવિલ કોડ ધરાવતું ભારતનું એક માત્ર રાજ્ય છે. 1961 માં ભારતીય સંઘમાં જોડાયા પછી પણ તેને પોર્ટુગીઝ સિવિલ કોડ, 1867 વારસામાં મળ્યો હતો.

2

આંતરરાજ્ય (રાષ્ટ્રીય)

કેન્દ્ર સરકારે ભિક્ષાવૃત્તિને નાબૂદ કરવા માટે 30 શહેરોને લક્ષ્યાંકિત કર્યા છે

- કેન્દ્ર સરકારે ભિક્ષાવૃત્તિમાં રોકાયેલા વયસ્કો અને બાળકોના સર્વેક્ષણ અને પુનર્વસન માટે સમગ્ર ભારતમાં ધાર્મિક, ઐતિહાસિક અને પ્રવાસન મહત્વ ધરાવતા 30 શહેરોની ઓળખ કરી છે.
- વર્ષ 2026 સુધીમાં આ સ્થળોને ભિખારી મુક્ત બનાવવાનું લક્ષ્ય છે.
- સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલય દ્વારા 30 શહેરોમાં આ આઉટરિચ પહેલ, 'Support for Marginalized Individuals for Livelihood and Enterprises' SMILE) યોજના હેઠળ લાગૂ કરવામાં આવી રહી છે.
- સર્વેક્ષણ અને પુનર્વસન માટે સમાન માર્ગદર્શિકાનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવા માટે એક રાષ્ટ્રીય પોર્ટલ અને મોબાઈલ એપ્લિકેશન શરૂ કરવામાં આવશે. આનાથી ભિખારીઓને આશ્રય, કૌશલ્ય, શિક્ષણ વગેરે પ્રદાન કરવામાં પ્રગતિનું રીઅલ-ટાઈમ ટ્રેકિંગ સક્ષમ બનશે.
- અયોધ્યા, કાંગડા, ઓમકારેશ્વર, ઉજ્જૈન, સોમનાથ જેવા ધાર્મિક સ્થાનો તથા કેવડિયા, શ્રી નગર, પુડુચેરી જેવા પ્રવાસન સ્થળો તથા અમૃતસર, ઉદયપુર, વારંગલ વગેરે જેવા ઐતિહાસિક શહેરોને ઓળખવામાં આવ્યા છે.

SMILE યોજના વિશે....

- આ યોજના ફેબ્રુઆરી, 2022 માં 2021-22 થી 2025-26 સુધી 365 કરોડની ફાળવણી સાથે શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- આ યોજના હેતુ ટ્રાન્સજેન્ડર સમુદાય અને ભિખારીઓ માટે શિક્ષણ, કૌશલ્ય, આરોગ્ય, સલામતી જેવા વિવિધ પગલાંઓ દ્વારા વ્યાપક કલ્યાણ અને પુનર્વસન પગલા પ્રદાન કરવાનો છે.

ASI એ જ્ઞાનવાપી મસ્જિદ પર સર્વે રિપોર્ટ બહાર પાડ્યો

- ભારતીય પુરાતત્વ સર્વેક્ષણ (ASI) એ જ્ઞાનવાપી મસ્જિદ સંકુલ પરના તેના વૈજ્ઞાનિક સર્વેક્ષણ અહેવાલમાં તારણ કાઢ્યું છે કે આ સ્થળ પર હાલના માળખાના નિર્માણ પહેલા એક હિન્દુ મંદિર હતું.
- ASI એ સર્વે માટે ગ્રાઉન્ડ પેનિટ્રેટિંગ રડાર, ડિફરન્શિયલ ગ્લોબલ પોઝિશનિંગ સિસ્ટમ અને વૈજ્ઞાનિક ડેટિંગ પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કર્યો હતો. આ અદ્યતન તકનીકોએ ખોદકામ વિના ભૂગર્ભ માળખા, કલાકૃતિઓનું ચોક્કસ સ્થાન અને સાઈટ પર ખૂબ જ જૂની વસ્તુઓની ઉંમર વિશે પુરાવા આપ્યા છે.
- ASI ને જુલાઈ 2023 માં વારાણસી જિલ્લા અદાલત દ્વારા મસ્જિદનું વૈજ્ઞાનિક સર્વેક્ષણ કરવા અને તે હિન્દુ મંદિરના પહેલાથી અસ્તિત્વમાં રહેલા માળખા પર બાંધવામાં આવ્યું હતું કે કેમ તે શોધવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું હતું.
  - ❖ **ASI રિપોર્ટની મુખ્ય બાબતો**
    - ❖ પૂર્વ અસ્તિત્વમાં રહેલું માળખું કદાચ 17 મી સદીમાં ઔરંગઝેબના શાસન દરમિયાન નાશ પામ્યું હતું.
    - ❖ 1676 અને 1677 વચ્ચે મુઘલ સમ્રાટ ઔરંગઝેબના શાસન દરમિયાન મસ્જિદના બાંધકામની નોંધ તેના પર કોતરેલી શિલાલેખ સાથેનો છૂટક પથ્થરમાં છે.
    - ❖ સર જહુનાથ સરકાર દ્વારા મસીર – એ – આલમગીરી (1947) મુજબ, ઔરંગઝેબે તમામ પ્રાંતોના ગર્વનરોને નાસ્તિકોની શાળાઓ અને મંદિરો તોડી પાડવાના આદેશો આપ્યા બાદ તેના અધિકારીઓએ પૂર્વ અસ્તિત્વમાં રહેલી રચનાનો નાશ કરવામાં આવ્યો હતો.
    - ❖ દેવનાગરી, ગ્રંથ, તેલુગુ અને કન્નડ લિપિમાં દેવતાઓના નામો સાથેના 34 શિલાલેખો મળી આવ્યા છે.
    - ❖ આ શિલાલેખો વાસ્તમાં પહેલાથી અસ્તિત્વમાં રહેલા હિન્દુ મંદિર પરના શિલાલેખ છે જે હાલના માળખાના નિર્માણ અને સમારકામ દરમિયાન ફરીથી ઉપયોગમાં લેવાયા છે.
    - ❖ પહેલાથી અસ્તિત્વમાં રહેલા મંદિરના ભાગો, જેમ કે સ્તંભો અને થાંભલાઓનો મસ્જિદના વિસ્તરણ અને સાહન (આંગણા) ના બાંધકામ માટે ફરીથી ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.
    - ❖ પહેલાથી અસ્તિત્વમાં રહેલા મંદિરનો કેન્દ્રીય ગર્ભગૃહ હવે હાલની મસ્જિદની રચનાનો કેન્દ્રિય હોલ બનાવે છે.

Archaeological Survey of India (ASI) વિશે....

સ્થાપના : 1861
વડુ મથક : નવી દિલ્હી
મંત્રાલય : સંસ્કૃતિ મંત્રાલય

- સર્વેક્ષણમાં જાણવા મળ્યું છે કે પ્લેટફોર્મના પૂર્વ ભાગમાં ભોંયરાઓ બનાવવા માટે પહેલાથી અસ્તિત્વમાં રહેલા મંદિરના સ્તંભોનો ફરીથી ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ ભોંયરાઓ, પ્લેટફોર્મની સાથે મોટી સંખ્યામાં લોકોને નમાજ માટે સમાવવા માટે મસ્જિદની સામે બનાવ્યા હતા. એક ભોંયરામાં માટીની નીચે હિંદુ દેવી – દેવતાઓ અને સ્થાપત્ય સભ્યોના શિલ્પો મળી આવ્યા હતા.

આધાર કાર્ડ એ નાગરિકતા અને જન્મ તારીખનો પુરાવો નથી

- ભારત સરકારે તાજેતર ભારતપુર્વક જણાવ્યું છે કે આધાર કાર્ડ એ નાગરિકતા અથવા જન્મ તારીખનો પુરાવો નથી.
- નવા આધારકાર્ડ અને PDF વર્ણનમાં વધુ સ્પષ્ટ અને અગ્રણી ડિસ્ક્લેમરનો સમાવેશ થાય છે કે 'તે ઓળખનો પુરાવો છે, નાગરિકતા અથવા જન્મ તારીખનો નહીં.' જે સરકારી વિભાગો અને અન્ય સંસ્થાઓને તે હેતુઓ માટે તેનો ઉપયોગ ન કરવા માટે સંકેત આપે છે.
- વર્ષ 2022 માં એક કેસમાં બોમ્બે હાઈકોર્ટ સમજાવ્યું કે આધાર ફક્ત સાબિત કરે છે કે તમે કોણ છો અને ક્યાં રહો છો, તમારી નાગરિકતા અથવા જન્મ તારીખ નહીં.
- વર્ષ 2018 માં એક કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે કહ્યું કે આધાર માન્ય છે પરંતુ તે નાગરિકતા અથવા નિવાસસ્થાન સાબિત કરતું નથી.
- ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને માહિતી પ્રૌદ્યોગિકી મંત્રાલયે વર્ષ 2018 માં કહ્યું હતું કે આધાર તમારી જન્મ તારીખ સાબિત કરતું નથી કારણકે તે માહિતી તમે આધાર માટે અરજી કરતી વખતે આપેલા અન્ય દસ્તાવેજમાંથી આવે છે.
- કર્મચારી ભવિષ્ય નિધિ સંગઠન (EPFO) એ જાન્યુઆરી 2024 માં જન્મ તારીખના પુરાવા તરીકે આધાર સ્વીકારવાનું બંધ કરી દીધું હતું.

Unique Identification Authority of India (UIDAI) વિશે....

- આધાર એ ભારત સરકાર વતી યુનિક આઈડેન્ટિફિકેશન ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા (UIDAI) દ્વારા જારી કરાયેલ 12 અંકનો વ્યક્તિગત ઓળખ નંબર છે.
- જે એક બાયોમેટ્રિક દસ્તાવેજ છે.
- દેશમાં સતત છ મહિનાથી વધુ સમય સુધી રહેતી કોઈપણ વ્યક્તિને આધાર કાર્ડ જારી કરી શકાય છે.

આરક્ષણના અમલીકરણ પર UGC ની ડ્રાફ્ટ માર્ગદર્શિકા

- પૃષ્ઠભૂમિ**
- કેન્દ્ર સરકાર અને યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશને (UGC) તાજેતરમાં સ્પષ્ટતા જારી કરી છે કે SC, ST, OBC અને EWS ઉમેદવારો માટે અનામત યુનિવર્સિટીઓમાં ફેકલ્ટીની જગ્યાઓ સામાન્ય વર્ગ માટે ખોલવામાં આવશે નહીં.
- આ UGC દ્વારા ગયા મહિને જારી કરાયેલ ઉચ્ચ શિક્ષણમાં અનામતના અમલીકરણ અંગેના નવા ડ્રાફ્ટ માર્ગદર્શિકાને લગતા વિવાદના જવાબમાં હતું.

શા માટે UGC એ આરક્ષણના અમલીકરણ પર નવી માર્ગદર્શિકા જારી કરી?

- આરક્ષણ અમલીકરણ અંગે UGC ની 2006 માર્ગદર્શિકાથી, આ ક્ષેત્રમાં વિવિધ ફેરફારો થયા છે.
- આરક્ષણના અમલ અંગેના હાલના નિયમો અંગે મૂંઝવણ હોવાનું જણાયું હતું તેનો ઉદ્દેશ્ય માર્ગદર્શિકાનો નવો સમૂહ વિકસાવવાનો હતો જે તાજેતરની સરકારી સ્થિતિને સ્પષ્ટ કરે.
- દસ્તાવેજમાં ઉચ્ચ શિક્ષણમાં અનામતના અમલીકરણની પ્રક્રિયા સાથે સંબંધિત તમામ કોર્ટ કેસ અને સરકારી આદેશોની યાદી આપવામાં આવી છે.

શું છે વિવાદ?

- અનામત રદ કરવાનો પ્રકરણ જેણે વિવાદને જન્મ આપ્યો. તેણે સુચવ્યું હતું કે અનામત પોસ્ટ્સ 'અપવાદરૂપ કિસ્સાઓમાં' લાયક હોઈ શકે છે. તે જણાવે છે કે જો યુનિવર્સિટી પૂરતું સમર્થન આપી શકે તો તે કરી શકાય છે.
- ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ પર્સોનલ એન્ડ ટ્રેનિંગ અસાધારણ સંજોગોમાં ગ્રુપ A પોસ્ટ માટે અનામતની પરવાનગી આપે છે, જો કે ડ્રાફ્ટ UGC માર્ગદર્શિકા આ જોગવાઈને ગ્રેડ B, C અને D પોસ્ટ સુધી વિસ્તારે છે.

ડ્રાફ્ટ માર્ગદર્શિકાન સારાંશ

- ડ્રાફ્ટ માર્ગદર્શિકામાં એવી જોગવાઈ છે કે જો SC, ST અને OBC શ્રેણીઓના ઉમેદવારોની પૂરતી સંખ્યામાં અનામત ખાલી જગ્યા માટે ઉપલબ્ધ ન હોય, તો તેને 'અનામત' જાહેર કરી શકાય, જે સામાન્ય શ્રેણીના ઉમેદવારોને અરજી કરવાની મંજૂરી આપે છે.

University Grant Commission (UGC) વિશે....

- UGC એ યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ કમિશન એક્ટ - 1956 દ્વારા સ્થાપિત એ વૈધાનિક સંસ્થા છે.
- તે ઉચ્ચ શિક્ષણના ધોરણોનું સંકલન, નિર્ધારણ અને જાળવણી કરવા માટે શિક્ષણ મંત્રાલય હેઠળ કાર્ય કરે છે.
- UGC દ્વારા ભારતમાં યુનિવર્સિટીઓને માન્યતા આપવામાં આવે છે અને માન્ય યુનિવર્સિટીઓ અને કોલેજોને ભંડોળ પૂરું પાડે છે.
- UGC નું મુખ્ય મથક નવી દિલ્હીમાં છે અને અન્ય 6 પ્રાદેશિક કેન્દ્રો ભોપાલ, પુણે, કોલકાતા, ગુવાહાટી, હૈદરાબાદ અને બેંગ્લોરમાં છે.

પરંપરાગત દવાઓ માટે ડેટાનું કોડિફાઈંગ

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાને આયુષ ક્ષેત્રમાં આરોગ્ય શાસનને સુધારવા માટે પરંપરાગત દવાઓની પદ્ધતિઓમાં નવી કોડિંગ સિસ્ટમ વિશે વાત કરી હતી.
- આયુર્વેદ, યુનાની અથવા સિદ્ધ જેવી પરંપરાગત ભારતીય દવાઓની પ્રેક્ટિસ કરતા મોટા ભાગના ડોક્ટરો રોગો અને સારવારના નામકરણ માટે તેમની પોતાની શૈલીને અનુસરે છે. જેના કારણે દર્દીને ફોલો – અપ માટે બીજા ડોક્ટરનો સંપર્ક કરવો મુશ્કેલ બને છે.
- આયુષ મંત્રાલય, WHO ની મદદથી દવાઓની આ પ્રણાલીઓમાં આપવામાં આવતી રોગો અને સારવાર સંબંધિત પરિભાષાને કોડિફાઈ કરી રહ્યું છે. આનાથી ડોક્ટરોને પ્રિસ્ક્રિપ્શન લખતી વખતે સમાન પેટર્નને અનુસરવામાં મદદ મળશે.

❖ લાભો

- જો કોઈ વ્યક્તિ તે સ્લિપ લઈને બીજા ડોક્ટર પાસે જશે તો તેને તે જ સ્લિપમાંથી બીમારી, સારવાર, સૂચવવામાં આવેલી દવાઓ અને સારવારની અવધિથી લઈને એલર્જી સુધીની સંપૂર્ણ માહિતી મળશે.
- બીજો ફાયદો સંશોધન કાર્ય સાથે જોડાયેલા લોકોને થશે.
- અન્ય દેશોના વૈજ્ઞાનિકો પણ રોગ, દવાઓ અને તેની અસર વિશે સંપૂર્ણ માહિતી મેળવશે.
- જેમ જેમ સંશોધન વિસ્તરશે અને વૈજ્ઞાનિકો એક સાથે આવશે તેમ આ તબીબી પ્રણાલીઓ વધુ સારા પરિણામો આપશે અને વધુ સ્વીકૃતિ મેળવી શકશે.
- આયુર્વેદ, સિદ્ધ અને યુનાની દવા પર આધારિત રોગો સંબંધિત ડેટા અને પરિભાષાને WHO International Classification of Diseases (ICD) 11, વર્ગીકરણમાં સામેલ કરવામાં આવ્યા છે.

ભારતે યુનેસ્કોની વર્લ્ડ હેરિટેજ યાદી માટે ‘મરાઠા મિલિટરી લેન્ડસ્કેપ ઓફ ઈન્ડિયા’ ને નોમિનેટ કર્યું

- ભારતે વર્ષ 2024-25 માટે યુનેસ્કોની વર્લ્ડ હેરિટેજ યાદી માટે ‘મરાઠા મિલિટરી લેન્ડસ્કેપ ઓફ ઈન્ડિયા’ ને નામાંકિત કર્યું છે.

❖ મરાઠા મિલિટરી લેન્ડસ્કેપ ઓફ ઈન્ડિયા વિશે

- ‘મરાઠા મિલિટરી લેન્ડસ્કેપ’ એ 12 કિલ્લાઓ અને કિલ્લેબંધીનું નેટવર્ક છે જે 17 મી અને 19 મી સદી વચ્ચે વિકસિત થયા છે.
- તે મરાઠા શાસકો દ્વારા કલ્પના કરાયેલ અસાધારણ કિલ્લેબંધી અને મરાઠા સામ્રાજ્યની વ્યૂહાત્મક લશ્કરી વ્યવસ્થાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.
- આ નામાંકનના 12 ઘટક ભાગો છે. – સાલ્હેર કિલ્લો, શિવનેરી, કિલ્લો, લોહગઢ, ખંડેરી કિલ્લો, રાયગઢ, રાજગઢ, પ્રતાપગઢ, સુવર્ણ દુર્ગ, પન્ડાલા કિલ્લો, વિજય દુર્ગ, મહારાષ્ટ્રનો સિંધુદુર્ગ અને તમિલનાડુનો જીજી કિલ્લો.
- ભારતના મરાઠા મિલિટરી લેન્ડસ્કેપને વર્ષ 2021 માં વર્લ્ડ હેરિટેજ સાર્થકની કામચલાઉ યાદીમાં સામેલ કરવામાં આવ્યા છે.
- મરાઠા મિલિટરી લેન્ડસ્કેપ એ છઠ્ઠી સાંસ્કૃતિક વિરાસત છે જે મહારાષ્ટ્રની વર્લ્ડ હેરિટેજ સૂચિમાં સામેલ કરવા માટે નામાંકિત છે.
- કિલ્લાઓનું આ નેટવર્ક, પદાનુક્રમ, સ્કેલ્સ અને ટાઈપોલોજિકલ લાક્ષણિકતાઓમાં ભિન્ન છે જે ભારતીય દ્વિપકલ્પમાં પશ્ચિમ ઘાટ (સહ્યાદ્રી ટેકરીઓ), કોંકણ કિનારો, ડેક્કન ઉચ્ચપ્રદેશ અને પૂર્વીય ઘાટ માટે વિશિષ્ટ લેન્ડસ્કેપ, ભૂપ્રદેશ અને ભૌતિક લક્ષણોને એકીકૃત કરવાનું પરિણામ છે.
- શિવનેરી કિલ્લો, લોહગઢ, રાયગઢ, સુવર્ણદુર્ગ, પન્ડાલા કિલ્લો, વિજય દુર્ગ, સિંધુ દુર્ગ અને જીજી કિલ્લો, આ આઠ કિલ્લાઓ ભારતીય પુરાતત્વ સર્વેક્ષણ દ્વારા સુરક્ષિત છે.
- સાલ્હેર કિલ્લો, રાજગઢ, ખંડેરી કિલ્લો અને પ્રતાપગઢ અને મહારાષ્ટ્ર સરકારના પુરાતત્વ અને સંપ્રદાય નિયામક દ્વારા સુરક્ષિત છે.
- મરાઠા સૈન્ય વિચારધારાનો ઉદ્ભવ 17 મી સદીમાં છત્રપતિ શિવાજી મહારાજના શાસન હેઠળ 1670 માં થયો હતો, જે ઈ.સ. 1818 માં પેશ્વા શાસન સમાપ્ત થાય ત્યાં સુધી અનુગામી શાસકો દ્વારા વિસ્તર્યો હતો.
- હાલમાં ભારતમાં 42 વર્લ્ડ હેરિટેજ સાર્થક છે જેમાંથી 34 સાંસ્કૃતિક સ્થળો છે, 7 કુદરતી સાર્થક છે અને 1 મિશ્ર સાર્થક છે.
- મહારાષ્ટ્રમાં કુલ 6 વર્લ્ડ હેરિટેજ સાર્થક છે. 5 સાંસ્કૃતિક અને 1 કુદરતી.

United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO) વિશે....

સ્થાપના : 16 નવેમ્બર 1945

વડુમથક : પેરીસ (ફ્રાન્સ)

અધ્યક્ષ : શ્રીમતી આરૂ અઝોલે

- યુનેસ્કો (UNESCO) એ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (UN) ની વિશિષ્ટ એજન્સી છે જેનો હેતુ શિક્ષણ, કળા, વિજ્ઞાન અને સંસ્કૃતિમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સહયોગ દ્વારા વિશ્વશાંતિ અને સુરક્ષાને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.

મા કામાખ્યા દિવ્ય લોક પરિયોજનાનો શિલાન્યાસ

- કામાખ્યા મંદિરની મુલાકાત લેતા યાત્રાળુઓ માટે પંહોચ અને સુવિધાઓ વધારવા માટે વડાપ્રધાન તાજેતરમાં 'મા કામાખ્યા દિવ્ય લોક પરિયોજના' નો શિલાન્યાસ કર્યો હતો.
- તેને કેન્દ્ર સરકાર રૂ.498 કરોડના ખર્ચે વિકસાવી રહી છે જેથી મોટી સંખ્યામાં શ્રદ્ધાળુઓ આકર્ષાશે અને ઉત્તર-પૂર્વમાં પ્રવાસનને વેગ મળશે તેવી અપેક્ષા છે.
- આ પરિયોજના એ Prime Minister's Development Initiative for North Eastern Region (PMDevINE) યોજનાનો ભાગ છે.
  - પ્રોજેક્ટની મુખ્ય વિશેષતાઓ
    - મંદિર અને સંકુલની આસપાસ વ્યાપક માળખાકીય સુવિધાઓ
    - બહેતર રસ્તાઓ અને વાહનવ્યવહાર સુવિધાઓ
    - મંદિર સ્થાપત્ય અને આસપાસના વિસ્તારોનું બ્યુટિફિકેશન
    - ભક્તો માટે ક્લોક રૂમ, વેઈટિંગ એરિયા, રેસ્ટોરન્ટ જેવી સુવિધા
    - અદ્યતન સુરક્ષા સિસ્ટમો અને ભીડ વ્યવસ્થાપન તકનીકો.

PM Modi To Lay Foundation Stone Of Maa Kamakhya Divyalok Pariyojana In Guwahati On February 4

કામાખ્યા મંદિર વિશે....

- આસામના ગુવાહાટીમાં સ્થિત કામાખ્યા દેવીનું મંદિર છે.
- 51 શક્તિપીઠોમાંથી એક માનવામાં આવે છે.
- તે નીલાંચલ ટેકરીઓ પર આવેલું છે.
- કામાખ્યા મંદિર અંબુબાચી મેળાનું આયોજન કરે છે. આ દેવીના માસિક ધર્મની ઉજવણી કરતો વાર્ષિક તહેવાર છે.

કર્ણાટક સરકારે 'ડિજિટલ ડિટોક્સ' પહેલ શરૂ કરી

- કર્ણાટક સરકારે તાજેતરમાં ઓલ ઈન્ડિયા ગેમ ડેવલપર્સ ફોરમ (AIGDF) સાથે મળીને નવી 'Digital Detox' પહેલની જાહેરાત કરી છે.
- આ પહેલનો ઉદ્દેશ્ય ટેકનોલોજીના વધુ પડતા ઉપયોગની નકારાત્મક અસરો વિશે જાગૃતિ ફેલાવવાનો અને વધુ સભાન ડિજિટલ ટેવોને પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે.
- સમગ્ર કર્ણાટકમાં ડિજિટલ ડિટોક્સ કેન્દ્રોની સ્થાપના કરવામાં આવશે, જે સ્કીન સમયને અસરકારક રીતે સંચાલિત કરવા માટે વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન, કાઉન્સેલિંગ અને વ્યવહારુ સાધનો પ્રદાન કરશે.
- ડિજિટલ ડિટોક્સ પહેલનો હેતુ લોકો ડિજિટલ ઉપકરણો, ગેમિંગ અને સોશિયલ મીડિયા પર વિતાવતા સમયને ઘટાડવાનો છે.

All India Game Developers Forum (AIGDF) વિશે....

- AIGDF એ ઓલ ઈન્ડિયા ગેમિંગ ફેડરેશન (AIGF) ના આશ્રય હેઠળ એક બિન-લાભાકારી જૂથ છે.
- જે ભારતીય ગેમ ડેવલપર્સના હિતોનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.

ભારતીય નૌકાદળે 2024 ને 'Year of Naval Civilians' તરીકે જાહેર કર્યું

- ભારતીય નૌકાદળે નાગરિક માનવ સંસાધન વ્યવસ્થાપનના તમામ પાસાઓને સમયબદ્ધ રીતે સંબોધવા માટે નૌકાદળના નાગરિકોના વહિવટ, કાર્યક્ષમતા અને કલ્યાણમાં સુધારો કરવા માટે વર્ષ 2024 ને 'Year of Naval Civilians' તરીકે જાહેર કર્યું છે.
- વહીવટી કાર્યક્ષમતા, ડિજિટલ પહેલ, સામાન્ય અને વિશિષ્ટ તાલીમ કાર્યક્રમો અને 2024 માં અમલીકરણ માટે મહત્તમ કલ્યાણ પ્રવૃત્તિઓના સંદર્ભમાં આ મુખ્ય ફોક્સ ક્ષેત્રોની ઓળખ કરવામાં આવી છે.
- નૌકાદળના નાગરિક કર્મચારીઓ ભારતીય નૌકાદળના કુલ કર્મચારીઓના આશરે એક તૃતીયાંશ ભાગનો હિસ્સો ધરાવે છે અને નૌકાદળના તમામ ક્ષેત્રોની કાર્યકારી અસરકારકતામાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપે છે.
- નાગરિક કર્મચારીઓ કમાન્ડ હેડક્વાર્ટર, ડોકયાર્ડ, મટિરીયલ ઓર્ગનાઈઝેશન, નેવલ આર્મમેન્ટ ડેપો, નેવલ આર્મમેન્ટ ઈન્સ્પેક્ટરો, ટ્રેનિંગ સંસ્થાઓ અને અન્ય ઘણા પ્રકારના સપોર્ટ યુનિટ્સ જેવી નેવલ સ્ટ્રક્ચર્સની એકંદર કામગીરીને પ્રભાવિત કરે છે.
- નાગરિક કર્મચારીઓમાં સંગઠનાત્મક કાર્યક્ષમતા અને સંતોષના સ્તરને વધારવા માટે ભૂતકાળમાં અનેક પહેલોની કલ્પના અને અમલ કરવામાં આવી છે.

Indian Navy વિશે....

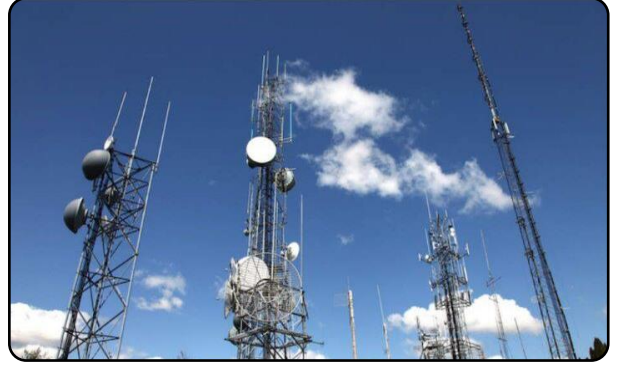
- સુત્ર - શં નો વરુણ :
- ચીફ ઓફ નેવલ સ્ટાફ - એડમિરલ આર. હરિ કુમાર
- નેવી ડે - 4 ડિસેમ્બર

- તે જરૂરી છે કે તેમના વહીવટ, તાલીમ, કલ્યાણ વગેરેમાં વધારો કરવામાં આવે જેથી તેઓ ભારતીય નૌકાદળને લડાઈ માટે તૈયાર વિશ્વસનીય, સંયોજક અને ભાવિ નૌકાદળને લડાઈ માટે તૈયાર, વિશ્વસનીય, સંયોજક અને ભાવિ સક્ષમ બળ બનાવવામાં અસરકારક રીતે યોગદાન આપી શકે.

કેન્દ્રીય કેબિનેટે ટેલિકોમ સ્પેક્ટ્રમની હરાજીને મંજૂરી આપી

- 8 ફેબ્રુઆરી, 2024 ના રોજ કેન્દ્રીય કેબિનેટે આ વર્ષે ટેલિકોમ સ્પેક્ટ્રમની હરાજીને મંજૂરી આપી હતી. જેમાં વિવિધ બેન્ડમાં એરવેક્સનો સમાવેશ થાય છે. જેની સંચિત અનામત કિંમત ₹96,317.65 કરોડ છે.
- સ્પેક્ટ્રમ 26 GHz બેન્ડ સહિત 800 MHz થી 3300 MHz સુધીની ફ્રીક્વન્સીને ફેલાવે છે.
- હરાજીમાં ભાગ લેનારી ટેલિકોમ કંપનીઓ સ્પેક્ટ્રમ હસ્તગત કરવા માટે લઘુત્તમ કિંમત તરીકે રિઝર્વ પ્રાઈસિંગ સાથે બિડ કરશે.
- એરવેક્સની મુદ્દત પૂરી થઈ રહી છે અને અમુક કંપનીઓની જે નાદારીમાંથી પસાર થઈ રહી છે તેની પણ હરાજી કરવામાં આવશે. જો વેચવામાં આવે તો સ્પેક્ટ્રમ 20 વર્ષના સમયગાળા માટે માન્ય રહેશે.
- રેલવે નેટવર્કમાં અકસ્માતોને રોકવાના હેતુથી ઓટોમેટિક ટ્રેન પ્રોટેક્શન (ATP) સિસ્ટમ ક્વચને તેનાત કરવા માટે રેલવે દ્વારા સ્પેક્ટ્રમને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.
- 700 MHz સ્પેક્ટ્રમમાં 5 MHz બેન્ડ બહુવિધ પ્રાદેશિક અને શહેરી રેલ – આધારિત પરિવહન પ્રણાલીઓને ફાળવવામાં આવશે.
- 'રિફર્મિંગ' સ્પેક્ટ્રમના મુદ્દા પર નિર્ણય લેવા માટે કેબિનેટ સચિવની અધ્યક્ષતામાં એક સમિતિની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. રિફર્મિંગ અન્ય હેતુઓ માટે ચોક્કસ ઉપયોગના કેસ માટે આરક્ષિત સ્પેક્ટ્રમના બેન્ડને ફરીથી નિયુક્ત કરવાનો સમાવેશ થાય છે.

સિનેમા થિયેટરોમાં શ્રવણ અને દૃષ્ટિની ક્ષતિ ધરાવતી વ્યક્તિઓની સુલભતા માટેની માર્ગદર્શિકા

- માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલયે શ્રવણ અને દૃષ્ટિની ક્ષતિ ધરાવતી વ્યક્તિઓ માટે સિનેમા થિયેટરોમાં ફીચર ફિલ્મોના પ્રદર્શનમાં સુલભતાના ધોરણોને વધારવાના હેતુથી ડ્રાફ્ટ માર્ગદર્શિકા જારી કરી હતી.
- વર્ષ 2011 ની વસ્તીગણતરી મુજબ, ભારતમાં કુલ વસ્તીના 2.21% લોકોને 'વિકલાંગ' તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યા છે. જેમાંથી 19% જોવામાં વિકલાંક છે અને અન્ય 19% ને સાંભળવાની અક્ષમતા છે.
- આ દરખાસ્ત રાઈટ્સ ઓફ પર્સન્સ વિથ ડિસેબિલિટીઝ એક્ટ, 2016 સાથે સંરેખિત છે અને તેનો હેતુ ફિલ્મોની સાર્વત્રિક એક્સેસને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- આ માર્ગદર્શિકા શ્રવણ અને દૃષ્ટિની ક્ષતિઓ ધરાવતી વ્યક્તિઓ માટે સર્વસમાવેશકતા અને સાંસ્કૃતિક અનુભવોની સમાન એક્સેસને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- મૂવી થિયેટરોમાં એક્સેસિબિલિટી સુવિધાઓ ફરજિયાત કરીને માર્ગદર્શિકા સમાજના તમામ સભ્યો માટે ન્યાયીતા, ગૌરવ અને આદરના સિદ્ધાંતોને સમર્થન આપે છે.

❖ માર્ગદર્શિકામાં શું સામેલ છે?

- ✗ હેતુ – મૂવી હોલમાં શ્રવણ અને દૃષ્ટિની ક્ષતિ ધરાવતી વ્યક્તિઓ માટે સુલભતા સુનિશ્ચિત કરવા.
- ✗ અનુપાલનની આવશ્યકતા – ફિલ્મ પ્રોડેક્શન હાઉસ અને મૂવી થિયેટરોને સમર્પિત શો અથવા એક્સિસિબિલિટી જોગવાઈઓ પ્રદાન કરવા માટે ફરજિયાત છે.
- ✗ સુલભતા સુવિધાઓ – ઓડિયો વર્ણન, ઓપન / ક્લોઝ્ડ કેપ્શનિંગ, ભારતીય સાંકેતિક ભાષાનું અર્થઘટન
- ✗ નિર્માતાની આવશ્યકતા – સર્ટિફિકેશન માટે ફિલ્મોના બે સેટ પ્રદાન કરો. એક મૂળ અને એક એક્સિસિબિલિટી સુવિધાઓ સાથે
- ✗ થિયેટર જરૂરિયાત – એક્સિસિબિલિટી સેવાઓ સાથે સમર્પિત પ્રદર્શનો ઓફર કરો, નિયમિત સ્કીનિંગ દરમિયાન એક્સિસિબિલિટી માટે જરૂરી સાધનો પ્રદાન કરો.
- ✗ થિયેટર માટે સાધનોનો વિકલ્પો – કેપ્શન માટે સ્માર્ટ યશ્મા, બંધ કેપ્શન સ્ટેન્ડ્સ, કેપ્શન માટે અલગ નાની સ્ક્રીન, ઓડિયો વર્ણન માટે હેડફોન્સ
- ✗ અનુપાલન મોનીટરિંગ – એક્સિસિબિલિટી જોગવાઈ પર દેખરેખ રાખવા માટે લાઈસન્સિંગ સત્તાવાળાઓ તથા માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલય દ્વારા અમલીકરણની દેખરેખ માટે એક સમિતિની રચના કરવામાં આવી હતી.
- ✗ માહિતી પ્રકાશન – CBFC પ્રમાણિત ફિચર ફિલ્મોમાં પૂરી પાડવામાં આવતી સુલભ સેવાઓને વાર્ષિક પ્રકાશિત કરશે.

કોચીમાં Codex Committee on Spices and Culinary Herbs (ccsch) નું 7 મું સત્ર યોજાયું

તાજેતરમાં કેરળના કોચીમાં CCSCCH નું 7 મું સત્ર યોજાયું હતું. જેમાં 31 દેશોના પ્રતિનિધિઓએ ભાગ લીધો હતો.

આ સત્રમાં નાની એલચી, હળદર, જ્યુનિપર બેરી, જમ્બૈકા મરી (ઓલસ્પાઈસ) અને સ્ટાર વરિયાળી જેવા 5 મસાલા માટે ગુણવત્તાના ધોરણો નક્કી કરવામાં આવ્યા હતા.

❖ Codex Committee on Spices and Culinary Herbs (CCSCH)

- ❧ તે મસાલા અને રાંધણ વનસ્પતિઓ માટે વૈશ્વિક ધોરણો ઘડવા માટે જવાબદાર છે.
- ❧ CCSCCH ની સ્થાપના વર્ષ 2013 માં કોડેક્સ એલિમેન્ટેરિયસ કમિશન (CAC) હેઠળ કોમોડિટી સમિતિઓમાંની એક તરીકે કરવામાં આવી હતી.
- ❧ ભારત આ સત્રનું યજમાન છે અને સ્પાઈસિસ બોર્ડ ઈન્ડિયા આ સમિતિના સચિવાલય તરીકે કામ કરી રહ્યું છે.

Codex Alimentarius Commission (CAC) વિશે....

- ❧ ફૂડ એન્ડ એગ્રીકલ્ચર ઓર્ગેનાઈઝેશન (FAO) અને વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન (WHO) દ્વારા સંયુક્ત રીતે રોમ ખાતે તેની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
- ❧ 194 થી વધુ દેશોના સભ્યપદ સાથેનું આંતરરાષ્ટ્રીય, આંતર – સરકારી સંસ્થા છે.
- ❧ તેને માનવ ખોરાક સંબંધિત આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે સ્વીકૃત ધોરણો ઘડવાનું કાર્ય સોંપવામાં આવ્યું છે.
- ❧ CAC ના ધોરણોને WTO દ્વારા ખાદ્ય સુરક્ષા અને ગ્રાહક સુરક્ષા સંબંધિત વેપાર વિવાદોના નિરાકરણ માટે આંતરરાષ્ટ્રીય સંદર્ભબિંદુ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

PETA એ આસામમાં પરંપરાગત ભેંસ અને બુલબુલની લડાઈને હાઈકોર્ટમાં પડકારી

- ❧ માઘ બિહુ ઉત્સવ દરમિયાન પરંપરાગત ભેંસ અને બુલબુલની લડાઈને પુનર્જીવિત કરવાના આસામ સરકારના પ્રયાસોને પીપલ ફોર ધ એથિકલ ટ્રીટમેન્ટ ઓફ એનિમલ્સ (PETA) તરફથી કાનૂની પડકારોનો સામનો કરવો પડશે કારણ કે તેમણે આ બંને પ્રથાઓને પ્રતિબંધિત કરવા માટે ગૌહાટી હાઈકોર્ટમાં અરજી કરી હતી.
- ❧ જલ્લીકટ્ટુ અને બળદગાડાની રેસ જેવા મનોરંજન માટે બળદ અને અન્ય પ્રાણીઓના ઉપયોગ પર પ્રતિબંધ મુક્તા સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાને પગલે 2014 માં આ ઈવેન્ટ્સ બંધ કરવામાં આવી હતી.
- ❧ મે 2021 માં સર્વોચ્ચ અદાલતે તેના 2014 ના નિર્ણયને ઉલટાવીને જલ્લીકટ્ટુ અને સમાન કાર્યક્રમોને મંજૂરી આપવા માટે કેટલાક રાજ્યો દ્વારા કરવામાં આવેલા સુધારાને મંજૂરી આપી.
- ❧ ત્યારબાદ, આસામ સરકારે કૂરતા વિના ભેંસ અને બળદની લડાઈને નિયંત્રિત કરવા માટે મનક સંચાલન પ્રક્રિયાની રચનાને મંજૂરી આપી.
- ❧ PETA દાવો કરે છે કે તેની તપાસમાં તાજેતરની ઘટનાઓમાં પશુ કુરતા કાયદા અને સરકારી SOPs નું ઉલ્લંઘન જોવા મળ્યું છે.
- ❧ તે આક્ષેપ કરે છે કે પ્રાણીઓ સાથે દુર્વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો અને ઈજાઓ હોવા છતાં લડવા માટે દબાણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ❧ કોર્ટે અરજીઓ સ્વીકારી લીધી છે અને SOP નું ઉલ્લંઘન કરતી કોઈ પણ ઘટના સામે કાર્યવાહી કરવાનો આદેશ આપ્યો છે.

EC એ અજિત પવારના જૂથને NCP તરીકે માન્યતા આપી

- ❧ ભારતના ચૂંટણી પંચે તાજેતરમાં શરદ પવાર અને અજિત પવારની આગેવાની હેઠળની રાષ્ટ્રવાદી કોંગ્રેસ પાર્ટી (NCP) ના હરિક જૂથો વચ્ચેના વિવાદનું સમાધાન કર્યું હતું.
- ❧ ચૂંટણી પંચે ચુકાદો આપ્યો કે અજિત પવાર જૂથ વાસ્તવિક NCP છે અને તેને 'કલોક' પાર્ટીનું ચિહ્ન ફાળવ્યું.

❖ **પક્ષના પ્રતીકો પરના વિવાદોના સમાધાનમાં EC ની ભૂમિકા**

- ❑ ધ સિમ્બોલ ઓર્ડર, 1968 ECI ને પક્ષના વિભાજનમાં કિસ્સામાં હરિફ જૂથોના દાવાઓ પર નિર્ણય લેવાની સત્તા આપે છે.
- ❑ આ નિયમ માન્ય રાષ્ટ્રીય અને રાજ્ય પક્ષોમાં વિવાદો પર લાગુ થાય છે, કારણ કે ચૂંટણી પ્રતીક પક્ષની ઓળખ તરીકે જોવામાં આવે છે.
- ❑ ECI સામાન્ય રીતે અજાણ્યા પક્ષના જૂથોને આંતરિક રીતે મતભેદ ઉકેલવા અથવા કોર્ટનો સંપર્ક કરવા સલાહ આપે છે.
- ❑ ECI નો નિર્ણય હરીફ જૂથો માટે બંધનકર્તા છે.
- ❑ ECI નો નિર્ણય સામાન્ય રીતે સાદિક અલી કેસમાં દર્શાવેલ ત્રણ પરિસ્થિતિઓ પર આધારિત હોય છે. પક્ષના ઉદ્દેશ્યો, પક્ષનું બંધારણ અને બહુમતીની કસોટી.
- ❑ બહુમતી પરિસ્થિતિ માટે તે કાયદાકીય અને સંગઠનાત્મક પાંખોની અંદરના સમર્થનને જુએ છે.
- ❑ તાજેતરમાં કિસ્સામાં જ્યારે સંગઠનાત્મક સમર્થન અસ્પષ્ટ હતું ત્યારે ECI માત્ર ચૂંટાયેલા સાંસદો અને ધારાસભ્યોની બહુમતી પર આધાર રાખતી હતી.
- ❑ જો બંને પરિસ્થિતિઓ અનિર્ણિત હોય તો, ECI પ્રતિકને સ્થિર (freezes) કરે છે.
- ❑ વર્ષ 1997 માં EC એ નવો નિયમ રજૂ કર્યો હતો જેના હેઠળ પાર્ટીના સ્વિલંટર જૂથ – (જે જૂથને પક્ષનું પ્રતીક મળ્યું હતું તે સિવાયનું જૂથ) ને પોતાને એક અલગ પક્ષ તરીકે નોંધણી કરાવવી પડશે.
- ❑ તેમની નોંધણી પછીના ચૂંટણી પ્રદર્શનના આધારે રાષ્ટ્રીય કે રાજ્ય પક્ષના દરજ્જાનો દાવો કરી શકે છે.

Election Commission of India (ECI)

વિશે....

રચના : 25 જાન્યુઆરી, 1950
 વડુમથક : નવી દિલ્હી
 મંત્રાલય : કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રાલય
 બંધારણીય અનુચ્છેદ : 324 થી 329

નાઝૂલ (Nazool) જમીન શું છે?

➤ તાજેતરમાં ઉત્તરાખંડના હલ્દવાનીમાં, વહીવટતંત્ર દ્વારા નાઝૂલ જમીન ઉપર બનેલી મસ્જિદ અને મદરેસાને તોડી પાડવામાં આવ્યા બાદ હિંસા ફાટી નીકળી હતી.

❖ **નાઝૂલ જમીન વિશે**

- ❑ નાઝૂલ જમીન સરકારની માલિકીની છે, પરંતુ મોટાભાગે રાજ્યની મિલકત તરીકે સીધી રીતે સંચાલિત થતી નથી.
- ❑ રાજ્ય સામાન્ય રીતે 15 થી 99 વર્ષની વચ્ચે, નિશ્ચિત સમયગાળા માટે લીઝ પર કોઈપણ એન્ટિટીને આવી જમીન ફાળવે છે.
- ❑ જો લીઝની મુદત પૂરી થઈ રહી હોય, તો કોઈ વ્યક્તિ સ્થાનિક વિકાસ સત્તામંડળના મહેસૂલ વિભાગને લેખિત અરજી સબમિટ કરીને લીઝ રીન્યુ કરવા માટે સત્તાધિકારીનો સંપર્ક કરી શકે છે.
- ❑ સરકાર લીઝનું નવીનીકરણ કરવા અથવા તેને રદ કરવા માટે સ્વતંત્ર છે.

❖ **ઉદ્ભવ**

- ❑ બ્રિટીશ શાસન દરમિયાન, બ્રિટિશરોનો વિરોધ કરનાર રાજાઓ અને સામ્રાજ્યોએ વારંવાર તેમની વિરુદ્ધ બળવો કર્યો, જેના કારણે તેમની અને બ્રિટીશ સેના વચ્ચે ઘણી લડાઈઓ થઈ.
- ❑ આ રાજાઓને યુદ્ધમાં હરાવીને અંગ્રેજો ઘણીવાર તેમની પાસેથી જમીન છીનવી લેતા હતા.
- ❑ ભારતને આઝાદી મળ્યા બાદ અંગ્રેજોએ આ જમીનો ખાલી કરી દીધી હતી. પરંતુ રાજાઓ અને રાજવીઓ પાસે ઘણી વખત અગાઉની માલિકી સાબિત કરવા માટે યોગ્ય દસ્તાવેજોનો અભાવ હોવાથી આ જમીનોને નાઝૂલ જમીનો તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવી હતી. જે સંબંધિત રાજ્ય સરકારોની માલિકીની છે.

❖ **હેતુ**

- ❑ સરકાર સામાન્ય રીતે નાઝૂલ જમીનનો ઉપયોગ જાહેર હેતુઓ માટે કરે છે. જેમ કે, શાળાઓ, હોસ્પિટલો, ગ્રામ પંચાયતની ઈમારતો વગેરે
- ❑ ભારત કેટલાય શહેરોએ સામાન્ય રીતે લીઝ પર, હાઉસિંગ સોસાયટીઓ માટે ઉપયોગમાં લેવાતી નાઝૂલ જમીન તરીકે દર્શાવવામાં આવેલી જમીનનો મોટો હિસ્સો પણ જોયો છે.
- ❑ ઘણા રાજ્યોએ નાઝૂલ જમીન માટે નિયમો ઘડવાના હેતુસર સરકારી આદેશો લાવ્યા છે, ત્યારે નાઝૂલ લેન્ડ્સ (ટ્રાન્સફર) રૂલ્સ, 1956 એ મોટે ભાગે નાઝૂલ જમીનના નિર્ણય માટે વપરાતો કાયદો છે.

ભારત 2047 સુધીમાં 6 મેગા પોર્ટ વિકસાવશે

- બંદરો, શિપિંગ અને જળમાર્ગ મંત્રાલય દ્વારા તાજેતરના અપડેટમાં, 2047 સુધીમાં ભારતમાં મેગા પોર્ટના વિકાસ માટે નોંધપાત્ર યોજનાઓની રૂપરેખા આપવામાં આવી છે.
- 2047 સુધીમાં મેગા પોર્ટ તરીકે વિકાસ માટે 6 પોર્ટ કલસ્ટરોની ઓળખ કરવામાં આવી છે.

- 300 મિલિયન ટન પ્રતિ વાર્ષિક (MTPA) થી વધુ ક્ષમતા ધરાવતા 4 પોર્ટ ક્લસ્ટર
  - કોચીન – વિઝંજમ પોર્ટ ક્લસ્ટર
  - ગલાથિયા સાઉથ બે પોર્ટ
  - ચેન્નઈ – કામરાજર – કુડલોર પોર્ટ ક્લસ્ટર
  - પારાદીપ અને અન્ય નોન મેજર પોર્ટ ક્લસ્ટર
- 500 MTPA થી વધુ ક્ષમતા સાથે બે પોર્ટ ક્લસ્ટર.
  - દીનદયાલ અને ટુના ટેકરા
  - જવાહરલાલ નહેરુ – વાધવન
- મેરીટાઈમ અમૃતકાળ વિઝન, 2047 ના ભાગરૂપે મોટા બંદરો ક્ષમતા અને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરમાં વધારો કરી રહ્યા છે.
- પબ્લિક પ્રાઈવેટ પાર્ટનરશિપ (PPP) અને આંતરીક સંસાધનો દ્વારા પોર્ટ ડેવલપમેન્ટ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સ ચાલુ છે.

સંસદે PVTG આદિવાસીઓને ST યાદીમાં સામેલ કરવા માટેનું બિલ પસાર કર્યું

- તાજેતરમાં સંસદે આદિજાતિ બાબતોના મંત્રાલય દ્વારા રજૂ કરાયેલ ‘બંધારણ (અનુસૂચિત જનજાતિ) ઓર્ડર (સુધારા) બિલ, 2024’ આંધ્રપ્રદેશના સંદર્ભમાં અને ‘બંધારણ (અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ) ઓર્ડર (સુધારા) બિલ, 2024’ ઓડિશાના સંદર્ભમાં પસાર કર્યાં.
- આ બિલ દ્વારા ઓડિશાની ST ની યાદીમાં નવા સમુદાયોના ઉમેરા અને આંધ્રપ્રદેશ તથા ઓડિશા બંનેની ST યાદીઓમાં હાલની જાતિઓના સમાનાર્થી અને ધ્વન્યાત્મક ભિન્નતાઓનો સમાવેશ કરવાનો માર્ગ સાફ થયો છે.

❖ ST યાદીમાં PVTG આદિવાસીઓ

રાજ્ય	સમાનાર્થી/ પેટા-જનજાતિનઓ ઉમેરાઈ	હાલની આદિજાતિ
ઓડિશા	પૌરી ભૂયાન અને પૌડી ભૂયાન	ભૂયાન આદિજાતિ
	ચુકતિયા ભુંજ્યા	ભુંજ્યા જાતિ
	બોન્ડો	બોન્ડો પોરાજા આદિજાતિ
	માંકડીયા	માંકિરડિયા આદિજાતિ
આંધ્રપ્રદેશ	બોન્ડો પોરજા, ખોડ પોરજા	પોરજા જાતિ
	કોંડા સાવરસ	સાવરસ જાતિ

- ❌ ઓડિશામાં 4 અને આંધ્રપ્રદેશમાં 3 PVTG જૂથોના નામ ખાસ કરીને આ રાજ્યોની ST સૂચિમાં પહેલાથી જ સમુદાયોના સમાનાર્થી અથવા પેટા-જનજાતિ તરીકે ઉમેરવામાં આવ્યા હતા.
- ❌ ઓડિશાના તમડિયા અને તામુડિયા સમુદાયોને હવે અનુસૂચિત જાતિની સૂચિમાંથી ખસેડીને અનુસૂચિત જનજાતિ સૂચિમાં સામેલ કરવામાં આવ્યા છે.
- ❌ મુકા ડોરા સમુદાય અને ઓડિશાના કોંડા રેડ્ડી સમુદાયને પણ ઓડિશાની ST યાદીમાં ઉમેરવામાં આવ્યા હતા.
- ❌ આ બિલે ઓડિશા રાજ્યની ST યાદીમાં ઓછામાં ઓછા 8 વર્તમાન સમુદાયોની સમાનાર્થી ધ્વન્યાત્મક ભિન્નતા અને પેટા જનજાતિને પણ ઉમેર્યા છે.

Particularly Vulnerable Tribal Groups (PVTGs) વિશે....

- ❌ 1973 માં ઢેબર કમિશનની ભલામણ મુજબ, ભારત સરકારે જનજાતિની એક અલગ શ્રેણી બનાવી – આદિમ આદિવાસી જૂથો (PTGs)
- ❌ 2006 માં સરકારે PTGs નું નામ બદલીને ‘ખાસ કરીને સંવેદનશીલ આદિવાસી જૂથો (PVTGs)’ રાખ્યું.
- ❌ કુલ 75 PVTGs 17 રાજ્યોમાં અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ આંદામાન નિકોબારમાં ફેલાયેલા છે.

ઓડિશાના ગુપ્તેશ્વર જંગલને જૈવવિવિધતા હેરિટેજ સાઈટ તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું

- ઓડિશાના કોરાપુટ જિલ્લામાં ગુપ્તેશ્વર શિવ મંદીરની બાજુમાં આવેલ પ્રાચીન ગુપ્તેશ્વર જંગલને રાજ્યની ચોથી જૈવવિવિધતા હેરિટેજ સાઈટ તરીકે જાહેર કરવામાં આવી છે.
- આ જંગલ 350 હેક્ટર સીમાંકિત વિસ્તારને આવરે છે અને તેના પવિત્ર ગુહ્સ સાથે ખૂબ જ સાંસ્કૃતિક મહત્વ ધરાવે છે, જે પરંપરાગત રીતે સ્થાનિક સમુદાય દ્વારા આદરણીય છે.
- તે વનસ્પતિ અને પ્રાણીસૃષ્ટિની નોંધપાત્ર વિવિધતા ધરાવે છે. સસ્તન પ્રાણીઓની 28 પ્રજાતિઓ સહિત ઓછામાં ઓછી 608 પ્રાણી પ્રજાતિઓનું ઘર છે.

❖ જૈવ વિવિધતા હેરિટેજ સાર્ટ ડે સુધી?

- ✗ બાયોડાયવર્સિટી હેરિટેજ સાર્ટ (BHS) એ સારી રીતે વ્યાખ્યાયિત વિસ્તારો છે જે જંગલી અને પાળેલી પ્રજાતિઓની ઉચ્ચ વિવિધતા, દુર્લભ અને જોખમી પ્રજાતિઓની હાજરી અને કીસ્ટોન પ્રજાતિઓ સાથે અનન્ય, પર્યાવરણીય રીતે નાજૂક ઈકોસિસ્ટમ છે.
- ✗ જૈવિક વિવિધતા અધિનિયમ, 2002' ની કલમ 37(1) હેઠળની જોગવાઈ મુજબ, રાજ્ય સરકારોને સ્થાનિક સંસ્થાઓ સાથે પરામર્શ કરીને, જૈવ વિવિધતા હેરિટેજ સાર્ટ્સ તરીકે જૈવવિવિધતાના મહત્વને વિસ્તારોને સત્તાવાર ગેજેટમાં સૂચિત કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.
- ✗ BHS ની રચના સ્થાનિક સમુદાયોની પ્રચલિત પ્રથાઓ અને ઉપયોગો પર કોઈ પ્રતિબંધ મૂકી શકશે નહીં, તેમના દ્વારા સ્વૈચ્છિક રીતે નક્કિ કરાયેલા નિયમો સિવાય.
- ✗ BHS ની રચનાનો ઉદ્દેશ્ય સંરક્ષણ પગલાં દ્વારા સમુદાયોના જીવનની ગુણવત્તામાં વધારો કરવાનો છે.
- ✗ બેંગલુરુ, કર્ણાટકમાં આવેલ નલ્લુર ટેમરિન્ડ ગ્રોવ એ ભારતની પ્રથમ જૈવવિવિધતા હેરિટેજ સાર્ટ હતી.
- ✗ નેશનલ બાયોડાયવર્સિટી ઓથોરિટી અનુસાર, ભારતમાં ફેબ્રુઆરી 2024 સુધીમાં કુલ 45 જૈવવિવિધતા હેરિટેજ સાર્ટ્સ છે.

ભારતમાં કોમ્યુનિટી રેડિયો સ્ટેશનો માટે સુધારેલી માર્ગદર્શિકા

- ➔ કોમ્યુનિટી રેડિયો સેક્ટરના વિકાસને સુનિશ્ચિત કરવાના હેતુથી માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રીએ વિશ્વ રેડિયો દિવસ (13 ફેબ્રુઆરી) ના અવસર પર ભારતમાં CRS ની સ્થાપના માટે સુધારેલી નીતિ માર્ગદર્શિકા બહાર પાડી.
- ➔ ભારતમાં કોમ્યુનિટી રેડિયોના 20 વર્ષની ઉજવણી કરવા માટે અન્ના યુનિવર્સિટી, ચેન્નઈ ખાતે પ્રાદેશિક કોમ્યુનિટી રેડિયો સંમેલન (દક્ષિણ) દરમિયાન માર્ગદર્શિકા બહાર પાડવામાં આવી.

❖ કોમ્યુનિટી રેડિયો સ્ટેશન (CRS)

- ✗ સામુદાયિક રેડિયો એ રેડિયો બ્રોડકાસ્ટિંગમાં એક મહત્વપૂર્ણ ત્રીજું સ્તર છે, જે જાહેર સેવા રેડિયો પ્રસારણ અને વાણિજ્યિક રેડિયોથી અલગ છે.
- ✗ કોમ્યુનિટી રેડિયો સ્ટેશનો એ ઓછી શક્તિવાળા રેડિયો સ્ટેશનો છે, જે સ્થાનિક સમુદાયો દ્વારા સેટ-અપ અને સંચાલિત કરવા માટે હોય છે.
- ✗ અન્ના યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં વર્ષ 2004 માં ભારતના પ્રથમ કોમ્યુનિટી રેડિયોનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.
- ✗ હાલમાં ભારતમાં 481 CRS છે.

- ✗ ડિસેમ્બર 2002 માં ભારત સરકારે IIT / IIM સહિત સારી રીતે સ્થાપિત શૈક્ષણિક સંસ્થાઓને કોમ્યુનિટી રેડિયો સ્ટેશનો સ્થાપવા માટે લાયસન્સ આપવા માટેની નીતિને મંજૂરી આપી હતી.
- ✗ 2006 માં સરકારે નાગરિક સમાજની સંસ્થાઓ, સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ વગેરે જેવી બિન-લાભકારી સંસ્થાઓને તેના દાયરામાં લાવીને નીતિને વ્યાપક બનાવવાનો નિર્ણય કર્યો હતો.

❖ સુધારેલી નીતિ માર્ગદર્શિકા

- ✗ સુધારેલી માર્ગદર્શિકા હવે એક સંસ્થાને વિવિધ ઓપરેનલ જિલ્લાઓમાં 6 સ્ટેશનો સ્થાપિત કરવાની મંજૂરી આપે છે જે પહેલા એક સ્ટેશન સુધી સીમિત હતું.
- ✗ CRS માટે જાહેરાતનો સમય પ્રતિ કલાક 7 મિનિટથી વધારીને 12 મિનિટ પ્રતિ કલાક કરવામાં આવ્યો છે. ઉપરાંત જાહેરાતનો દર 52 રૂપિયાથી વધારીને 74 રૂપિયા પ્રતિ 10 સેકન્ડ કરવામાં આવ્યો.
- ✗ સંસ્થાને જારી કરાયેલ લેટર ઓફ ઈન્ટેન્ટની માન્યતા એક વર્ષ નક્કી કરવામાં આવી છે. કોઈ પણ અણધાર્યા સંજોગો માટે અરજદારને 3 મહિનાનો બફર પણ આપવામાં આવશે.
- ✗ શરૂઆતનો સમયગાળો, ગ્રાન્ટ માટે પરમિશન એગ્રીમેન્ટ (GOPA) વધારીને 10 વર્ષ કરવામાં આવ્યો.
- ✗ માર્ગદર્શિકા માટે લાયસન્સ ધારકને સ્થાનિક સમુદાયના સભ્યો સાથે સલાહકાર અને સામગ્રી સમિતિની સ્થાપના કરવાની આવશ્યકતા છે. એ પણ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે સમિતિમાં 50% મહિલાઓનો સમાવેશ થાય છે.

ફારસી ભાષાને ભારતની શાસ્ત્રીય ભાષાઓમાં સામેલ કરવામાં આવી

- ➔ સાંસ્કૃતિક સંબંધોને મજબૂત કરવાના હેતુથી નોંધનીય વિકાસમાં ભારત સરકારે નવી શિક્ષણ નીતિ હેઠળ ફારસી ભાષાને ભારતની શાસ્ત્રીય ભાષાઓમાં સામેલ કરવાનો નિર્ણય લીધો છે.
- ➔ આ જાહેરાત વિદેશમંત્રી એસ. જયશંકર દ્વારા ઈરાનની બે દિવસીય મુલાકાત દરમિયાન કરવામાં આવી હતી.

❖ ફારસી ભાષા

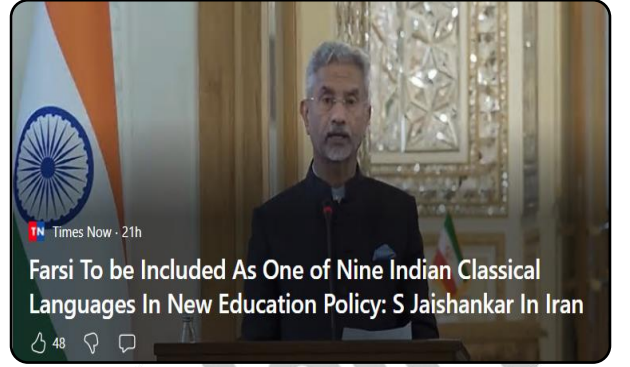
- તેને પરિચય તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, તે ઈન્ડો-ઈરાની ભાષા છે.
- તે ઈન્ડો - ઈરાની ભાષાઓની ઈરાની શાખાની સૌથી વધુ બોલાતી ભાષા છે.
- તે ઈરાનની સત્તાવાર ભાષા છે. ફારસીની બે જાતો 'દોરી' અને 'તાજિક' તરીકે ઓળખાય છે જે અનુક્રમે અફઘાનિસ્તાન અને તાજિકિસ્તાનમાં સત્તાવાર ભાષાઓ છે.
- ફારસી બોલનારાની નોંધપાત્ર વસ્તી અન્ય પરિચય ગણેશો જેમ કે બહેરીન, ઈરાક, ઓમાન, યમન અને UAE માં જોવા મળે છે.

❖ શાસ્ત્રીય ભાષા કોને કહેવાય?

- એ ભાષાઓ 1500 થી 2000 વર્ષ જૂનો લેખિત ઇતિહાસ હોય અથવા 1500 થી 2000 વર્ષ જૂનો લેખિત ગ્રંથ હોય.
- આ ભાષાનું પ્રાચીન સાહિત્ય હોવું જોઈએ અથવા પ્રાચીન ગ્રંથ હોવા જોઈએ કે જેને એ ભાષા બોલતા લોકો મૂલ્યવાન વારસો માનતા હોય.
- એ ભાષાની સાહિત્ય પરંપરા મૌલિક હોવી જોઈએ.
- ઉપર્યુક્ત માપદંડોને આધારે ભાષાને શાસ્ત્રીય ભાષાનો દરજ્જો આપવાની શરૂઆત ભારત સરકાર દ્વારા વર્ષ 2004 થી કરવામાં આવી છે.

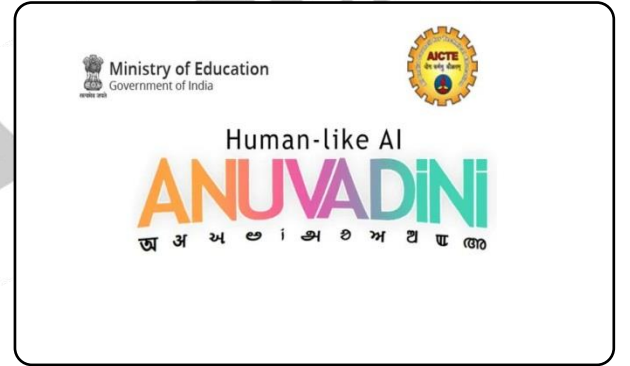
❖ ભારતની શાસ્ત્રીય ભાષાઓ

- (1) તમિલ - 2004
- (2) સંસ્કૃત - 2005
- (3) કન્નડ - 2008
- (4) તેલુગુ - 2008
- (5) મલયાલમ - 2013
- (6) ઉડિયા - 2014

ANUVADINI - AI Tool

- ANUVADINI એ ઓલ ઈન્ડિયા કાઉન્સિલ ફોર ટેકનિકલ એજ્યુકેશન (AICTE) દ્વારા બહુવિધ ભારતીય ભાષાઓમાં દસ્તાવેજના અનુવાદની સુવિધા આપવા માટે વિકસિત AI - સંચાલિત સાધન છે.
- તે રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020 સાથે સંરેખિત, શિક્ષણમાં બહુભાષીયતાને પ્રોત્સાહન આપવાની પહેલનો એક ભાગ છે.
- આ ટૂલ 22 પ્રાદેશિક અને વિદેશી ભાષાઓને સમર્થન આપે છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય ભાષાના અવરોધોને દૂર કરવાનો અને સમગ્ર ભારતમાં ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણની સુલભતા વધારવાનો છે.
- અનુવાદો મૂળ સંદર્ભ અને અર્થ જાળવી રાખે છે તેની ખાતરી કરવા માટે તેને સાવચેત સંપાદન અને માન્યતાની જરૂર છે.
- વિદ્યાર્થીઓને તેમની માતૃભાષામાં અભ્યાસ કરવાની મંજૂરી આપીને શૈક્ષણિક કાર્યક્ષમતામાં વધારો કરવામાં અને નવીન વિચારસરણીને પ્રોત્સાહન આપવામાં આ પહેલ નોંધપાત્ર છે.

ખજુરાહો ડાન્સ ફેસ્ટિવલની સુવર્ણ જયંતિ

- તાજેતરમાં મધ્યપ્રદેશના મુખ્યમંત્રીએ ખજુરાહો નૃત્ય ઉત્સવની સુવર્ણ જયંતિ (50 મી આવૃત્તિ) ઈવેન્ટનું ઉદ્ઘાટન કર્યું.
- આ પ્રસંગે 1484 કલાકારોએ સૌથી વધુ સંખ્યામાં કલાકારો સાથે સૌથી મોટા કથક નૃત્ય પ્રદર્શનનો નવો વિશ્વ રેકોર્ડ બનાવ્યો હતો.
- ❖ **ખજુરાહો ડાન્સ ફેસ્ટિવલ**
  - તે 1975 માં શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેનું મધ્યપ્રદેશ સરકારના સંસ્કૃતિ વિભાગ હેઠળ ઉસ્તાદ અલાઉદ્દીન ખાન સંગીત અને કલા એકેડમી દ્વારા આયોજન કરવામાં આવે છે.
  - તે છત્તરપુર જિલ્લાના ખજુરાહોના મંદિરોના પ્રાંગણમાં દર વર્ષે યોજાય છે.
  - આ ફેસ્ટિવલ એ ભગવાન નટરાજ મહાદેવને સમર્પિત કરવાનું પસંદ કરે છે જેને ઘણીવાર 'નૃત્યના ભગવાન' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આ ખાસ શિવ અવતાર દર્શાવે છે કે કેવી રીતે નૃત્ય એ ભગવાન સાથે સીધા સંપર્કનું પવિત્ર માધ્યમ છે.
  - અત્યાર સુધીમાં ભારતની તમામ મુખ્ય શાસ્ત્રીય નૃત્ય શૈલીઓમાં યુવા અને વરિષ્ઠ કલાકારોએ ખજુરાહો નૃત્ય મહોત્સવમાં તેમની આત્મા ફેલાવી છે.

જાપાન ભારતીય પ્રોજેક્ટ્સને ફાઇનાન્સ કરવા માટે રૂ. 12,800 કરોડની લોન આપશે

- જાપાનની સરકારે દ્વિપક્ષીય આર્થિક સંબંધોને મજબૂત કરવાના હેતુથી 9 નિર્ણાયક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને ઈનોવેશન પ્રમોશન પ્રોજેક્ટ્સના વિકાસ માટે ભારત સાથે 232.209 બિલિયન યેન, આશરે રૂ. 12,800 કરોડના લોન કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યાં.

❖ મુખ્ય પ્રોજેક્ટ

- નોર્થ ઈસ્ટ રોડ નેટવર્ક કનેક્ટિવિટી
- તેલંગાણામાં ઈનોવેશન અને સ્ટાર્ટઅપ પ્રમોશન
- ચેન્નાઈ પેરિફેરલ રિંગ રોડ કન્સ્ટ્રક્શન
- હરિયાણામાં ટકાઉ બાગાયત
- રાજસ્થાનમાં ક્લાયમેટ રિસ્પોન્સ અને ઈકોસિસ્ટમ એન્ડાસમેન્ટ
- નાગાલેન્ડમાં તૃતીય તબીબી સેવાઓ વિકસાવવી
- સમર્પિત ફેટ કોરિડોર પ્રોજેક્ટ – પાંચમો તબક્કો

રાયસીના ડાયલોગ 2024

- તાજેતરમાં રાયસીના ડાયલોગની 9 મી આવૃત્તિ નવી દિલ્હીમાં યોજાઈ હતી, જેમાં આશરે 115 દેશોમાંથી 2500 થી વધુ પ્રતિભાગીઓ રૂબરૂ કોન્ફરન્સમાં હાજર રહ્યા હતા.
- ઉદ્ઘાટન સત્રમાં ગ્રીસના વડાપ્રધાન કિરિયાકોસ મિત્સોટાકિસ મુખ્ય અતિથિ તરીકે જોડાયા હતા.

❖ રાયસીના ડાયલોગ શું છે?

- રાયસીના ડાયલોગ એ ભૌગોલિક રાજનીતિ અને ભૌગોલિક અર્થશાસ્ત્ર પરની વાર્ષિક પરિષદ છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય વિશ્વ દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા સૌથી પડકારરૂપ મુદ્દાઓને સંબોધવાનો છે.
- તે સિંગાપુરના ‘શાંગરી – લા’ ડાયલોગની તર્જ પર તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે.
- તે ભારતની જાસૂસી મૃત્સદીગીરીનું એક ઘટક છે, જે જાહેર નજરમાં સ્પષ્ટપણે દર્શાવવામાં આવતું ન હોવા છતાં, રાજદ્વારી કોર્પસ અને સશસ્ત્ર દળોની સાથે રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા માળખામાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે.
- આ પરિષદ નવી દિલ્હીમાં યોજાય છે અને તેમાં રાજકીય, વ્યાપારી, મીડિયા અને નાગરિક સમાજની પૃષ્ઠભૂમિના લોકો ભાગ લે છે.
- સંવાદની રચના બહુ – હિતધારક, કોસ સેક્ટરલ ચર્ચા તરીકે કરવામાં આવી છે, જેમાં રાજ્યના વડાઓ, કેબીનેટ મંત્રીઓ અને સ્થાનિક સરકારી અધિકારીઓનો સમાવેશ થાય છે, જેઓ ખાનગી ક્ષેત્ર, મીડિયા અને એકેડેમિયાના વિચારશીલ નેતાઓ દ્વારા જોડાય છે.
- દિલ્હી સ્થિત થિંક ટેક ઓબ્ઝર્વર રિસર્ચ ફાઉન્ડેશન દ્વારા વિદેશ મંત્રાલયની ભાગીદારીમાં આ કોન્ફરન્સનું આયોજન કરવામાં આવે છે.
- રાયસીના ડાયલોગ 2024 થીમ – Chaturanga : Conflict, contest, cooperate, create.
- સહભાગીઓ 6 ‘વિષયાત્મક સ્તંભો’ પર એકબીજા સાથે સંકળાયેલા હતા.

- (1) ટેક ફ્રન્ટીયર્સ : રેગ્યુલેશન્સ એન્ડ રિયાલિટીઝ
- (2) પીસ વીથ ધ પ્લેનેટ : ઈન્વેસ્ટ એન્ડ ઈનોવેટ
- (3) વોર & પીસ : શસ્ત્રાગાર અને અસમપ્રમાણતા
- (4) ડિકોલોનીઝિંગ બહુપક્ષીયવાદ : સંસ્થાઓ અને સમાવેશ
- (5) પોસ્ટ 2030 એજન્ડા : લોકો અને પ્રગતિ
- (6) લોકશાહીનો બચાવ : સમાજ અને સાર્વભૌમત્વ

ઓબ્ઝર્વર રિસર્ચ ફાઉન્ડેશન વિશે....

- તે દિલ્હી સ્થિત એક સ્વતંત્ર વૈશ્વિક વિચારસરણી છે.
- તે ભારત સરકાર અને ભારતના રાજકીય અને વેપારી સમુદાયોમાં નીતિ અને નિર્ણય લેનારાઓને સંબંધિત રૂપે સક્ષમ ઈનપુટ્સ પ્રદાન કરે છે.

IRDAI એ ઓનલાઈન ઈન્સ્યોરન્સ માર્કેટપ્લેસ બીમા સુગમ માટે ડ્રાફ્ટ રેગ્યુલેશન્સ જાહેર કર્યાં

- ઈન્સ્યોરન્સ રેગ્યુલેટરી એન્ડ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (IRDAI)એ નવીન ઓનલાઈન ઈન્સ્યોરન્સ માર્કેટ પ્લેસ બીમા સુગમ માટે એકસપોઝર ડ્રાફ્ટ પ્રસ્તાવ રજૂ કર્યો.

❖ સૂચિત માર્ગદર્શિકાની મુખ્ય હાઈલાઈટ

- બિન-નફા માટેનું માળખું –
- જી બીમા સુગમ કંપની અધિનિયમ, 2013ની કલમ 8 હેઠળ બિનલાભકારી કંપની તરીકે કાર્ય કરશે.
- મલ્ટિ-સ્ટેક હોલ્ડર માલિકી –
- જી બીમા સુગમનું શેર હોલ્ડિંગ જીવન, સામાન્ય અને આરોગ્ય વીમા કંપનીઓ વચ્ચે વ્યાપકપણે રાખવામાં આવશે.

- ✗ કોઈ એક એન્ટિટી નિયંત્રિત હિસ્સો ધરાવશે નહીં. આ નિર્ણય લેવા અને કામગીરી પ્રત્યે સંતુલિત અને સહયોગી અભિગમ સુનિશ્ચિત કરે છે.
- નિયમનકારી દેખરેખ –
- ✗ IRDAI બીમા સુગમના શાસન અને કામગીરીની દેખરેખમાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવશે.
- ✗ ઓથોરિટી કંપનીના બોર્ડમાં બે સભ્યોને નોમિનેટ કરશે અને ચેરપર્સન અને CEO ની નિમણૂક માટે પૂર્વ મંજૂરી આપશે.
- જોખમ વ્યવસ્થાપન –
- ✗ બીમા સુગમ તેની કામગીરી સાથે સંકળાયેલા વિવિધ જોખમોને ઓળખવા અને તેને ઘટાડવા માટે એક સમર્પિત જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિની સ્થાપના કરશે.
- સંમતિ આધારિત આર્કિટેક્ચર –
- ✗ પ્લેટફોર્મ સંમતિ આધારિત આર્કિટેક્ચર પર કાર્ય કરશે, ખાતરી કરશે કે વપરાશકર્તાઓ તેમના ડેટા અને બજારની અંદરની ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ પર નિયંત્રણ ધરાવે છે, જેનાથી વિશ્વાસ અને ગોપનીયતામાં વધારો થશે.
- ગ્રાહકો માટે મફત સેવાઓ –
- ✗ વીમા સુગમ દ્વારા સેવાઓનો લાભ લેવા માટે ગ્રાહકો પાસેથી શુલ્ક લેવામાં આવશે નહીં, જે વિવિધ સામાજિક-આર્થિક પૃષ્ઠભૂમિની વ્યક્તિઓ માટે વીમા ઉત્પાદનો અને સેવાઓને વધુ સુલભ બનાવે છે.
- ❖ બીમા સુગમ વિશે
- ✗ આ એક ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ છે જ્યાં ગ્રાહકો વિવિધ કંપનીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા બહુવિધ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય સ્કીમ પસંદ કરી શકે છે.
- ✗ બીમા સુગમ પોલીસીધારકોના હિતને સશક્ત કરવા અને તેનું રક્ષણ કરવા, વીમાનો પ્રવેશ વધારવા અને ઉપલબ્ધતા, સુલભતા અને પરવડે તેવી ક્ષમતા વધારવા માંગે છે.
- ✗ તે બીમા ટ્રિનિટીનો એક ભાગ છે જેમાં બીમા વિસ્તાર, બીમા વાહન અને બીમા સુગમનો સમાવેશ થાય છે.

Insurance Regulatory and Development Authority of India (IRDAI) વિશે.....

- ✗ સ્થાપના : 1999
- ✗ નાણામંત્રાલય હેઠળની વૈદ્યાનિક સંસ્થા છે.
- ✗ મુખ્યમથક : હૈદરાબાદ, તેલંગાણા

વૈશ્વિક કઠોળ પરિષદ : 2024

- ➔ તાજેતરની વૈશ્વિક કઠોળ પરિષદ, કઠોળ ઉત્પાદકો, પ્રોસેસર્સ અને વેપારીઓની વાર્ષિક મેળાવડાનું આયોજન 'નેશનલ એગ્રીકલ્ચરલ કો-ઓપરેટીવ માર્કેટિંગ ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ (NAFED)' અને ગ્લોબલ પલ્સ કોન્ફેડરેશન દ્વારા સંયુક્ત રીતે કરવામાં આવ્યું હતું.
- ➔ ભારતે 2027 સુધીમાં કઠોળમાં આત્મનિર્ભરતા હાંસલ કરવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે. ખેતીના વિસ્તરણ અને બીજીની નવી જાતોની સાધાય પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું છે.

❖ પરિષદના મહત્વના અવલોકનો

- ✗ કઠોળનું ઉત્પાદન 2014 માં 171 લાખ ટનથી 60% વધીને 2024 માં 270 લાખ ટન થયું છે.
- ✗ કેન્દ્રએ ખેડૂતોને ઉત્પાદનની વાસ્તવિક કિંમત કરતા 50% ની કિંમતની ખાતરી આપી હતી જેનાથી રોકાણ પર આકર્ષક વળતર મળે છે.
- ✗ મસૂરમાં 117%, મગમાં 90% , ચણાની દાળમાં 75% અને તુવેર તથા અડદમાં 60% ના વધારા સાથે એક દાયકા પહેલા આપવામાં આવતી MSP કરત આજે સૌથી વધુ છે.
- ✗ સરકારે નવી જાતોના બિયારણનો પુરવઠો વધાર્યો છે, જયારે તુવેર અને કાળા ચણાની ખેતી વિસ્તારવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું છે.
- ✗ કઠોળની ખેતીથી તે જમીનને લાભ આપે છે, સ્વાસ્થ્ય માટે ખૂબ જ પૌષ્ટિક છે અને નાના ખેડૂતોને ફાયદો કરે છે. જો ભારત ખેતીમાં સુધારો કરવા માટે પ્રયત્ન કરે તો તમામ હિતધારકોને લાભ મળશે.

❖ ભારતમાં કઠોળનું ઉત્પાદન

- ✗ ભારત વિશ્વમાં કઠોળનો સૌથી મોટો ઉત્પાદક (વૈશ્વિક ઉત્પાદનના 25%), ઉપભોક્તા (વિશ્વ વપરાશના 27%) અને આયતકાર (14%) છે.
- ✗ મધ્યપ્રદેશ, મહારાષ્ટ્ર, રાજસ્થાન, ઉત્તર પ્રદેશ અને કર્ણાટક એ ટોચના કઠોળ ઉત્પાદક રાજ્યો છે.
- ✗ કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ વિભાગ મુજબ, 2022-23 દરમિયાન કુલ કઠોળનું ઉત્પાદન 260.58 લાખ ટન થવાનો અંદાજ છે જે છેલ્લા પાંચ વર્ષના સરેરાશ કઠોળ ઉત્પાદન 246.56 લાખ ટન કરતા 14.02 લાખ ટન વધુ છે.

મરાઠા આરક્ષણ બિલ

- મરાઠા એસેમ્બલીએ તાજેતરમાં સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો માટે મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય આરક્ષણ બિલ 2024 પસાર કર્યું હતું.
- જેમાં મરાઠા સમુદાય માટે સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો હેઠળ નોકરીઓ અને શિક્ષણમાં 10% અનામતને અલગ રાખ્યું હતું.
- આ બિલ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય પછાત વર્ગ કમિશનના અહેવાલના આધારે તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે.
- જસ્ટિસ (નિવૃત્ત) સુનિલ બી શુક્લેના નેતૃત્વમાં મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય પછાત વર્ગ કમિશનની સ્થાપના ડિસેમ્બર 2023 માં મરાઠા આરક્ષણના મુદ્દાનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરવા માટે કરવામાં આવી હતી.
- આ અહેવાલ મુજબ રાજ્યમાં મરાઠાઓની વસ્તી 28% છે જેમાંથી 84% લોકો પછાત છે. આટલી વધુ વસ્તીને કારણે તેમને OBC ક્વોટા હેઠળ સમાવી શકાય નહીં.
- આયોગે મરાઠા સમુદાયની દુર્દશા માટેના કારણો તરીકે અત્યંત ગરીબી, કૃષિ આવકમાં ઘટાડો અને જમીનના હોલિડિંગ પાર્ટિશનને ટાંક્યા છે, ઉપરાંત મહારાષ્ટ્રમાં ખેડૂતોની આત્મહત્યામાં મરાઠાઓનો 94% જેટલો ફાળો છે.
- મરાઠાઓ જાહેર સેવાઓના તમામ ક્ષેત્રોમાં અપૂરતું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે અને તેઓ મુખ્ય પ્રવાહની સંપૂર્ણ બહાર રહ્યા છે.
- આમ, આ અહેવાલમાં અનામતની જરૂરિયાતને વાજબી ઠેરવતા મરાઠાઓને સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત તરીકે ઓળખવામાં આવ્યા છે.
- મહારાષ્ટ્રમાં હાલમાં SC, ST, OBC, વિમુક્ત જાતિ, વિચરતી જાતિઓ અને અન્ય શ્રેણીઓ મળીને કુલ 52% અનામત છે ઉપરાંત 10% EWS અનામતનો સમાવેશ થાય છે.
- મરાઠાઓ માટે 10% અનામત ઉમેરવાથી રાજ્યમાં કુલ અનામત 72% પર પહોંચી જશે.

❖ મરાઠા આરક્ષણની પૃષ્ઠભૂમિ

- ✗ 2014 માં મરાઠા આરક્ષણ કાયદામાં નોકરીઓ અને શિક્ષણમાં 16% ક્વોટા આપવામાં આવ્યો હતો પરંતુ બોમ્બે હાઈકોર્ટ દ્વારા તેને રદ કરવામાં આવ્યો હતો.
- ✗ 2018 માં મહારાષ્ટ્ર સરકારે ગાયકવાડ કમિશનના તારણો પર આધારિત સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગ કાયદો ઘડ્યો, જેમાં 16% અનામત આપવામાં આવી હતી. બોમ્બે હાઈકોર્ટે તેને ઘટાડીને શિક્ષણમાં 12% અને નોકરીઓમાં 13% કર્યો.
- ✗ ત્યારબાદ સુપ્રીમ કોર્ટે 50% ક્વોટાની ટોચમર્યાદાને વટાવી દેવા માટે અપૂરતા પ્રયોગમૂલક હેતુને ટાંકીને મે, 2021 માં ક્વોટાને સંપૂર્ણપણે રદ કર્યો હતો.

'SUFALAM' ફૂડ પ્રોસેસિંગ માટે સ્ટાર્ટ – અપ કોન્કલેવનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું

- SUFALAM (Start Up Forum for Aspiring Leaders and Mentors) 2024 એ ફૂડ પ્રોસેસિંગ ઉદ્યોગની નવીનતા – આધારિત વૃદ્ધિ તરફના માર્ગને આકાર આપે છે અને સ્ટાર્ટઅપ્સ, ઉદ્યોગ અને એકેડેમિયા વચ્ચે સહયોગને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- જેનું આયોજન કેન્દ્રીય ખાદ્ય પ્રક્રિયા ઉદ્યોગ મંત્રાલય દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ ઈવેન્ટમાં સ્ટાર્ટઅપ વિહંગાવલોકન, ફૂડ રેગ્યુલેશન્સ, અને સ્ટાર્ટઅપ્સ માટે વ્યવસાય અને નાણાક્રિયા મોડેલિંગ પર જ્ઞાન સત્રોનો સમાવેશ થાય છે.
- ખાદ્ય સુરક્ષાના ધોરણોને પહોંચી વળવા અને સપ્લાય ચેઇનને ઓપ્ટિમાઇઝ કરવા માટે કાચા માલના વૈવિધ્યકરણ, આબોહવા સ્થિતિ – સ્થાપક વિકલ્પો અને ઉદ્યોગ સાહસિકતામાં સર્જનાત્મક પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતી ખાદ્ય પ્રણાલીઓમાં પરિવર્તન પર ચર્ચા કરવામાં આવી.
- સ્ટાર્ટઅપ્સને ગુણવત્તાયુક્ત કાચા માલના સોર્સિંગમાં, ખેડૂતો સાથે સહયોગ કરવા અને પ્રોટીનયુક્ત ખોરાક અને ટકાઉ પેકેજિંગમાં સક્રિય ભૂમિકા ભજવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવ્યા હતા.

રાણી ચેન્નમ્મા

- બ્રિટિશ ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપની સામે રાણી ચેન્નમાના બળવાના 200 વર્ષની સ્મૃતિમાં ભારતના કેટલાક સામાજિક જૂથો દ્વારા 21 ફેબ્રુઆરી, 2024 ના રોજ 'નાનુ રાની ચેન્નમ્મા' (હું પણ રાણી ચેન્નમ્મા છું) એક રાષ્ટ્રીય અભિયાનનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- રાણી ચેન્નમ્મા એક ભારતીય સ્વાતંત્ર્ય સેનાની અને કર્ણાટકના ભૂતપૂર્વ રજવાડા કિટ્ટુરના રાણી હતા.

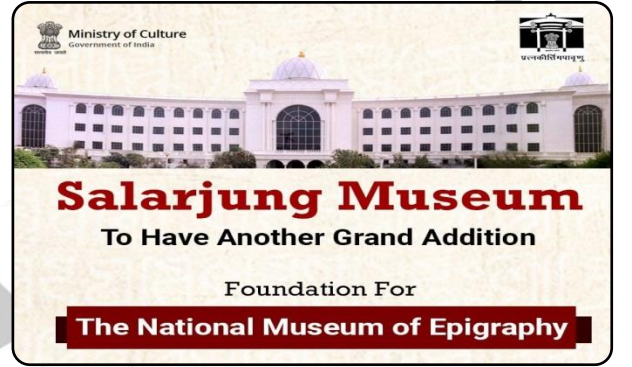

- તેમનો જન્મ 23 ઓક્ટોબર, 1778 ના રોજ કર્ણાટકના બેલગાવી જિલ્લાના કાકાતી ગામમાં થયો હતો.
- 15 વર્ષની ઉંમરે તેમણે કિતુર અથવા કિટુરના રાજા મલ્લસરજા સાથે લગ્ન કર્યા હતા, જેમણે વર્ષ 1816 સુધી પ્રાંત પર શાસન કર્યું હતું.
- 1816 માં મલ્લસરજાના મૃત્યુ પછી તેમના મોટા પુત્ર શિવલિંગગુરુદ્ર સરજા સિંહાસન પર બેઠા પરંતુ તબિયત બગડવાના કારણે વધુ સમય ન રહ્યા.
- શિવલિંગગુરુદ્રને કોઈ વારસ ન હતો, વર્ષ 1824 માં તેમના મૃત્યુ પહેલા તેમના અનુગામી તરીકે એક બાળક શિવલિંગપ્પાને દત્તક લીધું હતું.
- જો કે, બ્રિટિશ ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપનીએ 'ડોક્ટ્રિન ઓફ લેપ્સ' હેઠળ શિવલિંગપ્પાને રાજ્યના વારસદાર તરીકે ઓળખવાનો ઈન્કાર કર્યો હતો. આ સિદ્ધાંત હેઠળ કુદરતી વારસદારની ગેરહાજરીમાં સંબંધિત રિયાસતનું પતન થશે અને કંપની દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવશે.
- ધારવાડના અંગ્રેજ અધિકારી જહોન ઠાકરીએ ઓક્ટોબર, 1824 માં કિટુર પર હુમલો કર્યો હતો.
- કિટુર કિલ્લાની તળેટીમાં 20,000 બ્રિટિશ સૈનિકોનો કાફલો હતો પરંતુ રાણી ચેન્નમ્માએ પોતાની બહાદૂરી પુર્વક અને માતૃભૂમિની રક્ષા માટે અંગ્રેજનો સામનો કર્યો હતો.
- તેમણે બ્રિટિશ સેનાનો સામનો કરવા માટે ગેરિલા યુદ્ધની રણનીતિ અપનાવીને યુદ્ધમાં તેમની સેનાનું નેતૃત્વ કર્યું હતું.
- વર્ષ 2007 માં ભારત સરકારે 'રાણી ચેન્નમ્મા' ના નામની ટપાલ ટિકિટ બહાર પાડીને તેમનું સન્માન કર્યું હતું.
- રાણી ચેન્નમ્માને રક્ષક તરીકે દર્શાવતા ઘણા કન્ડ લાવણી અથવા લોકગીતો ગવાય છે.

હૈદરાબાદમાં ભારતના પ્રથમ ડિજિટલ નેશનલ મ્યુઝિયમ ઓફ એપિગ્રાફીનું ઉદ્ઘાટન

- કેન્દ્રીય સંસ્કૃતિ મંત્રી જી કિશન રેડ્ડીએ હૈદરાબાદના સાલાર જંગ મ્યુઝિયમ ખાતે દેશના પ્રથમ ડિજિટલ નેશનલ મ્યુઝિયમ ઓફ એપિગ્રાફીનો શિલાન્યાસ કર્યો હતો.
- ભારતીય પુરાતત્વ સર્વેક્ષણ (ASI) દ્વારા સંચાલિત, આ સંગ્રહાલયમાં વિવિધ સમય અને ભાષાઓમાં ફેલાયેલા અંદાજે એક લાખ પ્રાચીન લખાણો રાખવામાં આવશે.
- કેન્દ્રીય નાણાપ્રધાન નિર્મલા સીતારામને ગયા વર્ષે પ્રાચીન શિલાલેખોના ડિજિટાઇઝેશન સાથે ભારત શેર્ડ રિપોઝીટરી ઓફ ઈન્સ્ક્રિપ્શન્સ (Bharat SHRI) ની સ્થાપના કરવાની જાહેરાત કરી હતી.
- આ મ્યુઝિયમ ભારતના સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસાને જાળવવામાં અને પ્રોત્સાહન આપવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવશે અને તે વિદ્વાનો અને સંશોધકો માટે જ્ઞાનનો ભંડાર પણ ખોલશે.

ઓપન નેટવર્ક ડિજિટલ કોમર્સ (ONDC) પર સૌપ્રથમ વાજબી ભાવની દુકાનો ઓન – બોર્ડ્સ

- ભારત સરકારના ખાદ્ય અને જાહેર વિતરણ વિભાગે હિમાચલ પ્રદેશના ઉના અને હમીરપુર જિલ્લામાં ઓપન નેટવર્ક ડિજિટલ કોમર્સ (ONDC) પ્લેટફોર્મ પર વાજબી ભાવની દુકાનો (FPSs) ને ઓનબોર્ડ કરવા માટે પ્રાયોગિક કાર્યક્રમ શરૂ કર્યો છે.
- તે પ્રથમ વખત છે કે ONDC પર વાજબી કિંમતની દુકાનો ઓનબોર્ડ છે અને તેનો હેતુ લાભાર્થીઓના સંતોષમાં વધારો કરવા સાથે FPS ડિલરો માટે આવકના નવા માર્ગો પૂરો પાડવાનો છે.
- FPS એટલે એવી દુકાન કે જેને જાહેર વિતરણ પ્રણાલી હેઠળ રાશનકાર્ડ ધારકોને આવશ્યક ચીજવસ્તુઓનું વિતરણ કરવા માટે લાયસન્સ આપવામાં આવ્યું છે.

Open Network Digital Commerce (ONDC) વિશે....

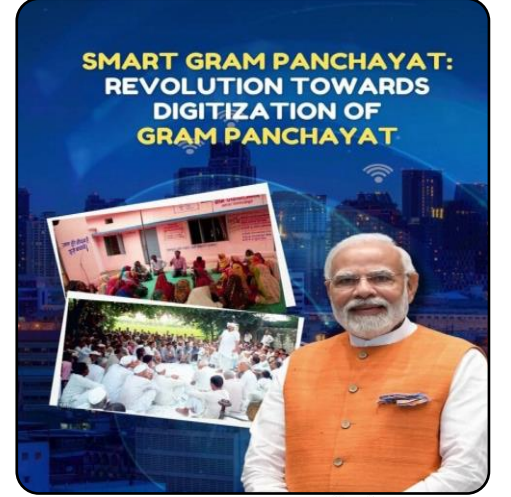
- ONDC એ મુક્તપણે સુલભ સરકાર-સમર્થિત પહેલ છે જેનો ઉદ્દેશ્ય ઈ-કોમર્સને પ્લેટફોર્મ – સેન્ટ્રીક મોડલમાંથી માલસામાન અને સેવાઓની ખરીદી અને વેચાણ માટે ખુલ્લા નેટવર્ક પર ખસેડીને વ્યાપક બનાવવાનો છે.
- વર્ષ 2021 માં વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલયના ડિપાર્ટમેન્ટ ફોર પ્રમોશન ઓફ ઈન્ડસ્ટ્રી એન્ડ ઈન્ટરનલ ટ્રેડ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.

સ્માર્ટ ગ્રામ પંચાયત

- કેન્દ્રીય ગ્રામીણ વિકાસ અને પંચાયતી રાજ મંત્રીએ બિહારના બેગુસરાય જિલ્લાની પપૌર ગ્રામ પંચાયત ખાતે PM-WANI સેવાઓ વિસ્તાર કરવા માટે પાયલોટ પ્રોજેક્ટ 'સ્માર્ટ ગ્રામ પંચાયત : ગ્રામ પંચાયતના ડિજિટાઇઝેશન તરફ ક્રાંતિ' લોન્ચ કર્યો.
- પાયલોટ પ્રોજેક્ટ PM-WANI સેવાને બિહારના બેગુસરાય જિલ્લાની તમામ ગ્રામ પંચાયતોમાં વિસ્તારવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- PM-WANI યોજના હેઠળ તમામ ગ્રામ પંચાયતોને Wi-fi સેવાઓથી સજ્જ કરવા માટે બેગુસરાય બિહારનો પ્રથમ જિલ્લો બન્યો છે. જે ગ્રામીણ ભારત ડિજિટલ સશક્તિકરણ તરફ નોંધપાત્ર પ્રગતિ દર્શાવે છે.
- તે સુધારેલ રાષ્ટ્રીય ગ્રામ સ્વરાજ અભિયાન (RGSA) હેઠળ ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે.

- આરોગ્ય, શિક્ષણ અને કૌશલ્ય જેવા મહત્વના ક્ષેત્રોમાં ઓનલાઈન સેવાઓની એક્સેસ વધારવા, ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં જીવનની ગુણવત્તા સુધારવા માટે ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવા પર ભાર મૂકવામાં આવે છે.
- વિદ્યાર્થીઓ, ખેડૂતો, કારીગરો અને મહિલા સ્વ-સહાય જૂથો (SHG) આ પહેલના લાભાર્થીઓમાં સામેલ છે.

❖ PM-WANI ઈકોસિસ્ટમ

- ❖ પબ્લિક ડેટા ઓફિસ (PDO) :- વાઈફાઈ હોટસ્પોટ સ્થાપિત કરે છે, ઈન્ટરનેટ એક્સેસ પ્રદાન કરે છે.
- ❖ પબ્લિક ડેટા ઓફિસ એગ્રીગેટર (PDOA) :- PDO ને અધિકૃતતા અને એકાઉન્ટિંગ સેવાઓ પ્રદાન કરે છે.
- ❖ એપ્લિકેશન પ્રોવાઈડર :- એપ્લિકેશન દ્વારા ફોનની નિકટતામાં ઉપલબ્ધ હોટસ્પોટ્સ દર્શાવે છે.
- ❖ સેન્ટ્રલ રજિસ્ટ્રી :- સેન્ટર ફોર ડેવલપમેન્ટ ઓફ ટેલિમેટિક્સ (C-DOT) દ્વારા જાળવવામાં આવે છે, જે એપ્લિકેશન પ્રોવાઈડર, PDOs અને PDOAs ની વિગતોની દેખરેખ રાખે છે.

PM - WANI (Prime Minister's WiFi Access Network Interface) વિશે....

- ❖ વર્ષ 2020 માં ટેલિકોમ્યુનિકેશન વિભાગ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું, જેનો હેતુ ગ્રામીણ વિસ્તારો પર વિશેષ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને ભારતમાં ડિજિટલ સંચાર માળખામાં ક્રાંતિ લાવવાનો છે.

ભારત ઊર્જા સપ્તાહ, 2024

- ભારતના વડાપ્રધાને ગોવામાં ઈન્ડિયા એનર્જી વીક (IEW) 2024 અને ઓઈલ એન્ડ નેચરલ ગેસ કોર્પોરેશન લિમિટેડ (ONGC) સી સર્વાઈવલ સેન્ટરનું ઉદ્ઘાટન કર્યું. સાથે તેમણે 'વિકસિત ભારત, વિકસિત ગોવા, 2047' પ્રોગ્રામમાં પણ ભાગ લીધો હતો.
- ઈન્ડિયા એનર્જી વીક, 2024 ગોવામાં 6 થી 9 ફેબ્રુઆરી દરમિયાન યોજાયું હતું જે ભારતનું સૌથી મોટું અને એકમાત્ર સર્વગ્રાહી ઊર્જા પ્રદર્શન અને પરિષદ છે.
- તે સમગ્ર ઊર્જા મૂલ્ય શૃંખલાને એકસાથે લાવશે અને ભારતના ઊર્જા સંક્રમણ લક્ષ્યોને ઉત્પ્રેરીત કરશે.
- ઊર્જા મૂલ્ય શૃંખલામાં સ્ટાર્ટઅપ્સને પ્રોત્સાહિત કરવા, પ્રોત્સાહન આપવું અને એકીકૃત કરવું એ IEW 2024 માટે મહત્વપૂર્ણ ફોકસ હશે.
- આ ઈવેન્ટ ટકાઉ ઊર્જા વિકાસમાં સહયોગ અને જ્ઞાનની વહેંચણી પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને ઊર્જા ક્ષેત્રે વૈશ્વિક સહકાર માટે ભારતની પ્રતિબદ્ધતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- વિશ્વના ત્રીજા સૌથી મોટા ઊર્જા, તેલ અને LPG ગ્રાહક તેમજ ચોથા સૌથી મોટા LNG આયાતકાર અને રિફાઈનર તરીકે ભારતની સ્થિતિ પર IEW પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો.
- ONGC સી સર્વાઈવલ સેન્ટર એ ભારતીય દરિયાઈ સર્વાઈવલ તાલીમ ઈકોસિસ્ટમને વૈશ્વિક ધોરણો સુધી આગળ વધારવા માટે એક સંકલિત સમુદ્ર સર્વાઈવલ તાલીમ કેન્દ્ર છે.
- કઠોર પરિસ્થિતિઓમાં સિમ્યુલેટેડ કસરતો પર ભાર મૂકતા, વાર્ષિક 10000 - 15000 કર્મચારીઓને તાલીમ આપવાની ધારણા છે.

37મો સૂરજકુંડ આંતરરાષ્ટ્રીય હસ્તકલા મેળો

- તાજેતરમાં ભારતના રાષ્ટ્રપતિ શ્રીમતી દ્રૌપદી મુર્મુએ હરિયાણાના ફરિદાબાદમાં 37મો સૂરજકુંડ આંતરરાષ્ટ્રીય હસ્તકલા મેળાનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- વિશ્વના સૌથી મોટા હસ્તકલા મેળાનું આયોજન 2 થી 18 ફેબ્રુઆરી, 2024 દરમિયાન હરિયાણાના ફરિદાબાદ જિલ્લાના સૂરજકુંડ ખાતે કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ મેળો વિશ્વભરના કલાકારો અને કારીગરો માટે તેમના સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસા અને કલાત્મક પ્રતિભાને પ્રદર્શિત કરવા માટે એક જીવંત પ્લેટફોર્મ પ્રદાન કરે છે.
- વર્ષ 1987માં પ્રથમ વખત સૂરજકુંડ હસ્તકલા મેળાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

- આ મેળાનું આયોજન ફેબ્રુઆરી મહિનામાં દર વર્ષે સૂરજકુંડ મેળા ઓથોરિટી અને હરિયાણા ટુરિઝમ દ્વારા કેન્દ્રીય પ્રવાસન, કાપડ, સંસ્કૃતિ અને વિદેશ મંત્રાલયના સહયોગથી કરવામાં આવે છે.
- સૂરજકુંડ મેળાનું આયોજન દર વર્ષે એક નવી થીમ પર કરવામાં આવે છે અને તેના આધારે મેળાને શણગારવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે આ મેળામાં થીમ સ્ટેટ તરીકે 'ગુજરાત' રાજ્ય હતું, જેથી ગુજરાતનો સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસો, પરંપરાઓ, લોકકથાઓ, સંગીત અને કલાત્મકતાને જીવંત પ્રદર્શનમાં પ્રતિબિંબિત કરશે.
- તાંજાનિયા એ 37મા સૂરજકુંડ મેળાનું ભાગીદાર રાષ્ટ્ર છે જે તાંજાનિયાના સ્થાનિક કલા અને હસ્તકલાનું દૃશ્ય દેશની સર્જનાત્મકતા અને પરંપરાઓનું પ્રમાણપત્ર છે.
- આ મેળામાં લગભગ 50 દેશો ભાગ લેશે, જેમાં ઈથોપિયા, ધાના, કેન્યા, નામીબિયા, નાઈજીરિયા, યુગાન્ડા, ઝિમ્બાવે, મોરેશિયસ, નેપાળ, મ્યાનમાર, રશિયા, શ્રીલંકા વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

CBSE દ્વારા કેડિટ સિસ્ટમની રજૂઆત

- સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ સેકન્ડરી એજ્યુકેશન (CBSE) રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (NEP), 2020 દ્વારા ભલામણ કરાયેલ કેડિટ સિસ્ટમને અમલમાં મૂકવાની તેની યોજનાના ભાગરૂપે ધોરણ 9, 10, 11 અને 12 ના શૈક્ષણિક માળખામાં નોંધપાત્ર ફેરફારોનું આયોજન કરી રહ્યું છે.
- આ પગલાનો હેતુ એક સંકલિત માળખું રજૂ કરીને શિક્ષણના લેન્ડસ્કેપમાં ક્રાંતિ લાવવાનો છે જે વ્યાવસાયિક અને સામાન્ય શિક્ષણ વચ્ચેના અંતરને દૂર કરવાનો છે.

❖ કેડિટ સિસ્ટમ શું છે ?

- ✗ કેડિટ સિસ્ટમ એ વિદ્યાર્થીની શીખવાની ક્ષમતાને માપવા અને તેનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે શિક્ષણમાં વપરાતી પદ્ધતિ છે.
- ✗ તે વિવિધ અભ્યાસક્રમો અથવા શીખવાની પ્રવૃત્તિઓને પૂર્ણ કરવા અને વિષયની નિપૂણતા દર્શાવવા માટે જરૂરી સમય અને પ્રયત્નોના આધારે સંખ્યાત્મક મૂલ્ય અસાઈન કરે છે, જે કેડિટ તરીકે ઓળખાય છે.
- ✗ NEP 2020 મુજબ કેડિટ સિસ્ટમનો ઉદ્દેશ્ય વ્યાવસાયિક અને સામાન્ય શિક્ષણ વચ્ચે શૈક્ષણિક સમાનતા સ્થાપિત કરવાનો તેમજ બે શિક્ષણ પ્રણાલીઓ વચ્ચે ગતિશીલતાની સુવિધા આપવાનો છે.
- ✗ તેને અમલમાં મૂકવા માટે નેશનલ કેડિટ ફ્રેમવર્ક (NCrF) વર્ષ 2022માં ઉચ્ચ શિક્ષણ સત્તામંડળ, યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન સાથે આવ્યા હતા.
- ✗ NCrF એ શાળાઓ અને ઉચ્ચ શિક્ષણમાં તાલીમ અને કૌશલ્ય વિકાસના એકીકરણ માટે એક સંકલિત કેડિટ ફ્રેમવર્ક છે.

Central Board of Secondary Education વિશે....

- ✗ તે શિક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા સ્થાપિત એક સ્વાયત સંસ્થા છે.
- ✗ તેનું વડુમથક 'શિક્ષા કેન્દ્ર' નવી દિલ્હી ખાતે આવેલું છે.
- ✗ તેનું આદર્શ વાક્ય 'અસતો મા સદ્ગમય' છે.

મેદારામ જાત્રા ઉત્સવ

- કેન્દ્રીય આદિજાતિ બાબતોના મંત્રી અર્જુન મુંડાએ તેલંગાણાના મેદારામ ખાતે દેશના સૌથી મોટા આદિવાસી ઉત્સવ સમક્કા – સરલમ્મા જાત્રાની મુલાકાત લીધી.
- તે મેદારામ જાત્રા તરીકે પણ ઓળખાય છે.
- તે ભારતના તેલંગાણા રાજ્યમાં (મુલુગુ જિલ્લા) ઉજવવામાં આવતા દેવીઓના સન્માનનો આદિવાસી તહેવાર છે.
- મેદારામ એ ઈતુરનગરમ વન્યજીવ અભ્યારણ્યમાં એક દૂરસ્થા સ્થાન છે, જે દંડકારણ્યનો એક ભાગ છે, જે ડેક્કનમાં સૌથી મોટો હયાત વન પટ્ટો છે.
- આ ઉત્સવનું આયોજન કોયા રિવાજો અને પરંપરાઓ અનુસાર દેવી સમક્કા અને સરલમ્માના માનમાં કરવામાં આવે છે, તે એવા સમયે ઉજવવામાં આવે છે. કે આદિવાસીઓના દેવી – દેવતાઓ તેમને મળવા આવે છે.
- મેદારામ જાત્રા ઉત્સવ માઘ મહિનામાં પૂર્ણિમાના દિવસે બે વર્ષમાં એક વાર ઉજવવામાં આવે છે.
- લોકો દેવીઓને તેમના વજનના સમાન જથ્થાનું બંગારામ / સોનુ (ગોળ) અર્પણ કરે છે અને ગોદાવરી નદીની ઉપનદી જમ્પના વાગુમાં પવિત્ર સ્નાન કરે છે.
- આ ઉત્સવ લોકો અને આદિવાસી સમુદાયો વચ્ચે સંવાદિતાને સમજવા અને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક મંચ તરીકે સેવા આપે છે, વૈશ્વિક સ્તરે તેમની અનન્ય પરંપરાઓ, સંસ્કૃતિ અને વારસાના સંરક્ષણને પ્રોત્સાહન આપે છે.

ગુજરાત સરકાર દ્વારા (2024-2025) માં જાહેર થનાર

GPSC

તેમજ

અંદાજિત
કુલ જગ્યાઓ

20000+

ગુજરાત સરકારની વર્ગ-3 ની વિવિધ ભરતીઓ

Hurry Up!!

તૈયારી માટેના નવા વર્ગો

01st April થી શરૂ

● GPSC Class-III

● નાયબ મામલતદાર

● ASI/PSI

● કોન્સ્ટેબલ

● તલાટી ક્રમ મંત્રી

● જુ.ક્લાર્ક

● TET/TAT

Govt.
Jobs

Then
Why Wait?

ADMISSION
OPEN

નવા વર્ગોની માહિતી માટે સંસ્થાની રૂબરૂ મુલાકાત લો.

અનુભવી ફેકલ્ટીઓ દ્વારા
તમામ વિષયોની તૈયારી

Join Demo Class

(Creating A Way For Govt. Jobs)
Banking Academy
(Preparation for All Types of Competitive Exams)

સુરત (ઉંધના)

Ph. : 70461 40555

સુરત (વરાછા)

Ph. : 70464 16555

સુરત (કતારગામ)

Ph. : 70466 31555

3

ગુજરાત

સમુદ્રી શેવાળની ખેતીને પ્રોત્સાહન આપવા પર રાષ્ટ્રીય સંમેલન

- ➔ તાજેતરમાં કર્ણાટક કોટેશ્વર (કોરી કીક) ખાતે સમુદ્રી શેવાળ અથવા સીવીડની ખેતીના પ્રોત્સાહન અંગેની રાષ્ટ્રીય પરિષદ યોજાઈ હતી.
- ➔ તેનો ઉદ્દેશ્ય દરિયાઈ ઉત્પાદનમાં વૈવિધ્ય લાવવા અને માછીમારોની આવક વધારવા માટે સીવીડની ખેતીને પ્રોત્સાહન આપવા પર ભાર મુકવાની સાથે ભારતીય ધોરણે સીવીડ ફાર્મિંગનો અમલ કરવાનો હતો.
- ➔ સીવીડ અને બહુકોષીય દરિયાઈ શેવાળ છે, તે લાલ, લીલો અને ભૂરા સહિત વિવિધ રંગોમાં જોવા મળે છે.
- ➔ તેને 21 મી સદીનું 'મેડિકલ ફૂડ' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- ➔ તે મોટે ભાગે આંતર ભરતી જોનમાં દરિયાના છીછરા અને ઉડા પાણીમાં અને નદીમુખો અને બેકવોટર્સમાં પણ જોવા મળે છે.
- ➔ દરિયાઈ શેવાળ પાણીની અંદરના જંગલો બનાવે છે, જેને કેલ્પ ફોરેસ્ટ કહેવાય છે.
- ➔ આ જંગલો માછલી, ગોકળગાય વગેરે માટે નર્સરી તરીકે કામ કરે છે.

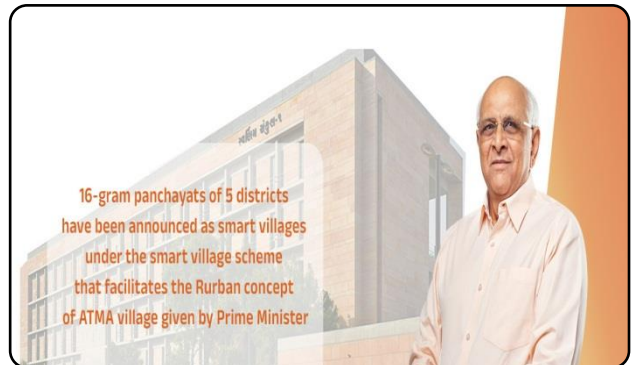
અંબાજી ખાતે ગબ્બર પરિક્રમા મહોત્સવનું આયોજન

- ➔ ગુજરાત પવિત્ર યાત્રાધામ વિકાસ બોર્ડ, શ્રી આરાસુરી અંબાજીમાતા દેવસ્થાન ટ્રસ્ટ અને બનાસકાંઠા જિલ્લા વહીવટીતંત્ર દ્વારા સંયુક્ત રીતે 12 થી 16 ફેબ્રુઆરી દરમિયાન પ્રસિદ્ધ યાત્રાધામ આઘશક્તિ પીઠ અંબાજી ખાતે 'શ્રી 51 શક્તિપીઠ પરિક્રમા મહોત્સવ'નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- ➔ બનાસકાંઠાના સાંસદ પરબતભાઈ પટેલે પાંચ દિવસીય પરિક્રમા મહોત્સવનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- ➔ આ પ્રસંગે મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ, વિધાનસભાના અધ્યક્ષ શંકર ચૌધરી, અન્ય મંત્રીઓ સહિત ગબ્બર પર્વતની તળેટી ખાતે લાખો દિવડાઓની મહાઆરતીમાં સહભાગી થયા હતા.
- ➔ અંબાજીમાં ગબ્બર પર્વત પર 51 શક્તિપીઠની પ્રતિકૃતિ બનાવવામાં આવી હતી અને વિવિધ ધાર્મિક તથા સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

રાજ્યની અંદર એક તાલુકા દીઠ એક ગામને સ્માર્ટ વિલેજમાં પરિવર્તન કરવાના હેતુથી મુખ્યમંત્રીની આગેવાની હેઠળની એક નોંધપાત્ર પહેલ

- ➔ મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે રાજ્યમાં એક તાલુકા દીઠ એક સ્માર્ટ ગામ બનાવવાની વિકાસલક્ષી વ્યૂહરચના સાથે સંલગ્ન પાંચ જિલ્લાના 16 ગામોને સ્માર્ટ વિલેજ તરીકે જાહેર કર્યા છે.
- ➔ રાજ્ય સરકાર દ્વારા શરૂ કરાયેલ સ્માર્ટ વિલેજ પ્રોત્સાહક યોજના હેઠળ આ ગામોની પસંદગી કરવામાં આવી છે.
- ➔ સ્માર્ટ વિલેજ પ્રોત્સાહક યોજના હેઠળ આ પસંદ કરાયેલા ગામોના વ્યાપક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે દરેક ગ્રામ પંચાયતને પાંચ લાખ રૂપિયાની પુરસ્કાર રકમ પ્રાપ્ત થશે.
- ➔ આ પુરસ્કાર ગામડાઓના વિકાસની પહેલ માટે સ્વ-ભંડોળના નિર્ણાયક ઘટક તરીકે સેવા આપશે.
- ➔ વડાપ્રધાને 'Rurban - ATMA Village Facilitation City' ની વિભાવનાને સમર્થન આપ્યું છે. જેનો ઉદ્દેશ્ય ગુજરાતના ગામડાઓને શહેરોની તુલનામાં સ્માર્ટ, ટકાઉ અને અનુકૂળ વસાહતોમાં પરિવર્તિત કરવાનો છે.
- ➔ સ્માર્ટ વિલેજની પસંદગી માટે 11 માપદંડોને સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા છે જેમાં સૌથી વધુ ગુણ પ્રાપ્ત કરવાના આધારે પસંદ કરવામાં આવે છે.

મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતીની 200મી જન્મજયંતિ

- મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતીની 200 મી જન્મજયંતિ જ્ઞાન – જ્યોતિ પર્વની સ્મૃતિમાં ટંકારામાં ત્રણ દિવસીય ઉજવણી શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- ઉજવણીની શરૂઆતમાં ટંકારામાં મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતીની જન્મસ્થળથી ભવ્ય શોભાયાત્રા નીકળી હતી.
- આ પ્રસંગે ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્રૌપદી મુર્મુ, મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલ અને આચાર્ય દેવવ્રત ટંકારા ઉપસ્થિત રહ્યા હતા તથા વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ વર્ચ્યુઅલી સંબોધન કર્યું હતું.
- આચાર્ય દેવવ્રતે જણાવ્યું કે વેદનો વ્યાપ વધારવા માટે આર્ય સમાજને દર વર્ષે 1 કરોડનું દાન આપવામાં આવશે.
- મુખ્યમંત્રીએ ટંકારા ખાતે બનેલા ઓવરબ્રીજને દયાનંદ સરસ્વતી બ્રીજ નામ આપવાની જાહેરાત કરી હતી.
- રાષ્ટ્રપતિના હસ્તે ટંકારા ખાતે 200 કરોડ રૂપિયાના ખર્ચે બની રહેલા દયાનંદ સરસ્વતીના સ્મારક ‘જ્ઞાનજ્યોતિ તીર્થ’ નો શિલાન્યાસ કરવામાં આવ્યો હતો.

સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતી વિશે....

- તેમનો જન્મ 12 ફેબ્રુઆરી, 1824 ના રોજ મોરબી પાસેના ટંકારા ખાતે થયો હતો.
- દયાનંદ સરસ્વતીનું મૂળ નામ ‘મૂળશંકર તિવારી (ત્રિવેદી)’ હતું.
- તેમણે ‘વેદો તરફ પાછા વળો’ નું સૂત્ર આપ્યું હતું.
- ઈ.સ. 1846 માં ગૃહત્યાગ કર્યા બાદ તેમણે સમાજ સુધારણા ક્ષેત્રે કાર્ય આરંભી મૂર્તિપૂજા, બ્રહ્મપ્રથ, જાતિભેદ, અસ્પૃશ્યતા નિવારણ વગેરે ક્ષેત્રે કાર્યો કર્યા હતા.
- 1875 માં તેમણે મુંબઈ ખાતે આર્ય સમાજની સ્થાપના કરી હતી.
- તેમણે ‘સ્ત્યાર્થ પ્રકાશ’ નામના ગ્રંથની રચના કરી હતી.

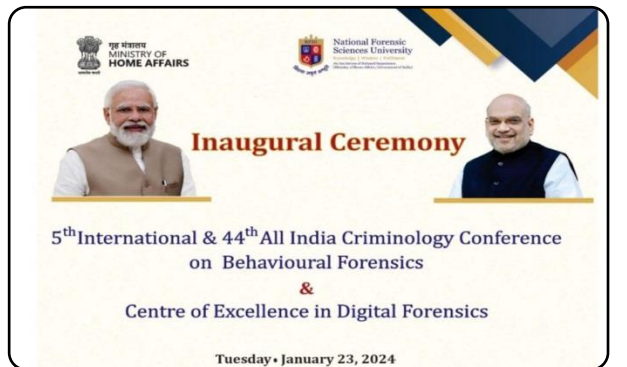
તરભ ધામે વાળીનાથ મહાદેવ સુવર્ણશિખર પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની ઉપસ્થિતિમાં મહેસાણાના તરભ ગામે વાળીનાથ મહાદેવ સુવર્ણશિખર પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ યોજાયો હતો.
- પ્રધાનમંત્રીએ રૂ. 13000 કરોડથી વધુના વિકાસ પ્રોજેક્ટસનું ઉદ્ઘાટન અને શિલાન્યાસ કર્યો.
- તેમણે માલધારી સમુદાયની ભક્તિ, શક્તિ અને આસ્થાના પ્રતીક એવા 900 વર્ષ જૂના શિવાલય માટેના આદરની સાથે વિકાસોત્સવની ઉજવણી પર ભાર મૂક્યો હતો.
- તરભ ખાતેનું આ રાજ્યનું બીજા નંબરનું સૌથી મોટું મહાદેવજીનું મંદિર છે.
- વાળીનાથ મંદિરની ઉંચાઈ 101 ફૂટ, લંબાઈ 265 ફૂટ, અને પહોળાઈ 165 ફૂટ છે.
- લોકવાયકા પ્રમાણે વાળીનાથ મંદિરમાં મહાભારતકાળથી પૂજા થતી આવી છે.
- આ શિવ મંદિર પરિસરમાં વિશાળ ઝુમ્મર લગાવવામાં આવ્યું છે જેનું વજન 400 કિલોથી વધુ અને 18 ફૂટ જેટલું લાંબુ છે.

નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટી (NFSU) ની 44 મી ઓલ ઈન્ડિયા ક્રિમિનોલોજી કોન્ફરન્સ

- કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રી અમિત શાહે ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટી ખાતે 5 મી આંતરરાષ્ટ્રીય અને 44 મી ઓલ ઈન્ડિયા ક્રિમિનોલોજી કોન્ફરન્સને સંબોધિત કરી હતી.
- આ કોન્ફરન્સ ફોરેન્સિક બિહેવિયરલ સાયન્સ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- ગુના નિવારણમાં બિહેવિયરલ સાયન્સની ભૂમિકા પર ભાર મૂકતા તેમણે ક્ષમતા નિર્માણ અને તપાસ માટે ડિજિટલ ફોરેન્સિક સાયન્સ સેન્ટરનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટી (NFSU)
  - ગુજરાત ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટીના રચના ગુજરાત સરકાર દ્વારા વર્ષ 2008 માં કરવામાં આવી હતી.
  - 30 સપ્ટેમ્બર, 2008 ના રોજ ગુજરાત વિધાનસભામાં પસાર કરાયેલ અધિનિયમ દ્વારા તેની રચના કરવામાં આવી હતી ત્યાર બાદ તેને નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટીમાં અપગ્રેડ કરવામાં આવી હતી.
  - ઓક્ટોબર, 2020 માં સંસદના અધિનિયમ દ્વારા તેને રાષ્ટ્રીય મહત્વની સંસ્થા તરીકે માન્યતા આપવામાં આવી હતી.

- ✘ એપ્રિલ, 2023 માં આંતરરાષ્ટ્રીય યુનિવર્સિટી બની હતી, તેમણે યુગાન્ડામાં ભારતની બહાર યુનિવર્સિટીનું કેમ્પસ સ્થાપ્યું હતું.
- ✘ હાલમાં તે ભારતમાં 9 અને યુગાન્ડામાં 1 કેમ્પસ ધરાવે છે.
- ❖ **ફોરેન્સિક સાયન્સ શું છે?**
- ✘ ફોરેન્સિક સાયન્સ એ ગુનાઓની તપાસ કરવા અથવા ન્યાયાલયમાં રજૂ થઈ શકે તેવા પુરાવાઓની તપાસ કરવા માટે વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિઓ અથવા કુશળતાનો ઉપયોગ કરે છે.
- ✘ ફોરેન્સિક સાયન્સમાં ફિંગરપ્રિન્ટ અને DNA પૃથક્કરણથી લઈને માનવશાસ્ત્ર અને વન્યજીવન ફોરેન્સિક્સ સુધીની વિવિધ શાખાઓનો સમાવેશ થાય છે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠના 17મા કુલપતિ તરીકે ડૉ. હર્ષદ પટેલની નિમણૂક

- ➔ રાજ્યપાલ અને ગુજરાત વિદ્યાપીઠના કુલાધિપતિ આચાર્ય દેવવ્રતજીએ ગુજરાત વિદ્યાપીઠના 17મા કુલપતિ તરીકે ડૉ. હર્ષદ પટેલની નિમણૂક કરી છે.
- ➔ ડૉ. હર્ષદ પટેલ કાર્યકાળ સંભાળે ત્યારથી 5 વર્ષની મુદત માટે તેમની નિમણૂક કરવામાં આવી છે.
- ➔ તેઓ ગુજરાત વિદ્યાપીઠ યુનિવર્સિટીના બોર્ડ ઓફ મેનેજમેન્ટમાં છેલ્લા ત્રણ વર્ષથી સેવાઓ આપી રહ્યા છે.
- ➔ ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટીચર એજ્યુકેશનના કુલપતિ તરીકે કાર્યરત ડૉ. હર્ષદ પટેલ ચિલ્ડ્રનસ યુનિવર્સિટીના કુલપતિ તરીકેનો કાર્યભાર પણ સંભાળી રહ્યા છે.
- ❖ **ગુજરાત વિદ્યાપીઠ વિશે**
- ✘ ગુજરાત વિદ્યાપીઠની સ્થાપના 18 ઓક્ટોબર, 1920ના રોજ મહાત્મા ગાંધીજી દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- ✘ ગુજરાત વિદ્યાપીઠનો motto - સા વિદ્યા યા વિમુક્તે છે.
- ✘ ગુજરાત વિદ્યાપીઠ વર્ષ 1963 થી ડીમ્ડ યુનિવર્સિટી છે.

દેશના સૌથી લાંબા કેબલ બ્રિજ સુદર્શન સેતુનું લોકાર્પણ

- ➔ વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ 25 ફેબ્રુઆરી 2024 ના રોજ ઓખા અને બેટ દ્વારકાને જોડતી દેશના સૌથી લાંબા કેબલ બ્રિજનું લોકાર્પણ કર્યું હતું.
- ➔ આ બ્રિજનું નામ 'સુદર્શન સેતુ' રાખવામાં આવ્યું છે જે અગાઉ સિગ્નેચર બ્રિજ તરીકે ઓળખાતો હતો.
- ➔ આ ઉપરાંત વડાપ્રધાને દ્વારકામાં સાહસિક સ્કૂબા ડાઈવિંગ કરી ઉડા દરિયામાં ડૂબેલી પૌરાણિક નગરી દ્વારકાના દર્શન કર્યા હતા તથા તેમણે શારદાપીઠની પણ મુલાકાત લીધી હતી.
- ❖ **વિશેષતાઓ**
- ✘ આ પુલ ટેકનિકલી રીતે દરિયાઈ લિંક છે, જે ગુજરાત માટે સૌપ્રથમ છે જેની કુલ લંબાઈ 4772 મીટર છે, જેમાં 900 મીટર લાંબા કેબલ - સ્ટેડ સેક્શન છે.
- ✘ રૂા. 978 કરોડનું ભંડોળ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પૂરું પાડવામાં આવ્યું હતું.
- ✘ બ્રિજ એ રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ 51 નો એક ભાગ છે જે સૌરાષ્ટ્રના દરિયા કિનારેથી પસાર થાય છે.
- ✘ આ બ્રિજ ગુજરાત માર્ગ અને મકાન વિભાગના NH વિભાગ દ્વારા બનાવવામાં આવ્યો હતો.
- ✘ બ્રિજના ફૂટપાથના ઉપરના ભાગમાં સોલર પેનલ લગાવવામાં આવી છે જે 1 MW વીજળી ઉત્પન્ન કરી શકે છે.
- ✘ ફૂટપાથની બંને બાજુ પર કાર્વિંગ પથ્થર પર કોતરણી કામ કરી ભગવદ્ ગીતાના શ્લોક તેમજ ભગવાન શ્રી કૃષ્ણનું જીવન દર્શાવવામાં આવ્યું છે.
- ✘ સુદર્શન સેતુ વાહન વ્યવહારને સરળ બનાવશે અને દ્વારકાથી બેટ દ્વારકા વચ્ચે મુસાફરી કરતા ભક્તોના સમયમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો કરશે.

રાજકોટમાં ગુજરાતની પ્રથમ AIIMS નું ઉદ્ઘાટન કર્યું

- 25 ફેબ્રુઆરી, 2024 ના રોજ વડાપ્રધાને રાજકોટમાં ગુજરાતની પ્રથમ AIIMS હોસ્પિટલનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- આ સાથે આંધ્રપ્રદેશ, પંજાબ, ઉત્તરપ્રદેશ અને પશ્ચિમ બંગાળમાં અન્ય ચાર નવ – નિર્મિત AIIMS નું પણ વર્યુઅલ રીતે ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- 201 એકરમાં ફેલાયેલી AIIMS રાજકોટમાં જામનગર રોડ પર ખંઢેરી અને પરાપીપળીયા ગામ પાસે નિર્માણ પામી છે.
- રાજકોટ AIIMS માં 720 બેડની વ્યવસ્થા, મુખ્ય સુપર સ્પેશિયાલિટી સુવિધાઓ, ICU સેવાઓ અને 23 અદ્યતન ઓપરેશન થિયેટરોનો સમાવેશ થાય છે.
- આ AIIMS માં મેડિકલ કોલેજ, એક આયુષ્ય વિભાગ, ઓડિટોરિયમ, નાઈટ શેલ્ટર, અતિથિ ગૃહ, હોસ્ટેલ તથા રહેવાની વ્યવસ્થા પણ ટૂંક સમયમાં હશે.

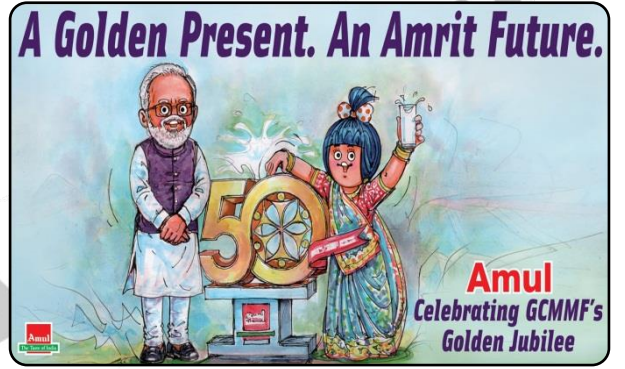

ALL India Institutes of Medical Science (AIIMS) વિશે....

- AIIMS ને સંસદના એક કાયદા દ્વારા રાષ્ટ્રીય મહત્વની સંસ્થા તરીકે જાહેર કરવામાં આવી છે.
- ભારતમાં સૌપ્રથમ દિલ્હીમાં 1956 માં AIIMS ની સ્થાપના થઈ હતી.

AMUL ની સુવર્ણ જયંતિ ઉજવાઈ

- પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદી મોટેરા, અમદાવાદ ખાતે નરેન્દ્ર મોદી સ્ટેડિયમમાં ગુજરાત કો-ઓપરેટીવ મિલ્ક માર્કેટિંગ ફેડરેશન (GCMMF) ની સ્વર્ણ જયંતિની ઉજવણીમાં સહભાગી થયા હતા.
- GCMMF એ સહકારી મંડળીઓની સ્થિતિસ્થાપકતા, તેમની ઉદ્યોગ સાહસિકતાનો જુસ્સો અને બેદૂતોના દબ નિશ્ચયનો પુરાવો છે, જેણે Amul ને દુનિયામાં સૌથી મજબૂત ડેરી બ્રાન્ડ બનાવી દીધી છે.
- GCMMF ના MD જયેન મહેતાએ જણાવ્યું કે ફેડરેશનની સ્થાપના 1973 માં 20 કરોડ રૂ. ના વાર્ષિક સ્થાપના સાથે કરવામાં આવી હતી.
- છેલ્લા 50 વર્ષોમાં તે દેશના નંબર વન 'ફાસ્ટ મૂવિંગ કન્ઝ્યુમર ગુડ્સ' સંગઠન તરીકે ઉભરી આવ્યું છે, જેમાં આ નાણાકીય વર્ષમાં અમૂલ બ્રાન્ડ રૂ. 80,000 કરોડનું ટર્નઓવર હાંસલ કરશે અને અમૂલ ફેડરેશન રૂ. 61,000 કરોડનું ટર્ન ઓવર કરશે.
- PM મોદીએ 5 નવા રૂ. 1200 કરોડના પ્રોજેક્ટ લોન્ચ કર્યા હતા જેમાં, સાબર ડેરીના આધુનિક પનીર પ્લાન્ટ, લોન્ગ લાઈફ ટેટ્રા પેક મિલ્ક પ્લાન્ટ, આણંદ, કચ્છમાં સરહદ ડેરીના 50,000 લિટરના આઈસ્ક્રીમ પ્લાન્ટ, મુંબઈમાં સ્થપાઈ રહેલા ભરૂચ ડેરીનું એકમ તથા વારાણસીમાં બનાસ ડેરીના પ્લાન્ટનું સમાવેશ થાય છે.

ગુજરાત બજેટ 2024-2025

- કેન્દ્ર સરકારના GYAN (જ્ઞાન, યુવા, અન્નદાતા અને નારીશક્તિ)ની તર્જ પર ગુજરાતના નાણામંત્રી કનુભાઈ દેસાઈએ ત્રીજી વખત વિકસિત ગુજરાત@2047નું નિર્માણ કરવા રૂ. 3 લાખ 32 હજાર 465 કરોડ ધરાવતું બજેટ ગુજરાત વિધાનસભામાં પસાર કર્યું.
- નાણાકીય વર્ષ 2011-12થી 2024-25 દરમિયાન અંદાજપત્રનું કદ વાર્ષિક સરેરાશ 11.5% ના દરે વધ્યું છે.
- નાણાકીય વર્ષ 2023-24ના 3 લાખ કરોડના બજેટમાં 10% નો વધારો કરીને ગુજરાતના ઇતિહાસનું સૌથી મોટું બજેટ રજૂ કર્યું.
- અર્થતંત્રને પ્રોત્સાહન આપવા માટે મૂડી ખર્ચ 10.9% વધીને રૂ. 1,08,615 કરોડ થયો.
- વર્ષ 2024-25નો અંદાજ રૂ. 900.72 કરોડની એકંદર પુરાંત દર્શાવે છે.
- ગુજરાતે છેલ્લા બે દાયકામાં વિકાસ દર 14.89% હાંસલ કર્યો છે.
- વર્ષ 2000-01માં દેશના GDPમાં રાજ્યનો ફાળો 5.1% હતો, જે આજે વધીને 8.2% થયેલ છે.
- શહેરોના આયોજનબદ્ધ વિકાસ માટે સાત નગરપાલિકાઓ – નવસારી, ગાંધીધામ, મોરબી, વાપી, આણંદ, મહેસાણા અને સુરેન્દ્રનગર/વઢવાણને મહાનગરપાલિકાનો દરજ્જો આપવામાં આવશે.
- ગુજરાતમાં બે લાખ હેક્ટરમાં વાર્ષિક 40 લાખ મેટ્રિક ટન ગ્રીન હાઈડ્રોજનનું ઉત્પાદન થશે.
- નવસારીના વાસીબોરસીમાં 1141 હેક્ટર વિસ્તારમાં પીએમ મિત્ર (MITRA – Mega Integrated Textile Region and Apparel) પાર્ક બનશે.

- વર્ષ 2026 થી સુરત-બીલીમોરા વચ્ચે બુલેટ ટ્રેનની ટ્રાયલ થશે તથા અમદાવાદ, સુરત, વડોદરા, રાજકોટ સહિત ગુજરાતના 87 રેલવે સ્ટેશનને રિડેવલોપ કરવામાં આવશે.
  - ❖ **નમો લક્ષ્મી યોજના**
    - ✗ કિશોરીઓના પોષણ, આરોગ્ય અને શિક્ષણને પ્રોત્સાહન માટે 10 લાખ વિદ્યાર્થીનીઓને ફાયદો થશે.
    - ✗ આ યોજના હેઠળ ધોરણ 9 અને ધોરણ 10ની વિદ્યાર્થીનીઓને વાર્ષિક રૂ. 10000 ની સહાય તેમજ ધોરણ 11 અને ધોરણ 12 ની વિદ્યાર્થીનીઓને રૂ. 15000 વાર્ષિક સહાય અપાશે.
    - ✗ આમ ધોરણ 12 સુધીનો અભ્યાસ પૂરો કરવા પર રૂ. 50000 ની સહાય આપવામાં આવશે.
    - ✗ આ યોજના માટે રૂ. 1250 કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
  - ❖ **નમો શ્રી યોજના**
    - ✗ ઉદ્દેશ્ય – સગર્ભા અને ધાત્રી માતાઓના પોષણને વધારે સુદૃઢ કરીને તેને સક્ષમ બનાવવા.
    - ✗ આ યોજના અંતર્ગત SC, ST, NFSA, PM-JAY સહિતના 11 જેટલા માપદંડોમાં આવતી સગર્ભા બહેનોને સહાય રૂ. 6000 થી વધારી રૂ. 12000 ની આપવામાં આવશે.
    - ✗ આ યોજનાનથી પોષણની સાથે માતા તથા નવજાત શિશુને આરોગ્ય સુરક્ષા પ્રદાન કરવામાં આવશે. આ યોજના માટે આગામી વર્ષમાં રૂ. 750 કરોડની ફાળવણી કરવામાં આવે છે.
  - ❖ **નમો સરસ્વતી યોજના**
    - ✗ વિજ્ઞાન પ્રવાહ માટે STEMના અભ્યાસક્રમોમાં શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓના પાત્ર વિદ્યાર્થીઓને સહાય આપવામાં આવશે.
    - ✗ જેમાં ધોરણ 11માં રૂ.10000 અને ધોરણ 12માં રૂ. 15000 મળીને કુલ રૂ. 25000ની સહાય આપવામાં આવશે.
    - ✗ આ યોજના માટે રૂ. 400 કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
  - ❖ **દૂધ સંજીવની યોજના**
    - ✗ દૂધ સંજીવની યોજના હેઠળ શાળાઓમાં અપાતા દૂધમાં ફેટનું પ્રમાણ 1.5% થી વધારી 4.5% કરવામાં આવશે તથા દરેક લાભાર્થી બાળક અને મહિલાને અઠવાડિયામાં પાંચ દિવસ દૂધ આપવામાં આવશે.
  - ❖ **PM પોષણ યોજના**
    - ✗ PM પોષણ યોજના અંતર્ગત શાકભાજી, મરી-મસાલા તેમજ ગોળ વગેરે માટે અપાતી વિદ્યાર્થીદીઠ સહાયમાં પણ 60% જેટલો વધારો કરવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
  - ❖ **બાલ અમૃતમ યોજના**
    - ✗ પોષણની દૃષ્ટિએ ગંભીર ઉણપ ધરાવતા બાળકોને અલગ તારવી આ યોજના અંતર્ગત હવે આંગણવાડી સાથે પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ 1 થી 8 સુધીના બાળકોને આવરી લેવામાં આવશે.
  - ❖ **જનરક્ષક યોજના**
    - ✗ એક જ નંબર 112 ઉપર પોલીસ, ફાયર બ્રિગેડ અને બીજી ઈમરજન્સી સેવાઓ ઉપલબ્ધ થયા તે માટે કેન્દ્રીયકૃત વ્યવસ્થા ચાલુ કરવી.
    - ✗ 1100 જનરક્ષક વાહનો દ્વારા નાગરીક દ્વારા ફોન કર્યા બાદ શહેરી વિસ્તારોમાં 10 મિનિટમાં અને ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં 20 મિનિટમાં પોલીસ ઉપલબ્ધ થશે.
  - ❖ **આંગણવાડી 2.0 યોજના**
    - ✗ આગામી 3 વર્ષમાં અદ્યતન ટેકનોલોજી સાથે 8 હજાર નવી આંગણવાડીઓનું નિર્માણ કરવામાં આવશે અને 20 હજાર આંગણવાડીઓને IT કનેક્ટિવિટી પૂરી પાડી સ્માર્ટ આંગણવાડી બનાવવામાં આવશે.
    - ✗ સેન્ટ્રલ રિસોર્સ સેન્ટર ઊભું કરી પ્રિ-પ્રાયમરી લર્નિંગને નવતર શિક્ષણ સામગ્રી મારફત વધારે રસપ્રદ બનાવવામાં આવશે.
  - ❖ **નિર્મળ ગુજરાત યોજના 2.0**
    - ✗ રાજ્યને સ્વચ્છ અને સુઘડ બનાવવા માટે વર્ષ 2007માં તત્કાલીન મુખ્યમંત્રી નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા શરૂ કરાયેલી યોજના નિર્મલ ગુજરાતનો બીજો તબક્કો શરૂ કરવામાં આવશે.
  - ❖ **પ્રધાનમંત્રી જન આરોગ્ય યોજના (PM-JAY)**
    - ✗ આ યોજના અંતર્ગત રૂ. 10 લાખ સુધીની સારવાર મળવાપાત્ર થશે.
    - ✗ રાજ્યમાં 2531 હોસ્પિટલને એમ્પેનલ કરવામાં આવેલ છે.
    - ✗ કેન્સર જેવી ગંભીર બિમારીના દર્દીઓને સારવાર આપવા અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત કેન્સર એન્ડ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ સ્થાપવામાં આવેલ છે. જેમાં અંદાજે રૂ. 600 કરોડના ખર્ચ સાઈકલોટ્રોન પ્રોજેક્ટ ફોર ન્યુકલિયર મેડિસિન અને પ્રોટોન બીમ થેરાપી કાર્યરત કરવામાં આવશે.
  - ❖ **વનબંધુ કલ્યાણ યોજના**
    - ✗ આદિજાતિ વિસ્તારોનો સર્વાંગી વિકાસ માટે યોજના હેઠળ આ વિસ્તારમાં વર્ષ 2021-22 થી 2025-26 સુધીમાં માળખાકીય સગવડો તેમજ સામુદાયિક અને વ્યક્તિગત વિકાસના કામો માટે રૂ. 1 લાખ કરોડનો ખર્ચ કરવાનું આયોજન.
  - ❖ **મેન્યુફેક્ચરિંગ ક્ષેત્ર**
    - ✗ દેશના કુલ ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનમાં 18% નો ફાળો આપી ગુજરાતે મોખરાનું સ્થાન મેળવેલ છે.

- ✗ રાજ્યના અર્થતંત્રમાં મેન્યુફેક્ચરિંગ ક્ષેત્રનો ફાળો 35.30% છે અને છેલ્લા દશકામાં આ ક્ષેત્રે 12.80% ના દરે વૃદ્ધિ પામી વિકાસના નવા આયામો પ્રસ્થાપિત કર્યા છે.
- ✗ છેલ્લા બે દશકામાં 55 બિલિયન US ડોલરથી વધુ પ્રત્યક્ષ વિદેશી રોકાણ મેળવી, રાજ્ય વિદેશી મૂડી આકર્ષવામાં આગળ રહ્યું છે.
- ✗ ગ્લોબલ સેમીકંડક્ટર સપ્લાય ચેઇન મેન્યુફેક્ચરિંગ ક્ષેત્રે આત્મનિર્ભર ભારતના સૂત્રને સાકાર કરતો સાણંદ ખાતે ‘માઈકોન’ કંપની દ્વારા સેમીકંડક્ટર પ્લાન્ટ સ્થાપિત કરવામાં આવશે.
- ✗ ગુજરાત છેલ્લા ત્રણ વર્ષથી સ્ટાર્ટઅપ ક્ષેત્રે દેશમાં પ્રથમ સ્થાન ધરાવે છે.
- ❖ **સંસ્કૃતિ અને પ્રવાસન ક્ષેત્ર**
- ✗ ભકિત, શકિત તેમજ સંસ્કૃતિના પર્યાયસમા ગુજરાતના પરંપરાગત ‘ગરબા’ને યુનેસ્કો દ્વારા માનવ સભ્યતા માટે ‘ઈન્ટેલિબલ કલ્ચરલ હેરિટેજ’ જાહેર કરાયેલ છે.
- ✗ સફેદ રણના હાર્દ સમા કચ્છના ધોરડોને UNWTO દ્વારા ‘બેસ્ટ ટુરિઝમ વિલેજ’નો એવોર્ડ મેળવેલ છે.
- ✗ ઉત્તર ગુજરાતના અંબાજી-ધરોઈ-તારંગા-વડનગર વિસ્તારો વર્લ્ડ ક્લાસ સસ્ટેનેબલ ટુરિસ્ટ પિક્ચરમેજ ડેસ્ટિનેશન તરીકે વિકાસ કરવામાં આવી રહ્યા છે.
- ❖ **ગુજરાતની આર્થિક સ્થિતિ**
- ✗ રાજ્યમાં વર્ષ 2000-01માં પ્રતિ વ્યક્તિ વાર્ષિક રૂ. 18392 હતી, જે વધીને વર્ષ 2022-23માં રૂ. 2,73,558 થયેલ છે.
- ✗ ગુજરાતના નાગરિકની સરેરાશ વાર્ષિક આવક, સરેરાશ રાષ્ટ્રીય આવક કરતા 50% વધારે છે. દેશના GDPમાં રાજ્યની હિસ્સેદારી 10% જેટલી કરી, વર્ષ 2047 પહેલા રાજ્યની હાલની અર્થવ્યવસ્થાને 0.28 ટ્રિલિયન US ડોલરથી વધારી 3.5 ટ્રિલિયન US ડોલર કરવાનો લક્ષ્યાંક છે.
- ✗ બજેટમાં ઉલ્લેખિત વિકાસના પાંચ સ્તંભ : સામાજિક સુરક્ષા, માનવ સંસાધન વિકાસ, આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ, આર્થિક પ્રવૃત્તિઓનો વિકાસ અને ગ્રીન ગ્રોથ.
- **પ્રથમ સ્તંભ : સામાજિક સુરક્ષા –**
- રાજપીપળા મુકામે બિરસા મુંડા આદિજાતિ યુનિવર્સિટી માટે રૂ. 6 કરોડની જોગવાઈ.
- આદિજાતિ જિલ્લાઓમાં કાર્યરત 5000થી વધુ દૂધ મંડળીઓને સોલાર રૂફટોપની સ્થાપના માટે સબસિડી આપવા રૂ. 26 કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવી.
- કૌશલ્યા ધ સ્કિલ યુનિવર્સિટી ખાતે ઈન્ટરનેશનલ સેન્ટર ઓફ એક્સલેન્સ ઈન સ્કિલ એન્ડ એમ્પ્લોયબીલીટી સેન્ટરની સ્થાપના કરવા સહિત વિવિધ કામો માટે રૂ. 47 કરોડની જોગવાઈ.
- સેમીકંડક્ટર ક્ષેત્રમાં કુશળ યુવાધન ઊભું કરવા આંતરરાષ્ટ્રીય કંપની માઈકોનના સહયોગથી સાણંદ ખાતે સ્કૂલ ઓફ સેમીકંડક્ટરની સ્થાપના કરવા રૂ. 33 કરોડની જોગવાઈ.
- GIDC વિસ્તારોમાં સ્થાનિક માનવબળને કુશળ બનાવવા લોકલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ વોકેશનલ એજ્યુકેશન (live) યોજના માટે રૂ. 15 કરોડની જોગવાઈ.
- અસંગઠિત શ્રમયોગી માટેની અકસ્માત મૃત્યુ સહાય યોજનામાં સહાયની રકમ રૂ. 1 લાખથી વધારીને રૂ. 2 લાખ કરવા માટે રૂ. 5 કરોડની જોગવાઈ.
- **દ્વિતીય સ્તંભ : માનવ સંસાધન વિકાસ –**
- સ્ટાર્ટઅપને વધુ વેગ મળે તે માટે નવનિર્મિત i-Hub ખાતેના સ્ટાર્ટઅપ વર્ક સ્ટેશન તેમજ સરકારી ટેકનિકલ સંસ્થાઓના વિવિધ ભવનોના સંચાલન અને નિભાવણી માટે રૂ. 42 કરોડની જોગવાઈ.
- ગાંધીનગર, રાજકોટ અને સુરત ખાતે સઘન કાર્ડિયાક સારવાર મળી રહે તે માટે યુ.એન.મહેતા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ, અમદાવાદના સહયોગથી કાર્ડિયાક ટ્રીટમેન્ટ સેન્ટર શરૂ કરવા માટે રૂ. 40 કરોડની જોગવાઈ.
- મેડિસિટી, અમદાવાદ ખાતે ગવર્નમેન્ટ સ્પાઈન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ અને પેરાલેલેજિયા હોસ્પિટલના વિસ્તૃતિકરણ અને મૂક-બધિર દિવ્યાંગો માટે સેન્ટર ઓફ એક્સલેન્સની સ્થાપના ખર્ચે રૂ. 10 કરોડની જોગવાઈ.
- અમદાવાદ જિલ્લામાં બાવળા નજીક તથા સુરત જિલ્લાના કામરેજ નજીક 300 બેડની જિલ્લા કક્ષાની હોસ્પિટલ બનાવવા સરકારે નિર્ણય કરેલ છે.
- પ્રધાનમંત્રી ઉજ્જવલા યોજના તથા રાજ્ય સરકારની PNG/LPG સહાય યોજનાના અંદાજે 38 લાખથી વધુ લાભાર્થીઓને ઘરગથ્થુ વપરાશ માટે વર્ષમાં 2 વખત વિનામૂલ્યે ગેસ સિલિન્ડર રીફિલિંગ માટે રૂ. 5 કરોડની જોગવાઈ.
- શ્રીઅન્ન (મિલેટ)ના વપરાશને પ્રોત્સાહન આપવા બાજરી, જુવાર, રાગી (નાગલી)ની ખરીદી પર ખેડૂતોને પોષણક્ષમ ભાવ મળી રહે તે હેતુથી લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ ઉપરાંત રૂ. 300 પ્રતિ કિલોગ્રામ પ્રોત્સાહક બોનસ ચૂકવવા રૂ. 37 કરોડની જોગવાઈ.
- **તૃતીય સ્તંભ : આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ –**
- ઉદ્યોગોને આપતા વેન્ચર કેપિટલના ધોરણે ગ્રામ્ય વિસ્તારના સામાજિક સાહસોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ‘ગુજરાત સોશિયલ એન્ટરપ્રાઈઝ ફંડ’ની રચના કરવામાં આવશે.
- ગિફ્ટ સિટી ખાતે ‘ફિન-ટેક હબ’ની સ્થાપના કરવામાં આવશે જેના માટે રૂ. 52 કરોડની જોગવાઈ.

- વર્ષ 2030 સુધીમાં રાજ્યમાં કુલ વીજ પુરવઠાનો 50% હિસ્સો રિન્યુએબલ એનર્જીના સ્ત્રોતમાંથી મેળવવાનું આયોજન કરવામાં આવેલ છે.
- ખેડૂતોને વીજળી પૂરી પાડવા માટે કિસાન સૂર્યોદય યોજના અંતર્ગત રૂ. 1570 કરોડની જોગવાઈ.
- ભારે ટ્રાફિક ધરાવતા હાઈ-વેને હાઈસ્પીડ કોરિડોર તરીકે અંદાજિત રૂ. 3100 કરોડના ખર્ચે વિકસાવવાના ભાગરૂપે વટામણ-પીપળી, સુરત-સચિન-નવસારી, અમદાવાદ-ડાકોર, ભૂજ-ભચાવ, રાજકોટ-ભાવનગર, મહેસાણા-પાલનપુર સહિત 6 હાઈસ્પીડ કોરિડોર વિકસાવવા માટેની કામગીરી હાથ ધરવામાં આવી રહેલ છે.
- લોથલ ખાતે વિશ્વ કક્ષાનું નેશનલ મેરીટાઈમ હેરિટેજ કોમ્પ્લેક્સ (NMHC) વિકસાવવામાં આવી રહ્યું છે.
- પ્રદૂષણ ઘટાડવા માટે અને નવીનીકરણીય ઊર્જાના સ્ત્રોત વધારવા વાહનવ્યવહાર નિગમ દ્વારા તબક્કાવાર 100 મેગા વોટના સોલર પાર્કની સ્થાપના કરવાનું આયોજન.
- ખેડૂતોને ડ્રીપ અને સ્પ્રિંકલર સિસ્ટમ વસાવવા માટે સહાય આપવા ગુજરાત ગ્રીન રિવોલ્યુશન કંપની હેઠળ રૂ. 2500 કરોડની જોગવાઈ.
- અંદાજિત રૂ. 450 કરોડના ભારતનેટ પ્રોજેક્ટ ફેઝ-3 હેઠળ રાજ્યથી ગ્રામ સુધીના ફાઈબરગ્રીડને અસરકારક બનાવવા રાજ્યના કેબલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને બાકીના 4860 ગામો સુધી પહોંચાડવા માટે રૂ. 45 કરોડની જોગવાઈ.
- ‘ડ્રીપ ટેક’ પ્રોજેક્ટ દ્વારા AI, મશીન લર્નિંગ, ઈન્ટરનેટ ઓફ થિંગ્સ અને ક્લાઉડ જેવા ક્ષેત્રોમાં કમ્યુટિંગ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના માધ્યમથી કસ્ટમાઈઝડ સોલ્યુશન તૈયાર કરવા રૂ. 25 કરોડની જોગવાઈ.
- બૌદ્ધિક સંપદા અધિકારને પ્રોત્સાહન, રક્ષણ અને વ્યાપારિકરણ કરવા દરેક જિલ્લામાં આઈ.પી.લેબ અને ઈનોવેશન કેન્દ્રની સ્થાપના કરવા માટે રૂ. 3 કરોડની જોગવાઈ.

○ **ચતુર્થ સ્તંભ : આર્થિક પ્રવૃત્તિઓનો વિકાસ –**

- કૃષિ સંશોધન ક્ષેત્રે કેસર કેરી અને ભાલિયા ઘઉં બાદ કચ્છની ખારેકને GI ટેગ માન્યતા મળી છે.
- રાજ્ય કૃષિ યુનિવર્સિટીઓ હેઠળ કૃષિ સંશોધન અને શિક્ષણના કાર્યક્રમોને સઘન બનાવવાના હેતુથી મોરબી અને કચ્છ ખાતે નવીન કૃષિ મહાવિદ્યાલયો તથા ખેડબ્રહ્મા ખાતે કૃષિ ઈજનેરી મહાવિદ્યાલય ચાલુ કરવામાં આવશે.
- મુખ્યમંત્રી ગૌમાતા પોષણ યોજના અંતર્ગત રૂ. 425 કરોડની જોગવાઈ.
- સ્પેસ સેક્ટરને લગતી અર્થવ્યવસ્થાના વિકાસ માટે ખોરાજ, અમદાવાદ ખાતે તબક્કાવાર મેન્યુફેક્ચરિંગ હબ બનાવવામાં આવશે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ખ્યાતિ પ્રાપ્ત બ્લૂ ફ્લેગ બીચ શિવરાજપુર ખાતે હાલ રૂ. 200 કરોડના કામ પ્રગતિ હેઠળ.
- રાજ્યના સમુદ્ર સીમાદર્શનના વિકાસ માટે ચોહાણનાલા, કોરિકીક વિસ્તાર વગેરે માટે રૂ. 145 કરોડના આયોજન પૈકી રૂ. 40 કરોડની જોગવાઈ.
- અંબાજી, વાંસદા, કોટેશ્વર વગેરે જેવા વિવિધ સ્થળોએ જંગલસફારી તેમજ ઈકોટૂરિઝમની કામગીરીના વિકાસ માટે રૂ. 45 કરોડની જોગવાઈ.
- અયોધ્યાધામ ખાતે ગુજરાત યાત્રી નિવાસ માટે રૂ. 10 કરોડની જોગવાઈ.
- સરકારે રજિસ્ટર્ડ સહકારી ક્રેડિટ સોસાયટીના સભાસદો 50 હજાર સુધીનું ધિરાણ લેશે તો તેવા કિસ્સામાં સ્ટેમ્પ ડ્યુટી માફ કરવાનો નિર્ણય લીધેલ છે.
- એકતાનગર ખાતે ગુજરાત વંદના તેમજ દેશી રજવાડાઓનું સંગ્રહાલય બનાવવાની સાથોસાથ વીર બાલક ઉદ્યાન બનાવવાનું આયોજન.

○ **પંચમ સ્તંભ : ગ્રીન ગ્રોથ –**

- વનોના વિકાસ, સંરક્ષણ, સંવર્ધન અને વળતર વનીકરણની કામગીરી માટે CAMPA ફંડ સહિત વિવિધ કામો માટે રૂ. 950 કરોડની જોગવાઈ.
- દરિયાકાંઠે આવેલ ચેરના વનોના વિકાસ માટે મિષ્ટી યોજના હેઠળ સિરકિમ અને કોરીકીક જેવા વિસ્તારોને આવરી લેવામાં આવશે.
- ગુજરાત રહેણાંક શ્રેણીમાં સોલાર રૂફ ટોપ સ્થાપિત કરવામાં 82% ના ફાળા સાથે સમગ્ર દેશમાં પ્રથમ સ્થાને છે.
- સરકારી તેમજ અર્ધ સરકારી કચેરીઓ અને સહકારી રહેણાંકના મકાનો પર OPEX મોડેલ હેઠળ 40 મેગાવોટ રૂફટોપ સોલાર પ્રોજેક્ટની સ્થાપના કરવામાં આવશે.
- અમદાવાદ, સુરત, વડોદરા અને રાજકોટમાં ટ્રાફિક વ્યવસ્થાપન માટેની સુગમ યોજના અંતર્ગત ટ્રાફિક પોલીસની 1000 નવી જગ્યાઓ ઊભી કરાશે.
- ઓનલાઈન ફાઈનાન્સિયલ કાર્ડમ અને સાયબર કાર્ડમ ઉકેલવા TRISHUL યોજના અંતર્ગત સ્ટેટ સાયબર કાર્ડમ સેલ ખાતે નવી જગ્યાઓ તથા IT ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઊભું કરવામાં આવશે.
- રિકરીંગ વેરો ચૂકવતા વાહન માલિકો પોતાના 8 વર્ષથી જૂના વાહનો જો નોંધાયેલા વ્હીકલ સ્કેપર્સ મારફતે સ્કેપ થવા મોકલશે તો તેવા તમામ વાહનો પર બાકી મોટર વાહન વેરો, વ્યાજ, દંડ અને મોટર વ્હીકલ એક્ટ હેઠળના કોઈ ચલણ પડતર હોય તો તેની વસૂલવાપાત્ર માંડવાળ ફી સહિત તમામ જવાબદારી માફ કરવા એક વર્ષ માટે માફી યોજના લાવવાનો નિર્ણય કરવામાં આવેલ છે.

❖ રૂપિયો ક્યાંથી આવશે ?

- ✍ જાહેર દેવું – 23.53%
- ✍ રાજ્ય GST – 22.65%
- ✍ રાજ્યનો કરવેરો (SGST સિવાય) – 22.59%
- ✍ કેન્દ્રના કરવેરામાંથી ફાળો – 12.81%
- ✍ બિન કર આવક – 5.98%
- ✍ કેન્દ્ર સરકારના સહાયક અનુદાન – 5.70%
- ✍ લોન અને એડવાન્સની વસૂલાત – 5.40%
- ✍ જાહેર હિસાબો (યોખ્ખા) – 1.34%

❖ રૂપિયો ક્યાં જશે ?

- ✍ વિકાસલક્ષી ખર્ચ – 64.43%
- ✍ બિન વિકાસલક્ષી ખર્ચ – 25.10%
- ✍ જાહેર દેવાની ચૂકવણી – 8.83%
- ✍ લોન અને એડવાન્સ – 1.17%
- ✍ કુલ યોખ્ખી લેવડ-દેવડ – 0.27%

❖ ક્ષેત્રવાર વિકાસલક્ષી ખર્ચની ફાળવણી

- ✍ શિક્ષણ – 21.01%
- ✍ કૃષિ, સિંચાઈ અને ગ્રામ વિકાસ – 17.84%
- ✍ ઊર્જા, ઉદ્યોગ અને ખનિજ – 13.81%
- ✍ પાણી પુરવઠા, સ્વચ્છતા, આવાસ અને શહેરી વિકાસ – 13.65%
- ✍ પરિવહન, વિજ્ઞાન, પર્યાવરણ અને સંદેશા વ્યવહાર – 11.38%
- ✍ આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ – 9.12%
- ✍ પોષણ અને સમાજ કલ્યાણ – 5.35%
- ✍ અન્ય સામાજિક સેવાઓ અને ખાસ વિસ્તાર કાર્યક્રમો – 5.14%
- ✍ અન્ય આર્થિક સેવાઓ – 2.70%

Banking Academy

4

આંતરરાષ્ટ્રીય

ભારત – ફ્રાન્સ દ્વિપક્ષીય સંબંધો

- ફ્રાન્સના રાષ્ટ્રપતિ ઈમેન્યુઅલ મેકોન ગણતંત્ર દિવસના મુખ્ય અતિથિ હતા.
- તેમની ભારતની બે દિવસીય મુલાકાત દરમિયાન ભારત અને ફ્રાન્સે મહત્વપૂર્ણ નિર્ણયો લીધા છે. જેમાં પ્રાથમિક ધ્યાન સંરક્ષણ ક્ષેત્રમાં સહયોગ વધારવા પર હતું.
- ભારત ફ્રાન્સ દ્વિપક્ષીય બેઠક સંબંધિત મુખ્ય મુદ્દાઓ નીચે મુજબ છે.
  - ❖ **દક્ષિણ – પશ્ચિમ હિંદ મહાસાગરમાં સહકાર**
    - ✗ બંને દેશો 2020 અને 2022 માં ફ્રેન્ચ ટાપુ લા રિયુનિયનથી સંચાલિત સંયુક્ત મોનિટરિંગ મિશનને વિસ્તૃત કરીને દક્ષિણ – પશ્ચિમ હિંદ મહાસાગરમાં સહયોગ વધારવા સંમત થયા હતા.
    - ✗ આ સહકાર સંદેશાવ્યવહારના વ્યૂહાત્મક દરિયાઈ માર્ગોની સુરક્ષામાં સકારાત્મક યોગદાન આપે છે.
  - ❖ **ઈન્ડો – પેસિફિક ભાગીદારી**
    - ✗ બંને દેશોએ તેમના સાર્વભૌમ અને વ્યૂહાત્મક હિતો માટે ઈન્ડો-પેસિફિક ક્ષેત્રના મહત્વ પર ભાર મૂક્યો હતો.
    - ✗ તેઓએ તેના સહિયારા વિઝનના આધારે ઈન્ડો – પેસિફિક પ્રદેશો તેમની લાંબાગાળાની ભાગીદારીને વધારવા માટે પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવી હતી.
  - ❖ **સંરક્ષણ અને સુરક્ષા ભાગીદારી**
    - ✗ ભારત એ ફ્રાન્સ વચ્ચે સંરક્ષણ અને સુરક્ષા ભાગીદારીને ઈન્ડો-પેસિફિક ક્ષેત્રમાં તેમના સહયોગના પાયાના પથ્થર તરીકે પ્રકાશિત કરવામાં આવી છે.
    - ✗ આ ભાગીદારીમાં દ્વિપક્ષીય, બહુરાષ્ટ્રીય, પ્રાદેશિક અને સંસ્થાકીય પહેલની વિશાળ શ્રેણીનો સમાવેશ થાય છે જે ખાસ કરીને હિંદમહાસાગરના ક્ષેત્રમાં જોવા મળે છે.
  - ❖ **ત્રિપક્ષીય સહકાર**
    - ✗ બંને દેશો ઓસ્ટ્રેલિયા સાથે ત્રિ-પક્ષીય સહકાર પુનઃપ્રારંભ કરવા, સંયુક્ત આરબ અમિરાત સાથે સહકારને વધુ ગાઢ બનાવવા અને સંબંધિત ક્ષેત્રોમાં નવી ત્રિપક્ષીય ભાગીદારી શોધવા માટે પ્રતિબદ્ધ છે.
    - ✗ જૂન 2023 માં ભારત, ફ્રાન્સ અને UAE ની પ્રથમ આવૃત્તિ ઓમાનના અખાતમાં દરિયાઈ ભાગીદારી ક્વાયત યોજાઈ હતી.
  - ❖ **આર્થિક વિકાસ અને જોડાણ**
    - ✗ બંને દેશોએ આ ક્ષેત્રમાં ટકાઉ આર્થિક વૃદ્ધિ, માનવ સુખાકારી, પર્યાવરણીય ટકાઉપણુ, સ્થિતિસ્થાપક માળખાકીય સુવિધા, નવીનતા અને ટેકો આપવા માટે સંયુક્ત અને બહુપક્ષીય પહેલના મહત્વને માન્યતા આપી હતી.
    - ✗ તેમણે ગ્રીન ટેકનોલોજીના સ્કેલિંગને સરળ બનાવવા માટે ઈન્ડોપેસિફિક ત્રિ-પક્ષીય વિકાસ સહકારના ફંડના પ્રારંભિક પ્રારંભની દરખાસ્ત કરી હતી.
  - ❖ **ભારત – મધ્ય પૂર્વ-યુરોપ કોરિડોર**
    - ✗ બંને દેશોએ ભારત – મધ્ય પૂર્વ-યુરોપ કોરિડોરની નોંધ લીધી અને સંમત થયા કે તે ભારત, મધ્યપૂર્વ અને યુરોપ વચ્ચે વાણિજ્ય અને ઊર્જા પ્રવાહની કાર્યક્ષમતા અને લવચીકતાને વધારવા માટે વ્યૂહાત્મક રીતે તેને વધારવું ખુબ જ મહત્વપૂર્ણ છે.
  - ❖ **બહુપક્ષીયવાદ અને યુએન રિફોર્મ**
    - ✗ બંને દેશોએ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદ (UNSC) ના સુધારાની તાત્કાલિક જરૂરિયાત પર ભાર મૂકતા સુધારેલા અને અસરકારક બહુપક્ષીયવાદની હાકલ કરી.
    - ✗ ફ્રાન્સે UNSC માં ભારતના કાયમી સભ્યપદ માટે તેના સમર્થનનો પુનરોચ્ચાર કર્યો.
  - ❖ **ટાટા ગ્રુપ અને એરબસ કરાર**
    - ✗ ટાટા ગ્રુપ અને એરબસે નાગરિક હેલિકોપ્ટરના વિકાસ અને ઉત્પાદન માટે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા.
    - ✗ ટાટા અને એરબસે પહેલેથી જ ગુજરાતમાં C-295 ટ્રાન્સપોર્ટ એરક્રાફ્ટ બનાવવા માટે સહયોગ કરી રહ્યા છે.
    - ✗ સંરક્ષણ ઔદ્યોગિક ભાગીદારીનો ઉદ્દેશ્ય નોંધપાત્ર સ્વદેશી અને સ્થાનિકીકરણ ઘટક સાથે H125 હેલિકોપ્ટરનું ઉત્પાદન કરવાનો છે.
  - ❖ **શક્તિ જેટ એન્જિન ડીલ**
    - ✗ શક્તિ જેટ એન્જિન ડીલ અંગે ભારત અને સફરાન વચ્ચે ચાલી રહેલી વાટાઘાટો પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો હતો.
    - ✗ આ વાટાઘાટો ભારતની ભાવી ફાઈટર જેટ જરૂરિયાતોને પંહોચી વળવા ઉત્પાદન ટેકનોલોજીના સરળ ટ્રાન્સફર ઉપરાંત સંરેખિત વિશિષ્ટતાઓ વિકસાવવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

❖ **CFM ઈન્ટરનેશનલ અને અકાસા એર**

✘ ફ્રેન્ચ જેટ એન્જિન નિર્માતા CFM ઈન્ટરનેશનલે 150 બોઈંગ ઓપન ન્યૂ ટેબ 737 મેક્સ પ્લેનને પાવર આપવા માટે તેના 300 થી વધુ LEAP-1B એન્જિન ખરીદવા માટે ભારતના અકાસા એર સાથે સોદાની જાહેરાત કરી હતી.

❖ **અવકાશ સહયોગ**

- ✘ બંને દેશોએ સ્ટ્રેટેજિક સ્પેસ ડાયલોગ શરૂ કર્યો, ડિફેન્સ સ્પેસ કોઓપરેશન પરના ઈરાદાપત્ર પર હસ્તાક્ષર કર્યા અને ઉપગ્રહ પ્રક્ષેપણ મિશન માટે ઈસરોની ન્યુ સ્પેસ ઈન્ડિયા લિમિટેડ (NSIL) અને ફ્રાન્સની એરિયન સ્પેસ વચ્ચે સમજૂતી કરાર કર્યા.
- ✘ 1947 માં બંને દેશોએ રાજદ્વારી સંબંધો સ્થાપ્યા પછી તે 1998 માં વ્યૂહાત્મક ભાગીદારીમાં અપગ્રેડ થયા.
- ✘ ફ્રાન્સ પહેલો પશ્ચિમી દેશ હતો જેની સાથે ભારતે વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

ICJ એ ઈઝરાયેલને ગાઝામાં નરસંહાર કૃત્યો અટકાવવા આદેશ આપ્યો

- ➔ તાજેતરમાં ઈન્ટરનેશનલ કોર્ટ ઓફ જસ્ટિસ (ICJ) એ ઈઝરાયેલ વિરુદ્ધ દક્ષિણ આફ્રિકાના નરસંહારના કેસ પર વચગાળાનો ચુકાદો આપ્યો હતો.
- ➔ ICJ એ આદેશ આપ્યો હતો કે દક્ષિણ આફ્રિકા દ્વારા લાવવામાં આવેલા કેસને પગલે ઈઝરાયેલે ગાઝામાં તેની લશ્કરી કાર્યવાહીમાં નરસંહારના કૃત્યો અટકાવવા જોઈએ.
- ➔ ICJ એ દક્ષિણ આફ્રિકા દ્વારા લાવવામાં આવેલા કેસના મૂળ પર એટલે કે ઈઝરાયેલ ગાઝામાં નરસંહાર કરી રહ્યું છે કે કેમ તેના પર કોઈ ચુકાદો આપ્યો ન હતો પરંતુ ન્યાયાધીશોની બહુમતીએ કટોકટીના પગલાં લાગૂ કરવા માટે મત આપ્યો.
- ➔ કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો હતો કે નરસંહાર કેસને આગળ વધારવા માટે વિવાદના પૂરતા પુરાવા છે અને ICJ પાસે આ બાબતે ચુકાદો આપવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે.
- ➔ કોર્ટના ચુકાદાને દક્ષિણ આફ્રિકાએ આવકાર્યો હતો અને ઈઝરાયેલે તેની નિંદા કરી હતી.
- ➔ અંહિ એ નોંધવું અગત્યનું છે કે કામચલાઉ પગલા વચગાળાના ચુકાદાઓ છે અને અંતિમ ચુકાદો નથી.
- ➔ આ ચુકાદાને બંધનકર્તા માનવામાં આવે છે અને ઈઝરાયેલ દ્વારા પાલન ન કરવું એ આંતરરાષ્ટ્રીય કાનૂની જવાબદારીઓના ભંગ તરીકે જોવામાં આવશે.

ઈરાને ભારતીય પ્રવાસીઓ માટે 15 દિવસની વિઝા – મુક્ત નીતિ રજૂ કરી

- ➔ 6 ફેબ્રુઆરી 2024 ના રોજ ઈરાન એમ્બેસીના નિવેદન અનુસાર ઈરાનની મુલાકાત લેતા ભારતીય પ્રવાસીઓ માટે 15 – દિવસની વિઝા – મુક્ત નીતિના અમલીકરણની જાહેરાત કરી.
- ➔ હવાઈ માર્ગે ઈરાનમાં પ્રવેશના ભારતીય પાસપોર્ટ ધારકોને જ વિઝા મુક્તિ લાગુ પડે છે.
- ➔ નાગરિકને માત્ર પ્રવાસન હેતુઓ માટે જ વિઝા મુક્તિ આપવામાં આવી છે, વ્યવસાય કે કામ માટે નહીં.
- ➔ આ માફી 6 મહિનાના સમયગાળામાં એક વિઝા મુક્ત મુલાકાતની મંજૂરી આપે છે, જેમાં સતત 15 દિવસના મહત્તમ રોકાણને આવરી લેવામાં આવે છે.
- ➔ પ્રવાસીઓ ઈરાન પહોંચ્યા પછી તેમના રોકાણને લંબાવી શકતા નથી.
- ➔ વિઝાની જરૂરિયાતમાં છૂટછાટની જાહેરાત ડિસેમ્બર 2023 માં કરવામાં આવી હતી અને તેમાં ભારતની સાથે અન્ય 32 દેશોનો સમાવેશ થાય છે. તેનો ઉદ્દેશ્ય પ્રવાસનને પ્રોત્સાહન આપવા અને વિશ્વભરમાંથી વધુ મુલાકાતીઓને આકર્ષવાનો છે.
- ➔ હાલમાં, મલેશિયા, શ્રીલંકા, થાઈલેન્ડ, વિયેતનામ, કેન્યા, ઈન્ડોનેશિયા, બાર્બાડોસ, ભૂટાન, ડોમિનિકા, હૈતી, માલદીવ્સ, મોરેશિયસ, નેપાળ, સમોઆ અને ત્રિનિદાદ ટોબેગો સહિત લગભગ 27 દેશો ભારતીય નાગરિકોને વિઝા – મુક્ત પ્રવેશ પ્રદાન કરે છે.

બુર્કિના ફાસો, માલી અને નાઈજરે ECOWAS માંથી ખસી જવાની જાહેરાત કરી

- ➔ તાજેતરમાં, બુર્કિના ફાસો, માલી અને નાઈજરમાં લશ્કરી શાસનોએ પશ્ચિમ આફ્રિકન બ્લોક 'ઈકોનોમિક કમ્યુનિટી ઓફ વેસ્ટ આફ્રિકન સ્ટેટ્સ' (ECOWAS) માંથી તાત્કાલિક ખસી જવાની જાહેરાત કરી.
- ❖ **ECOWAS શું છે?**
- ✘ ECOWAS એ એક પ્રાદેશિક જૂથ છે જેનો હેતુ પશ્ચિમ આફ્રિકન પેટા પ્રદેશના આર્થિક એકીકરણ અને વહેંચાયેલ વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- ✘ તેથી સ્થાપના મે, 1975 માં નાઈજીરિયાના લાગોસમાં 15 પશ્ચિમ આફ્રિકન દેશો દ્વારા કરવામાં આવી હતી.

- ✘ સ્થાપક સભ્યો – બેનિન, બુર્કિના ફાસો, કોટ ડી આઈવોર, ઘાના, ઘ ગામ્બિયા, ગિની, ગિની બિસાઉ, લાઈબેરિયા, માલી, નાઈજર, મોરિટાનિયા, નાઈજીરિયા, સિએરા લિયોન, સેનેગલ, ટોગો.
- ✘ મુખ્ય મથક – અબુજા, નાઈજીરિયા
- ✘ તેને કેન્યમાં CEDEAO તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- ✘ ECOWAS નું વિઝન એવા ‘સીમાહીન પ્રદેશ’ ની રચના છે જે લોકશાહી, કાયદાના શાસન અને સુશાસનના સિદ્ધાંતો અનુસાર સારી રીતે સંકલિત અને સંચાલિત છે.
- ✘ ECOWAS ના મોટા ઉદ્દેશ્યો એક જ સામાન્ય ચલણ રાખવા અને ઉદ્યોગ, પરિવહન, ટેલિકોમ્યુનિકેશન, ઊર્જા, નાણાકીય મુદ્દાઓ અને સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક બાબતોના ક્ષેત્રોમાં એક જ, વિશાળ ટ્રેડિંગ બ્લોક બનાવવાનો છે.

7 મી હિંદ મહાસાગર પરિષદ, 2024

- ➔ Indian Ocean Conference (IOC) ની 7 મી આવૃત્તિનું આયોજન ઓસ્ટ્રેલિયાના પર્ય ધાતે ફેબ્રુઆરી, 2024 માં કરવામાં આવ્યું હતું.
- ➔ તે ઓસ્ટ્રેલિયા સરકારના વિદેશી બાબતો અને વેપાર વિભાગના સહયોગથી એસ. રાજરત્નમ સ્કૂલ ઓફ ઈન્ટરનેશનલ સ્ટડીઝ, સિંગાપોર અને ઓસ્ટ્રેલિયામાં પર્ય – યુએસ એશિયા સેન્ટરના સહયોગથી યોજાયું હતું.
- ➔ કોન્ફરન્સમાં 22 થી વધુ દેશોના મંત્રીઓ અને 16 દેશો અને 6 બહુપક્ષીય સંઘસ્થાઓના વરિષ્ઠ અધિકારીઓએ હાજરી આપી હતી. ભારતનું પ્રતિનિધિત્વ વિદેશ મંત્રી એસ. જયશંકરે કર્યું હતું.
- ➔ થીમ – Towards a stable and Sustainable Indian Ocean
- ➔ 7 મી IOC એ IOR ના ભૌગોલિક રાજકીય મહત્વ પર પ્રકાશ પાડ્યો. તે પ્રદેશમાં પરંપરાગત અને બિન – પરંપરાગત સુરક્ષા જોખમોને આવરી લે છે. કોન્ફરન્સે ટકાઉ, સ્થિર હિંદ મહાસાગરના નિર્માણ માટે વધુ સહકારની જરૂરિયાત પર ભાર મૂક્યો હતો.

Indian Ocean Conference (IOC) વિશે....

- ✘ તે હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રના દેશો માટે પ્રાદેશિક બાબતોની ચર્ચા કરવા માટે એક મુખ્ય સલાહકાર મંચ છે.
- ✘ તે વર્ષ 2016 થી ઈન્ડિયા ફાઉન્ડેશનના સહયોગથી વિદેશ મંત્રાલય દ્વારા આયોજિત વાર્ષિક કાર્યક્રમ છે.
- ✘ IOR ના સભ્યો અને મુખ્ય દરિયાઈ ભાગીદારોને એક સામાન્ય મંચ પર એક સાથે લાવવાનો પ્રયાસ કરે છે. જેથી Security and Growth for All in the Region (SAGAR) માટે પ્રાદેશિક સહકારની સંભાવના પર વિચારણા કરી શકાય.
- ✘ છઠ્ઠી IOC 2023 બાંગ્લાદેશના ઢાકામાં યોજાઈ હતી.

Indian Ocean Region (IOR) વિશે....

- ✘ IOR એ ભૌગોલિક – રાજકીય, ભૌગોલિક – આર્થિક અને ભૂ-વ્યૂહાત્મક મહત્વ ધરાવે છે.
- ✘ તે આફ્રિકાના પૂર્વ કિનારેથી ઓસ્ટ્રેલિયાના પશ્ચિમ કિનારા સુધી વિસ્તરેલો છે.
- ✘ જેમાં આરબ ગલ્ફ, પૂર્વ આફ્રિકા, દક્ષિણ એશિયા, પૂર્વ એશિયાના સ્ટ્રેટ્સ ઓફ મલાક્કા અને દક્ષિણ મહાસાગર ટાપુઓ સહિત લગભગ 38 દેશોનો સમાવેશ થાય છે.
- ✘ IOR મહત્વના ચેકપોઈન્ટ, જેમ કે મલાક્કાની સ્ટ્રેટ્સ, સ્ટ્રેટ્સ ઓફ હોર્મુઝ, બાબ અલ મંડેબ, ઓમ્બાઈ અને વેટર સ્ટ્રેટ્સ દ્વારા પૂર્વ અને પશ્ચિમ વચ્ચેના અંતરને પૂરવા માટે મહત્વપૂર્ણ પરિવહન માર્ગ તરીકે સેવા આપે છે.

ગ્લોબલ બાયોડાયવર્સિટી ફેમવર્ક (GBFF)

- ➔ તાજેતરમાં ગ્લોબલ બાયોડાયવર્સિટી ફેમવર્ક ફંડ (GBFF) ની પ્રથમ કાઉન્સિલ મીટિંગ વોશિંગ્ટન ડીસી, યુએસમાં થઈ હતી.
- ➔ આ બેઠક GBFF માટે અમલીકરણ એજન્સી ગ્લોબલ એન્વાયરમેન્ટ ફેસિલિટી (GEF) ની 66 મી કાઉન્સિલ મીટિંગનો ભાગ હતી.
- ➔ આ મીટિંગમાં COP15 માં અપનાવવામાં આવેલા કુનમિંગ – મોન્ટ્રીયલ ગ્લોબલ બાયોડાયવર્સિટી ફેમવર્કમાં દર્શાવેલ ઉદ્દેશ્યોને પરિપૂર્ણ કરવા માટે ભંડોળ સુરક્ષિત કરવાની જરૂરિયાત પર ભાર મૂક્યો હતો.
- ➔ પ્રતિનિધિઓએ GBFF ના અમલીકરણ માટે નિયમો નક્કી કર્યા, જે 2022 માં જૈવિક વિવિધતા પરના સંમેલનની COP15 દરમિયાન પ્રસ્તાવિત કરવામાં આવ્યા હતા.

❖ ગ્લોબલ બાયોડાયવર્સિટી ફ્રેમવર્ક ફંડ (GBFF) વિશે

- ❖ તે 2022 માં કેનેડાના વાનકુવરમાં ‘ગ્લોબલ એન્વાયર્નમેન્ટ ફેસિલિટી (GEF) ની 7 મી એસેમ્બલીમાં કુનમિંગ – મોન્ટ્રિયલ ગ્લોબલ બાયોડાયવર્સિટી ફ્રેમવર્ક (GBF) ના અમલીકરણ માટે બનાવવામાં આવ્યું છે.
- ❖ જંગલી પ્રજાતિઓ અને ઈકોસિસ્ટમના સંરક્ષણ અને ટકાઉપણને ટેકો આપવા માટે, જેમનું આરોગ્ય જંગલની આગ, પૂર, આત્યંતિક હવામાન અને શહેરી ફેલાવા સહિત માનવ પ્રવૃત્તિઓથી જોખમમાં છે.
- ❖ GBFF સરકારો, પરોપકારી અને ખાનગી ક્ષેત્રના રોકાણને એકત્ર કરશે અને વેગ આપશે.

શ્રીલંકા અને મોરેશિયસમાં UPI પેમેન્ટ સર્વિસ લોન્ચ

- ❖ ભારતે એક વર્ચ્યુઅલ સમારોહ દરમિયાન શ્રીલંકા અને મોરેશિયસમાં UPI પેમેન્ટ સર્વિસ શરૂ કરી હતી અને સાથે મોરેશિયસમાં RuPay કાર્ડનું પણ અનાવરણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ❖ આ પગલાનો હેતુ ત્રણેય દેશના નાગરિકો વચ્ચે સીમલેસ ડિજિટલ પેમેન્ટની સુવિધા આપવાનો છે અને મજબૂત આર્થિક સંબંધોને ઉત્તેજન આપવાનો છે.
- ❖ આ પ્રોજેક્ટ્સ NPCI ઈન્ટરનેશનલ પેમેન્ટ્સ લિમિટેડ (NIPL) દ્વારા મોરેશિયસ અને શ્રીલંકાની ભાગીદાર બેંકો / બિન બેંકો સાથે મળીને, ભારતીય રીઝર્વ બેંકના માર્ગદર્શન અને સમર્થન હેઠળ વિકસિત અને અલમમાં મૂકવામાં આવ્યા છે.

RuPay કાર્ડ વિશે....

- ❖ RuPay એ નેશનલ પેમેન્ટ કોર્પોરેશન ઓફ ઈન્ડિયા (NPCI) દ્વારા વિકસાવવામાં આવેલી ચુકવણી સિસ્ટમ અને નાણાકીય સેવાઓનું ઉત્પાદન છે.
- ❖ તે એક સ્થાનિક કાર્ડ પેમેન્ટ નેટવર્ક છે જેનો ઉપયોગ ATM, પોઈન્ટ ઓફ સેલ (POS) ઉપકરણો અને સમગ્ર ભારતમાં ઈ-કોમર્સ વેબસાઈટ પર થઈ શકે છે.
- ❖ પેમેન્ટ એન્ડ સેટલમેન્ટ સિસ્ટમ એક્ટ, 2007 હેઠળની જોગવાઈએ ભારતમાં સુરક્ષિત ઈલેક્ટ્રોનિક પેમેન્ટ અને સેટલમેન્ટ સિસ્ટમ બનાવવા માટે RBI અને ઈન્ડિયન બેંકસ એસોસિએશન (IBA) ને સત્તા આપી છે.

Unified Payments Interface (UPI) વિશે....

- ❖ UPI એ 2016 માં NPCI દ્વારા વિકસાવવામાં આવેલી ભારતીય ઈન્ટરન્ટ પેમેન્ટ સિસ્ટમ છે.
- ❖ તે એક જ મોબાઈલ એપ્લિકેશનમાં બહુવિધ બેંક ખાતાઓને એકીકૃત કરે છે, જે સીમલેસ ફંડ રૂટીંગ અને વેપારી ચુકવણીની સુવિધા આપે છે.

❖ UPI સ્વીકારતા દેશો

- ❖ ભૂટાન (પ્રથમ દેશ), UAE (પહેલો ગલ્ફ દેશ), સિંગાપોર, નેપાળ, ઓમાન, ફ્રાન્સ (પ્રથમ યુરોપિયન દેશ), શ્રીલંકા, મોરેશિયસ

❖ RuPay કાર્ડ સેવાઓ ધરાવતા દેશો

- ❖ ભૂટાન, સિંગાપોર, UAE, નેપાળ, મોરેશિયસ

❖ શ્રીલંકા અને મોરેશિયસમાં UPI પેમેન્ટ સર્વિસ લોન્ચનું મહત્વ

- ❖ શ્રીલંકા અને મોરેશિયસ સાથે સાંસ્કૃતિક અને લોકોથી લોકોના જોડાણને વધારવું
- ❖ દ્વિપક્ષીય નાણાકીય અને ડિજિટલ કનેક્ટિવિટી મજબૂત કરવી.
- ❖ તે વૈશ્વિક દક્ષિણમાં વિકાસને વધારશે.
- ❖ પરસ્પર લાભના આધારે ફિન્ટેક ઈનોવેશનને વધારવું.
- ❖ સીમલેસ પેમેન્ટ સોલ્યુશન ભારત, મોરેશિયસ અને શ્રીલંકા વચ્ચે વેપાર અને પર્યટનના વિકાસમાં ફાળો આપે છે.

PM મોદીની 2024ની UAE મુલાકાત—મુખ્ય કરારો

- ❖ UAE ની મુલાકાત દરમિયાન PM નરેન્દ્ર મોદીએ અબુધાબીમાં UAEના રાષ્ટ્રપતિ મોહમ્મદ બિન જાયદ અલ નાહ્યાન સાથે મુલાકાત કરી હતી અને ભારત-UAE વચ્ચે મુખ્ય ક્ષેત્રોમાં સહયોગ વધારવા માટે આઠ કરારો પર હસ્તાક્ષર કર્યા.
- ❖ ડિજિટલ પેમેન્ટ પ્લેટફોર્મ્સનું ઈન્ટરલિંકિંગ
  - ❖ બંને દેશોએ ડિજિટલ પેમેન્ટ પ્લેટફોર્મ્સ – UPI (ભારત) અને AANI (UAE) ને એકબીજા સાથે જોડવા માટે કરાર કર્યા.
  - ❖ બંને દેશોએ ડોમેસ્ટિક ડેબિટ / ક્રેડિટ કાર્ડ્સ – RuPay (ભારત) ને JAYWAN (UAE) સાથે એકબીજાને જોડવા માટે કરાર કર્યા.
  - ❖ નાણાકીય ક્ષેત્રના સહકારના નિર્માણમાં તે એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે અને તે સમગ્ર UAEમાં RuPayની સાર્વત્રિક સ્વીકૃતિને વધારશે.

❖ દ્વિપક્ષીય રોકાણ સંધિ

- ❖ બંને દેશોએ દ્વિપક્ષીય રોકાણ સંધિ પર હસ્તાક્ષર કર્યા, જે બંને દેશોમાં રોકાણને વધુ પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક ચાવીરૂપ સહાયક બનશે.
- ❖ વર્ષ 2022-23માં UAE ભારત માટે ચોથો સૌથી મોટો FDI રોકાણકાર હતો.

❖ ઈન્ડિયા – મિડલ ઈસ્ટ ઈકોનોમિક કોરિડોર (IMEC) પર ઈન્ટર ગવર્નમેન્ટલ ફેમવર્ક એગ્રીમેન્ટ

- ❖ તે પ્રાદેશિક જોડાણને આગળ વધારતા, ભારત – UAEના સહયોગને ઉત્તેજન આપવા માટે બાંધવામાં આવશે. સપ્ટેમ્બર 2023માં નવી દિલ્હીમાં G20 નેતાઓની સમિતિ દરમિયાન IMECની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.

❖ ઊર્જા સહકાર

- ❖ બંને પક્ષોએ ઈલેક્ટ્રિકલ ઈન્ટરકનેક્શન અને વેપારના ક્ષેત્રમાં સહકાર પરના કરારો પર પણ હસ્તાક્ષર કર્યા, જે ઊર્જા સુરક્ષા અને ઊર્જા વેપાર સહિત ઊર્જા ક્ષેત્રે સહયોગના નવા ક્ષેત્રો ખોલે છે.
- ❖ UAE ફૂડ અને LPGના સૌથી મોટા સ્ત્રોતોમાંનું એક છે, ભારત હવે LNG માટે લાંબાગાળાના કરારો કરી રહ્યું છે.

❖ સાંસ્કૃતિક સહકાર

- ❖ બંને દેશોએ આર્કાઇવલ સામગ્રીને પુનઃસ્થાપિત કરવા અને સાચવવા માટે બંને દેશોના રાષ્ટ્રીય આર્કાઇવ્સ વચ્ચે સહકાર પ્રોટોકોલ પર હસ્તાક્ષર કર્યા.
- ❖ બંને દેશોનો ઉદ્દેશ્ય ગુજરાતના લોથલ ખાતે મેરીટાઈમ હેરિટેજ કોમ્પ્લેક્ષને ટેકો આપવાનો હતો.
- ❖ ભારતે UAE-ભારત મિત્રતા અને સાંસ્કૃતિક બંધનના પ્રતીક તરીકે મંદિરના મહત્વ પર ભાર મૂકતા BAPS મંદિરના નિર્માણ માટે જમીન આપવા બદલ UAEનો આભાર માન્યો હતો.

❖ પોર્ટ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ

- ❖ RITES લિમિટેડ અને ગુજરાત મેરીટાઈમ બોર્ડ વચ્ચે ભારત અને UAE વચ્ચે પોર્ટ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને કનેક્ટિવિટી વધારવા માટે અબુધાબી પોર્ટ્સ કંપની સાથે કરાર કરવામાં આવ્યો.

❖ ભારત માર્ટ

- ❖ દુબઈમાં જેબેલ અલી ફ્રી ટ્રેડ ઝોન ખાતે રિટેલ, વેરહાઉસિંગ અને લોજિસ્ટિક સુવિધાઓને જોડતી ભારત માર્ટનો શિલાન્યાસ ભારતના વડાપ્રધાન દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો.
- ❖ ભારત માર્ટ અખાત, પશ્ચિમ એશિયા, આફ્રિકા અને યુરેશિયામાં આંતરરાષ્ટ્રીય ખરીદદારો સુધી પહોંચવા માટેનું પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડીને ભારતના સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ક્ષેત્રની નિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સંભવિતપણે મહત્વની ભૂમિકા ભજવી શકે છે.

❖ UAEમાં ભારતીય સમુદાય ઈવેન્ટ – AHLAN MODI

- ❖ PM મોદીએ UAEમાં ભારતીય સમુદાય દ્વારા તેમના સન્માનમાં આયોજિત કાર્યક્રમ ‘AHLAN MODI’ ખાતે ભારતીય સમુદાયને સંબોધિત કર્યા હતા.

❖ BAPS મંદિરનું ઉદ્ઘાટન

- ❖ PM મોદીએ અબુધાબીમાં પ્રથમ હિંદુ મંદિર ‘બોચાસણવાસી શ્રી અક્ષર પુરુષોત્તમ સ્વામીનારાયણ સંસ્થા (BAPS)’નું ઉદ્ઘાટન કર્યું.
- ❖ અબુધાબી મંદિર સાત શિખરો સાથેનું પરંપરાગત પથ્થરનું હિંદુ મંદિર છે.
- ❖ પરંપરાગત નાગર શૈલીમાં બનેલ, મંદિરની આગળની પેનલ સાર્વત્રિક મૂલ્યો, વિવિધ સંસ્કૃતિઓની સંવાદિતાની વાર્તાઓ, હિંદુ આધ્યાત્મિક મહાપુરુષો અને અવતારોને દર્શાવે છે.
- ❖ મંદિરની ઊંચાઈ 108 ફૂટ, લંબાઈ 262 ફૂટ અને પહોળાઈ 180 ફૂટ છે. બાહ્ય રવેશમાં રાજસ્થાનના ગુલાબી સેંડસ્ટોનનો અને અંદરના ભાગમાં ઈટાલિયન માર્બલનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.
- ❖ મંદિરમાં નોન ફેરસ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે જે કાટનો પ્રતિકાર કરે છે.
- ❖ મંદિરમાં ભારતના તમામ દેવી દેવતાઓને સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે અને તેમની મૂર્તિઓ સ્થાપિત કરવામાં આવી છે.
- ❖ ભારતીય સંસ્કૃતિની 15 મૂલ્યવાન વાર્તાઓ ઉપરાંત, માયા સંસ્કૃતિ, એઝટેક સંસ્કૃતિ, ઈજિપ્તની સંસ્કૃતિ, અરેબિક સંસ્કૃતિ, યુરોપિયન સંસ્કૃતિ, ચીની સંસ્કૃતિ અને આફ્રિકન સંસ્કૃતિની વાર્તાઓનું નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું છે.

વર્લ્ડ ગવર્નમેન્ટ સમિટ 2024

- ❖ વર્લ્ડ ગવર્નમેન્ટ સમિટ, 2024નું આયોજન 12 થી 14 ફેબ્રુઆરી, 2024 દરમિયાન UAEના દુબઈ ખાતે થયું હતું.
- ❖ ભારતના વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ આ સમિટમાં ‘ગેસ્ટ ઓફ ઓનર’ તરીકે ભાગ લીધો હતો અને સમિટની થીમ પર મુખ્ય ભાષણ આપ્યું હતું.
- ❖ આ સમિટ ‘Shaping Future Governments’ થીમ હેઠળ યોજાઈ હતી.
- ❖ આ સમિટમાં ભવિષ્યની અર્થવ્યવસ્થા, આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ, ક્લાઈમેટ ચેન્જ અને હેલ્થકેર જેવા મુખ્ય 6 વિષયો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું હતું.
- ❖ આ સમિટમાં 10 રાષ્ટ્રપતિઓ અને 10 વડાપ્રધાનો સહિત 120 થી વધુ દેશોના પ્રતિનિધિઓએ પ્રતિનિધિત્વ કર્યું હતું.

- ➔ વર્લ્ડ ગવર્નમેન્ટ સમિટ એક વાર્ષિક વૈશ્વિક ઈવેન્ટ છે, જે વૈશ્વિક નેતાઓ, નીતિ નિર્માતાઓ, નિષ્ણાતો અને વિવિધ ક્ષેત્રોના વિચારશીલ નેતાઓને વૈશ્વિક મુદ્દાઓની ચર્ચા કરવા અને સંબોધવા માટે એક સાથે લાવે છે.
- ➔ તેની સ્થાપના વર્ષ 2013માં UAEના વાઈસ પ્રેસિડેન્ટ અને વડાપ્રધાન શેખ મોહમ્મદ બિન રાશીદ અલ મકતુમ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.

ખાખીની ખુમારી... ખાખીની ખુમારી... ખાખીની ખુમારી...

ની તૈયારી કરો હવે
આપના વિસ્તારમાં

પોલીસ કોન્સ્ટેબલ

સુરત

PSI/ASI

નવી પરીક્ષા પદ્ધતિ પ્રમાણે

તાજેતરમાં
જાહેર થયેલ
12000 થી
વધુ જગ્યાઓની
ભરતી

Govt.
Jobs

Maths
Reasoning
સામાન્ય જ્ઞાન
ગુજરાતી
English

Weekly Tests

Full Day Faculty

Reading Facilities

Online / Offline Test

Join
New
Class

ADMISSION
OPEN

તૈયારી
માટેના
નવા વર્ગો

જેવા
વિષયોની સંપૂર્ણ
મટીરિયલ્સ સાથે
વિશેષ તૈયારી

01st April થી શરૂ

GPSC Class-3 જુ.ક્લાર્ક સિ.ક્લાર્ક TET/TAT

જેવી તમામ પરીક્ષાઓની
તૈયારી આજે જ શરૂ કરો

(Creating A Way For Govt. Jobs)
Banking Academy
(Preparation for All Types of Competitive Exams)

સુરત (ઉદના)

Ph. : 70461 40555

સુરત (વરાછા)

Ph. : 70464 16555

સુરત (કતારગામ)

Ph. : 70466 31555

5

અર્થવ્યવસ્થા

\$ 1 ટ્રિલિયનના નિકાસના લક્ષ્ય માટે છ ફોકસ સેક્ટર ઓળખ્યા

- ભારતે 6 મુખ્ય ક્ષેત્રોની ઓળખ કરી છે – ઈલેક્ટ્રોનિક્સ, એન્જિનિયરિંગ ગુડ્સ, ટેક્સટાઇલ, દરિયાઈ અને કૃષિ ઉત્પાદનો, રમકડાં અને ફાર્માસ્યુટિકલ્સ.
- આ ક્ષેત્રો નાણાકીય વર્ષ 2030 સુધીમાં દેશને તેના 1 ટ્રિલિયન ડોલરના વેપારી નિકાસના 70% લક્ષ્યાંકને હાંસલ કરવામાં મદદ કરી શકે છે.
- વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલયના અભ્યાસ મુજબ, આ ક્ષેત્રોમાં FY-2030 સુધીમાં નિકાસમાં \$670 બિલિયન સુધી પહોંચવાની ક્ષમતા છે.
- FY-2023 માં ભારતની કુલ મર્યેન્ડાઈઝ નિકાસ \$451 બિલિયન હતી.

ફ્રાન્સના એફિલ ટાવર ખાતે UPI નું લોન્ચિંગ થયું

- ફ્રાન્સમાં ભારતના ગણતંત્ર દિવસની ઉજવણીમાં આઈકોનિક એફિલ ટાવર ખાતે યુનિફાઈડ પેમેન્ટ્સ ઈન્ટરફેસ (UPI) નું લોન્ચિંગ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ ઈવેન્ટ UPI વૈશ્વિકીકરણ અને ડિજિટલ પેમેન્ટ્સને પ્રોત્સાહન આપવા તરફ એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે.
- નેશનલ પેમેન્ટ કોર્પોરેશન ઓફ ઈન્ડિયા (NPCI) ની પેટા કંપની NPCI ઈન્ટરનેશનલ પેમેન્ટ્સ અને ફ્રાન્સની ઈ-કોર્મસ અને પેમેન્ટ્સ કંપની Lyra Collect વચ્ચેની ભાગીદારીને કારણે ફ્રાન્સ અને યુરોપમાં UPI દાખલ કરવા માટે કરાર થયો છે.
- એફિલ ટાવરની મુલાકાત લેનારાઓમાં ભારતીય પ્રવાસીઓ બીજા નંબરે છે. તેઓ હવે વેપારીની વેબસાઈટ પર QR કોડ સ્કેન કરીને ચુકવણી કરવા માટે UPI નો ઉપયોગ કરી શકે છે. આ સેવા ટૂંક સમયમાં સમગ્ર યુરોપમાં પ્રવાસન, છૂટક અને અન્ય વેપારીઓ માટે વિસ્તરણ કરાશે.

National Payments Corporation of India (NPCI) વિશે....

- સ્થાપના : વર્ષ 2008
- વડામથક : મુંબઈ
- મંત્રાલય : નાણાં મંત્રાલય (નિર્મલા સીતારમણ)
- NPCI એ RBI અને Indian Banks Association હેઠળ કાર્ય કરે છે.

Unified Payments Interface (UPI) વિશે....

- UPI એ 2016 માં NPCI દ્વારા વિકસાવવામાં આવેલી ભારતીય ઈન્ટરનેટ પેમેન્ટ સિસ્ટમ છે.
- તે એક જ મોબાઇલ એપ્લિકેશનમાં બહુવિધ બેંક ખાતાઓને એકીકૃત કરે છે, જે સીમલેસ ફંડ રૂટીંગ અને વેપારી ચુકવણીની સુવિધા આપે છે.

સપ્ટેમ્બર 2023 માં RBI નો ડિજિટલ પેમેન્ટ ઈન્ડેક્સ 418.77 થયો

- રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાનો ડિજિટલ પેમેન્ટ ઈન્ડેક્સ (RBI-DPI) સપ્ટેમ્બર 2023 માં વધીને 418.77 થયો હતો, જે ડિજિટલ વ્યવહારોમાં 10.94% ની મજબૂત વાર્ષિક વૃદ્ધિ દર્શાવે છે.
- RBI - DPI નું નિર્માણ કાર્ય માર્ચ 2018 ને બેઝ પિરિયડ તરીકે કરવામાં આવ્યું છે, એટલે કે માર્ચ 2018 માટેનો DPI સ્કોર 100 પર સેટ છે.
- સપ્ટેમ્બર 2022 માં DPI 377.46 સ્કોરથી વધીને માર્ચ 2023 માં 395.57 થયો હતો જે સતત વધારો દર્શાવે છે.

RBI - DPI ના પરિમાણો

- RBI - DPI માં 5 વ્યાપક પરિમાણોનો સમાવેશ થાય છે.
  - Payment Enablers (25%)
  - Payment Infrastructure Demand – side factors (10%)
  - Payment Infrastructure Supply side factors (15%)
  - Payment Performance (45%)
  - Consumer Centricity (5%)
- માર્ચ 2021 થી અર્ધવાર્ષિક રીતે પ્રકાશિત થયેલ, ઈન્ડેક્સ ચાર મહિનાના વિરામ સાથે હોવા છતાં વ્યાપક દર્શ્ય પ્રદાન કરે છે. આ પહેલ સમગ્ર દેશમાં પેમેન્ટ સિસ્ટમનો ડિજિટલ ટ્રાન્સફોર્મેશનને ટ્રેક કરવા અને તેને પ્રોત્સાહન આપવા માટે RBI ની પ્રતિબદ્ધતાને રેખાંકિત કરે છે.

Paytm પેમેન્ટ્સ બેંક સામે RBI ની કાર્યવાહી

- ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI) એ 1, માર્ચ 2024 થી Paytm પેમેન્ટ્સ બેંકને નવા ગ્રાહકો ઓનબોર્ડ કરવા અને ડિજિટલ વોલેટ અને UPI વ્યવહારો જેવી સેવાઓ ઓફર કરવા પર પ્રતિબંધ મૂક્યો છે.
- RBI ના નિર્દેશ મુજબ, Paytm પેમેન્ટ્સ બેંક નવી થાપતો સ્વીકારવા, કેડિટ અને ડેબિટ કાર્ડ જારી કરવા, કરંટ અને સેવિંગ્સ અકાઉન્ટ ખોલવા અને પેમેન્ટ એગ્રીગેટર સેવાઓ પૂરી પાડવા જેવી સેવાઓ પૂરી પાડી શકતી નથી.
- તે UPI, IMPS, NEFT, RTGS અથવા Fastag અને Rupay કાર્ડ દ્વારા વ્યવહારોને સક્ષમ કરી શકતું નથી.
- બેંક ફક્ત વર્તમાન ખાતાઓ અને બેલેન્સમાંથી જ ઉપાડની મંજૂરી આપી શકે છે.
- RBI એ કહ્યું કે પેરેન્ટ કંપની One97 કોમ્યુનિકેશન્સ અને Paytm પેમેન્ટ સર્વિસિસના નોડલ એકાઉન્ટ્સ વહેલામાં વહેલી તકે સમાપ્ત કરવા જોઈએ, 29 ફેબ્રુઆરી પછી નહીં.
- ❖ કાર્યવાહી પાછળના કારણો**
  - Paytm પેમેન્ટ્સ બેંક 2018 થી RBI ની તપાસનો સામનો કરી રહી છે.
  - સેન્ટ્રલ બેંકે Paytm સામે તાજેતરની કાર્યવાહી માટે ચોક્કસ કારણોનો ઉલ્લેખ કર્યો નથી, નિષ્ણાતો માને છે કે KYC પાલન અને IT સંબંધિત મુદ્દાઓ પર RBI ની ચિંતાઓને કારણે હોઈ શકે છે.
  - Paytm પેમેન્ટ્સ બેંક અને તેની મૂળ કંપની, One97 કોમ્યુનિકેશન્સની RBI દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી હતી કારણકે તેમની પાસે ગ્રુપની અંદર માહિતીને સુરક્ષિત રાખવા માટે પૂરતા બેરિકેડ્સ ન હતા.

Indian Economy – A Review રિપોર્ટ

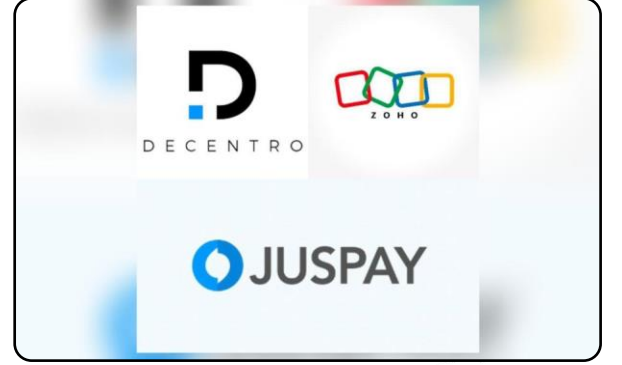
- નાણા મંત્રાલયે ‘આર્થિક સર્વે’ ને બદલે મુખ્ય આર્થિક સલાહકાર (CEA) વી. અનંત નાગેશ્વરનાં કાર્યાલય દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ ‘ભારતીય અર્થતંત્ર – એક સમીક્ષા’ નામનો વૈકલ્પિક અહેવાલ બહાર પાડ્યો છે.
- આ અહેવાલ અધિકૃત આર્થિક સર્વેનું સ્થાન લેતો નથી પરંતુ છેલ્લા એક દાયકામાં ભારતીય અર્થતંત્રના માર્ગ અને સંભાવનાઓ અને તેના ભાવિ દૃષ્ટિકોણમાં મૂલ્યવાન આંતરદૃષ્ટિ પ્રદાન કરે છે
- આ વર્ષે આર્થિક સર્વે ન રજૂ કરવા પાછળનું કારણ ચૂંટણી સંદર્ભ છે. વર્ષ 2024 એ ભારતમાં ચૂંટણીનું વર્ષ છે. સત્તાવાર આર્થિક સર્વે સામાન્ય ચૂંટણીઓ અને નવી સરકારની રચના પછી રજૂ થવાની અપેક્ષા છે.
- આ સમીક્ષામાં બે પ્રકરણોનો સમાવેશ થાય છે. અને તે ભારતીય અર્થતંત્રની સ્થિતિ અને છેલ્લા 10 વર્ષમાં ભારતની સિદ્ધિઓ તથા આગામી વર્ષોમાં અર્થતંત્ર માટેના દૃષ્ટિકોણનો સંક્ષિપ્ત સ્કેચ આપે છે.
- ❖ ‘Indian Economy – A Review’ ના મુખ્ય મુદ્દાઓ**
  - ભારતની આગામી 3 વર્ષમાં 5 ટ્રિલિયન ડોલરની અર્થવ્યવસ્થા અને વર્ષ 2030 સુધીમાં 7 ટ્રિલિયન ડોલર સુધી પહોંચવાની સંભાવનાઓનો અદાંજ છે.
  - વૈશ્વિક આર્થિક પડકારો હોવા છતાં વિકાસ દર 3% વટાવીને ભારતનો GDP FY24 માં 7.2% ને વટાવી જવાનો અદાંજ છે, જે સતત ત્રીજા વર્ષે 7% થી વધુ વૃદ્ધિ દર્શાવે છે.
  - સમીક્ષા છેલ્લા એક દાયકામાં હાથ ધરવામાં આવેલા માળખાકીય સુધારાઓ અને તેમની સકારાત્મક અસર પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
  - તે વૈશ્વિક અનિશ્ચિતતાઓ અને પડકારોને સ્વીકારીને ભાવિ વૃદ્ધિ અને કુગાવા અંગે સાવચેતીભર્યું દૃષ્ટિકોણ આપે છે.
  - છેલ્લા એક દાયકામાં જાહેર ક્ષેત્રના રોકાણમાં વધારો, એક મજબૂત નાણાકીય ક્ષેત્ર અને નોંધપાત્ર બિન – ખાદ્ય ધિરાણ વૃદ્ધિ જોવા મળી છે.
  - USA અને UK પછી ભારત હવે વૈશ્વિક સ્તરે ત્રીજું સૌથી મોટું ફિન્ટેક અર્થતંત્ર છે.
  - હોંગકોંગને પાછળ છોડીને ભારત વિશ્વભરમાં ચોથું સૌથી મોટું સ્ટોક માર્કેટ બની ગયું છે.
  - PM જન ધન યોજનાએ બેંક ખાતા ધરાવતી મહિલાઓની ટકાવારીમાં નોંધપાત્ર વધારો કર્યો છે, જે 2015-16 માં 53% થી વધીને 2019-21 માં પ્રભાવશાળી 78.6% થયો છે.
  - મહિલા શ્રમણની સહભાગિતામાં પણ નોંધપાત્ર વૃદ્ધિ જોવા મળે છે, જે 2017-18 માં 23.3% થી વધીને 2022-23 માં 37% થઈ ગઈ છે. સ્કીલ ઈન્ડિયા મિશન, સ્ટાર્ટ અપ ઈન્ડિયા અને સ્ટેન્ડ – અપ ઈન્ડિયા જેવી પહેલો આ વધારામાં ફાળો આપી રહી છે.
  - ઉચ્ચ શિક્ષણમાં મહિલા ગ્રોસ એનરોલમેન્ટ રેશિયો (GER) FY-2001 માં 6.7% થી FY2021 માં 27.9 % સુધી ચાર ગણો થઈ ગયો છે. જ્યારે એકંદરે GER FY2005 થી FY-2022 વચ્ચે 24.5% થી વધીને 58.2% થઈ ગયો છે.
  - સહાયક સરકારી પગલાં MSME સેક્ટરમાં વધેલી ગતિશીલતાને પ્રોત્સાહન આપી રહ્યા છે.

ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (GST) ને અપનાવવાથી, સ્થાનિક બજારોના એકિકરણ અને ઉચ્ચ ઉત્પાદન પ્રોત્સાહનો સાથે, આર્થિક કાર્યક્ષમતામાં વધારો કર્યો છે, પરિણામે લોજિસ્ટિક ખર્ચમાં અનુગામી ઘટાડો થયો છે.

RBI એ Juspay, Zoho અને Decentro ને પેમેન્ટ એગ્રીગેટર લાઇસન્સ આપ્યું

- રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (RBI) એ ભારતમાં પેમેન્ટ એગ્રીગેટર તરીકે કામ કરવા માટે વધુ ત્રણ કંપનીઓ Juspay, Zoho અને Decentro ને અંતિમ અધિકૃતતા આપી છે.
- આ મંજૂરી આ કંપનીઓને ગ્રાહકો પાસેથી ચૂકવણી સ્વીકારીને ઓનલાઇન વેપારીઓને ચૂકવણી સેવાઓ પ્રદાન કરવાની મંજૂરી આપે છે.
- અગાઉ લાઇસન્સ મેળવનાર અન્ય નોંધપાત્ર કંપનીઓમાં Zomato, Stripe અને Tata Pay નો સમાવેશ થાય છે.
- પેમેન્ટ એગ્રીગેટર એ સર્વિસ પ્રોવાઇડર છે જે વ્યવસાયોને કાર્ડ પેમેન્ટ અને મોબાઇલ ટ્રાન્ઝેક્શન પર પ્રક્રિયા કરવાની મંજૂરી આપે છે. તેઓ વ્યવસાયો અને સંસ્થાઓ વચ્ચે મધ્યસ્થી તરીકે કાર્ય કરે છે અને ઇલેક્ટ્રોનિક ચૂકવણી સ્વીકારવાની પ્રક્રિયાને સરળ બનાવે છે.
- Decentro, તેના API દ્વારા બેંકિંગ સોલ્યુશન એકિકૃત કરવા માટે નિયો – બેંક, માર્કેટપ્લેસ અને ફિનટેકને સક્ષમ કરવામાં નિષ્ણાત છે.
- Juspay એક વ્યાપક ચૂકવણી ગેટવે તરીકે કાર્ય કરે છે. તે કાર્ડ, વોલેટ અને UPI આધારિત વ્યવહારોની સુવિધા આપે છે.
- Zoho એ પેમેન્ટ એગ્રીગેટર લાયસન્સ મેળવવા માટે કેટલીક એન્ટરપ્રાઇઝ SaaS કંપનીઓમાંની એક છે, જે તેને બિઝનેસ સોફ્ટવેર અને પેમેન્ટ્સમાં મજબૂત સ્થાન આપે છે.

PayGlocal ને RBI તરફથી પેમેન્ટ એગ્રીગેટર લાઇસન્સ માટે સૈદ્ધાંતિક મંજૂરી મળી

- PayGlocal, એક અગ્રણી કોસ – બોર્ડર ફોક્સ પેમેન્ટ પ્લેટફોર્મ પ્રદાતાને રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (RBI) તરફથી પેમેન્ટ એગ્રીગેટર (PA) લાયસન્સ માટે સૈદ્ધાંતિક મંજૂરી આપવામાં આવી.
- વર્ષ 2021 માં સ્થપાયેલ આ કંપની એક ટેકનોલોજી પ્લેટફોર્મ ઓફર કરે છે જે કાર્ડ્સ અને વૈશ્વિક વૈકલ્પિક ચૂકવણી પદ્ધતિઓ સહિત વિવિધ સાધનો દ્વારા સુરક્ષિત ઓનલાઇન ચૂકવણીની સુવિધા આપે છે.
- પેમેન્ટ એગ્રીગેટર કોસ બોર્ડર પર RBI ની નવી માર્ગદર્શિકા નિયમનકારી માળખાના સંદર્ભમાં, ખાસ કરીને ભારતની કોસ – બોર્ડર ચૂકવણી ક્ષમતાઓને આગળ વધારવામાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે.
- PayGlocal એ અગ્રણી રોકાણકારો પાસેથી રોકાણ મેળવ્યું છે, જેમાં PeakXV અને ટાઈગર ગ્લોબલનો સમાવેશ થાય છે.

વચગાળાનું બજેટ 2024-25

- નાણામંત્રી નિર્મલા સીતારમણે રાષ્ટ્રીય ચૂંટણીઓને કારણે વ્યાપક વાર્ષિક બજેટને બદલે વચગાળાનું બજેટ 2024-25 સંસદમાં રજૂ કર્યું હતું.
- તે સર્વાંગી સર્વવ્યાપક અને સર્વસમાવેશક વિકાસ સાથે 2047 સુધીમાં 'વિકસિત ભારત'ની કલ્પના કરે છે.
- આ સાથે નિર્મલા સીતારમણે સતત છઠ્ઠી વખત બજેટ રજૂ કર્યું.
- 'સબકા પ્રયાસ' દ્વારા સમર્થિત 'demography, democracy and deiversity' ની ત્રિમૂર્તિ દરેક ભારતીયની આકાંક્ષાઓને પૂર્ણ કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- રિકોર્મ, પરફોર્મ અને ટ્રાન્સફોર્મ સિદ્ધાંત દ્વારા સંચાલિત, સરકાર આગામી પેઢીના સુધારા હાથ ધરશે.
- આઝાદીના 100 વર્ષના લક્ષ્ય તરફ આગળ વધતા, 'અમૃત કાલ'ને 'કર્તવ્ય કાલ' નામ આપવામાં આવ્યું છે.
- વચગાળાના બજેટ વિશે :**
  - વચગાળાનું બજેટ એવી સરકાર દ્વારા રજૂ કરવામાં આવે છે કે જે સંક્રમણ અવધિમાંથી પસાર થઈ રહી હોય અથવા સામાન્ય ચૂંટણીઓ પહેલા તેના છેલ્લા વર્ષમાં હોય.
  - વચગાળાના બજેટનો હેતુ જ્યાં સુધી નવી સરકાર સત્તા સંભાળ્યા પછી સંપૂર્ણ બજેટ રજૂ કરી શકે ત્યાં સુધી સરકારી ખર્ચ અને આવશ્યક સેવાઓની સાતત્યતા સુનિશ્ચિત કરવાનો છે.

❖ વચગાળાના બજેટ અને વોટ ઓન એકાઉન્ટ વચ્ચેનો તફાવત :

લક્ષણ	વચગાળાનું બજેટ	વોટ ઓન એકાઉન્ટ
બંધારણીય જોગવાઈ	કલમ 112	કલમ 116
હેતુ	સામાન્ય ચૂંટણી પહેલા સરકાર દ્વારા રજૂ કરાયેલ નાણાકીય નિવેદન.	બજેટ મંજૂર ન થાય ત્યાં સુધી મર્યાદિત સમયગાળા માટે આવશ્યક સરકારી ખર્ચાઓને પહોંચી વળવા.
ખર્ચની અવધિ	ચોક્કસ સમયગાળાને આવી લે છે, સામાન્ય રીતે નવી સરકાર રચાય અને સંપૂર્ણ બજેટ રજૂ થાય ત્યાં સુધી થોડા મહિના.	તે સામાન્ય રીતે કુલ અંદાજના છટ્ટા ભાગની સમકક્ષ રકમ માટે બે મહિના માટે આપવામાં આવે છે.
નીતિ ફેરફારો	કર પ્રણાલીમાં ફેરફારની દરખાસ્ત કરી શકે છે.	કોઈપણ સંજોગોમાં કર વ્યવસ્થા બદલી શકાતી નથી.
શાસન પર અસર	બે સરકારો વચ્ચેના સંક્રમણ સમયગાળા દરમિયાન શાસનમાં સાતત્ય પ્રદાન કરે છે.	નિયમિત બજેટ મંજૂર ન થાય ત્યાં સુધી સરકાર અને જાહેર સેવાઓની સરળ કામગીરી સુનિશ્ચિત કરે છે.

❖ વચગાળાના બજેટ 2024-25ની મુખ્ય વિશેષતાઓ :

- ❑ મૂડી ખર્ચ : 2024-2025 માટે મૂડી ખર્ચમાં 11.1% વધારાની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી. મૂડી ખર્ચ રૂ. 11,11,111 કરોડ છે, જે જીડીપીના 3.4% છે.
- ❑ આર્થિક વૃદ્ધિ અંદાજો : નાણાકીય વર્ષ 2023-24 માટે જીડીપી વૃદ્ધિ વાસ્તવિક જીડીપી વૃદ્ધિ 7.3% રહેવાનો અંદાજ છે, જે RBIના સુધારેલા વૃદ્ધિ અંદાજ સાથે સંરેખિત છે.
- ❑ ઈન્ટરનેશનલ મોનેટરી ફંડે નાણાકીય વર્ષ 2023-24 માટે ભારતના વૃદ્ધિ અંદાજને 6.3% સુધી અપગ્રેડ કર્યો છે. તે 2027માં ભારત ત્રીજી સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થા બનવાની પણ અપેક્ષા રાખે છે.

❖ આવક અને ખર્ચ અંદાજ (2024-25) :

- ❑ કુલ રસીદો : ઉધારને બાદ કરતા રૂ. 30.80 લાખ કરોડનો અંદાજ છે.
- ❑ કુલ ખર્ચ : રૂ. 47.66 લાખ કરોડનો અંદાજ.
- ❑ ટેક્સ રિસિપ્ટ્સ : અંદાજિત રૂ. 26.02 લાખ કરોડ.
- ❑ GST કલેક્શન : ડિસેમ્બર 2023માં રૂ. 1.65 લાખ કરોડ સુધી પહોંચી, સાતમી વખત રૂ. 1.6 લાખ કરોડના બેન્ચમાર્કને વટાવી.
- ❑ ફિસ્કલ ડેફિસિટ અને માર્કેટ બોરોઈંગ : રાજકોષીય ખાધ 2024-25માં જીડીપીના 5.1% હોવાનો અંદાજ છે, જે તેને 2025-26 સુધીમાં 4.5% થી નીચે ઘટાડવાના લક્ષ્ય સાથે સંરેખિત છે (બજેટ 2021-22માં જાહેરાત)
- ❑ 2024-25માં ડેટેડ સિક્યોરિટીઝ દ્વારા ગ્રોસ અને નેટ માર્કેટ બોરોઈંગ અનુક્રમે રૂ. 14.13 અને 11.75 લાખ કરોડ હોવાનો અંદાજ છે.
- ❑ કરવેરા : વચગાળાનું બજેટ આયાત જકાત સહિત પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ કર માટેના વર્તમાન દરોને જાળવી રાખે છે.
- ❑ કોર્પોરેટ ટેક્સ માટે : હાલની સ્થાનિક કંપનીઓ માટે 22% , અમુક નવી મેન્યુફેક્ચરિંગ કંપનીઓ માટે 15%.
- ❑ નવી કર વ્યવસ્થા હેઠળ રૂ. 7 લાખ સુધીની આવક ધરાવતા કરદાતાઓ માટે કોઈ કર જવાબદારી નથી.
- ❑ સ્ટાર્ટ-અપ્સ અને રોકાણો માટેના ચોક્કસ કર લાભો 31 માર્ચ, 2025 સુધી એક વર્ષ લંબાવવામાં આવ્યા છે.
- ❑ પ્રાથમિકતાઓ : ગરીબો, મહિલાઓ, યુવાનો અને ખેડૂત પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા પર ભાર મૂકવો.
- ❑ ગરીબ : બહુપરીમાણીય ગરીબીમાંથી 25 કરોડ લોકોનું સફળ આંદોલન.
- ❑ PM-SVANidhi હેઠળ 78 લાખ સ્ટ્રીટ વેન્ડર્સને કેડિટ સહાય પૂરી પાડવામાં આવી હતી.
- ❑ મહિલા : મહિલા ઉદ્યોગ સાહસિકોને 30 કરોડ મુદ્રા યોજના લોનનું વિતરણ.
- ❑ STEM અભ્યાસક્રમોમાં 43% સ્ત્રી નોંધણી.
- ❑ 83 લાખ SHG દ્વારા 1 કરોડ મહિલાઓને સહાય, 'લખપતિ ટીટીઓ'ને પ્રોત્સાહન.
- ❑ એક દાયકામાં ઉચ્ચ શિક્ષણમાં મહિલાઓની નોંધણીમાં 28%નો વધારો.
- ❑ યુવા : સ્કલ ઈન્ડિયા મિશન હેઠળ 1.4 કરોડ યુવાનોને તાલીમ.
- ❑ PM મુદ્રા યોજના હેઠળ 43 કરોડ લોન મંજૂર કરીને ઉદ્યોગસાહસિક આકાંક્ષાઓને પ્રોત્સાહન આપવું.
- ❑ ખેડૂતો : PM-KISAN હેઠળ 11.8 કરોડ ખેડૂતોને સીધી નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવામાં આવી.
- ❑ ફસલ બીમા યોજના દ્વારા 4 કરોડ ખેડૂતોને પાક વીમો આપવામાં આવ્યો.
- ❑ સુવ્યવસ્થિત કૃષિ વેપાર માટે eNAM હેઠળ 1,361 મંડીઓનું એકીકરણ.

❖ મુખ્ય વિકાસ યોજનાઓ :

ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર –

- ❑ રેલવે : ત્રણ મુખ્ય આર્થિક રેલવે કોરિડોર કાર્યક્રમો અમલમાં મૂકવામાં આવશે – ઊર્જા, ખનિજ અને સિમેન્ટ કોરિડોર, પોર્ટ કનેક્ટિવિટી કોરિડોર અને ઉચ્ચ ટ્રાફિક ગીચતા કોરિડોર.
- ❑ ઉન્નત સલામતી, સુવિધા અને મુસાફરોની સુવિધા માટે 40,000 સામાન્ય રેલ બોગીઓને વંદે ભારત ધોરણોમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવશે.
- ❑ ઉડ્ડયન : UDAN યોજના હેઠળ હાલના એરપોર્ટનું વિસ્તરણ અને નવા એરપોર્ટનો વ્યાપક વિકાસ.

✘ શહેરી પરિવહન : મેટ્રો રેલ અને નમો ભારત દ્વારા શહેરી પરિવર્તનને પ્રોત્સાહન.

સ્વચ્છ ઊર્જા ક્ષેત્ર -

✘ પવન ઊર્જા માટે સદ્ગતિ ગેપ ફંડિંગ

✘ તે 1 ગીગાવોટની પ્રારંભિક ક્ષમતાનું લક્ષ્ય રાખીને ઓફશોર વિન્ડ એનર્જી સંભવિતતાનો ઉપયોગ કરવામાં મદદ કરશે.

✘ વર્ષ 2030 સુધીમાં 100 મિલિયન ટનની કોલ ગેસિફિકેશન અને લિક્વિફિકેશન ક્ષમતાની સ્થાપના.

✘ CNG, PNG અને કોમ્પ્રેસ્ડ બાયોગેસનું તબક્કાવાર ફરજિયાત મિશ્રણ.

✘ બાયોમાસ એકત્રીકરણ મશીનરીની પ્રાપ્તિ માટે નાણાકીય સહાય.

✘ રૂફટોપ સોલારાઈઝેશન : 1 કરોડ પરિવારો દર મહિને 300 યુનિટ સુધી મફત વીજળી મેળવવા સક્ષમ બનશે.

✘ મેન્યુફેક્ચરિંગ અને ચાર્જિંગને ટેકો આપીને ઈ-વ્હીકલ ઈકોસિસ્ટમને મજબૂત બનાવવી.

✘ પર્યાવરણને અનુકૂળ વિકલ્પોને ટેકો આપવા માટે બાયોમેન્યુફેક્ચરિંગ અને બાયો-ફાઉન્ડ્રીની નવી યોજના શરૂ કરવામાં આવશે.

હાઉસિંગ સેક્ટર -

✘ સરકાર ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં 30 મિલિયન પોસાય તેવા મકાનોના નિર્માણ માટે સબસિડી આપવાની યોજના ધરાવે છે.

✘ મધ્યમ વર્ગને તેમના પોતાના મકાનો ખરીદવા/બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા માટે મધ્યમ વર્ગ માટે આવાસ યોજના શરૂ કરવામાં આવશે.

હેલ્થકેર સેક્ટર -

✘ છોકરીઓ (9 - 14 વર્ષ) માટે સર્વાઈકલ કેન્સર રસીકરણને પ્રોત્સાહિત કરવું.

✘ મિશન ઈન્દ્રધનુષના રસીકરણ પ્રયાસો માટે U-WIN પ્લેટફોર્મ શરૂ કરવામાં આવશે.

✘ તમામ આશા કાર્યકરો, આંગણવાડી કાર્યકરો અને મદદગારોનો સમાવેશ કરવા માટે આયુધ્યમાન ભારત યોજનાનો વિસ્તાર કરવો.

કૃષિ ક્ષેત્ર -

✘ તમામ કૃષિ-આબોહવા ઝોનમાં વિવિધ પાકો માટે 'નેનો ડીએપી'ના ઉપયોગને પ્રોત્સાહિત કરવું.

✘ ડેરી ખેડૂતોને ટેકો આપવા અને પગ અને મોઢાના રોગ સામે લડવા માટે નીતિઓ ઘડવી.

✘ તેલીબિયામાં આત્મનિર્ભરતા (સ્વ-નિર્ભરતા) માટે વ્યૂહરચના બનાવવી, સંશોધન, પ્રાપ્તિ, મૂલ્યવર્ધન અને પાક વીમાને આવરી લે છે.

✘ નેનો-ડીએપી (ડી-એમોનિયમ ફોસ્ફેટ) એ ઈન્ડિયન ફાર્મર્સ ફર્ટિલાઈઝર કોઓપરેટિવ લિમિટેડ (IFFCO) દ્વારા વિકસિત નેનો ટેકનોલોજી આધારિત કૃષિ-ઈનપુટ છે. તે સ્થાયી પાકમાં નાઈટ્રોજન અને ફોસ્ફરસની ઉણપને દૂર કરવામાં મદદ કરે છે.

મત્સ્યોદ્યોગ ક્ષેત્ર -

✘ માછીમારોની જરૂરિયાતોને સંબોધવા માટે 'મત્સ્ય સંપદા' નામના નવા વિભાગની સ્થાપના.

સ્ટેટ્સ કેપેક્સ માટે -

✘ રાજ્યોને મૂડી ખર્ચ માટે પચાસ વર્ષની વ્યાજમુક્ત લોન યોજના ચાલુ રાખવાની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.

✘ રાજ્યની આગેવાની હેઠળના સુધારાઓને ટેકો આપવા માટે પચાસ વર્ષની વ્યાજમુક્ત લોન માટે રૂ. 75,000 કરોડની જોગવાઈ સાથે કુલ રૂ. 1.3 લાખ કરોડનો ખર્ચ.

✘ પૂર્વીય ક્ષેત્રને ભારતના વિકાસનો શક્તિશાળી ચાલક બનાવવા માટે વિશેષ ધ્યાન આપવામાં આવશે.

અન્ય -

✘ સૂર્યોદય ક્ષેત્રોમાં સંશોધન અને નવીનતાને પ્રોત્સાહિત કરવા પચાસ વર્ષની વ્યાજમુક્ત લોન સાથે રૂ. 1 લાખ કરોડના ભંડોળની સ્થાપના.

✘ ઉપરાંત સંશોધન અને નવીનતામાં ખાનગી ક્ષેત્રની ભાગીદારીને પ્રોત્સાહન આપવાનું લક્ષ્ય છે.

✘ ઝડપી વસ્તી વૃદ્ધિ અને વસ્તી વિષયક શિક્ષક સંબોધવા માટે, સરકાર ઉચ્ચ સત્તા ધરાવતી સમિતિની રચના કરશે.

✘ આ સમિતિ 'વિકસિત ભારત'ના ધ્યેય સાથે જોડાયેલી વ્યાપક ભલામણો આપશે.

ભારત સરકારે સ્પેસ સેક્ટરમાં 100% FDIને મંજૂરી આપી

- ➔ કેન્દ્રીય કેબિનેટે અવકાશ ક્ષેત્ર પર ફોરેન ડાયરેક્ટ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ (FDI) નીતિમાં સુધારાને મંજૂરી આપી હતી.
- ➔ આ વિકાસ ભારતીય અવકાશ નીતિ 2023 સાથે સંરેખિત છે, જે ઉન્નત ખાનગી ભાગીદારી દ્વારા અવકાશ ક્ષેત્રમાં રાષ્ટ્રની સંભવિતતાને ખોલવાનો પ્રયાસ કરે છે.
- ➔ સુધારેલી નીતિ હેઠળ સ્પેસ સેક્ટરમાં 100% FDI ને મંજૂરી મળી છે જેનો ઉદ્દેશ્ય ભારતીય અવકાશ કંપનીઓમાં સંભવિત રોકાણકારોને આકર્ષવાનો છે.
- ➔ આ સુધારો ઉદારીકરણ પ્રવેશ માર્ગની ત્રણ શ્રેણીઓ માટે પ્રદાન કરે છે.

(1) સ્વચાલિત માર્ગ હેઠળ 74% સુધી

✘ ઉપગ્રહો - ઉત્પાદન અને સંચાલન, સેટેલાઈટ ડેટા પ્રોડક્ટ્સ અને ગ્રાઉન્ડ સેગમેન્ટ અને વપરાશકર્તા સેગમેન્ટ.

✘ 74% થી વધુ આ પ્રવૃત્તિઓ સરકારી માર્ગ હેઠળ છે.

(2) સ્વચાલિત માર્ગ હેઠળ 49% સુધી

✘ લોન્ચ વાહનો અને સંબંધિત સિસ્ટમ્સ અથવા સબસિસ્ટમ્સ, સ્પેસક્રાફ્ટ લોન્ચ કરવા અને પ્રાપ્ત કરવા માટે સ્પેસપોર્ટ્સનું નિર્માણ.

✗ 49% થી વધુ આ પ્રવૃત્તિઓ સરકારી માર્ગ હેઠળ છે.

(3) સ્વચાલિત માર્ગ હેઠળ 100% સુધી

✗ ઉપગ્રહો, ગ્રાઉન્ડ સેગમેન્ટ અને વપરાશકર્તા સેગમેન્ટ માટે ઘટકો અને સિસ્ટમ્સ / પેટા સિસ્ટમનું ઉત્પાદન.

❖ ભારતીય અવકાશ નીતિ 2023 :

✗ તે વૈશ્વિક અવકાશ અર્થતંત્રમાં ભારતનો હિસ્સો 2% થી વધારીને 10% કરવાનો છે.

✗ ISROના ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, ટેકનોલોજી અને કુશળતાની વધુ એક્સેસ દ્વારા ખાનગી ક્ષેત્રની ભાગીદારીને વધારવી.

✗ તે INSPACe, New Space India Limited (NSIL), ISRO, અવકાશ વિભાગ અને બિન-સરકારી સંસ્થાઓની જવાબદારીઓનું વર્ણન કરે છે.

કોઈપણ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં વહેલી શરૂઆત એટલે જ સફળતા ... !!!

Dy. કલેક્ટર, Dy. SP, TDO, મામલતદાર તેમજ PI જેવા
પ્રતિષ્ઠિત અધિકારી બનવાનું સ્વપ્ન સાકાર કરો.

650 - 725
કલાકનો
CLASSROOM
TEACHING
PLAN

2024-25 માં જોડે થનાર

GPSC - IAS

Prelim + Main + Interviewની સંપૂર્ણ તૈયારી

નાયબ મામલતદાર | તેમજ ચીફ ઓફિસર |
Dy. SO. | રાજ્ય વેરા નિરીક્ષક

નવા વર્ગો
ટૂંક સમય
માં શરૂ

OFFLINE
CLASSES

We are Now OPEN
For Inquiry & **Admission**

Any Graduate તેમજ છેલ્લા સેમેસ્ટર / વર્ષના ઉમેદવારો પણ પરીક્ષા આપી શકે છે.

SURAT

(ઉદના)
(SOSYO CIRCLE)

Shree Arc, Opp. Shanidev Temple,
Sosyo Circle, Udhna-Magdalla Road,
Surat. Contact : **70466 33255.**

(Creating A Way For Govt. Jobs)
Banking Academy

(Preparation for All Types of Competitive Exams)

6

યોજના, પોર્ટલ અને એપ્લીકેશન

કેન્દ્રીય કેબિનેટે સબસીડીવાળી ખાંડ યોજના અને અન્ય યોજનાઓના વિસ્તરણને મંજૂરી આપી

❖ સબસીડીવાળી ખાંડ યોજનાનું વિસ્તરણ

- ❌ કેબિનેટે અંત્યોદય અન્ન યોજના (AAY) પરિવારોને સબસીડીવાળી ખાંડનું વિતરણ કરવાની યોજના વધુ બે વર્ષ માટે 31 માર્ચ, 2026 સુધી લંબાવી છે.
- ❌ આ યોજના ગરીબમાં ગરીબ લોકોને ખાંડની પંહોચની સુવિધા આપે છે અને તેમના આહારમાં ઉર્જા ઉમેરે છે જેથી તેમનું સ્વાસ્થ્ય સુધરે.
- ❌ યોજના હેઠળ સરકાર સહભાગી રાજ્યોના AAY પરિવારોને ખાંડ પર પ્રતિ કિલો રૂ. 18.50 ની સબસીડી આપે છે.
- ❌ આ મંજૂરીથી 15 માં નાણાપંચ (2020-21 થી 2025-26) ના સમયગાળા દરમિયાન રૂ. 1850 કરોડથી વધુનો લાભ મળવાની અપેક્ષા છે.
- ❌ ભારત સરકાર પહેલાથી જ પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના હેઠળ મફત રાશન આપી રહી છે. અને ટામેટા તથા ડુંગળી, 'ભારત આદા', 'ભારત દાળ', 'ભારત ચોખા' નું વિતરણ કરે છે.
- ❌ આ મંજૂરી સાથે સરકાર PDS (જાહેર વિતરણ પ્રણાલી) દ્વારા AAY પરિવારોને ખાંડના વિતરણ માટે સહભાગી રાજ્યોને દર મહિને એક પરિવાર દીઠ એક કિલોના દરે સબસીડી આપવાનું ચાલુ રાખશે.
- ❌ ખાંડની ખરીદી અને વિતરણની જવાબદારી રાજ્યોની છે.

❖ એપેરલ / ગારમેન્ટ્સની નિકાસ માટે રિબેટ ઓફ સ્ટેટ એન્ડ સેન્ટ્રલ ટેક્સિસ એન્ડ લેવિસ (RoSCTL) ના છૂટ માટેની યોજના ચાલુ રાખવી

- ❌ કેબિનેટ 31 માર્ચ, 2026 સુધી વસ્ત્રો અને વસ્ત્રોની નિકાસ માટે રાજ્યો અને કેન્દ્રીય કર અને વસૂલાત પર છૂટ આપતી યોજનાને ચાલુ રાખવાની યોજનાને ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી હતી.
- ❌ આ યોજનાને વધુ બે વર્ષ સુધી ચાલુ રાખવાથી લાંબા ગાળાના વેપાર આયોજન માટે, ખાસ કરીને કાપડ ક્ષેત્રે સ્થિર નીતિ પ્રદાન થવાની અપેક્ષા છે.
- ❌ RoSCTL હેઠળ આવરી ન લેવાયેલ અન્ય કાપડ ઉત્પાદનો અન્ય ઉત્પાદનો સાથે RoDTEP હેઠળ લાભ મેળવવા માટે પાત્ર છે.

❖ એનિમલ હસબન્ડરી ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ ફંડ (AHIDF) નું વિસ્તરણ

- ❌ કેબિનેટે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ ફંડ (IDF) હેઠળ અમલમાં મુકવામાં આવનાર AHIDF ના વિસ્તરણને 2025-26 સુધી બીજા ત્રણ વર્ષ માટે મંજૂરી આપી હતી.
- ❌ આ યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય ડેરી પ્રોસેસિંગ, પ્રોડક્ટ ડાઈવર્સિફિકેશન, મીટ પ્રોસેસિંગ, એનિમલ ફીડ પ્લાન્ટ્સ અને બ્રીડ મલ્ટીપ્લીકેશનમાં રોકાણોને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- ❌ ભારત સરકાર અનુસૂચિત બેંકો અને અન્ય નાણાકીય સંસ્થાઓ પાસેથી 90% સુધીની લોન માટે બે વર્ષના મોરેટોરિયમ સાથે 8 વર્ષ માટે 3 % વ્યાજ સબવેન્શન પ્રદાન કરશે.
- ❌ આ ઉપરાંત કેબિનેટે 1 મે, 2009 થી 17 નવેમ્બર 2015 સુધી ખાતર (યુરિયા) એકમોને ઘરેલું ગેસના સપ્લાય પર માર્કેટિંગ માર્જિન નક્કી કરવા માટેની ફોર્મ્યુલાને મંજૂરી આપી હતી.

પ્રધાનમંત્રી મત્સ્ય કિસાન સમૃદ્ધિ સહ— યોજના અને FIDF

- ➔ તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય કેબિનેટે 'પ્રધાનમંત્રી મત્સ્ય કિસાન સમૃદ્ધિ સહ – યોજના (PM-MKSSY) ને મંજૂરી આપી છે.
- ➔ ઉપરાંત, મત્સ્યઉદ્યોગ ક્ષેત્રની માળખાકીય જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવા માટે ફિશરીઝ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ ફંડ (FIDF) ને વર્ષ 2025-26 સુધી વધારાના 3 વર્ષ માટે એક્સટેન્શન મંજૂર કર્યું છે.

❖ પ્રધાનમંત્રી મત્સ્ય કિસાન સમૃદ્ધિ સહ— યોજના

- ❌ PM-MKSSY એ પ્રધાનમંત્રી મત્સ્ય સંપદા યોજના (PMMSY) હેઠળ કેન્દ્રીય ક્ષેત્રની પેટા યોજના છે.
- ❌ કાર્યકાળ : FY2023-24 થી FY 2026-27 સુધી તમામ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં.
- ❌ અંદાજપત્રીય પરિવ્યય :- રૂ.6,000 કરોડ, જેમાં વિશ્વ બેંક અને AFD બાહ્ય ધિરાણ સહિત 50% જાહેર ધિરાણનો સમાવેશ થાય છે અને બાકીના 50% લાભાર્થીઓ / ખાનગી ક્ષેત્રના લિવરેજ દ્વારા અપેક્ષિત રોકાણ છે.

Cabinet Decisions: 08 February 2024

Pradhan Mantri Matsya
Kisan Samridhi Sah-Yojana
(PM-MKSSY)

○ ઉદ્દેશ્યો

- ✗ નેશનલ ફિશરીઝ સેક્ટર ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ (NFDP) હેઠળ, માછીમારો, માછલી, ખેડૂતો અને સહાયક કામદારોની સ્વ-નોંધણી દ્વારા સંગઠિત મત્સ્યોદ્યોગ ક્ષેત્રનું ક્રમશઃ ઔપચારિકીકરણ
- ✗ મત્સ્યોદ્યોગ ક્ષેત્રના સૂક્ષ્મ અને નાના સાહસો માટે સંસ્થાકીય ધિરાણની પંહોચની સુવિધા.
- ✗ જળઉછેર વીમો ખરીદવા માટે લાભાર્થીઓને એક વખતનું પ્રોત્સાહન પૂરું પાડવું.
- ✗ માછલી અને મત્સ્યોદ્યોગ ઉત્પાદનો અને નોકરીઓની જાળવણી માટે સલામતી અને ગુણવત્તા ખાતરી પ્રણાલીઓને અપનાવવા અને વિસ્તરણને પ્રોત્સાહન આપવું.

○ ઈચ્છિત લાભાર્થીઓ

- ✗ માછીમાર, માછલી (જળચર ઉછેર) ખેડૂતો, માછલી કામદારો, વિકેતાઓ અને મત્સ્યોદ્યોગ મૂલ્ય શૃંખલામાં અન્ય હિસ્સેદારો.
- ✗ સૂક્ષ્મ અને નાના સાહસો – માલિકીની પેઢીઓ, ભાગીદારી પેઢીઓ, સહકારી સંસ્થાઓ ફેડરેશનો, સ્ટાર્ટઅપ્સ, ફિશ FPOs.
- ✗ ફિશ FPOs માં ફાર્મર પ્રોડ્યુસર ઓર્ગેનાઈઝેશનનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- ✗ મત્સ્યોદ્યોગ વિભાગ દ્વારા લક્ષ્યાંકિત લાભાર્થીઓ તરીકે સમાવેશ કરી શકાય તેવા અન્ય કોઈ પણ લાભાર્થીઓ.

○ અમલીકરણ વ્યૂહરચના

➤ ઘટક 1 - A : મત્સ્યોદ્યોગ ક્ષેત્રનું ઔપચારિકરણ

- ✗ NFDP ની સ્થાપના અસંગઠિત મત્સ્યોદ્યોગ ક્ષેત્રને હિતધારકોની રાષ્ટ્રીય રજિસ્ટ્રી બનાવીને ઔપચારિક બનાવવા માટે કરવામાં આવશે.
- ✗ NFDP ના કાર્યોમાં, તાલીમ, નાણાકીય સાક્ષરતા સુધારણા, પ્રોજેક્ટ તૈયાર કરવામાં સહાય, અને મત્સ્યોદ્યોગ સહકારી મંડળીઓનું મજબૂતીકરણ કરવું.

➤ ઘટક 1 - B : એક્વાકલ્ચર ઈન્શ્યોરન્સ અપનાવવાની સુવિધા

- ✗ ઓછામાં ઓછા 1 લાખ હેક્ટરને આવી લેતા, મહત્તમ રૂ. 1,00,000 પ્રતિ ખેડૂત (પ્રોત્સાહન માટે ખેતરનું કદ 4 હેક્ટર) ના પ્રોત્સાહન સાથે, જળચર ઉછેર માટે વીમા ઉત્પાદનોની સ્થાપના કરવી અને સઘન જળચરઉછેર પદ્ધતિઓ માટે 40% પ્રોત્સાહન આપવું.
- ✗ અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ અને મહિલા લાભાર્થીઓને વધારાના 10% પ્રોત્સાહન મળે છે.

➤ ઘટક 2 : મત્સ્યોદ્યોગ ક્ષેત્રની મૂલ્ય સાંકળની કાર્યક્ષમતામાં સુધારો કરવા માટે માઈક્રો એન્ટરપ્રાઈઝને સહાયક

- ✗ પ્રદર્શન અનુદાનની જોગવાઈ દ્વારા મૂલ્ય સાંકળની કાર્યક્ષમતામાં સુધારો કરવો.
- ✗ સૂક્ષ્મ સાહસોની સામાન્ય શ્રેણી માટે કુલ રોકાણના 25% અથવા રૂ. 35 લાખ અને SC, ST તથા મહિલાઓની માલિકીના સૂક્ષ્મ સાહસો માટે કુલ રોકાણના 35% અથવા રૂ. 45 લાખ.
- ✗ ગ્રામ સ્તરની સંસ્થાઓ ફેડરેશનો માટે કુલ રોકાણના 35% અથવા રૂ. 200 લાખ (જે ઓછું હોય તે)

➤ ઘટક 3 : માછલી અને મત્સ્યોદ્યોગ સલામતી અને ગુણવત્તા ખાતરી પ્રણાલીઓ

- ✗ સલામતી અને ગુણવત્તા માટે મત્સ્યોદ્યોગને પ્રોત્સાહન આપો, બજાર વિસ્તરણ અને રોજગાર સર્જનને પ્રોત્સાહન આપો, ખાસ કરીને મહિલાઓ માટે.
- ✗ માઈક્રોએન્ટરપ્રાઈઝિસ અને ગ્રામ્ય સ્તરના સંગઠનો તથા સંઘો માટે અનુદાન મૂલ્ય સાંકળ કાર્યક્ષમતામાં એક સમાન.
- ✗ નાના સાહસો માટે અનુદાન કુલ રોકાણના 25% અથવા રૂ. 75 લાખ (સામાન્ય કેટેગરી) તથા કુલ રોકાણના 35% અથવા રૂ. 100 લાખ (SC / ST / મહિલાઓની માલિકી) માટે.

➤ ઘટક 4 : પ્રોજેક્ટ મેનેજમેન્ટ, મોનિટરિંગ અને રિપોર્ટિંગ

- ✗ પ્રોજેક્ટ પ્રવૃત્તિઓના સંચાલન, અમલીકરણ, દેખરેખ અને મૂલ્યાંકન માટે પ્રોજેક્ટ મેનેજમેન્ટ યુનિટ્સ (PMUs) ની સ્થાપના.

❖ ફિશરીઝ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ ફંડ (FIDF)

- ✗ તેની સ્થાપના વર્ષ 2018-19 દરમિયાન મત્સ્યોદ્યોગ વિભાગ (મત્સ્યપાલન, પશુપાલન અને ડેરી મંત્રાલય) દ્વારા કરવામાં આવી છે.
- ✗ FIDF એ PMMSY અને KCC જેવી યોજનાઓને પૂરક બનાવે છે.
- ✗ FIDF દરિયાઈ અને અંતર્દેશીય મત્સ્યોદ્યોગ બંને ક્ષેત્રોમાં મત્સ્યપાલન માળખાકીય સુવિધાઓના નિર્માણની કલ્પના કરે છે.

✗ નોડલ લોનિંગ એન્ટિટિઝ (NLEs) :

- નેશનલ બેંક ફોર એગ્રીકલ્ચર એન્ડ રૂલર ડેવલપમેન્ટ (નાબાર્ડ), નેશનલ કોઓપરેટિવ્સ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન (NCDC), તમામ શેડ્યુલ્ડ બેંકો.

✗ કેડિટ ગેરંટી સુવિધા :

- ભારત સરકાર પશુપાલન અને ડેરી વિભાગના ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ ફંડના વર્તમાન કેડિટ ગેરંટી ફંડમાંથી ઉદ્યોગસાહસિકો, વ્યક્તિબત ખેડૂતો અને સહકારી સંસ્થાઓના પ્રોજેક્ટને કેડિટ ગેરંટી સુવિધા પણ પૂરી પાડે છે.

✗ પાત્ર સંસ્થાઓ :

- રાજ્ય સરકારો / કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો, રાજ્યની માલિકીની કોર્પોરેશનો, રાજ્ય સરકારના ઉપકો અને સહકારી સંસ્થાઓ

SWATI (Science for Women – A Technology & Innovation) પોર્ટલ

- તાજેતરમાં ભારત સરકારના મુખ્ય વૈજ્ઞાનિક સલાહકારે SWATI (Science for Women – A Technology & Innovation) પોર્ટલ લોન્ચ કર્યું.
- આ પોર્ટલ 11 ફેબ્રુઆરીના રોજ ઉજવાતા 'International Day of Women and Girls in Science' પર શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ❖ SWATI પોર્ટલ વિશે**
  - ધ્યેય :-** વિજ્ઞાન, ટેકનોલોજી, એન્જિનિયરિંગ, ગણિત અને મેડિસિન (STEMM) માં ભારતીય મહિલાઓ અને છોકરીઓ માટે એકીકૃત ઓનલાઇન પ્લેટફોર્મ બનાવવું.
  - દ્વારા વિકસિત :-** નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ પ્લાન્ટ જીનોમ રિસર્ચ (NIPGR), નવી દિલ્હી.
  - ઉદ્દેશ્યો :-**
    - તમામ ભારતીય મહિલાઓને વિજ્ઞાનમાં, કારકિર્દીના તબક્કાઓ અને ઉદ્યોગમાં વિષયોમાં સમાવવા માટેના પ્રયાસો વધારવા.
    - વિશ્વસનીય, આંકડાકીય રીતે મહત્વપૂર્ણ ડેટાબેઝ દ્વારા ભારતમાં સમાનતા, વિવિધતા અને સર્વસમાવેશકતા પર લાંબા ગાળાના સંશોધનને સક્ષમ કરવું.
    - મહિલાઓને મહત્વપૂર્ણ માનવ સંસાધનના 50% તરીકે ઓળખે છે અને નિર્ણય લેવામાં તેમની વધેલી ભૂમિકા માટે હિમાયત કરે છે.
    - જાગૃતિ વધારવા, વિવેચનાત્મક વિચારસરણીને પ્રોત્સાહન આપવા અને મહિલાઓ દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા સામાજિક – આર્થિક પડકારોને સંબોધવામાં વિજ્ઞાન શિક્ષણના મહત્વ પર ભાર મૂકે છે.
  - પોર્ટલનું મહત્વ :-**
    - તે STEMM સમુદાયમાં લિંગ તફાવતના પડકારોને સંબોધશે.
    - તે લાંબા ગાળે લિંગ સમાનતા, વિવિધતા અને સમાવેશ પર મૂલ્યવાન સંશોધનને સક્ષમ કરશે.

PM સૂર્ય ઘર : મફત વીજળી યોજના

- ભારતના વડાપ્રધાને તેના લાભાર્થીઓને મફત વીજળી પૂરી પાડવા માટે 'PM સૂર્ય ઘર મફત વીજળી યોજના' શરૂ કરી.
- આ યોજનામાં કેન્દ્ર સરકાર 75,000 કરોડનું રોકાણ કરીને તેના લાભાર્થીઓને દર મહિને 300 યુનિટ મફત વીજળી આપશે.
- મફત વીજળી યોજનાની જાહેરાત અગાઉ નાણામંત્રીએ વચગાળાના બજેટ ભાષણમાં કરી હતી.
- લક્ષ્યાંક : 1 કરોડ ઘરોને રોશની આપવાનું લક્ષ્ય છે.
- યોજના હેઠળ શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓ અને પંચાયતોને તેમના અધિકારક્ષેત્રમાં રૂફટોપ સોલર સિસ્ટમને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવશે.
- કેન્દ્ર સરકાર તેમના બેંક ખાતાઓમાં સીધી નોંધપાત્ર સબસિડી આપીને અને અત્યંત રાહતવાળી બેંક લોન ઓફર કરીને લોકો પર કોઈ નાણાકીય બોજ નહીં હોવાની બાહેધરી આપશે.
- તમામ હિતધારકોને નેશનલ ઓનલાઇન પોર્ટલ સાથે એકીકૃત કરવામાં આવશે જે વધુ સુવિધા આપશે.

❖ અપેક્ષિત લાભો

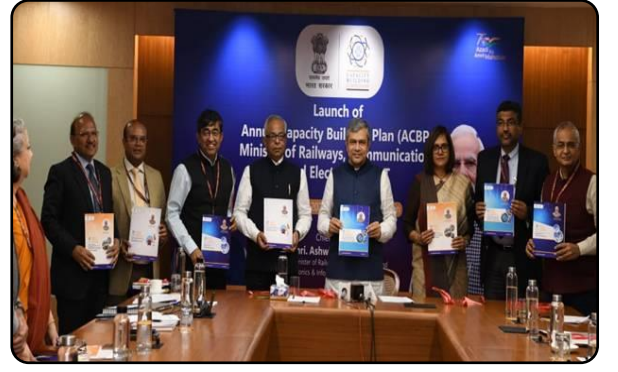
- મફત સૌર વીજળીથી અને સરપ્લસ વીજળીનું વિતરણ કંપનીઓને કરવાથી ઘરો માટે વાર્ષિક 15 થી 18 હજાર રૂપિયા સુધીની બચત થશે.
- ઇલેક્ટ્રિક વાહનોનું ચાર્જિંગ.
- સપ્લાય અને ઇન્સ્ટોલેશન માટે મોટી સંખ્યામાં વિકેતાઓ માટે ઉદ્યોગસાહસિકતાની તકો.
- ઉત્પાદન, સ્થાપન અને જાળવણીમાં તકનીકી કુશળતા ધરાવતા યુવાનો માટે રોજગારીની તકો.

કેન્દ્રીય મંત્રી અશ્વિની વૈષ્ણવે વાર્ષિક ક્ષમતા નિર્માણ યોજનાનો પ્રારંભ કર્યો

- કેન્દ્રીય મંત્રી અશ્વિની વૈષ્ણવે રેલવે, સંચાર અને ઇલેક્ટ્રોનિક્સ તથા આઈટી મંત્રાલયો માટે વાર્ષિક ક્ષમતા નિર્માણ યોજનાની શરૂઆત કરી.
- આ વાર્ષિક યોજના સંગઠનો, સંસ્થાઓ અને વ્યક્તિઓના વિકાસની સાથે રાષ્ટ્રીય પ્રાથમિકતાઓ, ઉભરતી તકનીકો અને નાગરિક કેન્દ્રીયતાને ધ્યાનમાં રાખીને ક્ષમતા નિર્માણ અને કર્મચારીઓના સર્વાંગી વિકાસને સુનિશ્ચિત કરવા માટે તૈયાર કરવામાં આવી છે.
- આ યોજના નવી ટેકનોલોજી અપનાવવા, નાગરિક સેવામાં વૃદ્ધિ અને વ્યક્તિગત યોગ્યતા વિકાસ માટે વિશેષ તાલીમ કાર્યક્રમો પ્રદાન કરે છે, જે સમગ્ર ભારતમાં મહત્વપૂર્ણ ડિજિટલ અને ભૌતિક કનેક્ટિવિટી ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને સક્ષમ કરવામાં મંત્રાલયોની ભૂમિકાઓ સાથે સંરેખિત છે.

- આ હસ્તક્ષેપ ભારતીય રેલવે, BSNL, ઈન્ડિયા પોસ્ટ અને કોમન સર્વિસ સેન્ટરના કર્મચારીઓના ઉચ્ચ કૌશલ્યને લક્ષ્ય બનાવશે, જેઓ દરરોજ લાખો નાગરિકોને સીધી સેવા આપે છે.
- નાગરિક કેન્દ્રિત અભિગમ એ વ્યક્તિઓ અને સમુદાયની જરૂરિયાતો અને ચિંતાઓનું મૂલ્યાંકન કરવાની અને તેને સંબોધિત કરવાની એક પદ્ધતિ છે.
- iGOT કર્મચોગી પ્લેટફોર્મ મિશન કર્મચોગી હેઠળ, નાગરિક સેવા અધિકારીઓને ક્ષમતા નિર્માણમાં પાંચ હબ દ્વારા ઓનલાઈન લર્નિંગ, યોગ્યતા સંચાલન, કારકિર્દી સંચાલન, ચર્ચાઓ અને નેટવર્કિંગ માટે માર્ગદર્શન આપે છે, જે સરકારી અમલીકરણ ક્ષમતાઓમાં વધારો કરે છે.

માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલયે 4 પોર્ટલ લોન્ચ કર્યા

- માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રી અનુરાગસિંહ ઠાકુરે 4 નવા પોર્ટલ લોન્ચ કર્યા જે ભારતમાં મીડિયા લેન્ડસ્કેપમાં ક્રાંતિ લાવવાનું વચન આપે છે.

❖ NaViGate Bharat પોર્ટલ

- 'National Video Gateway of Bharat (NaViGate Bharat)' એ માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલયની નવી મીડિયા વિંગ દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- તે એક એકીકૃત દ્વિભાષી પ્લેટફોર્મ છે જે સરકારના વિકાસ –સંબંધિત અને નાગરિક કલ્યાણ–લક્ષી પગલાંની સમગ્ર શ્રેણી પર વિડીયો હોસ્ટ કરે છે.
- તે નાગરિકોને ફિલ્ટર આધારિત અદ્યતન શોધ વિકલ્પ સાથે વિવિધ સરકારી યોજનાઓ, પહેલો અને ઝુંબેશોથી સંબંધિત વિડીયો શોધવા, સ્ટ્રીમ કરવા, શેર કરવા અને ડાઉનલોડ કરવા માટે ઈન્ટરેક્ટિવ યુઝર ઈન્ટરફેસ સાથે સિંગલ પ્લેટફોર્મ પ્રદાન કરીને સશક્ત બનાવે છે.
- આ પોર્ટલ મીડિયા અને સામાન્ય લોકો માટે વન-સ્ટોપ પ્લેટફોર્મ પ્રદાન કરીને બહુવિધ સ્ત્રોતોમાંથી સત્તાવાર અને વિશ્વસનીય માહિતી શોધવાની ઝંઝટને દૂર કરે છે.

❖ Press Sewa પોર્ટલ

- તે પ્રેસ રજિસ્ટ્રાર જનરલ ઓફ ઈન્ડિયા (PRGI) દ્વારા પ્રેસ એન્ડ રજિસ્ટ્રેશન ઓફ પીરિયોડિકલ એક્ટ, 2023 હેઠળ વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- આ પોર્ટલનો હેતુ વસાયતી યુગના PRB એક્ટ, 1867 હેઠળ પ્રચલિત બોજરૂપ નોંધણી પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવાનો છે.

○ મુખ્ય વિશેષતાઓ –

- પ્રકાશકો આધાર–આધારિત ઈ–સિગ્નેચરનો ઉપયોગ કરીને શીર્ષક નોંધણી માટે ઓનલાઈન અરજીઓ ફાઇલ કરી શકે છે.
- શીર્ષકની ઉપલબ્ધતાની સંભાવના દર્શાવવા માટે સંભાવના મીટર.
- એપ્લિકેશનની સ્થિતિનું રીઅલ–ટાઈમ ટ્રેકિંગ.
- સમર્પિત DM મોડ્યુલ : જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને કેન્દ્રીયકૃત ડેશબોર્ડમાં પ્રકાશકો પાસેથી મળેલી અરજીઓનું સંચાલન કરવા સક્ષમ બનાવે છે.
- પોર્ટલની સાથે વેબસાઈટ, વપરાશકર્તા – મૈત્રીપૂર્ણ ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ માટે AI-આધારિત ચેટબોટ દર્શાવતી સંબંધિત માહિતીની સરળ એક્સેસ પ્રદાન કરે છે.

❖ National Register for Local Cable Operators (LCOs)

- કેન્દ્રીયકૃત નોંધણી પ્રણાલી હેઠળ દેશભરમાં ફેલાયેલી પોસ્ટ–ઓફિસો સાથે હાલમાં LCOsની નોંધણી લાવવાનું પ્રથમ પગલું છે.
- નેશનલ રજીસ્ટરના હેતુ માટે સ્થાનિક કેબલ ઓપરેટરો પાસેથી માહિતી એકત્રિત કરવા માટે વેબ ફોર્મ તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે.

❖ Central Bureau of Communication (CBC)

- CBC એ માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલયની અંદર એક મહત્વપૂર્ણ એકમ છે, જેની સ્થાપના વર્ષ 2017માં કરવામાં આવી હતી, જે અગાઉના ડિરેક્ટોરેટ ઓફ એડવર્ટાઈઝિંગ એન્ડ વિઝ્યુઅલ પબ્લિસિટી (DAVP), ડિરેક્ટોરેટ ઓફ ફિલ્ડ પબ્લિસિટી (DFP) અને સોંગ એન્ડ ડ્રામા ડિવિઝન (S&DD)ના એકિકરણ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- CBC વિવિધ મીડિયા વર્ટિકલ્સ દ્વારા ભારત સરકારના મંત્રાલયો, વિભાગો, PSUs અને સ્વાયત સંસ્થાઓને વ્યાપક સંચાર ઉકેલો પ્રદાન કરે છે.

7

રિપોર્ટ અને ઈન્ડેક્સ

ટ્રાફિક ઈન્ડેક્સ રેન્કિંગ 2023

- તાજેતરમાં 'ટ્રાફિક ઈન્ડેક્સ રેન્કિંગ 2023' અહેવાલ એમ્સ્ટરડેમ સ્થિત લોકેશન ટેકનોલોજી સ્પેશિયાલિસ્ટ ટોમટોમ (Tom Tom) દ્વારા જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ રિપોર્ટ શહેરોના સરેરાશ મુસાફરી માટેના લાગતા સમયના આધારે રેન્કિંગ પ્રદાન કરે છે.
- Tom Tom દ્વારા કરેલા અભ્યાસ અનુસાર 2023 માં લંડન વૈશ્વિક સ્તરે સૌથી વધુ ભીડભાડ ધરાવતું શહેર છે. લંડનમાં પ્રવાસીઓએ 10 કિમીની મુસાફરી કરવા માટે સરેરાશ 37 મિનિટ અને 20 સેકન્ડનો સમય પસાર કર્યો હતો.
- ડબલિન અને ટોરન્ટો અનુક્રમે બીજા અને ત્રીજા ક્રમે સૌથી વધુ ભીડભાડ ધરાવતા શહેરો છે.
- આ રેન્કિંગમાં ભારતના બેંગલુરુ અને પુણે અનુક્રમે છઠ્ઠા અને સાતમા ક્રમાંકે છે.
- બેંગલુરુમાં સરેરાશ 10 કિમીની મુસાફરી માટે 28 મિનિટ અને 10 સેકન્ડનો સમય લાગ્યો હતો. જે વર્ષ 2022 કરતા 1 મિનિટનો સુધારો દર્શાવે છે.
- આ યાદિમાં દિલ્હી 44 માં ક્રમે અને મુંબઈ 52 માં ક્રમે છે.
- ટોમ ટોમનું આ વ્યાપક વિશ્લેષણ વિશ્વભરમાં ટ્રાફિકની ભીડનો સ્નેપશોટ આપે છે જે ટકાઉ શહેરી ગતિશીલતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે નવીન ઉકેલોની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકે છે.

ભ્રષ્ટાચાર ધારણા સૂચકાંક 2023

- તાજેતરમાં બહાર પાડવામાં આવેલ, ટ્રાન્સપરન્સી ઈન્ટરનેશનલના ભ્રષ્ટાચાર ધારણા સૂચકાંકમાં ભારત 180 દેશોમાંથી 93 માં સ્થાને છે.
- રિપોર્ટના મુખ્ય મુદ્દાઓ**
  - CPI - 2023 દર્શાવે છે કે મોટા ભાગના દેશોએ જાહેર ક્ષેત્રના ભ્રષ્ટાચારને નાથવામાં બહુ ઓછી પ્રગતિ કરી છે.
  - CPI વૈશ્વિક સરેરાશ સ્કોર સતત 12 મા વર્ષે 43 પર યથાવત છે.
  - ડેન્માર્ક સતત છઠ્ઠા વર્ષે ઈન્ડેક્સમાં ટોચ પર છે.
  - સોમાલિયા, વેનેઝુએલા, સીરિયા, દક્ષિણ સુદાન અને યમન અનુક્રમે 11, 13, 13, 13 ના સ્કોર સાથે ઈન્ડેક્સમાં તળીયે છે.
  - ભારત, માલદીવ, કઝાકિસ્તાન અને લેસોથો 39 ના સ્કોર સાથે 93 મા ક્રમે છે.
  - વર્ષ 2022 માં ભારત 85 મા ક્રમે હતું તથા સ્કોર 40 હતો.

દેશ	ક્રમ	સ્કોર
ડેન્માર્ક	1	90
ફિનલેન્ડ	2	87
ન્યુઝિલેન્ડ	3	85
ઈન્ડિયા	93	39
ચીન	76	42
પાકિસ્તાન	133	29

ટ્રાન્સપરન્સી ઈન્ટરનેશનલ (TI) વિશે....

- તે એક સ્વતંત્ર, બિન-સરકારી, બિન-લાભકારી સંસ્થા છે, જે ભ્રષ્ટાચારના અન્યાયને સમાપ્ત કરવા માટે વિશ્વભરના સમાન વિચારધારા વાળા ભાગીદારો સાથે સહયોગ કરે છે.
- તેની સ્થાપના 1993 માં બર્લિન, જર્મનીમાં કરવામાં આવી હતી.

Corruption Perception Index (CPI) વિશે....

- દ્વારા પ્રકાશિત - ટ્રાન્સપરન્સી ઈન્ટરનેશનલ
- CPI એ 180 દેશો અને પ્રદેશોને જાહેર ક્ષેત્રના ભ્રષ્ટાચારના તેમના કથિત સ્તર દ્વારા 0 (અત્યંત ભ્રષ્ટ) થી 100 (ખૂબ સ્વચ્છ) ના સ્કેલ પર રેન્ક આપે છે.
- તે વિશ્વ બેંક, વર્લ્ડ ઈકોનોમિક ફોરમ, ખાનગી જોખમ અને કન્સલ્ટિંગ કંપનીઓ, થિંક ટેંક સહિત બાહ્ય સ્ત્રોતોના ડેટાનો ઉપયોગ કરે છે.

IEA એ ઈલેક્ટ્રિસિટી 2024 રિપોર્ટ બહાર પાડ્યો

- ઈન્ટરનેશનલ એનર્જી એજન્સી (IEA) એ 'ઈલેક્ટ્રિસિટી 2024' રિપોર્ટ બહાર પાડ્યો, જે ભારતના ઊર્જા લેન્ડસ્કેપમાં નિર્ણાયક આંતરદષ્ટિ પ્રદાન કરે છે.
- આ રિપોર્ટ અનુસાર ભારતની વીજળીની માંગ ચીનને વટાવી જશે અને 2026 સુધીમાં વિશ્વનો સૌથી ઝડપી વિકાસ દર ધરાવશે.

ઈલેક્ટ્રિસિટી 2024 રિપોર્ટની મુખ્ય બાબતો

- ભારત 2026 સુધી વધતી વીજળીની માંગને પંહોચી વળવા માટે કોલસા પર ભારે આધાર રાખે તેવી અપેક્ષા છે.
- ભારતે 2023 માં વીજળીની માંગમાં 7% વૃદ્ધિનો અનુભવ કર્યો છે. જે 2024 થી 2026 ની વચ્ચે 6.5% ની અપેક્ષિત વાર્ષિક સરેરાશ વૃદ્ધિની આગાહી કરવામાં આવી છે.
- 2023 માં રિન્યુએબલ એનર્જીનો હિસ્સો 21% વીજળી ઉત્પાદનમાં હતો.
- સૌર અને પવન ઊર્જાની વૃદ્ધિના કારણે હાઈડ્રોપાવર ઉત્પાદનમાં ઘટાડો થયો છે.
- અપેક્ષિત વૃદ્ધિમાં ચીન સૌથી વધુ વોલ્યુમ ધરાવે છે, ત્રણ વર્ષમાં ભારતની વીજળીની માંગ લગભગ યુનાઈટેડ કિંગડમની સમકક્ષ હોઈ શકે છે.

- ભારત પવન, સૌર, મોટા હાઈડ્રો અને ન્યુક્લિયર પાવર પ્રોજેક્ટ્સ ઉમેરીને તેના ઊર્જા સ્ત્રોતોમાં વિવિધતા લાવી રહ્યું છે.
- પાઈપલાઈનમાં (2024-2026) રહેલા વૈશ્વિક ન્યુક્લિયર પાવર પ્લાન્ટ્સમાંથી અડધાથી વધુ ચીન અને ભારતમાં છે.
- ભારત 2032 સુધીમાં તેની પરમાણુ ક્ષમતા ત્રણ ગણી કરવાનું લક્ષ્ય રાખે છે, 2026 સુધીમાં 4 GW નવી ક્ષમતા વ્યાપારી કામગીરીમાં પ્રવેશ કરશે.
- એશિયા 2026 સુધીમાં ઉત્તર અમેરિકાના પરમાણુ ઊર્જા વૃદ્ધિને વટાવી જશે જે વૈશ્વિક પરમાણુ ઉત્પાદનના 30% સુધી પંહોચે તેવી અપેક્ષા છે.
- સ્મોલ મોડ્યુલર રિએક્ટર (SMR) ટેકનોલોજીને અપનાવવાની પ્રક્રિયા વેગ પકડી રહી છે જે તાજેતરમાં અહેવાલમાં દર્શાવેલ છે.
- SMR એ અદ્યતન પરમાણુ રિએક્ટર છે જે પ્રતિ યુનિટ 300 MW(e) સુધીની પાવર ક્ષમતા સાથે ડિઝાઈન કરવામાં આવે છે, જે પરંપરાગત પરમાણુ ઊર્જા રિએક્ટરની ઉત્પાદન ક્ષમતાના લગભગ એક તૃતીયાંશ ભાગની છે.

ભારતના પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા લક્ષ્યાંકો

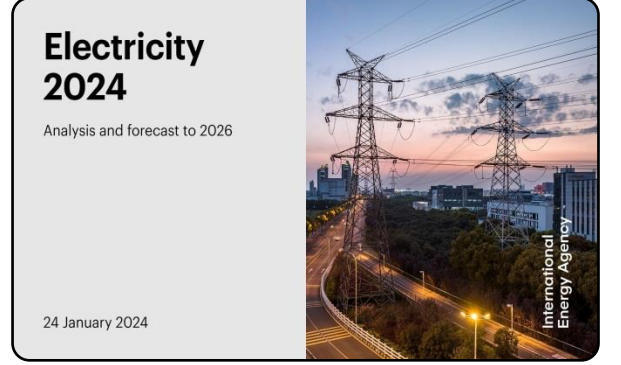
- 2030 સુધીમાં 500 GW ની બિન – અશિમભૂત ઈંધણ ઊર્જા ક્ષમતા પ્રાપ્ત કરવી.
- 2030 સુધીમાં તેની ઓછામાં ઓછી 50% ઊર્જા જરૂરિયાતો નવીનીકરણીય સ્ત્રોતો દ્વારા પૂરી કરવી.
- 2030 સુધીમાં CO₂ ઉત્સર્જનમાં 1 બિલિયન ટન ઘટાડો કરવો અને 2030 સુધીમાં કાર્બનની તીવ્રતા 45% થી નીચે કરવી.
- 2070 સુધીમાં નેટ – ઝીરો એમિશન સ્ટેટસ મેળવવાનું લક્ષ્ય છે.
- ભારતે ઓગસ્ટ 2022 માં તેના રાષ્ટ્રીય નિર્ધારિત યોગદાન (NDC) માં સુધારો કર્યો, તેના GDP ના ઉત્સર્જનની તીવ્રતાને 2005 ના સ્તરથી 2030 સુધીમાં 45% ઘટાડવાના લક્ષ્યમાં વધારો કર્યો.

ઓલ ઈન્ડિયા સર્વે ઓન હાયર એજ્યુકેશન (AISHE) 2021-2022

- તાજેતરમાં શિક્ષણ મંત્રાલયે All India Survey on Higher Education (AISHE) 2021-2022 બહાર પાડ્યો છે, તે શિક્ષણ ઈકોસિસ્ટમમાં પ્રગતિને લગતા નોંધપાત્ર વલણો દર્શાવે છે.

મુખ્ય તારણો

- 2021-22 માં, 18 થી 23 વર્ષની વય જૂથ માટે ઉચ્ચ શિક્ષણમાં એકંદર ગ્રોસ એન્રોલમેન્ટ રેશિયો (GER) વધીને 28.4% થયો, જે 2020-21 માં 27.3% અને 2014-15 માં 23.7% હતો.
- મહિલા GER 2020-21 માં 27.9 % અને 2014 –15 માં 22.9% થી વધીને 2021-22 માં 28.5% થયો.
- અનુસૂચિત જાતિ (SC) અને અનુસૂચિત જનજાતિ (ST) વિદ્યાર્થીઓનો GER પણ લગભગ 2% વધ્યો છે. 2020-21 માં, SC વિદ્યાર્થીઓનો GER 25.6% અને ST વિદ્યાર્થીઓનો 23.4% હતો, જ્યારે 2021-22 માં તે વધીને અનુક્રમે 27.2% અને 25.8% થયો.

International Energy Agency (IEA) વિશે.....

- મુખ્યમથક – પેરિસ, ફ્રાન્સ
- IEA એક સ્વતંત્ર આંતર સરકારી સંસ્થા છે.
- IEA દેશોને સુરક્ષિત અને ટકાઉ ઊર્જા પ્રદાન કરવામાં મદદ કરવા માટે વિશ્લેષણ, ડેટા અને નીતિ ભલામણો પ્રદાન કરે છે.
- હાલમાં, IEA માં 31 સભ્ય દેશો, ભારત સહિત 13 એસોસિએશન દેશો અને 4 જોડાણ દેશો છે.
- IEA માટે ઉમેદવાર દેશ OECD નો સભ્ય દેશ હોવો આવશ્યક છે.

- ✗ ઓબીસી વિદ્યાર્થીઓની નોંધણી પણ 2014-15 માં 1.13 કરોડથી વધીને 2021-22 માં 1.63 કરોડ થઈ છે.
- ✗ કુલ વિદ્યાર્થીઓમાંથી લગભગ 78.9% વિદ્યાર્થીઓ અંડરગ્રેજ્યુએટ સ્તરના અભ્યાસક્રમોમાં નોંધાયેલા છે અને 12.1% અનુસ્નાતક સ્તરના અભ્યાસક્રમોમાં નોંધાયેલા છે.
- ✗ AISHE 2021-22 માં અંડરગ્રેજ્યુએટ સ્તર પરની શાખાઓમાં સૌથી વધુ નોંધણી આર્ટ્સમાં (34.2%), ત્યાર બાદ વિજ્ઞાન (14.8%) વાણિજ્ય (13.3%) અને એન્જિનિયરિંગ અને ટેકનોલોજી (11.8%) છે.
- ✗ AISHE 2021-22 માં અનુસ્નાતક સ્તર પરના પ્રવાહોમાં સામાજિક વિજ્ઞાન (21.1%) મહત્તમ વિદ્યાર્થીઓ નોંધાયેલા છે, ત્યાર બાદ વિજ્ઞાન (14.7%) આવે છે.
- ✗ કુલ Ph.d નોંધણી 2014-15 કરતા 2021-22 માં 81.2% વધી છે અને મહિલા Ph.d. નોંધણી 2014-15 કરતા 2021-22 માં બમણી થઈ છે.
- ✗ 2014-15 થી 341 યુનિવર્સિટીઓ અને યુનિવર્સિટી સ્તરની સંસ્થાઓની સ્થાપના ઉચ્ચ શિક્ષણ માળખાના વિસ્તરણ માટે સરકારની પ્રતિબદ્ધતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- ✗ મહિલા અધ્યાપકો / શિક્ષકોમાં વધારો એ લિંગ વૈવિધ્યને પ્રોત્સાહન આપે છે.

All India Survey on Higher Education (AISHE) વિશે.....

ઉદ્દેશ્ય – દેશમાં ઉચ્ચ શિક્ષણની સ્થિતિ દર્શાવવી.

- ✗ AISHE રિપોર્ટ વર્ષ 2011 થી શિક્ષણ મંત્રાલયક દ્વારા પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે.
- ✗ આ સર્વેમાં ઉચ્ચ શિક્ષણ પ્રદાન કરતી દેશની તમામ સંસ્થાઓને આવરી લેવામાં આવી છે, જેમાં વિદ્યાર્થીઓની નોંધણી, શિક્ષકો, માળખાકીય માહિતી વગેરે જેવા વિવિધ પરિમાણો પર વિગતવાર માહિતી એકત્રિત કરવામાં આવે છે.

વાર્ષિક મૃત્યુદંડ અહેવાલ 2023

- ➔ આ રિપોર્ટ પ્રોજેક્ટ 39A દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો, જે નેશનલ લો યુનિવર્સિટી, દિલ્હી સાથે જોડાયેલ ફોજદારી ન્યાય કાર્યક્રમ છે.
- ➔ આ અહેવાલ મુજબ, ભારતમાં અપીલ અદાલતો SC અને તમામ HC એ મળીને – 2023 માં માત્ર એક જ મૃત્યુદંડની પૃષ્ઠિ કરી હતી જ્યારે બાકીની કાં તો બદલી કરવામાં આવી હતી અથવા કેદીઓને એક સાથે નિર્દોષ છોડવામાં આવ્યા હતા.

❖ અહેવાલના મુખ્ય મુદ્દાઓ

- ✗ અપીલ અદાલતોએ 2023 માં વર્ષ 2000 પછી મૃત્યુ દંડની સજાની સૌથી ઓછી સંખ્યાની પૃષ્ઠિ કરી.
- ✗ વર્ષ 2023 માં હાઈકોર્ટ દ્વારા માત્ર એક મૃત્યુદંડની (કર્ણાટક હાઈકોર્ટ) પૃષ્ઠિ કરવામાં આવી અને સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા શૂન્ય.
- ✗ વર્ષ 2022 માં હાઈકોર્ટે 4 દોષિતોની મૃત્યુદંડની પૃષ્ઠિ કરી હતી અને 2021 માં 5 તથા વર્ષ 2020 માં 3 ની પૃષ્ઠિ કરી હતી.
- ✗ ટ્રાયલ કોર્ટમાં પાછલા વર્ષની સરખામણીમાં વર્ષ 2023 માં 28% ઓછી મૃત્યુદંડની સજા ફટકારી હતી. જ્યારે મૃત્યુદંડ પર કેદીઓની સંખ્યા લગભગ બે દાયકાની ટોચે 561 પર પહોંચી ગઈ છે.
- ✗ હાઈકોર્ટમાં વર્ષ 2023 માં મૃત્યુદંડની પૃષ્ઠિની કાર્યવાહીના નિકાલના દરમાં 15% નો ઘટાડો થયો છે.
- ✗ મૃત્યુદંડ પર રહેલા લોકોમાંથી લગભગ 87% (488) હાઈકોર્ટના ચુકાદાની રાહ જોઈ રહ્યા છે.
- ✗ વર્ષ 2022 માં 68 કેસની તુલનામાં 2023 માં ફક્ત 57 મૃત્યુ દંડના કેસોનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો.
- ✗ ડિસેમ્બર 2023 ના અંત સુધીમાં મૃત્યુદંડની સજા હેઠળના કેદીઓની સંખ્યામાં 45.71% વધારો થયો હતો, જે 2016 માં હતો.
- ✗ છેલ્લા પાંચ વર્ષની જેમ જ, ટ્રાયલ કોર્ટમાં મૃત્યુ દંડના મોટાભાગના કેસોમાં જાતીય ગુનાઓ સંબંધિત ગુનાઓ સામેલ હતા. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લાદવામાં આવેલી 120 મૃત્યુદંડમાંથી, 50% થી વધુ હત્યાકાંડ માટે હતી.
- ✗ ભૌગોલિક વિવરણની દૃષ્ટિએ, ઉત્તર પ્રદેશમાં મૃત્યુદંડના કેદીઓની સૌથી વધુ સંખ્યા 119 હતી.

❖ અહેવાલના તારણોમાંથી મુખ્ય પગલા

○ મનોજ વિ. મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય કેસના સુપ્રીમ કોર્ટના આદેશનું પાલન ન કરવું.

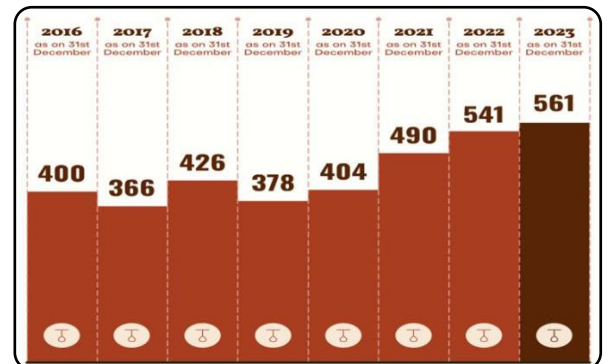
- ✗ નિર્દેશ મુજબ મૃત્યુદંડની સજા પહેલા માનસિક અને મનોવૈજ્ઞાનિક મૂલ્યાંકન જરૂરી છે પરંતુ 86.96% કેસોમાં ટ્રાયલ કોર્ટ આમ કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે.

○ ઉચ્ચ અદાલતની ચકાસણીનું પાલન ન કરવું

- ✗ તમામ મૃત્યુદંડની સજાને ઉચ્ચ અદાલતો દ્વારા પૃષ્ઠિની જરૂર છે, જે દોષિત ઠરાવ્યા અને સજા બંનેની સમીક્ષા કરે છે.

○ 2023 માં SC અને HC નિર્દોષ છૂટ અને રિમાન્ડના આદેશમાં ચિંતા સૂચવી

- ✗ પોલીસ તપાસમાં બેદરકારી
- ✗ ખોટી માન્યતાઓ
- ✗ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પુરાવાનું શંકાસ્પદ મૂલ્યાંકન
- ✗ એક કેસમાં એક કેદીને ગુના સમયે સગીર હોવાના કારણે ખોટી રીતે 28 વર્ષની કેદ કરવામાં આવી હોવાનું બહાર આવ્યું.

NITI આયોગે GROW રિપોર્ટ અને પોર્ટલ લોન્ચ કર્યા

- NITI આયોગના સભ્ય પ્રોફેસર રમેશ ચંદે 'Greening India's Wastelands with Agroforestry (GROW)' રિપોર્ટ અને પોર્ટલ લોન્ચ કર્યું.
- GROW પહેલનો ધ્યેય 2030 સુધીમાં 26 મિલિયન હેક્ટર ક્ષતિગ્રસ્ત જમીનને પુનઃસ્થાપિત કરવાનો છે.
- 2.5 થી 3 બિલિયન ટન કાર્બન ડાયોક્સાઈડ સમકક્ષને અલગ કરવા સક્ષમ વધારાના કાર્બન સિંકની સ્થાપના કરવાનો ધ્યેય છે.

❖ GROW રિપોર્ટ

- અહેવાલ એગ્રોફોરેસ્ટ્રી માટે ઓછા ઉપયોગમાં લેવાતા વિસ્તારો, ખાસ કરીને પડતર જમીનોને રૂપાંતરીત કરવાના સંભવિત ફાયદાઓ પર પ્રકાશ પાડે છે.
- દેશભરમાં કૃષિ વનીકરણની યોગ્યતાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે રિમોટ સેન્સિંગ અને જિયોગ્રાફિક ઇન્ફર્મેશન સિસ્ટમ (GIS) નો ઉપયોગ એ કૃષિમાં સ્પેસ ટેકનોલોજીના ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- થીમેટિક ડેટાસેટનો ઉપયોગ કરીને, પ્રોજેક્ટ એગ્રોફોરેસ્ટ્રી સ્યુટેબિલિટી ઇન્ડેક્સ (ASI) ની રચનામાં પરિણમ્યો. આ ઇન્ડેક્સ ગ્રીનીંગ અને રિસ્ટોરેશન પ્રોજેક્ટ્સ માટે રાષ્ટ્રીય સ્તરની પ્રાથમિકતાને સક્ષમ કરે છે.
- ગ્રીનીંગ અને રિસ્ટોરેશન પ્રોજેક્ટ્સમાં સરકારી વિભાગો અને ઉદ્યોગોને ટેકો આપવા માટે અહેવાલમાં રાજ્ય – વાર અને જિલ્લા – વાર વિશ્લેષણ પ્રદાન કરવામાં આવ્યું છે.
- GROW પહેલને યોગ્યતા મેપિંગ પોર્ટલ ભુવન (Bhuvan) દ્વારા ડેટાની સાર્વત્રિક એક્સેસની મંજૂરી આપી છે.

❖ એગ્રોફોરેસ્ટ્રી વિશે

- એગ્રોફોરેસ્ટ્રી એ જમીનનો ઉપયોગ કરવાની પદ્ધતિ છે જે ઉત્પાદકતા, નફાકારકતા, વિવિધતા અને ઇકોસિસ્ટમ સ્થિરતા વધારવા માટે ખેતીની જમીન પર વૃક્ષો અને ઝાડીઓને એકિકૃત કરે છે.
- ખોરાક, બળતણ, લાકડું વગેરેનું ઉત્પાદન કરવા માટે તે સિંચાઈ અને વરસાદ આધારિત બંને પરિસ્થિતિઓમાં પ્રેક્ટિસ કરવામાં આવે છે.
- કૃષિ વનીકરણમાં કાર્બન સંગ્રહ, જૈવ વિવિધતા સંરક્ષણ અને જમીન અને જળ સંરક્ષણ દ્વારા આર્થિક, સામાજિક સાંસ્કૃતિક અને પર્યાવરણીય લાભો પ્રદાન કરવાની ક્ષમતા છે.

સ્ટેટ ઓફ વર્લ્ડસ માઈગ્રેટરી સ્પીસીસ રિપોર્ટ

- સમરકંદ, ઉઝબેકિસ્તાન ખાતે CMS COP 14 ના ઉદ્ઘાટન સમયે CMS દ્વારા 'સ્ટેટ ઓફ વર્લ્ડસ માઈગ્રેટરી સ્પીસીસ રિપોર્ટ' રજૂ કરવામાં આવ્યો.
- તે સંરક્ષણની સ્થિતિ અને સ્થળાંતર કરનારા પ્રાણીઓ સામેના જોખમો પર પ્રથમ વ્યાપક વૈશ્વિક મૂલ્યાંકન પ્રદાન કરે છે.
- આ રિપોર્ટમાં બર્ડલાઈફ ઇન્ટરનેશનલ, IUCN અને લિવિંગ પ્લેનેટ ઇન્ડેક્સ જેવી સંસ્થાઓના મજબૂત પ્રજાતિઓના ડેટા સેટનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.

❖ રિપોર્ટના મુખ્ય તારણો

- વસ્તીમાં ઘટાડો :- CMS હેઠળ સૂચિબદ્ધ સ્થળાંતરિત પ્રજાતિઓમાંથી લગભગ અડધી (44%) વસ્તીમાં ઘટાડો અનુભવી રહી છે.
- લુપ્ત થવાનું જોખમ :- CMS સૂચિબદ્ધ પ્રજાતિઓના પાંચમા ભાગથી વધુ લુપ્ત થવાનું જોખમ છે અને સૂચિબદ્ધ માછલીઓમાંથી 97% આ જોખમનો સામનો કરી રહી છે.
- સંરક્ષણનો અભાવ :- CMS હેઠળ સૂચિબદ્ધ સ્થળાંતર કરનારા પ્રાણીઓ માટે મહત્વપૂર્ણ જૈવવિવિધતા વિસ્તારોના 51% સુરક્ષાનો અભાવ છે. ઉપરાંત, આ પ્રજાતિઓ માટે 58% મોનિટર કરેલ સાઈટ્સ બિનટકાઉ માનવ દબાણનો અનુભવ કરે છે.
- ઓળખાયેલા કારણો :-

(1) સ્થળાંતર કરતી પ્રજાતિઓ માટેના સૌથી નોંધપાત્ર જોખમો માનવ પ્રવૃત્તિને કારણે અતિશય શોષણ અને રહેઠાણનું નુકશાન છે.

(2) આબોહવા પરિવર્તન, પ્રદુષણ અને આક્રમક પ્રજાતિઓ પણ સ્થળાંતર કરતી પ્રજાતિઓને ખૂબ અસર કરે છે.

- CMS હેઠળ કવરેજનો અભાવ :- CMS દ્વારા સૂચિબદ્ધ હોવા છતાં, ઘણી સ્થળાંતર પ્રજાતિઓ જોખમમાં રહે છે. જેમાં 399 જોખમની પ્રજાતિઓ હજુ સુધી CMS હેઠળ સમાવિષ્ટ નથી.

❖ રિપોર્ટની મુખ્ય ભલામણો

- ગેરકાયદેસર અને બિનટકાઉ પ્રથાઓને સંબોધિત કરવી.
- સ્થળાંતર કરતી પ્રજાતિઓ માટે નિર્ણાયક સ્થળોની સુરક્ષા કરવી.
- લુપ્ત થવાની સૌથી વધુ જોખમ ધરાવતી પ્રજાતિઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું.
- આબોહવા પરિવર્તન અને પ્રદુષણ સામેની કાર્યવાહીને સઘન બનાવવી.
- વધુ ભયંકર જોખમી પ્રજાતિઓનો સમાવેશ કરવા માટે CMS સૂચિઓને વિસ્તૃત કરવી.

❖ **CMS COP 14**

- ❖ કોન્ફરન્સ ઓફ પાર્ટીઝ (COP) એ કન્વેન્શનની મુખ્ય નિર્ણય લેતી સંસ્થા છે.
- ❖ તેની મીટિંગ દર ત્રણ વર્ષે એકવાર મળે છે, અને આગળના ત્રણ વર્ષનું બજેટ તથા પ્રાથમિકતાઓ નક્કી કરે છે.
- ❖ CMS COP 14 એ મધ્ય એશિયામાં થનારી કોઈ પણ વૈશ્વિક પર્યાવારણીય સંધિની પ્રથમ COP છે, જે સાયગા કાળિયાર, હિમ ચિત્તો અને સ્થળાંતરિત પક્ષીઓના ઘણી પ્રજાતિઓ સહિત અનેક સ્થળાંતરિત પ્રજાતિઓનું ઘર છે.
- ❖ સુત્ર – Nature Knows No Borders.

The Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals (CMS) વિશે....

- ❖ તે સંયુક્ત રાષ્ટ્રની પર્યાવરણીય સંધિ છે જે સ્થળાંતર કરનારા પ્રાણીઓ અને તેમના રહેઠાણોના સંરક્ષણ અને ટકાઉ ઉપયોગ માટે વૈશ્વિક પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડે છે. તે 1979 માં અમલમાં આવ્યું જેને બોન સંમેલન તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- ❖ આ સંધિ વિશ્વભરમાં પાર્થિવ, જળચર અને એવિયન સ્થળાંતરિત પ્રજાતિઓ અને તેમના રહેઠાણોની સંરક્ષણ જરૂરિયાતોને સંબોધે છે.
- ❖ CMS માં હાલમાં 133 પક્ષકારો છે. ભારત વર્ષ 1983 થી CMS માં પક્ષકાર છે.
- ❖ CMS હેઠળ બે પરિશિષ્ટો છે.
  - (1) પરિશિષ્ટ – I ‘થ્રેટેન્ડેડ માઈગ્રેટરી સ્પીસીઝ’ની યાદી આપે છે.
  - (2) પરિશિષ્ટ – II ‘આંતરરાષ્ટ્રીય સહકારની સહકારની આવશ્યકતા ધરાવતી સ્થળાંતરિત પ્રજાતિઓ’ ની યાદી આપે છે.

લોજિસ્ટિક પર્ફોર્મન્સ ઈન્ડેક્સ 2023

- ➔ તાજેતરમાં વર્લ્ડ બેંક દ્વારા ‘લોજિસ્ટિક પર્ફોર્મન્સ ઈન્ડેક્સ રિપોર્ટ 2023’ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો, જેમાં ભારતની લોજિસ્ટિક કામગીરીમાં નોંધપાત્ર સુધારો જોવા મળ્યો છે.
- ➔ આ રિપોર્ટમાં ભારત 139 દેશોમાંથી 38 માં ક્રમે છે.
- ➔ ભારતનો આ રેન્ક વર્ષ 2018 ની સ્થિતિએ 44 થી છ ક્રમ સુધર્યો છે અને વર્ષ 2014 ની સ્થિતિએ 54 થી 16 ક્રમનો સુધારો થયો છે.
- ➔ કેન્દ્રીય મંત્રી સોમ પ્રકાશ દ્વારા શેર કરાયેલ આ ડેટા હાઈલાઈટ્સ કસ્ટમ, ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, લોજિસ્ટિક સેવાઓ, શિપમેન્ટ એરેજમેન્ટ, ટ્રેકિંગ અને સમયસરતામાં પ્રગતિ, યુનિફાઈડ લોજિસ્ટિક ઈન્ટરફેસ પ્લેટફોર્મ જેવા ડિજિટલ સુધારાઓ સાથે PM ગતિશક્તિ નેશનલ માસ્ટર પ્લાન અને નેશનલ લોજિસ્ટિક પોલિસી જેવી પહેલો આ સકારાત્મક વલણમાં ફાળો આપે છે.
- ➔ લોજિસ્ટિક પર્ફોર્મન્સ ઈન્ડેક્સ એ એક ઈન્ટરેક્ટિવ બેન્યુમાર્કિંગ ટૂલ છે જે દેશોને ટ્રેડ લોજિસ્ટિક પરના તેમના પ્રદર્શનમાં પડકારો અને તકોનો સામનો કરવામાં મદદ કરે છે.
- ➔ લોજિસ્ટિક પર્ફોર્મન્સ ઈન્ડેક્સ 6 પરિમાણો પર આધાર રાખે છે.
  - (1) કસ્ટમની કામગીરી
  - (2) ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ગુણવત્તા
  - (3) શિપમેન્ટ ગોઠવવામાં સરળતા
  - (4) લોજિસ્ટિક સેવાઓની ગુણવત્તા
  - (5) કન્સાઈનમેન્ટ ટ્રેકિંગ અને ટ્રેસિંગ
  - (6) શિપમેન્ટની સમયસરતા

Logistics Jump

India jumped six places on the World Bank Logistics Index

Soft and hard infra helps improve performance ..... Technology also a factor ..... Better dwell times than some advanced countries

	Rank	Rank	2018	2023
Singapore	1	LPI Rank	44	▲ 38
Finland	2	Customs	40	▼ 47
Germany	3	Infrastructure	52	▲ 47
Canada	7	International shipments	44	▲ 22
France	13	Logistics quality and competence	42	▲ 38
United States	17	Tracking and tracing	38	▼ 41
China	19	Timeliness	52	▲ 35
United Kingdom	19			
Malaysia	26			
Thailand	34			
India	38			
Saudi Arabia	38			

2023 rank is grouped rank out of 139 countries. 2018 rank considered 160 countries

Source: World Bank, LPI 2023

તાજેતરમાં જાહેર થયેલ Police Constable ની ભરતીમાં અમારી સફળતા

Once again Banking Academy shining
પોલીસ કોન્સ્ટેબલ Result - 2022

૨૦૨૨ માં પણ હંમેશા ની જેમ ગુજરાતમાં
શ્રેષ્ઠ રિઝલ્ટ આપવામાં અગ્રેસર

**BHOOMI
PATEL**

**JAYESH
VALA**

**ALKESH
VASAVA**

**VISHAL
VALVI**

**AMIT
GADHARA**

**PRATIKBHAI
GAMIT**

**HIRAL
CHAUDHARI**

**PANKAJ
CHAUDHARI**

**ALKESH
CHAUDHARI**

**SANGITA
GAMIT**

**NIRANJANA
GAIN**

**VIRAL
PATEL**

**ROHIT
SHIMPI**

Heartiest
Congratulations

**ADMISSION
OPEN**

GPSC I/II

ના.મામલતદાર

PSI/ASI

તલાટી

કોન્સ્ટેબલ

બિન સચિવાલય

TET I/II

તૈયારી માટેના નવા વર્ગો ટૂંક સમયમાં શરૂ

Our Branches

(Creating A Way For Govt. Jobs)
Banking Academy
(Preparation for All Types of Competitive Exams)

સુરત (ઉધના)

Ph. : 70461 40555

સુરત (વરાછા)

Ph. : 70464 16555

સુરત (કતારગામ)

Ph. : 70466 31555

8

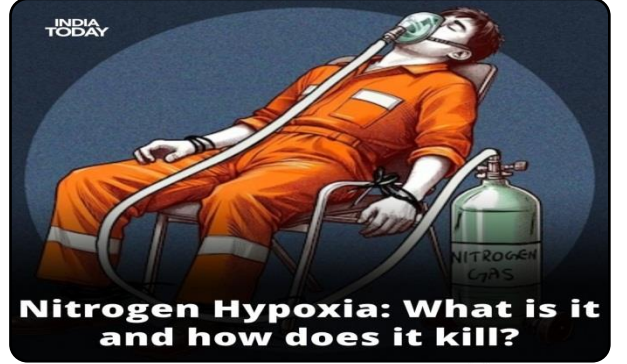
પર્યાવરણ, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી

નાઈટ્રોજન હાયપોક્સિયા શું છે?

➤ તાજેતરમાં અલાબામા, યુએસએમાં એક ગુનેગારને ફાંસીની સજાની પદ્ધતિ તરીકે પ્રથમ વખત નાઈટ્રોજન હાયપોક્સિયાનો ઉપયોગ કરીને ફાંસી આપવામાં આવી છે.

❖ નાઈટ્રોજન હાયપોક્સિયા વિશે

- ❌ હાયપોક્સિયા એ શરીરમાં ઓક્સિજનની અપૂરતી સ્થિતિ માટે તબીબી પરિભાષા છે.
- ❌ નાઈટ્રોજન હાયપોક્સિયા એ એવી પ્રક્રિયા છે જ્યાં શુદ્ધ નાઈટ્રોજન વાયુ અથવા નાઈટ્રોજન વાયુ જીવલેણ બની શકે તેટલી ઊંચી સાંદ્રતામાં શ્વાસમાં લેવામાં આવે છે જેથી શ્વાસોચ્છવાસ થાય છે.
- ❌ મૃત્યુદંડની સજાના વધુ સામાન્ય સ્વરૂપો જેમ કે ઘાતક ઈન્જેક્શન અને ઈલેક્ટ્રોક્યુશન માટે તે પ્રમાણમાં નવો વિકલ્પ છે.
- ❌ અમલની આ પદ્ધતિમાં, કેદીના ચહેરા પર એક શ્વસન માસ્ક મૂકવામાં આવે છે, અને ઓક્સિજનને બદલે શુદ્ધ નાઈટ્રોજન વ્યક્તિના ફેફસામાં પમ્પ કરવામાં આવે છે.
- ❌ જેમ જેમ નાઈટ્રોજન શ્વાસમાં લેવામાં આવે છે, તેમ ઓક્સિજનનું સ્તર ઘટે છે, જેનાથી લોહીનો પ્રવાહ ઓછો થાય છે અને અંતે મૃત્યુ થાય છે.

INSAT - 3DS ઉપગ્રહને ફેલગ ઓફ કરવામાં આવ્યો

- INSAT - 3DS ઉપગ્રહ, શ્રી હરિકોટાના સતીષ ધવન સ્પેસ સેન્ટરથી લોન્ચ કરવા માટે ફેલગ ઓફ કરવામાં આવ્યો છે.
- ISRO અનુસાર, ઉપગ્રહ યુઆર રાવ સેટેલાઈટ સેન્ટર, બેંગ્લુરુ ખાતે સફળતાપૂર્વક એસેમ્બલી, એકીકરણ અને પરીક્ષણ પ્રવૃત્તિઓ પૂર્ણ કરી છે એ તેને GSLV- F14 (લિક્વિડ પ્રોપેલન્ટનો ઉપયોગ કરીને વધુ અદ્યતન રોકેટ) દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવશે.

❖ INSAT - 3DS વિશે

- ❌ Indian National Satellite 3DS એ વિશિષ્ટ હવામાન શાસ્ત્રીય ઉપગ્રહ છે જે હવામાનની આગાહી અને આપત્તિ વ્યવસ્થાપન માટે જમીન અને સમુદ્રની સપાટીના ઉન્નત હવામાનશાસ્ત્રીય અવલોકન માટે રચાયેલ છે.
- ❌ INSAT - 3D ઉપગ્રહોની શ્રેણીમાં તે ત્રીજો છે. તેના પુરોગામી INSAT - 3D (2013) અને INSAT - 3DR (2016) હતા.

○ વિકાસ

- ❌ તે ISRO અને ભારતીય હવામાન સંસ્થા (IMO) ના સહયોગી પ્રયાસોથી બનાવવામાં આવ્યો છે.

○ યુઝર ફંડેડ પ્રોજેક્ટ

- ❌ ઉપગ્રહને પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલય દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવ્યું છે અને 2275 કિગ્રાના લિફ્ટ - ઓફ માસ સાથે ISRO ના I-2K બસ પ્લેટફોર્મની આસપાસ ગોઠવવામાં આવે છે.

❖ પેલોડ

- ❌ ઉન્નત હવામાનશાસ્ત્રીય અવલોકન માટે 6 - ચેનલ ઈમેજર અને 19 - ચેનલ સાઉન્ડરથી સજજ છે.
- ❌ તેમાં ડેટા રિલે ટ્રાન્સપોન્ડર (DRT) અને સેટેલાઈટ એડેડ સર્ચ એન્ડ રેસ્ક્યુ ટ્રાન્સપોન્ડરનો સમાવેશ થાય છે.

❖ INSAT-3DS કેવી રીતે કામ કરે છે?

- ❌ ડેટા રિલે ટ્રાન્સપોન્ડર (DRT) સાધન ઓટોમેટિક ડેટા કલેક્શન પ્લેટફોર્મ અથવા ઓટોમેટિક વેધર સ્ટેશનસ (AWS) માંથી હવામાનશાસ્ત્ર, હાઈડ્રોલોજિકલ અને ઓશનોગ્રાફિક ડેટા પ્રાપ્ત કરીને હવામાનની આગાહી કરવાની ક્ષમતાને વધારે છે.

❖ INSAT - 3DS નું મહત્વ

- ❌ વધુ સચોટ હવામાન માહિતી પ્રદાન કરે છે.
- ❌ રીઅલ ટાઈમ માહિતી પૂરી પાડવી, જે આપત્તિ વ્યવસ્થાપન માટે તે નિર્ણાયક બની રહેશે.
- ❌ તે વિવિધ ભૌગોલિક વિસ્તારો (જંગલથી લઈને મહાસાગરો સુધી) પર પર્યાવરણીય પ્રભાવનું વિશ્લેષણ કરવામાં મદદરૂપ થશે.

Indian Space Research Organisation (ISRO) વિશે....

સ્થાપના - 15 ઓગસ્ટ, 1969

વડુમથક - બેંગ્લોર, કર્ણાટક

અધ્યક્ષ - શ્રીધરા પાનીકર સોમનાથ

ઓડિશા વિશ્વની પ્રથમ મેલેનિસ્ટિક ટાઈગર સફારીની સ્થાપના કરશે

- ઓડિશા સરકારે તાજેતરમાં વિશ્વની પ્રથમ મેલેનિસ્ટિક ટાઈગર સફારીની સ્થાપનાની જાહેરાત કરી છે.
- આ સફારી મયુરભંજ જિલ્લાના મુખ્ય મથક બારીપાડા નજીક વિકસાવવામાં આવનાર છે.
- આ પહેલ માટે નેશનલ હાઈવે - 18 ને અડીને 200 હેક્ટરની જગ્યા નક્કી કરવામાં આવી છે, જે સિમિલીપાલ ટાઈગર રિઝર્વ પાસે સ્થિત છે.
- આ ટાઈગર સફારીનો ઉદ્દેશ્ય ફક્ત સિમિલીપાલ ટાઈગર રિઝર્વમાં જોવા મળતા દુર્લભ બ્લેક બેંગાલ ટાઈગરનું પ્રદર્શન અને સંરક્ષણ કરવાનો છે.

સિમિલીપાલ ટાઈગર રિઝર્વ, ઓડિશા વિશે....

- સિમિલીપાલ ટાઈગર રિઝર્વને 1956 માં નિયુક્ત કરવામાં આવ્યું હતું.
- જે 1973 થી પ્રોજેક્ટ ટાઈગરનો એક ભાગ છે અને 1994 માં બાયોસ્ફિયર રિઝર્વ જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું.

મેલેનિસ્ટિક વાઘ વિશે

- બ્લેક ટાઈગર, જેને મેલેનિસ્ટિક રોયલ બેંગાલ ટાઈગર્સ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે જે બેંગાલ ટાઈગર્સનો એક દુર્લભ રંગ પ્રકાર છે.
- તેઓ એક અલગ પ્રજાતિ અથવા ભૌગોલિક પેટાજાતિઓ ગણાતા નથી પરંતુ બંગાળ વાઘની વસ્તીમાં રંગની વિવિધતા દર્શાવે છે.
- ઓડિશામાં સિમિલીપાલ ટાઈગર રિઝર્વમાં મેલેનિસ્ટિક વાઘની ખાસ નોંધ કરવામાં આવી છે.
- સિમિલીપાલ ટાઈગર રિઝર્વમાં હાથ ધરવામાં આવેલા 2022 ના અખિલ ભારતીય વાઘના અંદાજમાં, રિઝર્વમાં હાજર 16 વાઘમાંથી કુલ 10 મેલેનિસ્ટિક વાઘની જાણ કરવામાં આવી હતી.
- આ વાઘ સંપૂર્ણપણે કાળા નથી, તેથી સ્યુડો - મેલેનિસ્ટિક તરીકે વધુ સચોટ રીતે વર્ણવવામાં આવે છે.
- IUCN સંરક્ષણ સ્થિતિ - Endangered.

તમિલનાડુ અને કેરળના દરિયાકાંઠેથી ઈલ (Eel) ની બે નવી પ્રજાતિઓ મળી આવી

- નેશનલ બ્યુરો ઓફ ફિશ જિનેટિક રિસોર્સિસ (NBFGR) ના સંશોધકોને તમિલનાડુ અને કેરળના દરિયાકિનારા પર કોંગ્રીડ ઈલની બે નવી પ્રજાતિઓ મળી આવી.
- ઈલ જેવા પ્રમાણમાં ઓછા અભ્યાસ કરાયેલા માછલી જૂથોમાં આ પ્રજાતિઓ ભારતમાં દરિયાઈ જૈવવિવિધતાની માહિતીમાં ઉમેરો કરે છે.
- અન્નામલાઈ યુનિવર્સિટીના પ્રખ્યાત દરિયાઈ જીવવિજ્ઞાની પ્રો. એલ કન્નના સન્માનમાં મન્નારના અખાતમાં જોવા મળેલી આ ઈલનું નામ 'એરિઓસોમા કન્નાની' રાખવામાં આવ્યું છે.
- કેરળના દરિયાકાંઠાની પ્રજાતિને તેના મોર્ફોલોજિકલ લક્ષણો માટે એરિઓસોમા ગ્રેસીલ કહેવામાં આવે છે. વર્ગીકરણની દૃષ્ટિએ બંને ઈલ ઓર્ડર એન્ગ્યુલીફોર્મસમાં એરિઓસોમા જનસ સાથે સંબંધિત છે.
- નવી દરિયાઈ પ્રજાતિઓનું દસ્તાવેજીકરણ, ખાસ કરીને ઈલ જેવા આર્થિક રીતે મૂલ્યવાન જૂથો બ્લૂ ઈકોનોમીની પ્રાથમિકતાઓ સાથે સંરેખિત થાય છે.

ભારત અને સાઉદી અરેબિયા સંયુક્ત સૈન્ય ક્વાયટ 'SADA TANSEEQ'

- ભારત અને સાઉદી અરેબિયાની સંયુક્ત લશ્કરી ક્વાયટ 'SADA TANSEEQ' ની પ્રથમ આવૃત્તિ રાજસ્થાનના મહાજનમાં આયોજિત થઈ હતી.
- 45 સૈન્ય જવાનોની સાઉદી અરેબિયાની ટુકડીનું નેતૃત્વ રોયલ સાઉદી લેન્ડ ફોર્સ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.
- ભારતીય સૈન્યની ટુકડીમાં પણ 45 જવાનોનો સમાવેશ થાય છે જેનું પ્રતિનિધિત્વ બ્રિગેડ ઓફ ઘ ગાર્ડ્સ (મિકેનાઈઝ્ડ ઈન્ફન્ટ્રી) ની બટાલિયન દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- આ સંયુક્ત ક્વાયટનો ઉદ્દેશ્ય સંયુક્ત રાષ્ટ્ર ચાર્ટરના પ્રકરણ VII હેઠળ અર્ધ-રણના ભૂપ્રદેશમાં સંયુક્ત કામગીરી માટે બંને દેશોના સૈનિકોને તાલીમ આપવાનો છે.

- ક્વાયત દરમિયાન મોબાઇલ વાહન ચેકપોસ્ટની સ્થાપના, કોર્ડન અને સર્ચ ઓપરેશન, હાઉસ ઈન્ટરવેન્શન ડ્રીલ, રીફલેક્સ શૂટિંગ, સ્લિથરિંગ અને સ્નાઈપર ફાયરિંગની પ્રક્રિયા કરવામાં આવી હતા.
- આ ક્વાયત બંને દેશોની સેનાઓને પેટા-પરંપરાગત ક્ષેત્રમાં કાર્ય કરવા માટેની રણનીતિ, તકનીકો અને પ્રક્રિયાઓમાં તેમની શ્રેષ્ઠ પદ્ધતિઓ શેર કરવામાં સક્ષમ બનાવશે.

ભારતમાં હિમ ચિત્તાની સ્થિતિ અંગેનો રિપોર્ટ બહાર પાડવામાં આવ્યો

- નવી દિલ્હીમાં નેશનલ બોર્ડ ફોર વાઈલ્ડ લાઈફની બેઠકમાં કેન્દ્રીય પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રી દ્વારા ભારતમાં હિમ ચિત્તાની સ્થિતિ અંગેના અહેવાલની રજૂઆત જોવા મળી હતી.
- આ રિપોર્ટ સ્નો લેપર્ડ પોપ્યુલેશન એસેસમેન્ટ ઈન ઈન્ડિયા (SPAI) પ્રોગ્રામનું પરિણામ છે, જે એક નોંધપાત્ર વૈજ્ઞાનિક ક્વાયત છે જે ભારતમાં હિમ ચિત્તાની વસ્તી વિશે નિર્ણાયક આંતરદષ્ટિ પ્રદાન કરે છે.

❖ SPAI પ્રોગ્રામ શું છે?

➤ SPAI પ્રોગ્રામ એ ભારતમાં હિમ ચિત્તાની વસ્તીનું મૂલ્યાંકન કરવાના હેતુથી સૌપ્રથમ વ્યાપક વૈજ્ઞાનિક ક્વાયત છે.

➤ વાઈલ્ડલાઈફ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઈન્ડિયા (WII) એ સ્નો લેપર્ડ રેન્જના રાજ્યો અને સંરક્ષણ ભાગીદારો, નેચર કન્ઝર્વેશન ફાઉન્ડેશન (NCF) મૈસુરુ અને વર્લ્ડ વાઈલ્ડલાઈફ ફંડ (WWF) ઈન્ડિયાના સમર્થન સાથે SPAI માટે રાષ્ટ્રીય સંયોજક તરીકે સેવા આપી હતી.

➤ SPAI એ લદ્દાખ અને જમ્મુ કાશ્મીરના કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો અને હિમાચલ પ્રદેશ, ઉત્તરાખંડ, સિક્કિમ અને અરુણાચલ પ્રદેશ જેવા રાજ્યો સહિત ટ્રાન્સ હિમાલયન પ્રદેશમાં 70% થી વધુ સંભવિત હિમ ચિત્તાઓના વસવાટને આવરી લીધું છે.

➤ આ મૂલ્યાંકન વર્ષ 2019 થી 2023 દરમિયાન એક ઝિણવટભરી બે પગલાની કેમવર્કનો ઉપયોગ કરીને હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું, જેમા હિમ ચિત્તાના અવકાશી વિતરણનું મૂલ્યાંકન અને કેમેરા ટ્રેપ્સનો ઉપયોગ કરીને હિમ ચિત્તાની વિપુલતાનો અંદાજ કાઢવાનો સમાવેશ થાય છે.

❖ રિપોર્ટના મુખ્ય મુદ્દાઓ

➤ SPAI ક્વાયતમાં ભારતમાં 718 હિમ ચિત્તાની વસ્તી નોંધવામાં આવી છે જે સંરક્ષણ પ્રયાસો માટે મહત્વપૂર્ણ ડેટા પ્રદાન કરે છે.

➤ અહેવાલમાં વિવિધ રાજ્યોમાં હિમ ચિત્તાની અંદાજિત હાજરીની વિગતો આપવામાં આવી છે : લદ્દાખ (477), ઉત્તરાખંડ (124), હિમાચલ પ્રદેશ (51), અરુણાચલ પ્રદેશ (36), સિક્કિમ (21) અને જમ્મુ કાશ્મીર (9).

➤ અહેવાલમાં લાંબા ગાળાની વસ્તી દેખરેખ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા માટે MoEFCC હેઠળ WII ખાતે સમર્પિત સ્નો લેપર્ડ સેલની સ્થાપના કરવાની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે.

નેશનલ બોર્ડ ફોર વાઈલ્ડલાઈફ (NBWL) વિશે....

- નેશનલ બોર્ડ ફોર વાઈલ્ડલાઈફ એ તમામ વન્યજીવ સંબંધિત બાબતો માટે ભારતમાં સર્વોચ્ચ સંસ્થા છે.
- તે વાઈલ્ડલાઈફ પ્રોટેક્શન એક્ટ, 1972 ની કલમ 5A હેઠળ રચાયેલી એક વૈજ્ઞાનિક સંસ્થા છે.
- તે સરકારને વન્યજીવ સંરક્ષણ અને જાળવણી સાથે સંબંધિત નીતિ વિષયક બાબતો પર સલાહ આપે છે અને રાષ્ટ્રીય ઉદ્યોગો અને અન્ય સંરક્ષિત વિસ્તારોમાં અને તેની આસપાસના પ્રોજેક્ટને મંજૂરી આપે છે.
- NBWL ની અધ્યક્ષતા વડાપ્રધાન કરે છે અને તેમાં 47 સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે.

ભારતીય મહિલાઓમાં સર્વાઈકલ કેન્સરનું જોખમ

- ગર્ભાશયનું કેન્સર એ ભારતમાં મહિલાઓમાં બીજા ક્રમનું સૌથી સામાન્ય કેન્સર છે.
- વર્ષ 2022 માં 1, 23,907 નવા કેસ અને 77,348 મૃત્યુ સાથે, ભારત વૈશ્વિક બોજના પાંચમાં ભાગનું યોગદાન આપે છે.

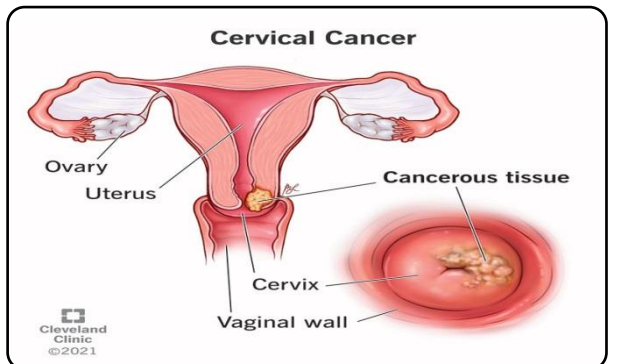
❖ સર્વાઈકલ કેન્સરના કારણો

➤ સર્વાઈકલ કેન્સર સ્ત્રીના ગર્ભાશય ગ્રીવામાં વિકસે છે. તે વૈશ્વિક સ્તરે મહિલાઓમાં કેન્સરનો ચોથો સૌથી સામાન્ય પ્રકાર છે.

➤ સર્વાઈકલ કેન્સર લગભગ તમામ કેસો ઉચ્ચ જોખમ ધરાવતાં હુમન પેપિલોમાં વાયરસ (HPV) ના ચેપ સાથે જાડાયેલા છે, જે જાતીય સંપર્ક દ્વારા પ્રસારિત થતો અત્યંત સામાન્ય વાયરસ છે.

➤ ચોક્કસ ઉચ્ચ જોખમ ધરાવતા HPV સ્ટ્રેન્સ સાથે સતત ચેપ તમામા સર્વાઈકલ કેન્સરના લગભગ 85% તરફ દોરી જાય છે.

➤ કેન્સરમાં તેની પ્રગતિનું જોખમ નીચે સામાજિક – આર્થિક પરિસ્થિતિઓ, નબળી રોગપ્રતિકારક શક્તિ, અન્ય જનન ચેપ, ધૂમપાન જેવા પરિબળોને લીધે પણ વધે છે.

- ✗ જાગૃકતાનો અભાવ, ડર અને પ્રારંભિક લક્ષણોની ગેરહાજરી જેવા પરિબળોના પરિણામે ઉચ્ચ મૃત્યુદર થાય છે.
- ❖ **HPV રસીકરણ માટે સરકારનું પગલું**
- ✗ ભારત સરકાર 9-14 વર્ષની વયની છોકરીઓ માટે હુમન પેપિલોમા વાયરસ (HPV) સામે ત્રણ તબક્કાની રસીકરણ ઝુંબેશ શરૂ કરવા માંગે છે જેનો હેતુ સર્વાઈકલ કેન્સરના જોખમને ઘટાડવાનો છે.
- ✗ આ રસી HPV સ્ટ્રેન્સ સામે પણ રક્ષણ આપે છે. જે ગુદા, યોનિ અને ઓરોફેરિન્ક્સના કેન્સરનું કારણ બને છે.
- ✗ વધુમાં તે જનનાંગ મસાઓ માટે જવાબદાર HPV સ્ટ્રેઈન્સ સામે પણ રક્ષણ આપે છે.
- ✗ સીરમ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઈન્ડિયાએ 2023 માં CERVAVAC તરીકે ઓળખાતી સ્વદેશી HPV રસી શરૂ કરી હતી.
- ✗ આ રસી ચાર અલગ અલગ એન્ટિજન્સ, જેમ કે ચાર અલગ – અલગ વાયરસ અથવા અન્ય સુક્ષ્મજીવો સામે રોગપ્રતિકારક પ્રતિભાવને ઉત્તેજિત કરીને કાર્ય કરે છે.
- ✗ CERVAVAC એ VLP (વાયરસ જેવા કણો) પર આધારિત છે, જે હિપેટાઈટિસ B રસીકરણની જેમ છે.
- ✗ ડ્રગ કંટ્રોલર જનરલ ઓફ ઈન્ડિયાની મંજૂરી પછી, તેણે સંબંધિત વય જૂથની લગભગ 50 મિલિયન છોકરીઓને રસી આપવા માટે સરકારને જથ્થાબંધ રસી ખરીદવા માટે સક્ષમ બનાવ્યું.
- ✗ આ રસીકરણ સર્વાઈકલ કેન્સરને દૂર કરવાની નોંધપાત્ર સંભાવના છે અને જો તેને યુનિવર્સલ ઈમ્યુનાઈઝેશન પ્રોગ્રામ (UIP) રસીકરણ પ્રયાસો હેઠળ સામેલ કરવામાં આવે અને હાઈની રસીકરણ કરતા ઓછા ખર્ચે ઓફર કરવામાં આવે તો તે મદદરૂપ થશે.

કેન્યાએ કોલ્ટન અનામતની શોધની પૃષ્ઠિ કરી

- ➔ કેન્યાએ તેના પ્રથમ મૂલ્યવાન ખનિજ કોલ્ટનનો ભંડાર શોધી કાઢ્યો છે. આ દુર્લભ ખનિજનો ઉપયોગ ઈલેક્ટ્રિક કારની બેટરી, મોબાઈલ ફોન અને અન્ય ઈલેક્ટ્રોનિક ઉપકરણોના ઉત્પાદનમાં થાય છે.
- ❖ **કોલ્ટન વિશે**
- ✗ કોલ્ટન એ કોલમ્બાઈટ – ટેન્ટાલાઈટનું ટૂંકું રૂપ છે.
- ✗ કોલ્ટન એ એક ખનિજ અયસ્ક છે જેમાં ટેન્ટેલમ અને નિઓબિયમ બંને હોય છે. આ બે દુર્લભ ભારે ધાતુઓ જે વિવિધ ઈલેક્ટ્રોનિક્સમાં આવશ્યક સામગ્રી છે.
- ✗ કોલ્ટનમાંથી મેળવેલ ટેન્ટેલમનો ઉપયોગ કોમ્પ્યુટર અને ઈલેક્ટ્રિક કાર બેટરી માટે કેપેસિટરના ઉત્પાદનમાં થાય છે, જે સ્માર્ટફોન અને ટેબ્લેટ જેવા ઈલેક્ટ્રોનિક ઉપકરણોમાં આવશ્યક ઘટકો છે.
- ✗ ડેમોક્રેટિક રિપબ્લિક ઓફ કોંગો વિશ્વના 70% થી વધુ કોલ્ટન અનામત ધરાવે છે.
- ✗ કોલ્ટનની કિંમત તેમાં કેટલું ટેન્ટેલમ છે તેના પર આધાર રાખે છે, પરંતુ ફોર્સના જણાવ્યા અનુસાર સરેરાશ એક કિલોગ્રામ દુર્લભ અયસ્કની કિંમત \$ 48 છે.

INS સંધ્યાક – પ્રથમ સર્વે વેસલ લાર્જ શિપ ભારતીય નૌકાદળમાં સામેલ

- ➔ પ્રથમ સર્વે વેસલ લાર્જ (SVL) શિપ, INS સંધ્યાક (યાઈ 3025) ને 3 ફેબ્રુઆરી 2024 ના રોજ નેવલ ડોકયાર્ડ, વિશાખાપટ્ટનમ ખાતે આયોજિત એક વિશેષ સમારોહમાં સંરક્ષણ મંત્રી રાજનાથ સિંહની હાજરીમાં ભારતીય નૌકાદળમાં સામેલ કરવામાં આવ્યું.
- ➔ જહાજની પ્રાથમિક ભૂમિકા સલામત દરિયાઈ નેવિગેશનને સક્ષમ કરવા માટે બંદરો, નેવિગેશન ચેનલો / માર્ગો, દરિયાકાંઠાના વિસ્તારો અને ઉચ્ચ સમુદ્રોનું સંપૂર્ણ પાયે હાઈડ્રોગ્રાફિક સર્વેક્ષણ કરવાની છે. ઉપરાંત તે વિવિધ પ્રકારના નૌકા અભિયાનો હાથ ધરવા સક્ષમ છે.
- ❖ **INS સંધ્યાક**
- ✗ ગાર્ડન રીચ શિપબિલ્ડર્સ એન્ડ એન્જિનિયર્સ (GRSE), કોલકતા ખાતે નિર્માણાધીન SVL પ્રોજેક્ટના ચાર જહાજોમાંથી તે પ્રથમ છે. આ પ્રોજેક્ટ ભારતીય નૌકાદળના વોરશિપ ડિઝાઈન બ્યુરો દ્વારા હાથ ધરવામાં આવી રહ્યો છે.
- ✗ જહાજનો શિલાન્યાસ 12 માર્ચ 2019 ના રોજ કરવામાં આવ્યો હતો અને જહાજને 5 ડિસેમ્બર 2021 ના રોજ લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ✗ જહાજનું વિસ્થાપન 3400 ટન છે અને તેની લંબાઈ 110 મીટર છે.
- ✗ INS સંધ્યાક અત્યાધુનિક હાઈડ્રોગ્રાફિક ઈમેજિંગ સાધનોથી સજ્જ છે જેમાં ઉડા અને છીછરા પાણીના મલ્ટી-બીજા ઈકો – સાઉન્ડર્સ, ઓટોનોમસ અંડરવોટર વાહનો, રિમોટલી ઓપરેટેડ વાહનો, સાઈડ સ્કેન સોનાર, ડેટા એક્રિવિઝિશન અને પ્રોસેસિંગ સિસ્ટમ, સેટેલાઈટ આધારિત પોઝિશનિંગ સિસ્ટમનો સમાવેશ થાય છે.
- ✗ આ સર્વેક્ષણ જહાજ બે ડિઝલ એન્જિનો દ્વારા સંચાલિત છે અને તે 18 નોટથી વધુની ઝડપ હાંસલ કરવામાં સક્ષમ છે.
- ✗ તે ખર્ચની દૃષ્ટિએ 80% થી વધુ સ્વદેશી સામગ્રી ધરાવે છે.

❖ ‘સંઘ્યાક’ એટલે કે જે વિશેષ શોધ કરે છે. તેના શિખર પરનો કેસ્ટ એક નાવિકના હોકાયંત્રના સોળ બિંદુઓને દર્શાવે છે, જેમાં ‘વિભાજક’ અને ‘એન્કર’ નો સમાવેશ થાય છે, જે મહાસાગરોની સ્થિતિ દર્શાવે છે, જે સર્વે જહાજની મૂળ ભૂમિકા છે.

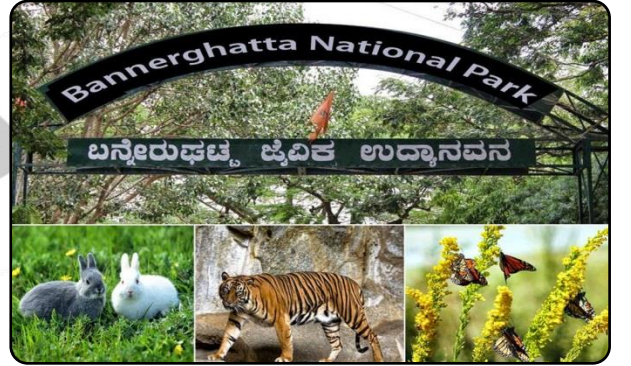
ભારતે સ્ટીલ સેક્ટરમાં ગ્રીન હાઈડ્રોજન માટેની માર્ગદર્શિકા બહાર પાડી

- ❖ નવી અને નવીનીકરણીય ઊર્જા મંત્રાલયે નેશનલ ગ્રીન હાઈડ્રોજન મિશન હેઠળ સ્ટીલ સેક્ટરમાં ગ્રીન હાઈડ્રોજનના ઉપયોગ માટે પાયલોટ પ્રોજેક્ટ્સ માટે માર્ગદર્શિકા શરૂ કરી છે.
- ❖ તેનો હેતુ સ્ટીલ ઉદ્યોગમાં ટકાઉ ઊર્જાપ્રથાઓને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે અને સ્ટીલ ઉત્પાદનમાં કાર્બન ઉત્સર્જન ઘટાડવા માટે ગ્રીન હાઈડ્રોજનનો ઉપયોગ કરતા પાયલોટ પ્રોજેક્ટ્સના અમલીકરણને લક્ષ્યાંકિત કરવાનો છે.
- ❖ તે ડાયરેક્ટ રિડ્યુસ આયર્ન મેલ્ટિંગ પ્રક્રિયામાં હાઈડ્રોજનનો ઉપયોગ, બ્લાસ્ટ ફર્નેસમાં હાઈડ્રોજનનો ઉપયોગ અને ક્રમશઃ ગ્રીન હાઈડ્રોજન સાથે અશિમભૂત ઈંધણની અવેજીમાં તેના ઉપયોગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- ❖ ઉપરાંત, 100% ગ્રીન સ્ટીલ ઉત્પાદન હાંસલ કરવા માટે ગ્રીનફિલ્ડ પ્રોજેક્ટ્સની સાથે, આયર્ન અને સ્ટીલના ઉત્પાદનમાં હાઈડ્રોજનની નવીન એપ્લિકેશનોને સમર્થન આપવામાં આવે છે.
- ❖ નાણાકીય વર્ષ 2029-30 સુધી રૂ. 455 કરોડની અંદાજપત્રીય ફાળવણી સાથે, યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય અશિમભૂત ઈંધણનો ઉપયોગ ઘટાડવા, ગ્રીન હાઈડ્રોજન, ગ્રીન એમોનિયા અથવા ગ્રીન મિથેનોલને બદલીને ઈંધણની આયાત નિર્ભરતા ઘટાડવાનો અને ગ્રીનફિલ્ડ પ્રોજેક્ટ્સને ટેકો આપવાનો છે.

બનેરઘટ્ટા નેશનલ પાર્કમાં પ્રસ્તાવિત હાઈવેને લઈને વિરોધ પ્રદર્શનો થયા

- ❖ નેશનલ હાઈવે ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (NHAI) સેટેલાઈટ ટાઉનશીપ રીંગ રોડ (STRR) પ્રોજેક્ટના ભાગરૂપે બનેરઘટ્ટા અને જિગાની રોડને જોડતા 3.85 કિલોમીટરના અંતર પર ફલાયઓવર બનાવવાની યોજના ઘરાવે છે.
- ❖ આ એલિવેટેડ હાઈવે 27.45 એકર કોર એરિયા અને નેશનલ પાર્કના 14 એકર બફર ઝોનમાંથી પસાર થશે.
- ❖ તેનો હેતુ બેંગલુરુની આસપાસના સાત શહેરોને જોડીને ટ્રાફિકની ભીડ ઘટાડવાનો છે.
- ❖ NHAI ને રાષ્ટ્રીય વન્યજીવ બોર્ડ તરફથી મંજૂરી મળી છે અને બાંધકામ ડિસેમ્બર 2025 સુધીમાં પૂર્ણ થવાની અપેક્ષા છે.
- ❖ પર્યાવરણવાદીઓએ વન્યજીવન અને રહેઠાણ પર સંભવિત અસરો અંગે ચિંતા વ્યક્ત કરી છે.
- ❖ બનેરઘટ્ટા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનમાં આ હાઈવે હાથીઓના ઉપલબ્ધ વસવાટને ઘટાડશે અને ઉદ્યાનના 100 નિવાસી હાથીઓ સામે માનવ-વન્યજીવ સંઘર્ષમાં વધારો થવાની સંભાવના છે.
- ❖ આ પ્રોજેક્ટમાં હાથીઓના મુખ્ય પ્રદેશમાંથી પસાર થતા કોરિડોરમાં 1288 વૃક્ષો કાપવાનો સમાવેશ થાય છે.

બનેરઘટ્ટા નેશનલ પાર્ક વિશે....

- ❖ બનેરઘટ્ટા નેશનલ પાર્ક કર્ણાટકમાં બેંગલુરુ નજીક આવેલું છે.
- ❖ 1971 માં સ્થપાયેલ આ પાર્કને 1974 માં રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો.
- ❖ વર્ષ 2002 માં આ ઉદ્યાનનો એક ભાગ બનેરઘટ્ટા બાયોલોજિકલ પાર્ક બન્યો.
- ❖ લુપ્તપ્રાય એશિયન હાથી, ભારતીય ગૌર, વાઘ, સાંભર, હરણ, ચિત્તો, સ્પોટેડ હરણ સહિત અનેક પ્રજાતિઓ માટેનું મુખ્ય નિવાસસ્થાન છે.

ફ્યુચર સર્ક્યુલર કોલાઈડર (FCC)

- ❖ લાર્જ હેડ્રોન કોલાઈડર (LHC) એ વિશ્વનું સૌથી મોટું અને સૌથી શક્તિશાળી કણ પ્રવેગક છે જે સ્વિત્ઝર્લેન્ડના જીનીવા નજીક યુરોપિયન ઓર્ગનાઈઝેશન ફોર ન્યુક્લિયર રિસર્ચ (CERN) ખાતે સ્થિત છે.
- ❖ CERN ના વૈજ્ઞાનિકો હવે LHC ના 16 બિલિયન યુરોના વિસ્તરણ સાથે આગળ વધવા માંગે છે જેને ફ્યુચર સર્ક્યુલર કોલાઈડર (FCC) કહેવાય છે.
- ❖ FCC 2040 સુધીમાં પ્રથમ તબક્કામાં કામગીરી શરૂ કરવાનું લક્ષ્ય રાખે છે.
- ❖ FCC નો ઉદ્દેશ્ય ઉચ્ચ ઊર્જા પર કણોને તોડવાનો છે, જે નવા કણો અને દળોની શોધ તરફ દોરી શકે છે.
- ❖ FCC એ 100 TeV ના કણોની અથડામણ ઊર્જા સ્તરો હાંસલ કરવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે, જે LHC ના 13 TeV કરતા લગભગ આઠ ગણું વધારે શક્તિશાળી છે.

- આ વૈજ્ઞાનિકોને બ્રહ્માંડના કેટલાક રહસ્યોને સમજવામાં મદદ કરી શકે છે, જેમ કે ડાર્ક મેટર, ડાર્ક એનર્જી અને મેટર – એન્ટિમેટરની અસમપ્રમાણતા.
- CERN ના વૈજ્ઞાનિકો FCC ને કાયોજેનિક્સ, સુપર કન્ડક્ટીંગ મેગનેટ, વેક્યૂમ ટેકનોલોજી અને ડિરેક્ટર – ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટેશન ટેકનોલોજી જેવા ક્ષેત્રોમાં નવીનતા માટે ઉત્પ્રેરક તરીકે જુએ છે.
- પાર્ટિકલ કોલોઈડર એ એક પ્રકારનું પાર્ટિકલ એક્સિલરેટર છે જે ચાર્જ કરેલા કણોનો ઉપયોગ અણુઓને ટુકડાઓમાં તોડવા માટે કરે છે.

TOI-715b : NASA એ સંભવિત રીતે વસવાટ યોગ્ય સુપર અર્થ શોધ્યું

- તાજેતરમાં NASA ના વૈજ્ઞાનિકોએ TOI-715b નામના ગ્રહની શોધ કરી છે જે પૃથ્વીની 137 પ્રકાશ-વર્ષ દૂર સ્થિત છે.
- આ ગ્રહ પૃથ્વી કરતા દોઢ ગણો પહોળો છે અને સંભવિત રીતે જીવનને ટેકો આપવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- TOI-715b ની શોધ NASA ના ટ્રાન્સિટીંગ એક્સોપ્લેનેટ સર્વે સેટેલાઈટ (TESS) દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- TESS એ NASA નું એક મિશન છે જે વર્ષ 2018 માં અન્ય તારાઓની આસપાસના ગ્રહો અથવા એક્સોપ્લેનેટ શોધવા માટે શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- TESS મિશનનો ઉદ્દેશ્ય એવા નવા ગ્રહોને શોધવાનો છે જે સમયાંતરે તેમના યજમાન તારાઓમાંથી પ્રકાશના ભાગને અવરોધે છે, જેને ટ્રાન્સિટ કહેવાય છે.

❖ TOI - 715b વિશે

- TOI-715b રૂઢિચુસ્ત વસવાટયોગ્ય ઝોનમાં તેના પિતૃ તારાની આસપાસ ફરે છે.
- આનો અર્થ એ છે કે ગ્રહ તેના તારાથી દૂર સ્થિત છે જે તેની સપાટી પર પ્રવાહી પાણી બનાવવા માટે યોગ્ય તાપમાન પ્રદાન કરી શકે છે.
- તે 19 દિવસમાં તેના તારાની આસપાસ સંપૂર્ણ ભ્રમણકક્ષા પૂર્ણ કરે છે.
- તેનો પિતૃ તારો લાલ વામન (red dwarf) છે, જે આપણા સૂર્ય કરતા નાનો અને ઠંડો છે.
- વસવાટ યોગ્ય એક્સોપ્લેનેટ શોધવા માટે હાલમાં red dwarf સૌથી આશાસ્પદ વિકલ્પ છે કારણ કે તે તારાના વસવાટ યોગ્ય ક્ષેત્રમાં રહીને ગ્રહોને નજીકની ભ્રમણ કરવા દે છે.

ભારતના ગગનયાન મિશન પહેલા વ્યોમ મિત્રને અવકાશમાં મોકલવામાં આવશે

- ભારત 2025 માં માનવસહિત અવકાશ મિશન ગગનયાનની યોજના બનાવી રહ્યું છે.
- પરંતુ માનવ અવકાશયાત્રીઓના પ્રક્ષેપણ પહેલા, વ્યોમ મિત્ર (Vyommitra) નામનો રોબોટ આ વર્ષના અંતમાં ક્રિટિકલ સિસ્ટમનું પરિક્ષણ કરવા માટે અવકાશમાં ઉડાન ભરશે.

❖ વ્યોમ મિત્ર વિશે

- વ્યોમ મિત્ર એ ISRO દ્વારા વિકસિત 40 કિલો વજનનો અર્ધ – માનવ કદનો રોબોટ છે.
- આ સ્ત્રી હુમનોઈડ રોબોટ ભ્રમણકક્ષામાં ફરતા અવકાશયાનમાં માનવ ક્રિયાઓનું અનુકરણ કરવા માટે સજ્જ છે.
- અવકાશયાન પર માનવ પ્રવૃત્તિઓનું અનુકરણ કરીને, વ્યોમ મિત્ર ISRO એન્જિનિયરોને ફ્લાઈટ્સ પહેલાં ગગનયાન મોડ્યુલની સલામતીનું સંપૂર્ણ પરીક્ષણ કરવાની મંજૂરી આપશે.
- વ્યોમ મિત્ર ઓર્બિટલ મોડ્યુલની અંદર અનેક કંટ્રોલ પેનલ ઓપરેટ કરી શકે છે.
- તે અવકાશયાન મોડ્યુલની અંદર પરિભ્રમણને મોનિટર કરી શકે છે.
- તે આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ ક્ષમતાઓનો ઉપયોગ કરીને મિશન દરમિયાન પ્રશ્નો અને વાતચીતનો જવાબ પણ આપી શકે છે.

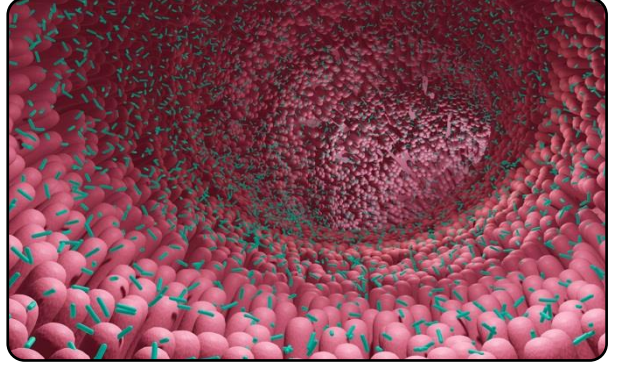
Indian Space Research Organisation (ISRO) વિશે....

સ્થાપના – 15 ઓગસ્ટ, 1969
વડુમથક – બેંગલોર, કર્ણાટક
અધ્યક્ષ – શ્રીધરા પાનીકર સોમનાથ

ઓબેલિસ્ક (Obelisks) શું છે?

- તાજેતરમાં સ્ટેનફોર્ડ યુનિવર્સિટીના સંશોધકોએ ઓબેલિસ્ક નામની નવી વાયરસ જેવી એન્ટિટી શોધી કાઢી છે.
- આ ઓબેલિસ્ક માનવ મોં અને આંતરડાની અંદર મોટી સંખ્યામાં જોવા મળે છે.
- ઓબેલિસ્ક એ માર્ફકોસ્કોપિક એકમો છે જેમાં એક અથવા બે જનીનો હોય છે અને સળિયા જેવા આકારમાં સ્વ-વ્યવસ્થિત હોય છે.
- તે આનુવંશિક સામગ્રીના ગોળાકાર ટુકડાઓ છે જે માનવ શરીરની અંદર છૂપાયેલા મળી આવ્યા છે.
- આ તત્વોને હોસ્ટ કરતી ચોક્કસ પ્રજાતિઓ અજ્ઞાન હોવા છતાં, એવું માનવામાં આવે છે કે બેક્ટેરિયા અથવા ફૂગ સંભવિત યજમાનો હોઈ શકે છે.

- ઓબેલિસ્ક સંભવતઃ પ્રતિકૃતિ માટે આ માઈકોબાયલ યજમાન કોષો પર આધાર રાખે છે.
- ઓબેલિસ્ક વાયરસ અને વાઈરોઈડ બે અન્ય પ્રકારના સૂક્ષ્મજીવોથી અલગ છે.
- વાયરસ હોસ્ટ વિના નકલ કરી શકતા નથી. જ્યારે વાઈરોઈડએ આનુવંશિક સામગ્રીના નાના ટુકડાઓ છે જે પ્રોટીન બનાવી શકતા નથી અને તેમના જીનોમને આવરી લેવા માટે કોઈ રક્ષણાત્મક આવરણ નથી.
- નવા શોધાયેલા ઓબેલિસ્ક વાઈરસ અને વાઈરોઈડની વચ્ચે આવે છે. તેઓ ગોળાકાર સિંગલ - સ્ટ્રેન્ડેડ RNA જીનોમ ધરાવે છે અને વાઈરોઈડસ જેવા પ્રોટીન કોટ નથી. પરંતુ વાયરસની જેમ, તેમના જીનોમમાં જનીનો હોય છે જે પ્રોટીન માટે કોડ કરે છે.
- અત્યાર સુધી વર્ણવેલ તમામ ઓબેલિસ્ક ઓબ્યુલિન તરીકે ઓળખાતા એક મુખ્ય પ્રોટીનને એન્કોડ કરે છે, અને ઘણા સેકન્ડ, નાના ઓબ્યુલિનને એન્કોડ કરે છે.
- આ ઓબ્યુલિનનું કાર્ય હજુ પણ અજ્ઞાન છે કારણકે તેઓ અન્ય કોઈ પણ પ્રોટીન સાથે ઉત્ક્રાંતિલક્ષી સામ્યતા ધરાવતા નથી.
- અત્યાર સુધી ઓબેલિસ્કનું ઉત્ક્રાંતિ અને પર્યાવરણીય મહત્વ અજ્ઞાન છે. તે હજુ સુધી પૃષ્ઠિ નથી કે તેઓ પરોપજીવી છે અને યજમાન કોષોને નુકશાન પહોંચાડે છે અથવા તેઓ ફાયદાકારક હોઈ શકે છે.

NASA ની DC - 8 ફ્લાઈંગ લેબોરેટરી

- NASA એ ASIA -AQ નામનું એક અગ્રણી મિશન શરૂ કર્યું છે, જે સમગ્ર એશિયામાં વ્યાપક ઉડાન ચલાવવા માટે તેની DC-8 ફ્લાઈંગ લેબોરેટરીનો ઉપયોગ કરે છે.
- આ મિશનનો હેતુ વાયુ પ્રદુષણની આગાહીને વધારવા, પ્રદુષણના સ્ત્રોતોને ઓળખવા અને પ્રદુષણ ઘટાડવા અને જાહેર આરોગ્ય સુરક્ષા માટે અસરકારક વ્યૂહરચનાના વિકાસમાં યોગદાન આપવાનો છે.
- ફ્લાઈટમાં NASA ની DC - 8 ફ્લાઈંગ લેબોરેટરી સામેલ છે જે એરબોર્ન સાયન્સ મિશન માટે રચાયેલ વિશ્વનું સૌથી મોટું એરક્રાફ્ટ છે.
- તે વિગતવાર વિશ્લેષણ માટે હવાના કણો એકત્રિત કરવા માટે જમીનથી 15 મીટર જેટલી નજીકની આઠ કલાક સુધી ચાલતી ફ્લાઈટનું સંચાલન કરે છે.
- નાના NASA ગલ્ફસ્ટ્રીમ જેટ દ્વારા ત્રિ-પરિમાણીય પ્રદુષક નક્શા બનાવવામાં આવે છે, એરક્રાફ્ટ આગામી અઠવાડિયામાં દક્ષિણ કોરીયા, મલેશિયા અને થાઈલેન્ડ સુધી સંશોધન ફ્લાઈટ્સનો વિસ્તાર કરશે.
- ASIA - AQ નામનો પ્રોજેક્ટ, વૈશ્વિક સ્તરે સૌથી વધુ વાયુ પ્રદુષણ - સંબંધિત મૃત્યુદર સાથે ઝડૂમી રહેલા વિસ્તારમાં NASA અને પ્રાદેશિક સરકારો વચ્ચેના સહયોગનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.

Deep Tech શું છે?

- તાજેતરમાં વચગાળાના બજેટમાં નાણામંત્રીએ સંશોધન અને વિકાસ પહેલો માટે લાંબા ગાળાની, ઓછી કિંમતની અથવા શૂન્ય - વ્યાજ લોન ઓફર કરવાના હેતુથી રૂ. 1 લાખ કરોડના ભંડોળનું અનાવરણ કર્યું હતું.
- નાણામંત્રીએ આ વર્ષના અંતમાં અપેક્ષિત વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ડીપ - ટેક સ્ટાર્ટઅપ્સને ટેકો આપવા માટે એક વ્યાપક નીતિનો સંકેત આપતા, સંરક્ષણમાં ડીપ - ટેક ક્ષમતાઓને વધારવા માટે એક નવો પ્રોગ્રામ રજૂ કરવાનું પણ વચન આપ્યું હતું.

❖ ડીપ-ટેક

- ડીપ ટેક એ અત્યાધુનિક તકનીકોનો સંદર્ભ આપે છે જે હજી વિકાસ હેઠળ છે પરંતુ તેમાં પરિવર્તનકારી અસર થવાની સંભાવના છે.
- તેમાં નેનોટેકનોલોજી, બાયોટેકનોલોજી, મટીરીયલ સાયન્સ, ક્વોન્ટમ ટેકનોલોજી, સેમિકન્ડક્ટર્સ, આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ, ડેટા સાયન્સ, રોબોટિક્સ, 3D પ્રિન્ટિંગ જેવા ક્ષેત્રોમાં સંશોધનનો સમાવેશ થાય છે.
- આ ડીપ-ટેક નવીનતાઓ આબોહવા પરિવર્તન, ખાદ્ય સુરક્ષા, માળખાકીય જરૂરિયાતો અને સાયબર સુરક્ષા જેવા વૈશ્વિક પડકારોનો ઉકેલ પ્રદાન કરી શકે છે. તેઓ ઉત્પાદકતા, આર્થિક વૃદ્ધિ અને રોજગાર સર્જનને વેગ આપે તેવી અપેક્ષા છે.

❖ ભારતમાં ડીપ - ટેક

- ડીપ ટેકના મહત્વને ઓળખીને, ભારતે તેને પ્રોત્સાહન આપવા માટે અનેક પ્રયાસો કર્યા છે. જેમાં પરિવર્તનશીલ ગતિશીલતા અને બેટરી સ્ટોરેજ અને ક્વોન્ટમ ટેકનોલોજી માટે વિશેષ મિશન બનાવવાનો સમાવેશ થાય છે.

- ❌ વર્ષ 2022 માં ભારતે ડીપ ટેક કંપનીઓને તેમના અનન્ય પડકારોને સંબોધીને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે ‘રાષ્ટ્રીય ડીપ ટેક સ્ટાર્ટઅપ નીતિને અંતિમ સ્વરૂપ આપ્યું હતું.
- ❌ આ નીતિનો ઉદ્દેશ્ય લાંબા ગાળાના ભંડોળ, મજબૂત બૌદ્ધિક સંપદા અધિકારો, કર લાભો અને પ્રતિભા પ્રમોશન દ્વારા ડીપ ટેક ઈનોવેશનને પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે.
- ❌ ડીપ ટેક પર કામ કરતા 10,000 થી વધુ ભારતીય સ્ટાર્ટઅપ્સની ઓળખ કરવામાં આવી છે.
- ❖ **ભંડોળ : મોટો પડકાર**
- ❌ ભારતીય ડીપ ટેક એડવાન્સમેન્ટ માટે ભંડોળ સંશોધન એ સૌથી મોટો અવરોધ છે. ડીપ ટેક પ્રોજેક્ટ માટે લાંબા સમયની ફેમમાં નોંધપાત્ર રોકાણની જરૂર છે.
- ❌ સંશોધન અને વિકાસ પર ભારતનો કુલ ખર્ચ GDP ના માત્ર 0.65 % છે, જે વૈશ્વિક સરેરાશ 1.8% કરતા ઘણો ઓછો છે.
- ❌ સરકાર R & D ફંડિંગ વધારવા માટે ખાનગી ક્ષેત્રની ભાગીદારી વધારવાનો પ્રયાસ કરી રહી છે.
- ❌ તાજેતરમાં શરૂ કરાયેલ નેશનલ રીસર્ચ ફાઉન્ડેશન ભંડોળના આધારને વિસ્તૃત કરવા શૈક્ષણિક – ઉદ્યોગ સંબંધો બનાવવા માંગે છે.

નવી ઈમેજ – કરેક્શન ટેકનિક કોલ્ડ એટમ્સની ઈમેજિંગને વધારે છે

- ❖ ભારતની રામન રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (RRI) ના વૈજ્ઞાનિકોએ એક નવું ઈમેજ – એન્ડાન્સમેન્ટ અલ્ગોરિધમ વિકસાવ્યું છે જે અલ્ટ્રાકોલ્ડ અણુઓનો અભ્યાસ કરવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતી છબીઓને નોંધપાત્ર રીતે સુધારે છે.
- ❖ આ ટેકનિક ઈમેજોમાં 50% સુધી અનિચ્છનીય હસ્તક્ષેપ સીમાઓને દૂર કરી શકે છે જે ઠંડા તાપમાને અણુઓના જટિલ ક્વોન્ટમ મિકેનિક્સ દ્વારા નિયંત્રિત ગુણધર્મોને વધુ સારી રીતે સમજવા માટે મહત્વપૂર્ણ છે.
- ❖ નિરપેક્ષ શૂન્યની નજીકના નીચે તાપમાને ક્લાસિકલ મિકેનિક્સ પર આધારિત અણુઓના મૂળભૂત ગુણધર્મો બદલાય છે અને પછી તે ક્વોન્ટમ મિકેનિક્સના નિયમો દ્વારા સંચાલિત થાય છે. આ સ્થિતિમાં તેઓ આવા નીચા તાપમાને પરમાણુ ગુણધર્મોનો અભ્યાસ કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે અને તેમને વધુ સારી રીતે સમજવાની શક્યતા પૂરી પાડે છે.
- ❖ અલ્ટ્રાકોલ્ડ અણુઓનો અભ્યાસ કરવા માટે સામાન્ય રીતે ઉપયોગમાં લેવાતી તકનીક એ હાઈ- પાવર લેસર કૂલિંગ તકનીકો સાથે મેગ્નેટો – ઓપ્ટિકલ ટ્રેપ ગોઠવીને છે. સોડિયમ, પોટેશિયમ, રૂબિડિયમ જેવા તત્વોના ઠંડા અણુઓનો સામાન્ય રીતે અભ્યાસ કરવામાં આવે છે.
- ❖ તપાસ તકનીકો, એટલે કે ફ્લોરોસેન્સ, શોષણ અને તબક્કા – કોન્ટ્રાસ્ટ ઈમેજિંગ તકનીકોનો ઉપયોગ થાય છે. આમાથી ફ્લોરોસેન્સ અથવા શોષણ તકનીકો દ્વારા ઈમેજિંગનો વ્યાપકપણે ઉપયોગ થાય છે.
- ❖ આ ઈમેજિંગ તકનીકો ઘણીવાર અનિચ્છનીય દખલગીરીથી પીડાય છે, જે અણુ નંબર અને તાપમાન જેવા પરિમાણની ગણતરીમાં છબીની ગુણવત્તા અને ચોકકસાઈને પ્રતિકુળ અસર કરે છે.
- ❖ નવા વિકસિત અલ્ગોરિધમ, ન્યૂનતમ હસ્તક્ષેપ ફિન્જસ સાથે છબીઓ મેળવવાના હેતુથી સ્માર્ટ માર્કિંગ ટેકનિક સાથે હાલની ઈગન – ફેસ (eigen – face) રેકગ્નિશન પર આધારિત છે જે અલ્ટ્રા કોલ્ડ ન્યુક્લિયર ઈમેજિંગમાં દખલ કરતી ફિન્જસને 50% ઘટાડે છે.

રામન રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (RRI) વિશે....

- ❌ RRI એ બેંગ્લુરુમાં આવેલી એક સ્વાયત વૈજ્ઞાનિક સંશોધન સંસ્થા છે.
- ❌ વર્ષ 1948 માં ભારતીય ભૌતિકશાસ્ત્રી અને નોબેલ પુરસ્કાર વિજેતા સર સી.વી.રામન દ્વારા તેની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.

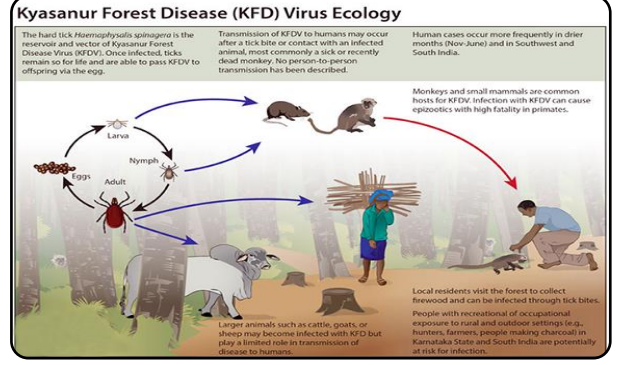
અલાસ્કા પોક્સ વાયરસ

- ❖ અલાસ્કાના આરોગ્ય અધિકારીઓએ અલાસ્કા પોક્સ નામના વાયરસથી જોડાયેલા પ્રથમ મૃત્યુની ઓળખ કરી છે.
- ❖ અલાસ્કા પોક્સ એ એક દુર્લભ વાયરસ ચેપ છે જે ઓર્થોપોક્સ વાયરસને કારણે પ્રથમવાર 2015 માં અલાસ્કામાં મળી આવ્યો હતો.
- ❖ તે મુખ્યત્વે નાના સસ્તન પ્રાણીઓમાં જોવા મળે છે. જેમ કે red – backed voles અને shrews.
- ❖ મુખ્યત્વે ચેપગ્રસ્ત પ્રાણીઓના સંપર્ક દ્વારા ફેલાય છે, માનવથી માનવ ટ્રાન્સમિશનના કોઈ દસ્તાવેજ કેસ નથી.
- ❖ અલાસ્કા પોક્સના લક્ષણોમાં ચહેરા, હાથ પર ત્વચાના જખમ તથા લસિકા ગાંઠોમાં સોજો, સાંધા / સ્નાયુમાં દુખાવો, તાવ, માથાનો દુખાવો, થાક વગેરેનો સમાવેશ થાય છે
- ❖ તેમના માટે હાલમાં કોઈ ચોક્કસ સારવાર કે રસી ઉપલબ્ધ નથી.
- ❖ ચેપ અટકાવવા માટે આરોગ્ય નિષ્ણાંતો વન્યજીવોથી સુરક્ષિત અંતર જાળવવા, આઉટડોર પ્રવૃત્તિઓ પછી હાથ ધોવા અને વન્યજીવોને પાળતુ પ્રાણી તરીકે રાખવાથી દૂર રહેવાની સલાહ આપે છે.

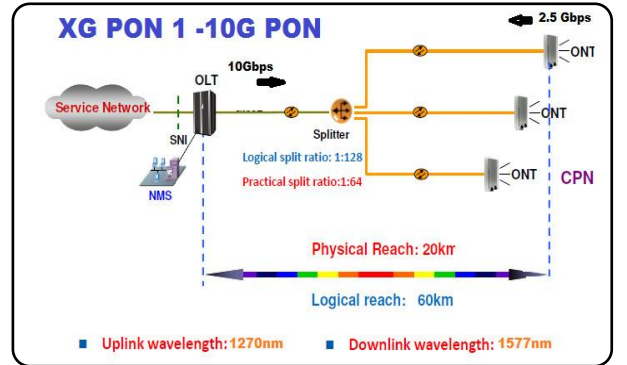
Kyasanur Forest Disease

- ભારતમાં કર્ણાટક રાજ્યના શિમોગા જિલ્લામાં વર્ષ 2024 માં ક્યાસનુર ફોરેસ્ટ ડિસીઝ (KFD) ના કારણે બે મૃત્યુ નોંધાયા હતા.
- ક્યાસનુર ફોરેસ્ટ ડિસીઝ (KFD), એક ઝૂનોટિક બીમારી છે, જેને વાંદરાઓની મૃત્યુ સાથેની તેની કડીને કારણે બોલચાલની ભાષામાં 'Monkey Disease' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- તે ક્યાસનુર ફોરેસ્ટ ડિસીઝ વાયરસ (KFDV) દ્વારા થાય છે, જે મુખ્યત્વે મનુષ્યો અને વાંદરાઓને અસર કરે છે.
- તેની ઓળખ સૌપ્રથમ 1957 માં કર્ણાટકના ક્યાસનુર જંગલમાંથી એક બીમાર વાંદરામાં થઈ હતી. ત્યારથી દર વર્ષે 400-500 માનવ કેસ નોંધાયા છે.
- KFD સમગ્ર પશ્ચિમ ઘાટમાં ફેલાતી ગંભીર જાહેર આરોગ્ય સમસ્યા તરીકે ઉભરી આવી છે.
- આ વાઈરસ મુખ્યત્વે સખત બગાઈ (હેમાફિસાલિસ સ્પિનિગેરા), વાંદરાઓ, ઉદરો અને પક્ષીઓમાં જોવા મળે છે.
- મનુષ્યોમાં તે ટિક ઝંખ પછી અથવા ચેપગ્રસ્ત પ્રાણી સાથે સંપર્ક પછી થઈ શકે છે.
- સામાન્ય રીતે ટ્રાન્સમિશન નવેમ્બરના અંતથી જૂન સુધી શરૂ થાય છે અને ડિસેમ્બર અને માર્ચની વચ્ચે ટોચ પર હોય છે.
- 3 થી 5% કેસમાં મૃત્યુ દર સાથે 5 થી 12 દિવસ સુધી ઠંડી લાગવી, આગળનો માથાનો દુખાવો, શરીરનો દુખાવો અને ઉચ્ચ તાવની લાક્ષણિકતા જેવા લક્ષણો જોવા મળે છે.
- પોલિમરેઝ ચેઇન રિએક્શન (PCR) દ્વારા મોલેક્યુલર ડિટેક્શન અથવા લોહીમાંથી વાયરસ અલગ કરીને બીમારીના પ્રારંભિક તબક્કામાં નિદાન કરી શકાય છે.
- બાદમાં એન્ઝાઇમ – લિંકડ ઈમ્યુનોસોર્બન્ટ સેરોલોજિક એસે (ELISA) નો ઉપયોગ કરીને સેરોલોજિક પરીક્ષણ કરી શકાય છે.
- હાલમાં કોઈ ચોક્કસ એન્ટિવાયરલ કે રસી મંજૂર નથી, સહાયક સારવાર આપવામાં આવે છે.

C-DOT અને IIT - ખડગપુરે 10-Gigabit - Capable Symmetric Passive optical Network (XGS-PON) માટે પ્રોટોટાઈપ વિકસાવવા માટે કરાર કર્યા

- સેન્ટર ફોર ડેવલપમેન્ટ ઓફ ટેલીમેટિક્સ (C-DOT) અને IIT ખડગપુરે 10-Gigabit - capable symmetric Passive Optical Network (એટલે કે XGS-PON), ઓપ્ટિકલ લાઈન ટર્મિનલ (OLT) અને ઓપ્ટિકલ નેટવર્ક યુનિટ (ONU) માટે પ્રોટોટાઈપ વિકસાવવા માટે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા.
- ભારત સરકારના ટેલિકોમ્યુનિકેશન વિભાગની ટેલિકોમ ટેકનોલોજી ડેવલપમેન્ટ ફંડ (TTDF) સ્કીમ હેઠળ કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા છે.
  - ટેલિકોમ ટેકનોલોજી ડેવલપમેન્ટ ફંડ (TTDF) યોજના વિશે
    - ગ્રામીણ અને દૂરના વિસ્તારોમાં પોસાય તેવા બ્રોડબેન્ડ અને મોબાઈલ સેવાઓને સક્ષમ કરવા માટે ટેકનોલોજી ડિઝાઈન, વિકાસ, ટેલિકોમ્યુનિકેશન ઉત્પાદનોના વ્યાપારીકરણ અને ઉકેલો સાથે સંકળાયેલી સ્થાનિક કંપનીઓ અને સંસ્થાઓ માટે તે સૂચિત કરવામાં આવ્યું છે.
    - તે યુનિવર્સલ સર્વિસ ઓબ્લિગેશન ફંડ (USOF) દ્વારા શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
  - ઓપ્ટિકલ લાઈન ટર્મિનલ (OLT)
    - OLT એ પેસિવ ઓપ્ટિકલ નેટવર્ક (PON) આર્કિટેક્ચરમાં મુખ્ય ઘટક છે, જે ઓપ્ટિકલ નેટવર્કને વ્યાપક સેવા પ્રદાતા નેટવર્ક સાથે જોડે છે.
    - XGS - PON ના સંદર્ભમાં, OLT અપસ્ટ્રીમ અને ડાઉનસ્ટ્રીમ ડેટા ટ્રાન્સમિશન બંને માટે સપ્રમાણ 10 ગીગાબીટ ઝડપને હેન્ડલ કરવામાં સક્ષમ હશે.
  - ઓપ્ટિકલ નેટવર્ક યુનિટ (ONU)
    - ONU ગ્રાહક પરિસરમાં સ્થિત છે, જે ગ્રાહકના નેટવર્ક સાધનો (જેમ કે રાઉટર્સ અથવા કમ્પ્યુટર્સ) ને વ્યાપક ઓપ્ટિકલ નેટવર્ક સાથે જોડે છે.

CSIR - NAL દ્વારા હાઈ એલિટટયુડ સ્યુડો - સેટેલાઈટ (HAPS) નું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું

- CSIR - નેશનલ એરોસ્પેસ લેબોરેટરીઝ (NAL) એ તાજેતરમાં High Altitude Pseudo Satellite (HAPS) પર સફળ પરીક્ષણો હાથ ધર્યા હતા, જે માનવરહિત હવાઈ વાહન (UAV) તકનીકમાં નોંધપાત્ર સીમાચિહ્નરૂપ છે.
  - HAPS વિશે
    - HAPS એ સૌર સંચાલિત UAV છે. તે સૌર ઊર્જા ઉત્પન્ન કરી શકે છે અને મહિનાઓ કે વર્ષો સુધી હવામાં રહી શકે છે.

- ✗ HAPS ઉર્ધ્વમંડળમાં કાર્ય કરે છે (જે પૃથ્વીની સપાટીથી 6.50 કિમી સુધી વિસ્તરે છે.)
- ✗ HAPS 18-20 કિમીની ઉંચાઈએ પંહોચી શકે છે. જે વાણિજ્યિક એરોસ્પેનની ઉંચાઈ કરવતા લગભગ બમણી છે. આ ઉંચાઈ તેમને ઉપગ્રહો જેવી દેખરેખ ક્ષમતાઓ પ્રદાન કરવાની મંજૂરી આપે છે.
- ✗ HAPS ના સંચાલનની કિંમત પરંપરાગત ઉપગ્રહો કરતા નોંધપાત્ર રીતે ઓછી છે કારણ કે તેને રોકેટ પ્રક્ષેપણની જરૂર નથી.

❖ ભારત માટે મહત્વ

- ✗ તે હજુ પણ વિકાસશીલ ટેકનોલોજી છે. ભારતનું તાજેતરનું સફળ પરીક્ષણ તેને ચીન, દક્ષિણ કોરીયા અને યુકે જેવા દેશોના પસંદગીના જૂથમાં સ્થાન આપે છે જેઓ આ ટેકનોલોજી વિકસાવી રહ્યા છે.
- ✗ તે સતત દેખરેખ, સંદેશાવ્યવહાર અને નિષ્ણાત વિજ્ઞાન મિશન માટે રચાયેલ છે.
- ✗ તે સરહદી વિસ્તારોમાં ભારતની દેખરેખ ક્ષમતામાં નોંધપાત્ર વધારો કરી શકે છે.
- ✗ HAPS ને આપત્તિની પરિસ્થિતિમાં તેનાત કરી શકાય છે. જો કોઈ આફતને કારણે સામાન્ય નેટવર્કને નુકશાન થાય છે તો દૂરના વિસ્તારોમાં મોબાઈલ કોમ્યુનિકેશન નેટવર્ક્સ પ્રદાન કરી શકાય છે.

CSIR - National Aerospace Laboratories (NAL) વિશે....

- ✗ NAL એ Council of Scientific and Industrial Research (CSIR) નું એક ઘટક છે જેની સ્થાપના 1956 માં બેંગલુરુમાં કરવામાં આવી હતી.
- ✗ તે દેશના નાગરિક ક્ષેત્રમાં એકમાત્ર સરકારી એરોસ્પેસ R&D પ્રયોગશાળા છે.
- ✗ તે એરક્રાફ્ટ, માનવરહિત હવાઈ વાહનો (UAV) અને સંબંધિત સિસ્ટમ સહિત વિવિધ એરોસ્પેસ ટેકનોલોજીની ડિઝાઈન, વિકાસ અને પરીક્ષણમાં સામેલ છે.

પરિવહન ક્ષેત્રમાં ગ્રીન હાઈડ્રોજનના ઉપયોગ માટે માર્ગદર્શિકા જાહેર

- ➔ નવી અને નવીનીકરણીય ઊર્જા મંત્રાલયે (MNRE) પરિવહન ક્ષેત્રમાં ગ્રીન હાઈડ્રોજનનો ઉપયોગ કરવા પાયલોટ પ્રોજેક્ટના અમલીકરણ માટે યોજના માર્ગદર્શિકા બહાર પાડી.
- ➔ આ પહેલનો ઉદ્દેશ રિન્યુએબલ એનર્જી અને ઈલેક્ટ્રોલાઈઝરના ઘટતા ખર્ચનો લાભ લેવાનો છે જેથી ગ્રીન હાઈડ્રોજન સંચાલિત વાહનોને ખર્ચ-સ્પર્ધાત્મક બનાવી શકાય.

❖ મુખ્ય મુદ્દાઓ

- ✗ MNRE નેશનલ ગ્રીન હાઈડ્રોજન મિશન હેઠળ પાયલોટ પ્રોજેક્ટ્સ દ્વારા અશ્મિભૂત ઈંધણને ગ્રીન હાઈડ્રોજન અને તેના ડેરિવેટિવ્સ સાથે બદલવાની યોજના ધરાવે છે.
- ✗ પ્રોજેક્ટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ અને હાઈવે મંત્રાલય અને નોમિનેટેડ અમલીકરણ એજન્સીઓ દ્વારા ચલાવવામાં આવશે.
- ✗ આ યોજના બસો, ટ્રુકો અને ફોર-વ્હીલર માટે ગ્રીન હાઈડ્રોજન ટેકનોલોજીના વિકાસને સમર્થન આપે છે.
- ✗ તે ઈંધણ સેલ આધારિત અથવા આંતરિક કમ્બર્શન એન્જિન આધારિત પ્રોપલ્શન ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરે છે.
- ✗ ટ્રાન્સપોર્ટ સેક્ટરમાં ઈંધણ તરીકે ગ્રીન હાઈડ્રોજનનો ઉપયોગ સરળ બનાવવા માટે હાઈડ્રોજન રિફ્યુઅલિંગ સ્ટેશન જેવી ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર બનાવવા પર ભાર મૂકવામાં આવશે.
- ✗ MNREનો ઉદ્દેશ્ય પરિવહન ક્ષેત્રમાં કાર્બન ઉત્સર્જન ઘટાડવા માટે, મિથેનોલ અથવા ઈથેનોલ સાથે મિશ્રણ અને ગ્રીન હાઈડ્રોજનમાંથી મેળવેલા અન્ય કૃત્રિમ ઈંધણ સહિત હાઈડ્રોજનના નવીન ઉપયોગોને પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે.
- ✗ આ યોજનામાં નાણાકીય વર્ષ 2025-26 સુધી કુલ રૂ. 496 કરોડનો અંદાજપત્રીય ખર્ચ છે.

ગ્રીન હાઈડ્રોજન વિશે....

- ✗ ગ્રીન હાઈડ્રોજનને પાણીના વિદ્યુત વિચ્છેદન દ્વારા ઉત્પાદિત હાઈડ્રોજન તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે. જે નવીનીકરણીય વીજળીનો ઉપયોગ કરીને પાણીને હાઈડ્રોજન અને ઓક્સિજનમાં વિભાજિત કરે છે.
- ✗ વર્ષ 2030 સુધીમાં વાર્ષિક ઓછામાં ઓછા 5 MMT ગ્રીન હાઈડ્રોજન ઉત્પાદન ક્ષમતા વિકસાવવાનું લક્ષ્ય છે.

MILAN - 2024 બહુપક્ષીય નૌકા ક્વાયટ

- ➔ ઈસ્ટર્ન નેવલ કમાન્ડના નેજા હેઠળ મિલન - 2024 ની 12 મી આવૃત્તિ વિશાખાપટ્ટનમ ખાતે યોજાઈ રહી છે.
- ➔ થીમ - Camaraderie, Cohesion, Collaboration.
- ➔ તે બે તબક્કામાં હાથ ધરવામાં આવશે - હાબર્ન ફેઝ અને સી ફેઝ.
- ➔ ભારતીય નૌકાદળે તેનું ડીપ સબમર્જન્સ રેસ્ક્યુ વ્હીકલ (DSRV) 50 દેશોના પ્રતિનિધિઓ સમક્ષ પ્રદર્શિત કર્યું.
- ➔ DSRV એ ક્ષતિગ્રસ્ત સબમરીનને શોધવામાં, ફસાયેલા કર્મચારીઓને બચાવવા અથવા તેમને કટોકટીનો પુરવઠો પૂરો પાડવામાં મદદ કરી શકે છે.

➔ MILAN એ દ્વિવાર્ષિક બહુપક્ષીય નૌકા ક્વાયત છે. 1995 માં ભારતીય નૌકાદળ દ્વારા તેની કલ્પના કરવામાં આવી હતી.

❖ **ક્વાયતનું મહત્વ**

- ➔ આ ક્વાયત હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં દરિયાઈ સહકાર અને સુરક્ષાને પ્રોત્સાહન આપવા પ્રત્યેની ભારતની પ્રતિબદ્ધતાનું અનુકરણીય પ્રદર્શન છે.
- ➔ ભારતીય નૌકાદળ તેની સભ્યમરીન બચાવ ક્ષમતાઓ મૈત્રીપૂર્ણ દેશોને ઓફર કરી રહી છે જે ભારતની સંરક્ષણ મુત્સદ્દીગીરીને આગળ વધારશે.
- ➔ તે ભારતની લૂક ઈસ્ટ પોલિસી, એક્ટ ઈસ્ટ પોલિસી અને સિક્યોરિટી એન્ડ ગ્રોથ ફોર ઓલ ઈન ધ રિઝન (SAGAR) પહેલ સાથે સુસંગત છે.

TASL દ્વારા વિકસિત ભારતનો પ્રથમ સ્વદેશી જાસૂસી ઉપગ્રહ

- ➔ ટાટા એડવાન્સ્ડ સિસ્ટમ લિમિટેડ (TASL) દ્વારા બનાવવામાં આવેલો ભારતનો પ્રથમ જાસૂસી ઉપગ્રહ એપ્રિલ 2024 સુધીમાં Space X રોકેટ દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવશે.
- ➔ વિવેકપૂર્ણ માહિતી એકત્ર કરવા માટે રચાયેલ આ ઉપગ્રહ રિયલ-ટાઈમ મોનિટરિંગ અને ગ્રાઉન્ડ કંટ્રોલ પ્રદાન કરીને દેશની સંરક્ષણ ક્ષમતાઓને મજબૂત બનાવશે.
- ➔ અગાઉ ભારતીય સશસ્ત્ર દળો ચોક્કસ સંકલન અને સમય માટે વિદેશી વિકેતાઓ પર આધાર રાખતા હતા. સ્વદેશી જાસૂસી ઉપગ્રહ સાર્વભૌમત્વ અને સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરીને આ નિભરતાનો અંત લાવશે.
- ➔ માર્ગદર્શન અને ઈમેજ પ્રોસેસિંગ માટે Satellogic ના સહયોગથી બેંગલુરુમાં ગ્રાઉન્ડ કંટ્રોલ સેન્ટરનું નિર્માણ ચાલી રહ્યું છે.
- ➔ TASL ઉપગ્રહ દ્વારા કેપ્ચર કરાયેલી છબીઓ મૈત્રીપૂર્ણ રાષ્ટ્રો સાથે શેર કરવામાં આવશે.

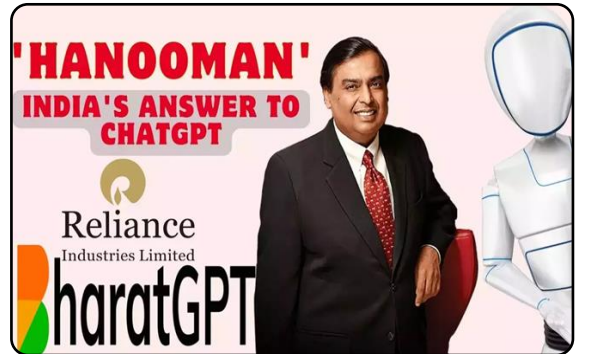

Tata Advanced Systems Limited (TASL) વિશે....

➔ TASL એ ટાટા જૂથની વ્યૂહાત્મક એરોસ્પેસ અને સંરક્ષણ શાખા છે, જે ઓપરેટિંગ અને હોલ્ડિંગ કંપની બંને તરીકે કાર્ય કરે છે.

રિલાયન્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ ChatGPT - શૈલીની AI - સેવા 'Hanooman' લોન્ચ કરશે

- ➔ રિલાયન્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ અને ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી (IIT) અને ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સાયન્સ (IISc)નો સમાવેશ કરતું BharatGPT નામનું હાઈપ્રોફાઈલ કન્સોર્ટિયમ લોકપ્રિય વાતચીત AI ચેટબોટ ChatGPT નો સ્વદેશી વિકલ્પ વિકસાવવા સંમત થયું છે.
- ➔ Hanooman નામનું AI મોડલ ભારતને અત્યાધુનિક જનરેટિવ લેંગ્વેજ ટેકનોલોજીમાં વૈશ્વિક દાવેદાર તરીકે સ્થાપિત કરશે તેવી અપેક્ષા છે.
- ➔ BharatGPT આરોગ્ય સંભાળ, શાસન, નાણાકીય સેવાઓ અને શિક્ષણ સહિત ચાર મુખ્ય ક્ષેત્રોમાં 11 સ્થાનિક ભાષાઓ દ્વારા કામ કરતા મોડેલની કલ્પના કરે છે.
- ➔ લાર્જ લેંગ્વેજ મોડલ્સ (LLM) એ એવી સિસ્ટમ છે જે વિશાળ માત્રામાં ડેટામાંથી શીખે છે અને કુદરતી-ધ્વનિમુક્ત પ્રતિભાવો ઉત્પન્ન કરે છે.
- ➔ આવા મોડલો જનરેટિવ AIનો ઉપયોગ કરે છે, જે એક નવો પ્રકારનો આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ છે જે Open AI ની ChatGPTની સફળતા દ્વારા લોકપ્રિય છે.

ગ્રીન એનાકોન્ડાની બે નવી પ્રજાતિઓ

- ➔ એમેઝોનમાં નેશનલ જિયોગ્રાફિક અભિયાનને કારણે ગ્રીન એનાકોન્ડાનું બે આનુવંશિક રીતે અલગ પ્રજાતિઓમાં પુનઃવર્ગીકરણ થયું.
- ➔ Southern Green Anaconda (Eunectes Murinus) - આ પ્રજાતિ પહેલેથી જાણીતી છે અને પેરુ, બોલિવિયા, ફ્રેન્ચ ગુયાના અને બ્રાઝિલમાં રહે છે.
- ➔ Northern Green Anaconda (Eunectes akayima) - તાજેતરમાં શોધાયેલ આ પ્રજાતિ એક્વાડોર, કોલંબિયા, વેનેઝુએલા, ત્રિનિદાદ, ગયાના, સુરીનામ અને ફ્રેન્ચ ગુયાનામાં જોવા મળે છે.
- ➔ બે જાતિઓ તેમની શારીરિક લાક્ષણિકતાઓમાં એકબીજા સાથે નજીકથી સામ્યતા ધરાવે છે.

- ગ્રીન એનાકોન્ડા અને વિશ્વના સૌથી ભારે અને સૌથી લાંબા સાપ તરીકે પ્રખ્યાત છે.
- તેઓ મુખ્યત્વે દક્ષિણ અમેરિકામાં નદીઓ અને ભીની જમીનોમાં જોવા મળે છે.
- તેઓ મોટા શિકારને ગૂંગળાવી નાખવાની અને તેમને સંપૂર્ણ ગળી જવાની તેમની ક્ષમતા માટે જાણીતા છે.
- IUCN સ્ટેટસ – ઓછામાં ઓછી ચિંતા.

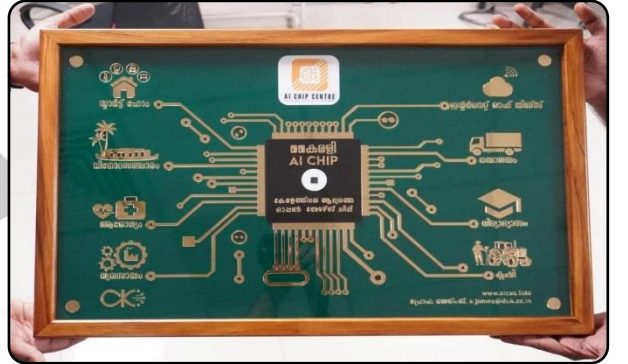
NASA અને JAXA વિશ્વનો પ્રથમ લાકડાનો ઉપગ્રહ લોન્ચ કરશે

- NASA (અમેરિકા) અને જાપાનની સ્પેસ એજન્સી JAXA 2024 માં વિશ્વના પ્રથમ લાકડાના સેટેલાઈટને પ્રક્ષેપિત કરવાની યોજના બનાવી છે.
- આ ઉપગ્રહને લિગ્નોસેટ પ્રોબ (Lignosat probe) નામ આપવામાં આવ્યું છે.
- લિગ્નોસેટ એ કોફી-મગના કદનો ઉપગ્રહ છે જે મેગ્નોલિયા લાકડામાંથી બનાવાયો છે.
- આ ઉપગ્રહનું નિર્માણ ક્યોટો યુનિવર્સિટી અને લોગિંગ કંપની સુમિતોમો વાનિકીના વૈજ્ઞાનિકોએ કર્યું છે.
- નોંધનીય છે કે લાકડાના નમૂના ઈન્ટરનેશનલ સ્પેસ સ્ટેશન ખાતે મોકલવામાં આવ્યા હતા, ત્યાં એક વર્ષ સુધી પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ પરીક્ષણમાં લાકડાના નમૂનાઓમાં નુકસાન, વિઘટન અથવા સામૂહિક ફેરફારોના કોઈ ચિહ્નો મળ્યા ન હતા.
- અવકાશના નિર્જલ શૂન્યાવકાશમાં લાકડું બળતું નથી અથવા સડતું નથી, પરંતુ પૃથ્વીના વાતાવરણમાં પુનઃ પ્રવેશ પછી તે ઝીણી રાખમાં ફેરવાઈ જશે, જે તેને ભવિષ્યના ઉપગ્રહો માટે ઉપયોગી બાયોડિગ્રેડેબલ સામગ્રી બનાવશે.

Kairali AI Chip

- કેરાલી AI ચિપ એ ડિજિટલ યુનિવર્સિટી કેરળ દ્વારા ડિઝાઇન કરાયેલ રાજ્યની પ્રથમ સિલિકોન-પ્રુવન AI ચિપ છે, જે વિવિધ એપ્લિકેશનો માટે ઝડપ, પાવર કાર્યક્ષમતા અને માપનીયતા પ્રદાન કરે છે.
- આ અદ્યતન ચિપ ઈનોવેશન વિવિધ એપ્લિકેશનો માટે ઉચ્ચ પ્રદર્શન અને ઓછા પાવર વપરાશને પહોંચાડવા માટે એજ ઈન્ટેલિજન્સનો લાભ લે છે.
- તે ન્યૂનતમ પાવર અને લેટન્સી સાથે સેન્સરી સર્કિટમાંથી માહિતીના સંપૂર્ણ સ્ટોરેજ અને પ્રોસેસિંગની સુવિધા આપશે, જે કલાઉડ કોમ્પ્યુટેશનને ઓફ્લાઇડ કરવામાં મદદ કરે છે.

❖ કેરાલી AI ચિપની સંભવિત એપ્લિકેશનો

- ✘ કૃષિ ક્ષેત્રમાં તે ચોક્કસ ખેતી તકનીકોમાં ક્રાંતિ લાવી શકે છે.
- ✘ કોમ્પ્યુનિકેશન અને IT સેક્ટરમાં સ્માર્ટફોનની કાર્યક્ષમતા અને પ્રદર્શનને વધારશે.
- ✘ એરોસ્પેસ ઈન્ડસ્ટ્રી ક્ષેત્રે માનવરહિત એરિયલ વાહનો (UAV) અને ઉપગ્રહોની ક્ષમતાઓને વધારશે.
- ✘ ઓટોમોબાઇલ ઈન્ડસ્ટ્રી ક્ષેત્રે ઓટોનોમસ વાહનો માટે ગેમ-ચેન્જર બની શકે છે.
- ✘ ઝડપી અને વધુ કાર્યક્ષમ ચહેરાની ઓળખ અલ્ગોરિથમ્સ દ્વારા સુરક્ષા અને ટેમ્પરેચ સક્ષમ કરી શકે છે.

❖ Edge (એજ) intelligence વિશે

- ✘ તે AI અને એજ કમ્પ્યુટિંગને સંયોજિત કરવાનો સંદર્ભ આપે છે.
- ✘ તે કલાઉડ કમ્પ્યુટિંગ પર આધાર રાખવાને બદલે એજ ડિવાઇસ પર જ્યાં ડેટા જનરેટ થાય છે ત્યાં મશીન લર્નિંગ અલ્ગોરિથમનો ઉપયોગ કરવાનો સમાવેશ થાય છે.

વાયુશક્તિ – 2024 કવાયત

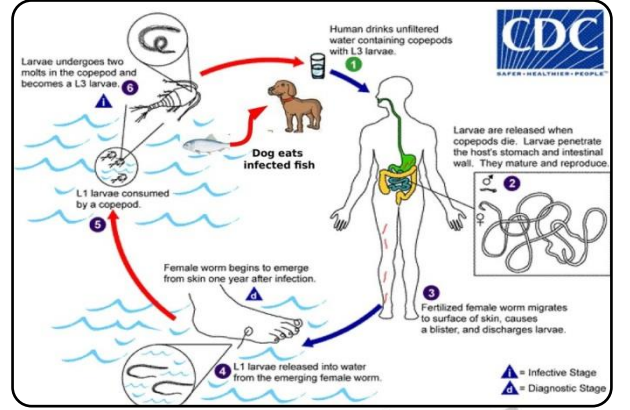
- ભારતીય વાયુસેના 17 ફેબ્રુઆરી 2024, ના રોજ રાજસ્થાનમાં જેસલમેર નજીક પોખરણમાં એર ટુ ગ્રાઉન્ડ રેન્જમાં વાયુશક્તિ 2024 કવાયત હાથ ધરશે.
- એક્સરસાઈઝ વાયુશક્તિ 2024ની છેલ્લી આવૃત્તિ 16 ફેબ્રુઆરી 2019ના રોજ હાથ ધરવામાં આવી હતી.
- આ કવાયત દિવસ અને રાત્રીના ઓપરેશન દરમિયાન ભારતીય વાયુસેનાની આક્રમક અને રક્ષણાત્મક ક્ષમતાઓનું પ્રદર્શન કરશે.
- આ કવાયત ભારતીય સેના સાથેના સહયોગી દાવપેચને પ્રકાશિત કરશે, તેમની સંયુક્ત ઓપરેશનલ ક્ષમતાઓનું પ્રદર્શન કરશે.

- ➔ આ વર્ષે તેજસ, પ્રચંડ, ધ્રુવ, રાફેલ, મિરાજ-2000, સુખોઈ-30 MKI , જગુઆર, હોક, C-130J, ચિનૂક, અપાયે અને Mi-17 સહિત 121 વિમાનો કવાયતમાં ભાગ લેશે.
- ➔ સ્વદેશી રીતે વિકસિત સપાટીથી હવામાં શસ્ત્રો પ્રણાલી આકાશ અને સમર ધુસણખોરી કરનારા દુશ્મનના વિમાનોને ટ્રેક કરવા અને તેને મારવાની તેમની ક્ષમતા દર્શાવશે.

ગિની કૃમિ રોગ (Guinea Worm Disease)

- ➔ તાજેતરમાં વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન (WHO)ના અહેવાલે વૈશ્વિક જાહેર આરોગ્યમાં એક નોંધપાત્ર સીમાચિહ્નરૂપ પર પ્રકાર પાડ્યો છે : 'ગિની કૃમિ રોગનું નિકટવર્તી નાબૂદી.'
- ➔ વૈશ્વિક પ્રયાસોએ નાટ્યાત્મક રીતે 1980ના દાયકામાં 3.5 મિલિયનથી વધુ કેસથી 2023માં માત્ર 6 કેસ સુધી કૃમિ રોગને નોંધપાત્ર રીતે ઘટાડી દીધો છે જે નાબૂદી તરફ પ્રગતિ દર્શાવે છે.
- ➔ દક્ષિણ સુદાન અને માલી જેવા રાષ્ટ્રોએ પ્રશંસનીય પ્રગતિ કરી છે, જ્યારે ચાડ અને મધ્ય આફ્રિકન રિપબ્લિકમાં લડાઈ ચાલુ છે.
- ➔ ભારતે વર્ષ 1990ના દાયકાના અંતમાં ગિની કૃમિ રોગને નાબૂદ કર્યો.
- ➔ ભારતને વર્ષ 2000માં WHO તરફથી ગિની કૃમિ રોગ મુક્ત પ્રમાણપત્રનો દરજ્જો મળ્યો.

ગિની કૃમિ રોગ વિશે....

- ✗ ગિની કૃમિ રોગ, જેને ડ્રેક્યુનક્યુલિઆસિસ પણ કહેવાય છે, તે ગિની કૃમિ (ડ્રેક્યુનક્યુલસ મેડિનેન્સિસ) નામના પરોપજીવીને કારણે થાય છે.
- ✗ પરોપજીવી એ એક સજીવ છે જે બીજા જીવને ટકી રહેવા માટે ખવડાવે છે.
- ✗ કૃમિના લાર્વા તળાવો, ખુલ્લા કુવાઓ અને મીઠા પાણીના તળાવોમાં સ્થિર પાણીમાં જોવા મળતા પાણીના ચાંચડ દ્વારા વહન કરવામાં આવે છે.
- ✗ જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ દૂષિત પાણી પીવે છે, ત્યારે લાર્વા તેના આંતરડા અને પેટમાં આક્રમણ કરી શકે છે.
- ✗ ગિની કૃમિ રોગની સારવાર માટે કોઈ દવા નથી અને ગિની કૃમિના ચેપને રોકવા માટે કોઈ રસી નથી.
- ✗ પીવાના પાણીમાં ફિલ્ટરનો ઉપયોગ, લાવિસાઈડનો ઉપયોગ અને આરોગ્ય શિક્ષણ વગેરે દ્વારા રોગનું નિવારણ કરી શકાય છે.

ખેલો ઈન્ડિયા વિન્ટર ગેમ્સ 2024 માસ્કોટ, સ્નો લેપર્ડ 'શીન - એ શી' નું અનાવરણ

- ખેલો ઈન્ડિયા વિન્ટર ગેમ્સ 2024 ના માસ્કોટ અને લોગોનું તાજેતરમાં અનાવરણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ પ્રદેશની જૈવવિવિધતાને ધ્યાનમાં રાખીને 'શીન - એ શી' અથવા 'શાન' નામના હિમ ચિત્તાને સત્તાવાર માસ્કોટ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે.
- ખેલો ઈન્ડિયા વિન્ટર ગેમ્સ 2024 નું આયોજન બે ભાગમાં કરવામાં આવશે.
- વિન્ટર ગેમ્સનો પહેલો ભાગ કેન્દ્ર શાસિત પ્રદેશ લદાખમાં 2 થી 6 ફેબ્રુઆરી દરમિયાન યોજાશે, લદાખ પ્રથમ વખત આ ઈવેન્ટનું આયોજન કરશે.
- વિન્ટર ગેમ્સનો બીજો ભાગ 21 થી 25 ફેબ્રુઆરી દરમિયાન જમ્મુ અને કાશ્મીરના ગુલમર્ગમાં આયોજિત થશે.
- માસ્કોટ તરીકે હિમ ચિત્તો રાખવાનો વિચાર J & K સ્પોર્ટ્સ કાઉન્સિલ અને લદાખના રમતગમત વિભાગ દ્વારા લેવામાં આવ્યો હતો.
- આ માસ્કોટ વતનીઓના ઉચ્ચ-પર્વત વિકાસના મુદ્દાઓ, વિસ્તારના નાજુક પર્યાવરણ, તેમજ હિમ ચિત્તાના કુદરતી નિવાસસ્થાનને બચાવવા અને ભવિષ્ય માટે તેના અસ્તિત્વને સુનિશ્ચિત કરવા માટે સંરક્ષણ પ્રયાસોના મહત્વને પ્રકાશિત કરે છે.
- ખેલો ઈન્ડિયા વિન્ટર ગેમ્સ, 2024 એ યોથી આવૃત્તિ છે.
- રમતનો લોગો સુંદર ભૂમિની વિશિષ્ટતા અને ભારતીય ત્રિરંગા સાથેની વિવિધ રમતોને સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે. લોગોમાં ધર્મચક્રનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે, જે રમતનું સ્થળ લેહમાં ચાન્સપામાં એક પહાડીની ટોચ પર ધર્મનું ફરતું ચક્ર છે.
- હિમ ચિત્તો જમ્મુ - કાશ્મીર અને લદાખમાં 3200 મીટરથી વધુની ઉંચાઈએ આવેલા વિસ્તારોમાં રહે છે. તે ભારતના અન્ય હિમાલિયન રાજ્યો અને પડોશી દેશો નેપાળ, તિબેટ, ભૂટાન, ચીન અને મધ્ય એશિયાના ઊંચાઈવાળા વિસ્તારોમાં પણ જોવા મળે છે.

ખેલો ઈન્ડિયા યુથ ગેમ્સ, 2024

- ખેલો ઈન્ડિયા યુથ ગેમ્સ, 2024 નું આયોજન તમિલનાડુના 4 શહેરો ચેન્નઈ, ત્રિચી, મદુરાઈ અને કોઈમ્બતુરમાં થયું હતું.
- વર્ષ 2024 માં યોજાયેલ 'ખેલો ઈન્ડિયા યુથ ગેમ્સ' ની છટ્ટી આવૃત્તિ હતી.
- ખેલો ઈન્ડિયા યુથ ગેમ્સ, 2024 નું માસ્કોટ 'વીરા મંગાઈ' હતું રાણી વેલુ નાયિયાર, જેને પ્રેમથી વીરા મંગાઈ કહેવામાં આવે છે. તે એક ભારતીય રાણી હતા જેણે બ્રિટીશ સંસ્થાનવાદી શાસન સામે યુદ્ધ કર્યું હતું.
- આ ટુર્નામેન્ટમાં મહારાષ્ટ્ર 57 ગોલ્ડ અને કુલ 158 મેડલ સાથે ટોચના ક્રમે રહ્યું હતું.
- તમિલનાડુ, હરિયાણા, દિલ્હી અને રાજસ્થાન અનુક્રમે બીજા, ત્રીજા, ચોથા અને પાંચમા સ્થાને રહ્યા હતા.
- ગુજરાત 6 ગોલ્ડ, 7 સિલ્વર, 12 બ્રોન્ઝ અને કુલ 25 મેડલ સાથે આ મેડલ ટેલીમાં 15 માં ક્રમાંકે રહ્યું હતું.

ખેલો ઈન્ડિયા યુથ ગેમ્સ વિશે....

- ✗ ખેલો ઈન્ડિયા યુથ ગેમ્સએ ભારતમાં શાળા અને કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓ રાષ્ટ્રીય સ્તરની બહુ - શિસ્ત રમત સ્પર્ધા છે.
- ✗ આ ગેમ્સ દર વર્ષે જાન્યુઆરી અથવા ફેબ્રુઆરીમાં યોજવામાં આવે છે અને તે સરકારની 'ખેલો ઈન્ડિયા' પહેલનો એક ભાગ છે.

ઓસ્ટ્રેલિયન ઓપન 2024

- તાજેતરમાં 14 જાન્યુઆરીથી 28 જાન્યુઆરી, 2024 દરમિયાન ઓસ્ટ્રેલિયાના મેલબોર્ન પાર્ક ખાતે 112મી 'ઓસ્ટ્રેલિયન ઓપન ટેનિસ ટુર્નામેન્ટ' નું આયોજન થયું હતું.
- આ ટુર્નામેન્ટમાં મેન્સ સિંગલ્સની ફાઈનલ મેચમાં ઈટાલીના ખેલાડી યાનિક સિનરે, રશિયાના ડેનિલ મેડવેડેવને પરાજય આપીને આ ટાઈટલ જીત્યું હતું.
- યાનિક સિનર (અથવા જેનિક સિનર) ઓસ્ટ્રેલિયન ઓપન મેન્સ સિંગલ્સની ફાઈનલ જીતનાર ઈટાલીનો પ્રથમ ખેલાડી છે. આ સાથે તેમણે પોતાના કરિયરનું પ્રથમ ગ્રાન્ડ સ્લેમ ટાઈટલ જીત્યું છે.

- બેલારુસના આર્યના સબાલેન્કાએ ચીનના ઝેંગ કિનવેનને હરાવીને વિમેન્સ સિંગલ્સનું ટાઈટલ જીત્યું હતું.
- ભારતના રોહન બોપન્નાએ ઓસ્ટ્રેલિયાના તેમના જોડીદાર મેથ્યુ એબ્ડન સાથે 'મેન્સ ડબલ્સ'નું ટાઈટલ જીત્યું છે.
- આ અગાઉ રોહન બોપન્ના ક્યારેય મેન્સ ડબલ્સનો ગ્રાન્ડ સ્લેમ જીતી શક્યા ન હતા.
- આ સાથે રોહન બોપન્ના ગ્રાન્ડ સ્લેમ જીતનાર સૌથી મોટી ઉંમરના (43 વર્ષ) ખેલાડી બન્યા છે.
- આ ઉપરાંત તેઓ ATP રેન્કિંગ ડબલ્સમાં પ્રથમ ક્રમે પહોંચ્યા છે.
- રોહન બોપન્નાનો જન્મ 4 માર્ચ 1980 ના રોજ બેંગલોરમાં થયો હતો.
- ભારત સરકારે તેમને પદ્મ શ્રી પુરસ્કારથી સન્માનિત કરેલાં છે.

બેડમિન્ટન એશિયા ટીમ ચેમ્પિયનશિપ 2024

- પીવી સિંઘુ અને અનમોલ ખાઈની આગેવાની હેઠળની ભારતની મહિલા બેડમિન્ટન ટીમે 13 થી 18 ફેબ્રુઆરી દરમિયાન મલેશિયાના શાહઆલમમાં યોજાયેલી બેડમિન્ટન એશિયા ટીમ ચેમ્પિયનશિપ 2024માં ઐતિહાસિક સુવર્ણચંદ્રક જીત્યો હતો.
- બેડમિન્ટન એશિયા ટીમ ચેમ્પિયનશિપમાં ભારતનો આ પહેલો ગોલ્ડ મેડલ હતો.
- ભારતીય પુરુષ ટીમે અગાઉ 2016 અને 2020માં બે બ્રોન્ઝ મેડલ જીત્યા હતા.
- આ ટુર્નામેન્ટનું આયોજન બેડમિન્ટન એશિયા દ્વારા યજમાન આયોજક તરીકે બેડમિન્ટન એસોસિએશન ઓફ મલેશિયા સાથે કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ જીતથી પેરિસ 2024 ઓલિમ્પિકની રેસમાં ભારતને મૂલ્યવાન રેન્કિંગ પોઈન્ટ પણ આપ્યા.
- આ જીતના કારણે ભારત સેમી ફાઈનાલિસ્ટ તરીકે 2024 થોમસ કપ અને ઉબેર કપ ફાઈનલ્સ માટે પણ ક્વોલિફાઈ થયું.

ICC અંડર – 19 ક્રિકેટ વર્લ્ડકપ, 2024

- તાજેતરમાં 15 મા અંડર – 19 ક્રિકેટ વર્લ્ડકપ, 2024 નું આયોજન દક્ષિણ આફ્રિકામાં થયું હતું.
- આ વર્લ્ડકપની ફાઈનલ મેચમાં ભારતને પરાજય આપીને ઓસ્ટ્રેલિયાએ આ વર્લ્ડકપ ચોથી વખત જીતી લીધો હતો.
- ફાઈનલ મેચમાં ઓસ્ટ્રેલિયાના ખેલાડી માહલી બીર્ડમેન 'પ્લેયર ઓફ ધ મેચ' બન્યા હતા.
- આ વર્લ્ડકપમાં દક્ષિણ આફ્રિકાના ક્રિકેટર 'ક્વેના મફાકા'ને 'પ્લેયર ઓફ ધ સિરીઝ' એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો, જેણે આ વર્લ્ડકપમાં સૌથી વધુ વિકેટો ઝડપી હતી.
- આ વર્લ્ડકપમાં સૌથી વધુ રન ભારતીય ટીમના કેપ્ટન ઉદય સહારને (397 રન) ફટકાર્યા હતા.

❖ અંડર-19 ક્રિકેટ વર્લ્ડકપ

- ❌ અંડર – 19 ક્રિકેટ વર્લ્ડ કપનો પ્રારંભ વર્ષ 1988 થી થયો હતો.
- ❌ વર્ષ 1998 થી દર બે વર્ષે તેનું આયોજન થાય છે.
- ❌ ભારતે સૌથી વધુ 5 વખત આ વર્લ્ડ કપ જીત્યો છે ત્યાર બાદ બીજા ક્રમે ઓસ્ટ્રેલિયાએ 4 વખત આ વર્લ્ડ કપ જીત્યો છે.

જસપ્રીત બુમરાહ ત્રણેય ફોર્મેટમાં નંબર-1 બનનાર પ્રથમ બોલર

- ભારતીય ક્રિકેટ ટીમના ઝડપી બોલર જસપ્રીત બુમરાહે ઈંગ્લેન્ડ સામેની વિશાખાપટ્ટનમ ટેસ્ટ મેચમાં શાનદાર પ્રદર્શન બાદ ICC મેન્સ ટેસ્ટ રેન્કિંગમાં પ્રથમ સ્થાને પહોંચ્યા હતા.
- ICC ટેસ્ટ રેન્કિંગમાં ટોચ પર પહોંચનાર પ્રથમ ભારતીય ઝડપી બોલર બન્યા. જે બિશનસિંહ બેદી, રવિન્દ્ર જાડેજા અને અશ્વિન પછી ટોચ પર પહોંચનાર ચોથા ભારતીય બન્યા છે.
- જસપ્રીત બુમરાહ અગાઉ વન-ડે અને T-20 ક્રિકેટમાં પણ પ્રથમ સ્થાને રહી ચૂક્યા છે.
- આ સાથે જ જસપ્રીત બુમરાહ ક્રિકેટના ત્રણેય ફોર્મેટમાં નંબર-1 ક્રમાંકે પહોંચનાર વિશ્વના પ્રથમ બોલર બનવાની સિદ્ધી મેળવી છે.

તાજેતરમાં જાહેર થયેલ PSI/ASI (પોલીસ) ની ભરતીમાં અમારી સફળતા

૨૦૨૨ માં પણ હંમેશા ની જેમ ગુજરાતમાં
શ્રેષ્ઠ રિઝલ્ટ આપવામાં અગ્રેસર

PSI/ASI Result - 2022

PSI

LAWRENCE GAMIT

PSI

ALISHA PATEL

Once again Banking Academy shining

ASI

NILAM
GAMIT

ASI

JITENDRA
CHAUHAN

ASI

MAHESH
GONDALIYA

ASI

HETAL
CHAUDHARI

ASI

KRUNAL
KHURUKATIYA

ASI

PRATIK
MAHETA

ASI

PRATIKSHA
KHURUKATIYA

ASI

HARDIK
TAMBOLI

Heartiest
Congratulations

ADMISSION
OPEN

GPSC I/II

ના.મામલતદાર

PSI/ASI

તલાટી

કોન્સ્ટેબલ

બિન સચિવાલય

TET I/II

તૈયારી માટેના નવા વર્ગો ટૂંક સમયમાં શરૂ

Our Branches

(Creating A Way For Govt. Jobs)
Banking Academy
(Preparation for All Types of Competitive Exams)

સુરત (ઉદ્ધના)
Ph. : 70461 40555

સુરત (વરાછા)
Ph. : 70464 16555

સુરત (કતારગામ)
Ph. : 70466 31555

10

નિમણૂક, વ્યક્તિ, પુસ્તક અને નિધન

જસ્ટિસ રિતુ બહારી ઉત્તરાખંડ હાઈકોર્ટના પ્રથમ મહિલા ચીફ જસ્ટિસ બન્યા

- રાજ્યપાલ લેફ્ટનન્ટ જનરલ ગુરમીત સિંહે જસ્ટિસ રિતુ બહારીને રાજભવન ખાતે ઉત્તરાખંડ હાઈકોર્ટના પ્રથમ મહિલા મુખ્ય ન્યાયાધીશ તરીકે શપથ લેવડાવ્યા હતા.
- અગાઉ તેમણે પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટમાં ન્યાયાધીશ તરીકે સેવા આપી હતી.
- તે નાગરિક, બંધારણીય, કરવેરા, શ્રમ અને સેવા બાબતોમાં વિશેષજ્ઞ છે.
- તેમની 24 વર્ષની કાનૂની પ્રેક્ટિસ દરમિયાન તેણીએ હરિયાણા રાજ્ય માટે સહાયક એડવોકેટ જનરલ, ડેપ્યુટી એડવોકેટ જનરલ અને વરિષ્ઠ ડેપ્યુટી એડવોકેટ જનરલ તરીકે પણ સેવા આપી હતી.
- ઉત્તરાખંડ હાઈકોર્ટની સ્થાપના વર્ષ 2000 માં ઉત્તર પ્રદેશમાંથી ઉત્તરાખંડને અલગ કર્યા પછી કરવામાં આવી હતી, તેની મુખ્ય બેઠક નૈનીતાલ ખાતે છે.

અનિલકુમાર લાહોટીની TRAI ના અધ્યક્ષ તરીકે નિમણૂક

- રેલવે બોર્ડના ભૂતપૂર્વ ચીફ અનિલકુમાર લાહોટીની ટેલિકોમ રેગ્યુલેટરી ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (TRAI) ના અધ્યક્ષ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી છે.
- તેઓ અધ્યક્ષ તરીકે પદનો ચાર્જ સંભાળ્યાની તારીખથી 3 વર્ષના સમયગાળા માટેની નિમણૂકને મંજૂરી આપી છે.
- તેઓ 1984 બેચના ઈન્ડિયન રેલવે સર્વિસ ઓફ એન્જિનિયર (IRSE) છે.

Telecom Regulatory Authority of India (TRAI) વિશે....

- ✗ તેની સ્થાપના 20 ફેબ્રુઆરી, 1997 ના રોજ ટેલિકોમ રેગ્યુલેટરી ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા એક્ટ, 1997 હેઠળ કરવામાં આવી હતી.
- ✗ TRAI નું ધ્યેય દેશમાં ટેલિકોમ્યુનિકેશન વિકાસ માટે પરિસ્થિતિઓ બનાવવાનું અને તેનું પાલન કરવાનું છે તથા તે ટેલિકોમ સેવાઓનું નિયમન કરે છે.
- ✗ TRAI માં એક અધ્યક્ષ, બે સંપૂર્ણ સમયના સભ્યો અને બે પાર્ટ - ટાઈમ સભ્યો હોય છે જેની નિમણૂક ભારત સરકાર દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- ✗ વડુમથક - નવી દિલ્હી

સુપ્રીમ કોર્ટના વરિષ્ઠ વકીલ ફલી નરીમાનનું નિધન

- ભારતના જાણીતા ન્યાયશાસ્ત્રી અને સુપ્રીમ કોર્ટના વરિષ્ઠ વકીલ ફલી સામ નરીમાનનું 21 ફેબ્રુઆરી, 2024 ના રોજ 92 વર્ષની વયે નિધન થયું છે.
- તેમનો જન્મ 10 જાન્યુઆરી, 1929 ના રોજ બ્રિટિશ ભારત દરમિયાન બર્મા પ્રાંતના રંગુન ખાતે થયો હતો.
- તેઓ 1971 થી ભારતની સુપ્રીમ કોર્ટના વરિષ્ઠ વકીલ હતા.
- 1991 થી 2010 સુધી ભારતના બાર એસોસિએશનના પ્રમુખ હતા.
- તેમણે 1972 થી 1975 દરમિયાન ભારતના અધિક સોલિસિટર જનરલ તરીકે સેવા આપી હતી.
- તેમણે 1999 થી 2005 દરમિયાન રાજ્યસભામાં નામાંકિત સભ્ય તરીકે સેવા આપી હતી.
- તેઓ નેશનલ જ્યુડિશિયલ અપોઈન્ટમેન્ટ કમિશન (NJAC) કેસ સહિત અનેક સીમાચિહ્નરૂપ કેસોમાં દલીલો કરી હતી.
- વર્ષ 1991 માં પદ્મ ભૂષણ, 2007 માં પદ્મ વિભૂષણ અને 2002 માં ન્યાય માટે શુભર પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

11

એવોર્ડ અને પુરસ્કાર

વીરતા પુરસ્કારો

- 75 મા પ્રજાસત્તાક દિવસ પર ભારતના રાષ્ટ્રપતિએ 80 સશસ્ત્ર દળો અને સુરક્ષા દળોના જવાનોને શૌર્ય પુરસ્કારો એનાયત કર્યા, જેમાંથી 12 ને મરણોત્તર એનાયત કરવામાં આવ્યા.
- ભારત સરકાર દ્વારા સશસ્ત્ર દળોના અધિકારીઓ / કર્મચારીઓ, અન્ય કાયદેસર રીતે રચાયેલા દળો અને નાગરિકોની બહાદુરી અને બલિદાનના કાર્યોના સન્માન માટે વીરતા પુરસ્કારોની સ્થાપના કરવામાં આવી છે.
- સ્વતંત્રતા પછી ભારત સરકાર દ્વારા 26 મી જાન્યુઆરી, 1950 ના રોજ પરમવીર ચક્ર, મહાવીર ચક્ર અને વીર ચક્ર નામના પ્રથમ ત્રણ શૌર્ય પુરસ્કારોની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી અને 15 મી ઓગસ્ટ 1947 થી અમલમાં આવી હોવાનું માનવામાં આવે છે.
- તે પછી અન્ય ત્રણ શૌર્ય પુરસ્કારો એટલે કે અશોક ચક્ર વર્ગ- 1, અશોક ચક્ર વર્ગ - 2 અને અશોક ચક્ર વર્ગ - 3 ભારત સરકાર દ્વારા 4 જાન્યુઆરી 1952 ના રોજ સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા હતા, જે 15 મી ઓગસ્ટ 1947 થી પ્રભાવી હોવાનું માનવામાં આવે છે.
- તે પછી અન્ય ત્રણ શૌર્ય પુરસ્કારો એટલે કે અશોક ચક્ર વર્ગ- 1, અશોક ચક્ર વર્ગ - 2 અને અશોક ચક્ર વર્ગ - 3 ભારત સરકાર દ્વારા 4 જાન્યુઆરી 1952 ના રોજ સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા હતા, જે 15 મી ઓગસ્ટ 1947 થી પ્રભાવી હોવાનું માનવામાં આવે છે. જાન્યુઆરી 1967 માં આ પુરસ્કારોને અનુક્રમે અશોકચક્ર, કીર્તિ ચક્ર અને શૌર્ય ચક્ર તરીકે નામ આપવામાં આવ્યું હતું.
- આ વીરતા પુરસ્કારો વર્ષમાં બે વાર જાહેર કરવામાં આવે છે પ્રથમ પ્રજાસત્તાક દિવસના પ્રસંગે અને પછી સ્વતંત્રતા દિવસના અવસરે.
- વીરતા પુરસ્કારોને બે પ્રકારમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે. યુદ્ધ સમયના શૌર્ય પુરસ્કારો અને શાંતિ સમયના શૌર્ય પુરસ્કારો
  - ❖ **યુદ્ધ સમયના શૌર્ય પુરસ્કારો**
    - ✘ પરમ વીર ચક્ર > મહાવીર ચક્ર > વીર ચક્ર
  - ❖ **શાંતિ સમયના શૌર્ય પુરસ્કારો**
    - ✘ અશોક ચક્ર > કીર્તિ ચક્ર > શૌર્ય ચક્ર
  - ❖ **વીરતા પુરસ્કારોનો અગ્રતા ક્રમ**
    - ✘ પરમ વીર ચક્ર > અશોક ચક્ર > મહાવીર ચક્ર > કીર્તિ ચક્ર > વીર ચક્ર > શૌર્ય ચક્ર

ભારતીય મૂળના ત્રણ સંશોધકોએ બ્રિટનમાં યુવા વિજ્ઞાનીઓ માટે બ્લાવટનિક એવોર્ડ જીત્યો

- બ્રિટન યુવા વૈજ્ઞાનિકોને આપવામાં આવતા પ્રતિષ્ઠિત 'Blavatnik એવોર્ડ' 2024 માટે પસંદ કરાયેલા 9 વૈજ્ઞાનિકોમાં 3 ભારતીય મૂળના વૈજ્ઞાનિકો પણ સામેલ છે.
- લંડનમાં આયોજિત બ્લેક - ટાઈ ગાલા ડિનર અને એવોર્ડ સમારોહમાં તેમને સન્માનિત કરવામાં આવશે અને તેઓને કુલ ₹ 4,80,000 ની અનુદાન પ્રાપ્ત થશે.
  - ❖ **પ્રોફેસર રાહુલ આર. નાયર**
    - ✘ પ્રોફેસર રાહુલ આર. નાયર યુનિવર્સિટી ઓફ માન્યેસ્ટરમાં મટિરિયલ ભૌતિકશાસ્ત્રી છે.
    - ✘ દ્વિપરિમાણીય (2D) સામગ્રી પર આધારિત નવીન પટલ (novel membranes) વિકસાવવા માટે મટિરિયલ્સ સાયન્સ એન્ડ એન્જિનિયરિંગમાં વિજેતા તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું.
    - ✘ આ ઉર્જા કાર્યક્ષમ વિભાજન એ શુદ્ધિકરણ તકનીકોને સક્ષમ કરશે.
  - ❖ **પ્રોફેસર મેહુલ મલિક**
    - ✘ મેહુલ મલિકને ગ્રાઉન્ડબ્રેકિંગ તકનીકો દ્વારા કવોન્ટમ કોમ્યુનિકેશનને આગળ વધારવા માટે ઓળખવામાં આવ્યો હતો, જે ઉચ્ચ - પરિમાણીય ગૂંચવણોનો ઉપયોગ કરે છે, જે એક જટિલ કવોન્ટમ ભૌતિકશાસ્ત્રની ઘટના છે.

બ્લાવટનિક એવોર્ડ વિશે....

- ✘ બ્લાવટનિક એવોર્ડ 'બ્લાવટનિક ફેમિલી ફાઉન્ડેશન' અને 'ધ ન્યુયોર્ક એકેડેમી ઓફ સાયન્સ' દ્વારા આપવામાં આવે છે.
- ✘ આ પુરસ્કાર મુખ્યત્વે યુવા વૈજ્ઞાનિકોને જીવવિજ્ઞાન, ભૌતિકશાસ્ત્ર અને એન્જિનિયરિંગ તથા રસાયણશાસ્ત્રની ત્રણ શ્રેણીમાં કામ કરવા માટે આપવામાં આવે છે.

❖ ડૉ. તન્મય ભરત

- ❖ MRC લેબોરેટરી ઓફ મોલેક્યુલર બાયોલોજી (લાઈફ સાયન્સીસ) માંથી PhD કરેલા તન્મય ભરતને ઈલેક્ટ્રોન ક્રાયોટોમોગ્રાફી (Cryo-ET) માં અદ્યતન તકનીકો વિકસાવવા માટે તેનું સન્માન કરવામાં આવ્યું.
- ❖ તે માઈક્રોસ્કોપિક બેક્ટેરિયા અને આર્કિઆ દ્વારા ઉત્પાદિત કોષ –સપાટી પરમાણુઓના અણુ સ્તરના ચિત્રો બનાવે છે.

પદ્મ પુરસ્કાર 2024

- ❖ ભારતમાં દર વર્ષે ‘પ્રજાસત્તાક દિન’ ની પૂર્વ સંધ્યાએ ‘પદ્મ પુરસ્કાર’ વિજેતાઓની જાહેરાત કરવામાં આવે છે.
- ❖ આ અંતર્ગત વર્ષ 2024 માટે કુલ 132 મહાનુભાવોના નામની જાહેરાત કરવામાં આવી છે.
- ❖ જેમાં 5 વ્યક્તિઓની પદ્મ વિભૂષણ, 17 વ્યક્તિઓની પદ્મ ભૂષણ અને 110 વ્યક્તિઓની પદ્મશ્રી એવોર્ડ માટે પસંદગી કરવામાં આવી છે.
- ❖ વર્ષ 2024 માટેના પદ્મ પુરસ્કાર વિજેતાઓની યાદીમાં 30 મહિલાઓ તથા 8 ફોરેનર (NRI / PIO/OCI) નો સમાવેશ થાય છે.
- ❖ તેમજ વર્ષ 2024 માં કુલ 9 વ્યક્તિઓને મરણોપરાંત આ એવોર્ડ એનાયત થયો છે.

❖ **પદ્મ વિભૂષણ 2024 વિજેતા મહાનુભાવો**

ક્રમ	નામ	ક્ષેત્ર	રાજ્ય
(1)	સુશ્રી વૈજ્યંતિમાલા બાલી	કલા	તમિલનાડુ
(2)	શ્રી કોનિડેલા ચિરંજીવી	કલા	આંધ્રપ્રદેશ
(3)	શ્રી એમ વૈકેયા નાયડુ	જાહેર બાબતો	આંધ્રપ્રદેશ
(4)	શ્રી બિંદેશ્વર પાઠક (મરણોત્તર)	સામાજિક કાર્ય	બિહાર
(5)	કુ. પદ્મ સુબ્રહ્મણ્યમ	કલા	તમિલનાડુ

❖ **પદ્મ ભૂષણ 2024 વિજેતા મહાનુભાવો**

ક્રમ	નામ	ક્ષેત્ર	રાજ્ય
(1)	સુશ્રી ફાતિમા બીવી (મરણોત્તર)	જાહેર બાબતો	કેરળ
(2)	શ્રી હોર્મુસજી એન. કામા	સાહિત્ય અને શિક્ષણ પત્રકારત્વ	મહારાષ્ટ્ર
(3)	શ્રી મિથુન ચક્રવર્તી	કલા	પશ્ચિમ બંગાળ
(4)	શ્રી સીતારામ જિંદાલ	વેપાર અને ઉદ્યોગ	કર્ણાટક
(5)	શ્રી યંગ લિયુ	વેપાર અને ઉદ્યોગ	તાઈવાન
(6)	શ્રી અશ્વિન બાલાચંદ મહેતા	મેડિસિન	મહારાષ્ટ્ર
(7)	શ્રી સત્યબ્રત મુખર્જી	જાહેર બાબતો	મહારાષ્ટ્ર
(8)	શ્રી રામ નાઈક	જાહેર બાબતો	મહારાષ્ટ્ર
(9)	શ્રી તેજસ મધુસુદન પટેલ	મેડિસિન	ગુજરાત
(10)	શ્રી ઓલનચેરી રાજગોપાલ	જાહેર બાબતો	કેરળ
(11)	શ્રી દત્તાત્રય અંબાદાસ મયલુ ઉર્ફે રાજદત્ત	કલા	મહારાષ્ટ્ર
(12)	શ્રી તોગદાન રિનપોચે (મરણોત્તર)	અન્ય આધ્યાત્મિકતા	લદાખ
(13)	શ્રી પ્યારેલાલ શર્મા	કલા	મહારાષ્ટ્ર
(14)	શ્રી ચંદ્રેશ્વર પ્રસાદ ઠાકુર	મેડિસિન	બિહાર
(15)	કુ. ઊષા ઉથુપ	કલા	પશ્ચિમ બંગાળ
(16)	શ્રી વિજયકાંત (મરણોત્તર)	કલા	તમિલનાડુ
(17)	શ્રી કુંદન વ્યાસ	સાહિત્ય અને શિક્ષણ પત્રકારત્વ	મહારાષ્ટ્ર

❖ **પદ્મ પુરસ્કાર 2024 વિજેતા ગુજરાતી મહાનુભાવો**

ક્રમ	નામ	ક્ષેત્ર	પુરસ્કાર
(1)	શ્રી તેજસ મધુસુદન પટેલ	મેડિસિન	પદ્મ વિભૂષણ
(2)	શ્રી રઘુવીર ચૌધરી	સાહિત્ય અને શિક્ષણ	પદ્મ શ્રી
(3)	શ્રી યજ્ઞદી માણેકશા ઈટાલિયા	મેડિસિન	પદ્મ શ્રી
(4)	સ્વ. હરીશ નાયક	સાહિત્ય અને શિક્ષણ	પદ્મ શ્રી
(5)	શ્રી દયાળ માવજીભાઈ પરમાર	મેડિસિન	પદ્મ શ્રી
(6)	શ્રી જગદીશ લાભશંકર ત્રિવેદી	કલા	પદ્મ શ્રી

❖ ગુજરાતી મૂળના વ્યક્તિને મળેલા પદ્મ પુરસ્કાર

ક્રમ	નામ	ક્ષેત્ર	પુરસ્કાર
(1)	શ્રી કુંદન વ્યાસ (મહારાષ્ટ્ર)	સાહિત્ય અને શિક્ષણ પત્રકારત્વ	પદ્મ વિભૂષણ
(2)	શ્રી કિરણ વ્યાસ (ફાન્સ)	સાહિત્ય અને શિક્ષણ	પદ્મ શ્રી

❖ અન્ય મહત્વના તથ્યો

- વર્ષ 2024 માં કુલ 110 મહાનુભાવોની પદ્મશ્રી પુરસ્કારો માટે પસંદગી થઈ છે જેમાં રોહન બોપન્ના, ઉદય દેશપાંડે, કિરણ વ્યાસ, હરબિન્દર સિંઘ, કુ. કલ્પના મોરપરીયા જેવા મહાનુભાવોનો સમાવેશ થાય છે.
- સુરેન્દ્રનગરનું ઘરેણું એવા હાસ્ય કલાકાર ડો. જગદીશભાઈ ત્રિવેદી 50 વર્ષની વય પછી થતા કાર્યક્રમોની આવક આરોગ્ય અને શિક્ષણ પાછળ કરે છે.
- ડો. તેજસ મધુસુદન પટેલ ગુજરાત સહિત ભારતભરના જાણિતા કાર્ડિયોલોજિસ્ટ છે. કોરોનાકાળ દરમિયાન ગુજરાત સરકાર દ્વારા રચાયેલી નિષ્ણાંત લોકોની સમિતિમાં સામેલ હતા.
- યઝદી ઈટાલિયાને સિકલ સેલ એનિમિયા કંટ્રોલ પ્રોગ્રામમાં યોગદાન આપવા બદલ પદ્મશ્રી એવોર્ડ મળ્યો છે. તેમણે ઈન્ડો-યુ.એસ. એન.બી.સી. પ્રોજેક્ટ હેઠળ ઘણા ICMR સંસાધન પ્રોજેક્ટમાં કામ કર્યું છે.
- સ્વ.હરિશ નાયક બાળ સમયિક ઝગમગના તંત્રી હતા. 1952 થી શરૂ કરીને અત્યાર સુધીમાં તેઓએ 2000 થી પણ વધારે વાર્તાઓ લખેલ છે.

પદ્મ પુરસ્કાર વિશે....

- પદ્મ પુરસ્કારો એ ભારતરત્ન પછી ભારતનું સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માનો છે.
- તે ત્રણ શ્રેણીઓમાં પ્રદાન કરવામાં આવે છે, પદ્મ વિભૂષણ, પદ્મ ભૂષણ અને પદ્મ શ્રી.
- પદ્મ વિભૂષણ એવા લોકોને આપવામાં આવે છે જેમણે કોઈ ક્ષેત્રમાં અમૂલ્ય યોગદાન આપ્યું હોય.
- પદ્મ ભૂષણ કોઈ ક્ષેત્રમાં વિશિષ્ટ અને ઉલ્લેખનીય યોગદાન માટે આપવામાં આવે છે.
- પદ્મ શ્રી જીવનના વિવિધ ક્ષેત્રો સાહિત્ય, શિક્ષણ, કલા, વિજ્ઞાન વગેરેમાં વિશિષ્ટ યોગદાન માટે આપવામાં આવે છે.
- વર્ષ 1954 માં 'ભારત રત્ન' પુરસ્કારની સાથે 'પદ્મ પુરસ્કારો' નો પ્રારંભ થયો હતો.
- વડાપ્રધાન દ્વારા નિયુક્ત વાર્ષિક પદ્મ પુરસ્કાર સમિતિની ભલામણોના આધારે પદ્મ પુરસ્કારો આપવામાં આવે છે.

69 મો ફિલ્મફેર એવોર્ડ 2024

- 27-28 જાન્યુઆરી, 2024 દરમિયાન ગુજરાતના ગાંધીનગરમાં ગિકેટ સિટી ખાતે હિન્દી ફિલ્મો માટેના વર્ષ 2024 ના 69 માં ફિલ્મફેર એવોર્ડ સમારોહનું આયોજન થયું હતું.
- ગુજરાતમાં પ્રથમ વખત આયોજિત આ એવોર્ડ સમારંભ ગુજરાત પ્રવાસન નિગમના સહકારથી યોજાયો હતો.
- આ કાર્યક્રમમાં મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલ, પ્રવાસન મંત્રી મૂળુભાઈ બેરા સહિત અન્ય મહાનુભાવો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.
- નોંધનીય છે કે ગુજરાતે તાજેતરમાં જ નવી સિનેમેટીક પોલિસીની જાહેરાત કરી છે. જેના ભાગરૂપે ગુજરાતના સ્થળોને સિનેમાના માધ્યમથી લોકોના માનસ પર વ્યાપક ઊંડી અસર રહે તે માટે જરૂરી પ્રયાસો કરવામાં આવી રહ્યા છે.
- આ ઈવેન્ટમાં કરણ જાહેર દ્વારા હોસ્ટિંગ અને કરિના કપૂર, કરિશ્મા કપૂર, વરુણ ધવન અને કાર્તિક આર્યન દ્વારા પર્ફોમન્સ આપવામાં આવ્યું હતું.

❖ ફિલ્મફેર એવોર્ડ 2024

ક્રમ	કેટેગરી	વિજેતા
(1)	બેસ્ટ ફિલ્મ (લોકપ્રિય)	12 th Fail
(2)	બેસ્ટ ડિરેક્ટર (લોકપ્રિય)	વિદ્યુ વિનોદ ચોપરા (12 th Fail)
(3)	બેસ્ટ એક્ટર (લોકપ્રિય)	રણબીર કપૂર (એનિમલ)
(4)	બેસ્ટ એક્ટ્રેસ (લોકપ્રિય)	આલિયા ભટ્ટ (રોકી ઓર રાની કી પ્રેમકહાની)
(5)	બેસ્ટ સહાયક એક્ટર	વિકી કૌશલ (ડંકી)
(6)	બેસ્ટ સહાયક અભિનેત્રી	શબાના આઝમી (રોકી ઓર રાની કી પ્રેમકહાની)
(7)	બેસ્ટ ફિલ્મ (ક્રિટીક્સ)	જોરામ (દેવાશીષ માખીજા)
(8)	બેસ્ટ એક્ટર (ક્રિટીક્સ)	વિકાંત મેસી (12 th Fail)
(9)	બેસ્ટ એક્ટ્રેસ (ક્રિટીક્સ)	રાની મુખર્જી (શ્રીમતી ચટર્જી વિ. નોર્વે) શેફાલી શાહ (શ્રી ઓફ અજ)
(10)	બેસ્ટ સોંગ	અમિતાભ ભટ્ટાચાર્ય (તેરે વાસ્તે - જરા હટકે જરા બચકે)
(11)	લાઈફ ટાઈમ અચિવમેન્ટ એવોર્ડ	ડેવિડ ધવન

❖ અન્ય અગત્યના તથ્યો

- ✗ 69 માં ફિલ્મફેર એવોર્ડ 2024 માટે સૌથી વધુ 6 પુરસ્કાર 'એનિમલ' ફિલ્મને મળ્યા.
- ✗ જ્યારે સૌથી વધુ નામાંકન 'રોકી ઓર રાની કી પ્રેમકહાની' ફિલ્મને 20 નોમિનેશન મળ્યા હતા.
- ✗ 12th Fail ફિલ્મના ડિરેક્ટર વિદ્યુ વિનોદ ચોપરા છે. તે મહારાષ્ટ્ર કેડરના IPS અધિકારી મનોજકુમાર શર્મા વિશે બનેલી ફિલ્મ છે. અનુરાગ પાઠક દ્વારા લખાયેલ 2019 Emponymous non-fiction બુક પર આધારિત છે.
- ✗ એનિમલ ફિલ્મના ડિરેક્ટર સંદીપ રેડ્ડી વાંગા છે.
- ✗ ભારતમાં ફિલ્મફેર એવોર્ડનો પ્રારંભ 21 માર્ચ, 1954 થી થયો હતો.
- ✗ ટાઈમ્સ ગ્રુપના અંગ્રેજી મેગેઝિન 'FILMFARE' દ્વારા આ પુરસ્કાર એનાયત થાય છે.

ભારતે iRASTE પ્રોજેક્ટ માટે 9 મો GovTech પ્રાઈઝ જીત્યો

- ➔ ભારતે વર્લ્ડ ગવર્નમેન્ટ સમિટ 2024, દુબઈમાં AI-સંચાલિત સરકારી સેવાઓમાં તેના અગ્રણી પ્રયાસો માટે પ્રતિષ્ઠિત 9 મું GovTech પ્રાઈઝ મેળવ્યું છે.
- ➔ આ પુરસ્કાર UAE ની સરકાર દ્વારા સ્થાપિત કરવામાં આવે છે અને સર્જનાત્મક અને નવીન ઉકેલોને ઓળખવા માટે વિશ્વભરની સરકારી સંસ્થાઓ, કેન્દ્રિય અથવા સ્થાનિકને પ્રસ્તુત કરવામાં આવે છે.
- ➔ આ સન્માન ભારત સરકારના રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ અને હાઈવે મંત્રાલયના iRASTE તરીકે ઓળખાતા તેના પરિવર્તનકારી પ્રોજેક્ટ માટેના નોંધપાત્ર પ્રયાસોને માન્યતા આપે છે.

❖ iRASTE વિશે

- ✗ iRASTE એ સરકાર, ઉદ્યોગ અને શિક્ષણવિદોને સંડોવતી એક સહયોગી પહેલ છે જે AI ટેકનોલોજીના એકીકરણ દ્વારા માર્ગ સલામતીમાં ક્રાંતિ લાવી રહી છે.
- ✗ તે AI અલ્ગોરિથમ્સ અને અનુમાનિત મોડેલિંગને પ્રોએક્ટિવ રોડ સેફ્ટી એન્જિનિયરિંગ અને હાઈવે અને શહેરના રસ્તાઓ માટેના આયોજનમાં એકીકૃત કરે છે.
- ✗ આ પ્રોજેક્ટ શહેરી વિસ્તારોમાં અપેક્ષિત માર્ગ અકસ્માતોમાં 50% ઘટાડો કરવાનો લક્ષ્યાંક ધરાવે છે.
- ✗ વધુમાં તેનો ઉદ્દેશ્ય શહેરના રોડ નેટવર્કની અંદરના બ્લેક સ્પોટને નોંધપાત્ર રીતે ઘટાડવાનો છે જે પરિવહન પ્રણાલીમાં સલામતી અને કાર્યક્ષમતામાં વધુ વધારો કરે છે.

જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કાર 2023

- ➔ જ્ઞાનપીઠ પસંદગી સમિતિએ જાહેરાત કરી કે 58 મો જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કાર 2023 માટે બે લેખકો, સંસ્કૃત વિદ્વાન જગદગુરુ રામભદ્રાચાર્ય અને ઉર્દૂ કવિ અને ગીતકાર ગુલઝારને આપવામાં આવશે.
- ➔ સંસ્કૃત માટે બીજી વખત અને ઉર્દૂ માટે પાંચમી વખત આ પુરસ્કાર આપવામાં આવી રહ્યો છે.

❖ ગુલઝાર

- ✗ ગુલઝાર (સંપૂર્ણસિંહ કાલરા) નો જન્મ 18 ઓગસ્ટ 1934 ના રોજ અવિભાજિત ભારતના ઝેલમ જિલ્લાના દીના ગામમાં થયો હતો.
- ✗ હિન્દી સિનેમામાં તેમની રચનાઓ માટે તે પ્રખ્યાત છે અને આ યુગના શ્રેષ્ઠ ઉર્દૂ કવિઓમાંના એક ગણવામાં આવે છે.
- ✗ તેમને ઉર્દૂ માટે સાહિત્ય અકાદમી પુરસ્કાર (2002), દાદા સાહેબ ફાળકે પુરસ્કાર (2013), પદ્મ ભૂષણ (2004) અને તેમની કૃતિઓ માટે ઓછામાં ઓછા પાંચ રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કારો મળેલા છે.
- ✗ કવિતામાં તેમણે એક નવી શૈલી 'ત્રિવેણી' ની શોધ કરી છે જે ત્રણ પંક્તિઓની બિન - મુકફફ કવિતા છે.
- ✗ તેમની કેટલીક શ્રેષ્ઠ કૃતિઓમાં ફિલ્મ 'સ્લમડોગ મિલિયોનેર' માટેનું ગીત 'જય હો' સામેલ છે, જેને 2009 માં ઓસ્કાર એવોર્ડ અને 2010 માં ગ્રેમી એવોર્ડ મળ્યો હતો.

❖ જગદગુરુ રામભદ્રાચાર્ય

- ✗ જગદગુરુ રામાનંદાચાર્ય બહુભાષી, હિંદુ આધ્યાત્મિક નેતા, શિક્ષક, કવિ અને લેખક છે. તેનો જન્મ 1950 માં ઉત્તરપ્રદેશના જૈનપુરમાં થયો હતો અને તે 22 ભાષાઓ બોલે છે.

- ❌ રામભદ્રાચાર્ય સંસ્કૃત, હિંદી, અવધી અને મૈથીલી સહિત અનેક ભારતીય ભાષાઓમાં કવિ અને લેખક છે. તેમણે વિવિધ ભારતીય ભાષાઓમાં 240 થી વધુ પુસ્તકો અને ગ્રંથો લખ્યા છે અને 2015 માં પદ્મ વિભૂષણ પ્રાપ્ત કર્યું છે.
- ❌ તેઓ મધ્યપ્રદેશના ચિત્રકુટમાં તુલસી પીઠના સ્થાપક અને વડા છે.
- ❌ રામભદ્રાચાર્ય રામાનંદ સંપ્રદાયના ચાર જગદ્ગુરુ રામાનંદાચાર્યમાંના એક છે અને 1982 થી આ પદ સંભાળી રહ્યા છે.

જ્ઞાનપીઠ એવોર્ડ વિશે....

- ❌ તેની સ્થાપના 1961 માં કરવામાં આવી હતી અને પ્રથમ એવોર્ડ 1965 માં આપવામાં આવ્યો હતો.
- ❌ ભારતીય સાહિત્યમાં ઉત્કૃષ્ટ યોગદાન માટે દર વર્ષે જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કાર આપવામાં આવે છે.
- ❌ સાહુ શાંતિ પ્રસાદ જૈન અને તેમની પત્ની રમા જૈન દ્વારા 1944 માં સ્થપાયેલી પ્રતિષ્ઠિત સાહિત્યિક અને સંશોધન સંસ્થા 'ભારતીય જ્ઞાનપીઠ' દ્વારા આ પુરસ્કાર આપવામાં આવે છે.
- ❌ તે ભારતીય બંધારણની માન્યતા પ્રાપ્ત 22 ભાષાઓ અને અંગ્રેજી ભાષાઓમાં લેખકોને આપવામાં આવે છે.
- ❌ આ પુરસ્કારમાં રૂ.21 લાખનો રોકડ પુરસ્કાર, પ્રશસ્તિપત્ર અને વાગ્દેવી (સરસ્વતી) ની કાંસ્ય પ્રતિકૃતિ આપવામાં આવે છે.

શશિ થરૂરને ફ્રાન્સનો સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કાર એનાયત

- ➔ જાણીતા લેખક અને ભૂતપૂર્વ રાજદ્વારી ડૉ. શશિ થરૂરને ફ્રાન્સના સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માન 'શેવેલિયર ડે લા લેજીઓન ડી'ઓનર'થી નવાજવામાં આવ્યા હતા.
- ➔ ભારત અને ફ્રાન્સ વચ્ચેના સંબંધોને મજબૂત કરવા, વૈશ્વિક શાંતિને પ્રોત્સાહન આપવા અને ફ્રાન્સ સાથે લાંબા સમયથી મિત્રતા જાળવી રાખવા માટે ફ્રાન્સ દ્વારા ડૉ. શશિ થરૂરને સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા.
- ❖ **Chevalier de la Legion d'honneur**
- ❌ આ પુરસ્કાર 1802માં નેપોલિયન બોનાપાર્ટ દ્વારા સ્થાપિત કરવામાં આવ્યો હતો.
- ❌ આ એવોર્ડને 'નાઈટ ઓફ ધ લીજન ઓફ ઓનર' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- ❌ શ્રેષ્ઠતા અને સમર્પણ દર્શાવતા સમાજમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપતી વ્યક્તિઓ માટે માન્યતાનું પ્રતીક બનાવે છે.
- ❌ સૂત્ર - 'Honneur et Patrie'

ગ્રેમી એવોર્ડ 2024

- ➔ તાજેતરમાં લોસ એન્જલસમાં 66માં ગ્રેમી એવોર્ડ સમારોહનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- ➔ જેમાં તબલાવાદક ઝાકિર હુસૈન અને ગાયક શંકર મહાદેવનના ફ્યુઝન મ્યુઝિક ગ્રુપ શક્તિએ 'ધીસ મોમેન્ટ' માટે શ્રેષ્ઠ વૈશ્વિક સંગીત આલ્બમ માટે 66મો ગ્રેમી એવોર્ડ 2024 જીત્યો છે.
- ➔ ઉસ્તાદ ઝાકિર હુસૈન, ગાયક શંકર મહાદેવન, જોન મેકલોધાલીન, ગણેશ રાજગોપાલન અને વી. સેલવાગણેશ વિનાયકમનો સમાવેશ કરતી વ્યક્તિને તેમના આલ્બમ 'ધીસ મોમેન્ટ' માટે આ એવોર્ડ જીત્યો છે.
- ➔ ઝાકિર હુસૈને આ સમારંભમાં વધુ બે ગ્રેમી એવોર્ડ જીત્યા હતા. પ્રથમ તેણે 'પશ્તો' માટે બેસ્ટ ગ્લોબલ મ્યુઝિકનો એવોર્ડ જીત્યો હતો અને બીજો બેસ્ટ કન્ટેમ્પરરી ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટલ આલ્બમ 'એઝ વી સ્પીક' માટે મળ્યો હતો.
- ➔ આ આલ્બમમાં ભારતીય વાંસળીવાદક રાકેશ ચૌરસિયા પણ છે જે પ્રસિદ્ધ વાંસળીવાદક હરિપ્રસાદ ચૌરસિયાના ભત્રીજા છે.
- ➔ પીએમ નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા લખાયેલ ગીત 'એબન્ડન્સ ઈન મિલેટ્સ'ને પણ ગ્રેમી એવોર્ડ્સ 2024માં ગ્લોબલ સોંગ કેટેગરીમાં સ્થાન મળ્યું છે.
- ❖ **ગ્રેમી એવોર્ડ વિશે**
- ❌ ગ્રેમી એવોર્ડ એ સંગીત ઉદ્યોગમાં ઉત્કૃષ્ટ સિદ્ધિઓના સન્માન માટે 'રેકોર્ડિંગ એકેડમી' દ્વારા દર વર્ષે રજૂ કરવામાં આવે છે.
- ❌ પ્રથમ ગ્રેમી એવોર્ડ સમારોહ 4 મે, 1959ના રોજ યોજાયો હતો.
- ❌ આ પુરસ્કારની ટ્રોફીમાં સોનેરી ગ્રામોફોન દર્શાવવામાં આવ્યો છે.
- ❌ ભારતીય વ્યક્તિઓમાં આ એવોર્ડ સૌપ્રથમ રવિશંકરને મળ્યો હતો.

12

મહત્વના દિવસો

01 ફેબ્રુઆરી :- ભારતીય તટરક્ષક દળ દિવસ (Indian Coast Guard Day)

- ભારતમાં દર વર્ષે 1 ફેબ્રુઆરીના રોજ 'ભારતીય તટરક્ષક દળ' (ICG) દિવસ મનાવવામાં આવે છે.
- ભારતીય તટરક્ષક દળની સ્થાપના 01 ફેબ્રુઆરી, 1977 ના રોજ કરવામાં આવી હતી. આ વર્ષે ICG નો 48 મો સ્થાપના દિવસ છે.
- જ્યારે ઈન્ડિયન કોસ્ટગાર્ડ એક્ટ અંતર્ગત તેમના કાર્યો અને ફરજોને 18 ઓગસ્ટ, 1978 ના રોજ સંસદ દ્વારા માન્યતા આપવામાં આવી હતી.
- ભારતીય તટરક્ષક દળનું મુખ્ય કાર્ય સમુદ્ર કિનારાઓની સુરક્ષા કરવાનો છે. જેમાં કિનારાના સજીવો અને સંસાધનોની સુરક્ષા, દાણચોરી અને માદક દ્રવ્યોની હેરફેર અટકાવાનો તેમજ યુદ્ધ દરમિયાન નૌકાદળને મદદરૂપ થવાનો છે.

02 ફેબ્રુઆરી :- વિશ્વ આર્દ્રભૂમિ દિવસ (World Wetlands Day)

- દર વર્ષે 2 ફેબ્રુઆરીના રોજ 'વિશ્વ આર્દ્રભૂમિ દિવસ' (World Wetlands Day) ઉજવવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે આ દિવસની થીમ 'Wetlands and Human Wellbeing' છે.
- આ દિવસ ઉજવવાનો ઉદ્દેશ્ય આર્દ્રભૂમિઓના સંરક્ષણ માટે જાગૃતતા લાવવા તેમજ સકારાત્મક અને સ્વીકારાત્મક કાર્યવાહી કરવાનો છે.
- સૌપ્રથમ વખત વિશ્વ આર્દ્રભૂમિ દિવસ 2 ફેબ્રુઆરી, 1997 ના રોજ રામસર સંમેલનના 16 વર્ષ પૂર્ણ થવા પર ઉજવવામાં આવ્યો હતો.
- 2 ફેબ્રુઆરી, 1971 ના રોજ ઈરાનના રામસર શહેરમાં આયોજીત આર્દ્રભૂમિ પર એક કન્વેન્શનમાં આ દિવસ ઉજવવાની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- ભારત દ્વારા વર્ષ 1986 માં વેટલેન્ડ સંરક્ષણ કાર્યક્રમ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- ગુજરાતના નળ સરોવર પક્ષી અભ્યારણ (લખતર, વીરમગામ), વઢવાણા વેટલેન્ડ (ડભોઈ), ખિજડિયાવન્યજીવ અભ્યારણ (જામનગર) અને થોળ વન્યજીવ પક્ષી અભ્યારણ (અમદાવાદ) નો રામસર સાઈટમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

04 ફેબ્રુઆરી :- વિશ્વ કેન્સર દિવસ (World Cancer Day)

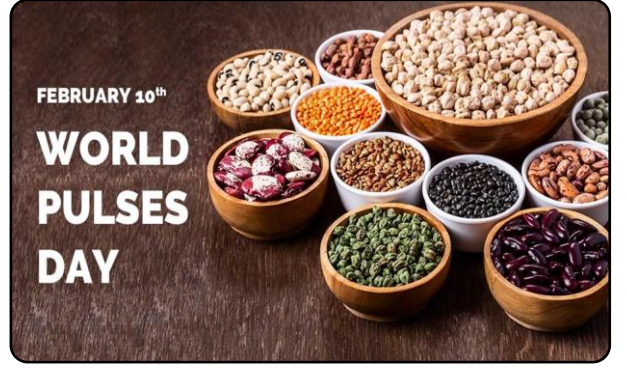
- દર વર્ષે 4 ફેબ્રુઆરીના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય કેન્સર નિયંત્રણ સંઘ' (Union For International Cancer Control - UICC) દ્વારા 'વિશ્વ કેન્સર દિવસ' નું આયોજન કરવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે આ દિવસની થીમ "Close the Care Gap." છે.
- આ દિવસ ઉજવવાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય વિશ્વમાં કેન્સર પ્રત્યે જાગૃક્તા લાવવા, નિવારણ, નિદાન અને સારવારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે તેમજ તેને અટકાવવાનો પ્રયત્ન કરવાનો છે.
- 4 ફેબ્રુઆરી 2000 ના રોજ પેરીસ (ફ્રાન્સ) માં યોજાયેલ 'વર્લ્ડ સમિટ અગેઈનસ્ટ કેન્સર ફોર ધ ન્યૂ મિલેનિયમ' માં વિશ્વ કેન્સર દિવસની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- કેન્સર વિશ્વના તમામ જીવલેણ રોગોમાં સૌથી જોખમકારક છે. UICC ની સ્થાપના વર્ષ 1933 માં કરવામાં આવી હતી. જેનું મુખ્ય મથક સ્વિટ્ઝરલેન્ડ, જીનિવા ખાતે આવેલું છે.
- UICC એ વૈશ્વિક આરોગ્ય સમુદાયને કેન્સર સામે લડતમાં વેગ આપવા અને મદદ કરવા માટેની એક સંસ્થા છે. UICC નો મુખ્ય ધ્યેય 'વિશ્વ કેન્સર ઘોષણા, 2008' ના લક્ષ્યો પ્રાપ્ત કરવાનું છે.
- કેન્સર રોગની સારવાર માટે 'કિમોથેરાપી' કરવામાં આવે છે.

10 ફેબ્રુઆરી :- વિશ્વ કઠોળ દિવસ (World Pulses Day)

- દર વર્ષે સમગ્ર વિશ્વમાં 10 ફેબ્રુઆરીના રોજ 'વિશ્વ કઠોળ દિવસ' (World Pulses Day) ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે આ દિવસની થીમ 'Pulses : Nourishing Soils and People' છે.
- આ દિવસ ઉજવવાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય કઠોળના મહત્વ અંગે લોક જાગૃતિ વધારવાનો છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્રની સામાન્ય સભા દ્વારા ડિસેમ્બર, 2018 ના રોજ આ દિવસ ઉજવવાની સત્તાવાર જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.

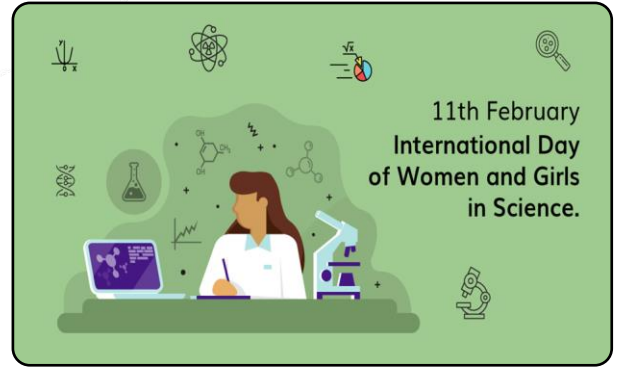
11 ફેબ્રુઆરી :- વિશ્વ યુનાની દિવસ

- દર વર્ષે 11 ફેબ્રુઆરીના રોજ વિશ્વ યુનાની દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ દિવસ યુનાની સંશોધક હકીમ અજમલખાની જન્મ જયંતી નિમિત્તે ઉજવવામાં આવે છે.
- હકીમ અજમલખા પ્રતિષ્ઠિત ભારતીય યુનાની ચિકિત્સક હતા. તેઓ સ્વાતંત્ર્ય સેનાની, શિક્ષણ વિદ્ અને યુનાની દવામાં વૈજ્ઞાનિક સંશોધનના સ્થાપક પણ હતા.
- હકીમ અજમલખાએ વર્ષ 1921માં કોંગ્રેસના અધિવેશનને અધ્યક્ષતા પણ કરી હતી.
- યુનાની ચિકિત્સા પદ્ધતિ અરેબિયાના લોકો દ્વારા ભારત પહોંચી હતી અને તેના કુદરતી વાતાવરણ અને અનુકૂળ પરિસ્થિતિઓના કારણે આ પદ્ધતિનો વિકાસ થયો હતો.

11 ફેબ્રુઆરી :- વિજ્ઞાનમાં મહિલાઓ અને છોકરીઓનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ

- દર વર્ષે 11 ફેબ્રુઆરી 'વિજ્ઞાનમાં મહિલાઓ અને છોકરીઓનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ' તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે આ દિવસની થીમ 'Closing the Gender gap in Science : Accelerating Action' છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સંઘ સામાન્ય સભાએ 22 ડિસેમ્બર, 2015 ના રોજ ઠરાવ પસાર કરી 11 ફેબ્રુઆરીના રોજ વિજ્ઞાનમાં મહિલાઓ અને છોકરીઓનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ જાહેર કર્યો હતો.
- આ દિવસ ઉજવવાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય મહિલાઓ અને બાળાઓ વિજ્ઞાન અને વિજ્ઞાનની વિવિધ શાખાઓ અને ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે આગળ વધે તે માટે પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.

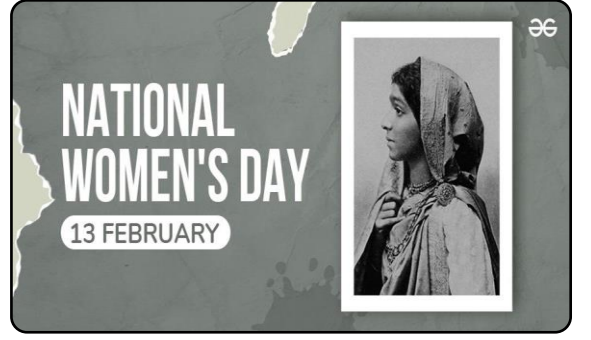
13 ફેબ્રુઆરી :- વિશ્વ રેડિયો દિવસ (World Radio Day)

- દર વર્ષે સમગ્ર વિશ્વમાં 13 ફેબ્રુઆરીના રોજ 'વિશ્વ રેડિયો દિવસ' ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે આ દિવસની થીમ 'Radio in the First Half of the 20th Century' છે.
- 3 નવેમ્બર, 2011 ના રોજ યુનેસ્કો દ્વારા 13 ફેબ્રુઆરીને વિશ્વ રેડિયો દિવસ તરીકે ઉજવવાની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- આ દિવસ ઉજવવાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય નાગરિકો તથા પ્રચાર માધ્યમોમાં રેડિયોના મહત્વ અંગે જાગૃતિ કેળવવા તથા લોકો સુધી રેડિયોના માધ્યમથી માહિતી પહોંચાડવાનો છે.

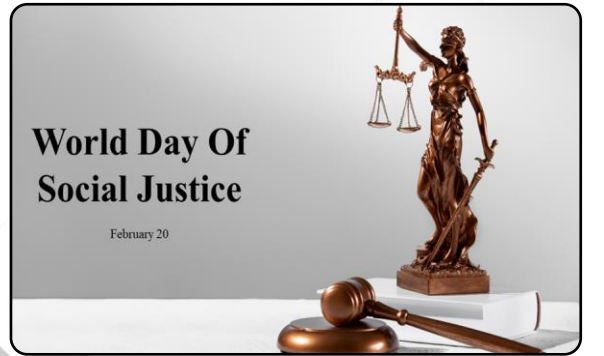
13 ફેબ્રુઆરી :- રાષ્ટ્રીય મહિલા દિવસ (National Woman's Day)

- ભારતમાં દર વર્ષે 13 ફેબ્રુઆરીને રાષ્ટ્રીય મહિલા દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- વર્ષ 2014 માં ભારતના પ્રથમ મહિલા રાજ્યપાલ (ઉત્તરપ્રદેશ) સરોજની નાયડુની 135મી જન્મજયંતીના અવસર પર ભારત સરકાર દ્વારા 13 ફેબ્રુઆરીને રાષ્ટ્રીય મહિલા દિવસ તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ દિવસ ઉજવવાનો ઉદ્દેશ્ય વિવિધ ક્ષેત્રોમાં મહિલાઓ પ્રત્યે સન્માન, પ્રશંસા અને પ્રેમ વ્યક્ત કરતા આર્થિક સામાજિક અને રાજનૈતિક ઉપલબ્ધીઓના ભાગરૂપે મહિલા અધિકારોને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- સરોજની નાયડુને નાઈટિંગલ ઓફ ઈન્ડિયા (ભારતના કોકીલા) તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- દર વર્ષે 8 માર્ચને આંતરરાષ્ટ્રીય મહિલા દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.

20 ફેબ્રુઆરી :- વિશ્વ સામાજિક ન્યાય દિવસ (World Day of Social Justice)

- દર વર્ષે 20 ફેબ્રુઆરીના રોજ 'વિશ્વ સામાજિક ન્યાય દિવસ' ઉજવવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે આ દિવસની થીમ 'Birdging Gaps, Building Alliances' છે.
- આ દિવસ ઉજવવાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય કોઈપણ રાજ્ય / રાષ્ટ્રમાં વસતા દરેક નાગરિકને કોઈ પણ પ્રકારના ભેદભાવ વગર સમાનરૂપથી ન્યાય આપી સામાજિક ન્યાયને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- સૌપ્રથમ વખત વર્ષ 2009 માં વિશ્વ સામાજિક ન્યાય દિવસ ઉજવવામાં આવ્યો હતો. આ દિવસનો મહત્વ સમજાવવા માટે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (UN) અને આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમ કાર્યાલય (ILO) એક સાથે મળીને કાર્ય કરી રહ્યા છે.
- 26 નવેમ્બર, 2007 ના રોજ UN ની સામાન્ય સભા દ્વારા આયોજિત શિખર સંમેલનમાં 20 ફેબ્રુઆરીને વિશ્વ સામાજિક ન્યાય દિવસ તરીકે ઉજવવાની સત્તાવાર ઘોષણા કરવામાં આવી હતી.

21 ફેબ્રુઆરી :- આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃભાષા દિવસ (International Mother Language Day)

- 21 ફેબ્રુઆરીના રોજ યુનેસ્કો દ્વારા 'આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃભાષા દિવસ' ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે આ દિવસની થીમ 'Multilingual Education - a Pillar of Learning and Intergenerational Learning' છે.
- આ દિવસ ઉજવવાનો ઉદ્દેશ્ય વિશ્વની સાંસ્કૃતિક વૈવિધ્યતા અને બહુભાષાવાદને પ્રોત્સાહન આપવાનો, વિશ્વભરના વિવિધ દેશ અને રાજ્યની માતૃભાષાઓની જાળવણી અને તેનું સન્માન કરવાનો છે.
- વિવિધ ભાષા તેના ભૌગોલિક, સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસને દર્શાવે છે. કોઈપણ જગ્યાનું મહત્વ સમજવા માટે ત્યાંની માતૃભાષા એક મહત્વનું માધ્યમ છે.
- 17 નવેમ્બર, 1999 ના રોજ સૌપ્રથમ વખત યુનેસ્કો દ્વારા 'આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃભાષા દિવસ' તરીકે માનવાની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી, જેનો 21 ફેબ્રુઆરી, 2000 થી સંયુક્ત રાષ્ટ્રની જનરલ એસેમ્બલીએ ઔપચારિક રીતે સ્વીકાર કર્યો હતો.

24 ફેબ્રુઆરી :- કેન્દ્રીય ઉત્પાદ શુલ્ક દિવસ (Central Excise Day)

- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા દર વર્ષે 24 ફેબ્રુઆરીને 'કેન્દ્રીય ઉત્પાદ શુલ્ક દિવસ' તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- આ દિવસ ઉજવવાનો ઉદ્દેશ્ય માલના ઉત્પાદનમાં થતા ભ્રષ્ટાચારને રોકવા તેમજ શ્રેષ્ઠ રીતે શક્ય એકસાઈઝ સેવાઓ હાથ ધરવા અને અન્ય નિયમો અમલી બનાવવા માટે ફરજ બજાવનાર કર્મચારીઓને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- 24 ફેબ્રુઆરી, 1944ના રોજ કેન્દ્રીય ઉત્પાદ શુલ્કનો નિયમ લાગુ કરવામાં આવ્યો હતો, તેથી તેની યાદમાં 'કેન્દ્રીય ઉત્પાદન શુલ્ક દિવસ' (Central Excise Day) ઉજવવામાં આવે છે.
- કોઈ વસ્તુનું ઉત્પાદન દેશની અંદર કરવા પર કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા જે કર લગાવાય છે તેને ઉત્પાદ શુલ્ક કહે છે આ એક પરોક્ષ કર છે.

- સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ વિભાગ દ્વારા એકત્ર કરાયેલ કરનો ઉપયોગ શિક્ષણ, આરોગ્ય સેવાઓ, દેશની સામાજિક ક્ષેત્રની યોજનાઓના વિસ્તરણ અને અમલીકરણમાં તેમજ દેશના અર્થતંત્રનો વિકાસ કરવા માટે થાય છે.

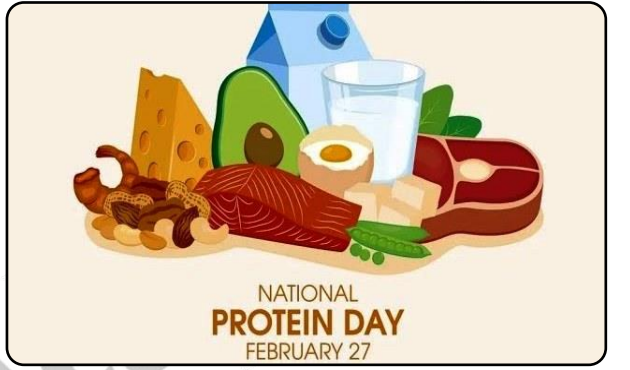
❖ CBIC વિશે

- ✗ CBIC વૈદ્યાનિક સંસ્થા છે, જે નાણાં મંત્રાલયના મહેસુલ વિભાગ અંતર્ગત સીમા શુલ્ક, કેન્દ્રીય ઉત્પાદન કર, GST તેમજ દાણચોરી અટકાવવા સંબંધિત નીતિ ઘડવાનું કાર્ય કરે છે. તેનું ધ્યેય વાક્ય 'દેશ સેવાર્થ કર સંચય' છે.
- ✗ CBIC ના ચેરમેન વિવેક જાહેરી છે.
- ✗ વર્ષ 2018માં Central Board of Excise and Customs (CBEC) નું નામ બદલીને Central Board of Indirect Taxes And Customs (CBIC) કરવામાં આવ્યું છે.

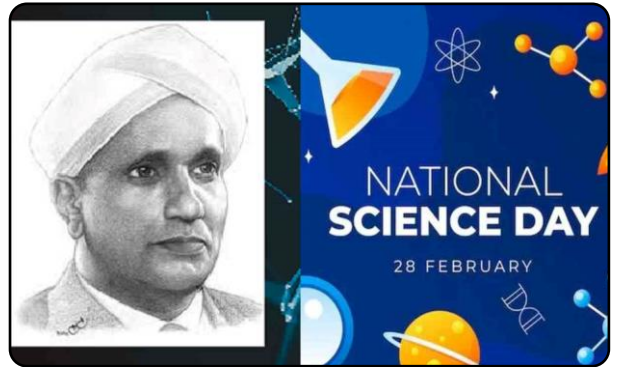
27 ફેબ્રુઆરી :- રાષ્ટ્રીય પ્રોટીન દિવસ (National Protein Day)

- ભારતમાં દર વર્ષે 27 ફેબ્રુઆરીના રોજ 'રાષ્ટ્રીય પ્રોટીન દિવસ' ઉજવવામાં આવે છે.
- આ દિવસ ઉજવવાનો ઉદ્દેશ્ય પ્રોટીનથી થતા ફાયદા અંગે દેશના તમામ નાગરિકોને શિક્ષિત કરવાનો તેમજ પ્રોટીનની તંદુરસ્તી અંગે જાગૃતિ લાવવાનો છે.
- રાષ્ટ્રીય સ્તર ઉપર સાર્વજનિક સ્વાસ્થ્યના ભાગરૂપે ભારતમાં વર્ષ 2020થી 'Right To Protein' પહેલ અંતર્ગત પ્રોટીન દિવસ ઉજવવાની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- આ દિવસની ઉજવણીના ભાગરૂપે મોટા પાયા પર ભારતીય નાગરિકોને પ્રોટીનના વિભિન્ન સ્ત્રોતોની જાણકારી મેળવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે છે તેમજ પોષણ અને તંદુરસ્તી માટે દૈનિક ભોજનમાં પ્રોટીનનું મહત્વ સમજે તે માટે કામગીરી હાથ ધરવામાં આવે છે.

28 ફેબ્રુઆરી :- રાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન દિવસ (National Science Day)

- 28 ફેબ્રુઆરી, 1928 ના રોજ ડૉ. ચંદ્રશેખર વેંકટ રામન (સી.વી. રામન) દ્વારા શોધવામાં આવેલ 'રામન અસર (Raman Effect)' ની યાદીમાં દર વર્ષે 28 ફેબ્રુઆરીને 'રાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન દિવસ' તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે આ દિવસની થીમ 'Indigenous Technologies for Viksit Bharat' છે.
- આ દિવસ ઉજવવાનો ઉદ્દેશ્ય ભારતના વૈજ્ઞાનિકોના સંશોધન ક્ષેત્રે અભૂતપૂર્વ યોગદાન અને ભૂમિકાને મહત્વ આપવા અને દેશની યુવા પેઢીમાં વિજ્ઞાન ક્ષેત્રે રુચિ વધારવાનો છે.
- વર્ષ 1986માં નેશનલ કાઉન્સિલ ફોર સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી કોમ્યુનિકેશન (NCSTC) દ્વારા 28 ફેબ્રુઆરીને 'રાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન દિવસ' તરીકે ઉજવવાની ભલામણ કરવામાં આવી હતી.
- ભારત સરકાર દ્વારા વર્ષ 1987માં 28 ફેબ્રુઆરીને 'રાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન દિવસ' તરીકે ઉજવવાની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- વર્ષ 1930માં તેમને 'રામન અસર' માટે ભૌતિકશાસ્ત્ર ક્ષેત્રે નોબેલ પારિતોષિક એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

13

Current Affairs Booster

- તાજેતરમાં ભારતમાં કયા રાજ્યની સરકાર દ્વારા વિશ્વની પ્રથમ 'મેલાનિસ્ટિક ટાઈગર સફારી' સ્થાપનાની જાહેરાત કરવામાં આવી છે?

(A) મધ્યપ્રદેશ (B) કર્ણાટક (C) ઉત્તરપ્રદેશ (D) ઉપરોક્ત એકપણ નહિ
- તાજેતરમાં નીચે પૈકી કોને "પદ્મ વિભૂષણ - 2024" પુરુષ્કાર આપવામાં આવ્યો?

(A) વહીદા રહેમાન (B) આશા પારેખ (C) વૈજંતિ માલા (D) શર્મિલા ટાગોર
- તાજેતરમાં 'પદ્મ વિભૂષણ 2024' વિજેતા ગુજરાતના તેજસ મધૂસુદન પટેલને કયા ક્ષેત્રે આ પુરુષ્કાર મળ્યો છે?

(A) કલા (B) સાહિત્ય અને શિક્ષણ (C) જાહેર બાબત (D) મેડિસિન
- તાજેતરમાં પદ્મશ્રી - 2024 વિજેતા "જગદીશભાઈ ત્રિવેદી" ગુજરાતમાં કયાનાં વતની છે?

(A) જૂનાગઢ (B) સુરેન્દ્રનગર (C) વડોદરા (D) અમરેલી
- તાજેતરમાં ભારત સરકાર દ્વારા નીચે પૈકી કયા પૂરાવાને જન્મતારીખ અને નાગરિકતાના પુરાવા તરીકે બરખાસ્ત કરવામાં આવ્યું?

(A) ડ્રાઈવિંગ લાઈસન્સ (B) શાળા છોડ્યાનું પ્રમાણપત્ર (C) ચૂંટણી કાર્ડ (D) ઉપરોક્ત પૈકી એકપણ નહિ
- તાજેતરમાં સમાચારમાં રહેલ 'જ્ઞાનવાપી મસ્જિદ' ક્યાં આવેલ છે?

(A) મથુરા (B) પ્રયાગરાજ (C) જૈનપુર (D) ઉપરોક્ત એકપણ નહિ
- તાજેતરમાં કયા દેશમાં ગુનેગારને "નાઈટ્રોજન હાયપોક્સિયા" દ્વારા મૃત્યુદંડ આપવામાં આવ્યો હતો?

(A) સાઉદી અરબ (B) ચીન (C) યુ.એસ.એ (D) ઈઝરાયેલ
- તાજેતરમાં ઈઝરાયેલને ગાઝામાં મિલિટરી એક્શન રોકવા મામલે ICJ માં કયા દેશ દ્વારા કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો?

(A) પાકિસ્તાન (B) દ.આફ્રિકા (C) યુ.એ.ઈ. (D) તુર્કમેનિસ્તાન
- તાજેતરમાં સમાચારમાં રહેલ ISRO ના INSAT-3DS ઉપગ્રહ વિશે સાચા વિધાન જણાવો.

(1) INSAT - 3DS નો વિકાસ ISRO અને IMP ના સહયોગથી કરવામાં આવ્યો છે.
 (2) INSAT નુ નિર્માણ યુ.આર. રાવ સેટેલાઈટ સેન્ટર, બેંગલુરુ ખાતે કરવામાં આવ્યું છે.
 (3) INSAT - 3DS ને GSLV MK III દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવશે.
 (A) માત્ર 1, 2, 3 (B) માત્ર 1 (C) માત્ર 2, 3 (D) માત્ર 1, 2
- હાલમાં ભારત અને ફ્રાન્સ દ્વારા દ્વિપક્ષીય કરાર કરવામાં આવ્યા છે જે અંગે સાચા વિધાન ધ્યાનમાં લો.

(1) આ કરારો પૈકી પ્રાથમિક ધ્યાન ડિજિટલ ઈકોનોમી બુસ્ટ પર હતું.
 (2) આ બે દેશોની કંપનીઓ દ્વારા H125 હેલિકોપ્ટરનું ઉત્પાદન હાથ ધરવામાં આવશે.
 (3) ભારત અને ફ્રાન્સ 'શક્તિ જેટ એન્જિન' નો વિકાસ કરશે.
 (4) આઝાદી બાદ પશ્ચિમમાં ભારતે સૌપ્રથમ ફ્રાન્સ સાથે વ્યુહાત્મક ભાગીદારી પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.
 (A) માત્ર 1, 2, 3, 4 (B) માત્ર 1, 2, 3 (C) માત્ર 2, 3, 4 (D) માત્ર 2, 3
- તાજેતરમાં નાણા મંત્રાલયના મુખ્ય આર્થિક સલાહકાર દ્વારા "ભારતીય અર્થતંત્ર - એક સમીક્ષા" અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવ્યો જે પૈકી નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

(1) લોકસભાનું ભવિષ્ય આ અહેવાલનું મુખ્ય કારણ છે.
 (2) આ અહેવાલમાં ભારતીય અર્થતંત્ર '7 ટ્રીલીયન' સુધીનું લક્ષ્ય વર્ષ 2030 રાખવામાં આવ્યું છે.
 (3) આ અહેવાલ મુજબ ભારત વિશ્વનું ત્રીજું સૌથી મોટું ફિન્ટેક અર્થતંત્ર છે.
 (4) આ અહેવાલ અનુસાર ઉચ્ચ શિક્ષણમાં તો મહિલાઓની સ્થિતિ સુધરી પણ શ્રમભાગીદારીમાં મહિલાઓની સ્થિતિમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો જોવા મળ્યો છે.
 ઉપરોક્ત કેટલા વિધાન સત્ય નથી?
 (A) માત્ર 1, 2, 3, 4 (B) માત્ર 1, 2, 3 (C) માત્ર 2 (D) માત્ર 4
- તાજેતરમાં તમિલનાડુ - કેરળ ખાતેથી મળી આવેલ 'એરિઓસોમાકન્નાની' શાની પ્રજાતિ છે?

(A) કાચિંડા (B) કરોળિયા (C) ઈલ (D) મધમાખી
- તાજેતરમાં આફ્રિકામાં 'ECOWAS' જૂથમાંથી કયા દેશ દ્વારા ખસી જવાની જાહેરાત કરવામાં આવી છે?

(A) માલી (B) નાઈજર (C) બુર્કિના ફાસો (D) ઉપરોક્ત તમામ
- 'SMILE' યોજના હેઠળ તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા 30 શહેરોમાં ભિક્ષુ નિવૃત્તિનું લક્ષ્યાંક કયું વર્ષ રાખવામાં આવ્યું છે?

(A) 2025 (B) 2026 (C) 2027 (D) 2030

15. તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિકાસમાં \$1 ટ્રિલિયન માટેના 6 ફોક્સ ક્ષેત્રોમાં કયા ક્ષેત્રનો સમાવેશ થતો નથી?
 (A) ડાયમંડ (B) ટેક્સટાઈલ (C) રમકડાં (D) ઈલેક્ટ્રોનિક્સ
16. તાજેતરમાં ભારત દ્વારા કરવામાં આવેલ 'SADA TANSEEQ' અભ્યાસ અંગે ખોટા વિધાન જણાવો.
 (A) આ અભ્યાસ ભારત અને સાઉદી અરેબિયા વચ્ચે સંયુક્ત રીતે હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો.
 (B) આ પ્રથમ આવૃત્તિ હતી જે ઉત્તરાખંડના પિથોરાગઢમાં યોજવામાં આવી હતી.
 (C) બંને વિધાન સાચા છે. (D) બંને વિધાન ખોટા છે.
17. વર્તમાનમાં ભારતે UNESCO ની વર્લ્ડ હેરિટેજ યાદી માટે 'મરાઠા મિલિટરી લેન્ડ સ્કેપ ઓફ ઈન્ડિયા' ને નોમિનેટ કર્યું જે અંગે સાચા વિધાન જણાવો.
 (A) 'મરાઠા મિલિટરી લેન્ડ સ્કેપ' એ 12 કિલ્લાઓનું નેટવર્ક છે. (B) આ તમામ કિલ્લાઓ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય ખાતે સ્થિત છે.
 (C) બંને વિધાન સાચા છે. (D) બંને વિધાન ખોટા છે.
18. તાજેતરમાં ખેલો ઈન્ડિયા વિન્ટર ગેમ્સ 2024 નું માસ્કોટ શું રાખવામાં આવ્યું હતું?
 (A) લાઈશન (B) કો લાઈ ખાંગમા (C) શીન એ શી (D) મેન વેન
19. 2024 માં ખેલો ઈન્ડિયા વિન્ટર ગેમ્સનું કેટલામુ સંસ્કરણ યોજાશે?
 (A) બીજું (B) ત્રીજું (C) ચોથું (D) પાંચમું
20. તાજેતરમાં દુર્લભ ખનીજ કોલ્ટની શોધ કયા દેશ દ્વારા કરવામાં આવી.
 (A) કેનેડા (B) કેન્યા (C) કમ્બોડિયા (D) કોલંબિયા
21. તાજેતરમાં ઈન્ટરનેશનલ એનર્જી એજન્સી (IEA) એ ઈલેક્ટ્રીસિટી – 2024 રિપોર્ટ બહાર પાડ્યો જે અંગે સાચા વિધાન જણાવો.
 (1) આ રિપોર્ટ અનુસાર વર્ષ 2026 સુધીમાં ભારત વિશ્વનો સૌથી ઝડપી વિકાસદર ધરાવશે.
 (2) વર્ષ 2023 માં ભારતે પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જાનો 30% હિસ્સો વિજળી ઉત્પાદનમાં વાપર્યો હતો.
 (3) 2026 સુધીમાં એશિયાની પરમાણુ ઊર્જા વૃદ્ધિ ઉત્તર અમેરિકાને વટાવી જશે.
 (A) માત્ર 1, 2, 3 (B) માત્ર 1, 2 (C) માત્ર 1, 3 (D) માત્ર 1
22. તાજેતરમાં ભારતીય નૌકાદળ દ્વારા કયા વર્ષને 'Years of Naval Civilians' જાહેર કરવામાં આવ્યું?
 (A) 2023 (B) 2024 (C) 2025 (D) A અને B બંને
23. તાજેતરમાં રજૂ થયેલ ભ્રષ્ટાચાર ધારણાસૂચકાંકમાં ભારતનો ક્રમ કેટલામો અને સ્કોર અનુક્રમે કેટલો છે?
 (A) 93,39 (B) 96,36 (C) 90,39 (D) 95,35
24. તાજેતરમાં ભારતમાં રજૂ થયેલ હિમચિત્તાની વસ્તી અનુક્રમે સૌથી ઓછી અને સૌથી વધુ નીચે પૈકી કયાં નોંધવામાં આવી?
 (A) જમ્મુ કાશ્મીર, લદ્દાખ (B) સિક્કિમ, લદ્દાખ (C) હિમાચલ પ્રદેશ, જમ્મુ કાશ્મીર (D) લદ્દાખ, જમ્મુ કાશ્મીર
25. તાજેતરમાં RBI દ્વારા સપ્ટેમ્બર 2023 માટેનો ડિજિટલ પેમેન્ટ ઈન્ડેક્સ (DPI) ચર્ચામાં રહ્યો હતો, આ RBI-DPI નું આધાર સમય શું છે?
 (A) માર્ચ, 2019 (B) મે, 2018 (C) માર્ચ, 2018 (D) મે, 2019
26. તાજેતરમાં કયા રાજ્યની સરકાર દ્વારા "ડિજિટલ ડિટોક્સ" પહેલ શરૂ કરવામાં આવી છે?
 (A) ઓડિશા (B) તેલંગાણા (C) ઉત્તરપ્રદેશ (D) ઉપરોક્ત એકપણ નહિ
27. તાજેતરમાં ભારત દ્વારા ફાન્સના એફિલ ટાવર ખાતે UPI શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું, આ UPI અંગે નીચે પૈકી સાચા વિધાન જણાવો.
 (A) UPI નું પુરૂનામ યુનિફાઈડ પેમેન્ટ ઈન્ટરનેટ છે. (B) UPI એ 2016 માં NTPC દ્વારા શરૂ કરવામાં આવ્યું.
 (C) ઉપરોક્ત બંને સાચા છે. (D) ઉપરોક્ત બંને ખોટા છે.
28. તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નીચે પૈકી કયા મંદિર માટે રૂ.498 કરોડના ખર્ચે દિવ્ય લોક પરિયોજનાનો શિલાન્યાસ કરવામાં આવ્યો?
 (A) વૈષ્ણોદેવી મંદિર (B) કરણીમાતા મંદિર (C) બહુચરાજી મંદિર (D) કામાખ્યાદેવી મંદિર
29. તાજેતરમાં ભારતીય મહિલાઓમાં સર્વાઈકલ કેન્સર અંગેનો રિપોર્ટ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો જે અંગે સાચા વિધાન તપાસો.
 (A) વિશ્વમાં ભારતનો ક્રમ આ કેન્સર ધરાવતી મહિલાઓ માટે પાંચમો છે.
 (B) હ્યુમન પેપિલોમા વાયરસ(HPV) આ રોગ માટેનું મુખ્ય કારણ માનવામાં આવે છે.
 (C) સીરમ ઈન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા વિકસિત રસી CERVAVAC આ રોગના નિદાન માટે આશા નું કિરણ રૂપી છે.
 (D) ઉપરોક્ત તમામ સાચા છે.
30. તાજેતરમાં વૈશ્વિક સ્તરે જારી કરવામાં આવેલ 'ટ્રાફિક ઈન્ડેક્સ રેન્કિંગ – 2023' માં ભારતના કયા શહેરમાં સૌથી વધુ ટ્રાફિકવાળું શહેર ઘોષિત કરવામાં આવ્યું?
 (A) નવી દિલ્હી (B) મુંબઈ (C) હૈદરાબાદ (D) બેંગલુરુ

31. હાલમાં ભારતીય નૌકાદળમાં 'INS સંઘ્યાક' સામેલ કરવામાં આવ્યું હતું, જે પૈકી સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (1) INS સંઘ્યાક વિશાખાપટ્ટનમ ખાતેથી નૌસેનામાં સામેલ કરવામાં આવ્યું
 (2) 80% જેટલી સ્વદેશી સામગ્રી સાથે આ જહાજ મજગાંવ ડોકયાર્ડ લિમિટેડ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવ્યું.
 (3) આ જહાજ 6 K15 સાગરિકા મિસાઈલથી સજ્જ છે.
 (A) માત્ર 1, 2 (B) માત્ર 2, 3 (C) માત્ર 1, 2, 3 (D) માત્ર – 1
32. તાજેતરમાં જસ્ટીસ 'રિતુ બહારી' કયા રાજ્યની હાઈકોર્ટના પ્રથમ ચીફ જસ્ટીસ બન્યા?
 (A) હિમાચલ પ્રદેશ (B) અસમ (C) ઉત્તરાખંડ (D) તેલંગણા
33. તાજેતરમાં મરણોપરાંત ભારત રત્ન મેળવેલ ભૂતપૂર્વ વડાપ્રધાન ચૌધરી ચરણસિંહની સમાધિ સ્થળને કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે?
 (A) નર્મદા ઘાટ (B) શક્તિ સ્થલ (C) કિસાનઘાટ (D) જનનાયક સ્થલ
34. તાજેતરમાં મરણોપરાંત ભારત રત્ન મેળવેલ ભૂતપૂર્વ વડાપ્રધાન પી.વી.નરસિંહારાવના સમયગાળા દરમ્યાન નીચે પૈકી કઈ ઘટના બની હતી?
 (1) LPG સુધારા (2) પંચાયતીરાજ બંધારણીય સમાવેશ (3) ભારત WTO નુ સદસ્ય બન્યું
 (A) માત્ર 1, 2, 3 (B) માત્ર 1, 2 (C) માત્ર 1 (D) માત્ર 1, 3
35. તાજેતરમાં વર્ષ 2024 માટે ભારતરત્ન એવોર્ડ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો, જે પૈકી સાચા વિધાન જણાવો.
 (1) આ એવોર્ડની શરૂઆત વર્ષ 1954 થી કરવામાં આવી હતી.
 (2) પહેલો ભારત રત્ન એવોર્ડ સી.વી.રમનને મળ્યો હતો.
 (3) સૌથી નાની વયે આ એવોર્ડ મેળવનાર સચિન તેડુલકર છે.
 (4) આ એવોર્ડ પાકિસ્તાનના નાગરિકોને મળતો નથી.
 (A) માત્ર 1, 2, 3, 4 (B) માત્ર 1, 3 (C) માત્ર 1, 2 (D) માત્ર 1, 2, 3
36. તાજેતરમાં ત્રણ ભારતીય મૂળ વૈજ્ઞાનિકોને મળેલ 'બ્લાવટનિક એવોર્ડ' કયા દેશ દ્વારા આપવામાં આવે છે?
 (A) રશિયા (B) સ્વિત્ઝર્લેન્ડ (C) બ્રિટન (D) ઓસ્ટ્રેલિયા
37. તાજેતરમાં ભારત "Codex Committee On Spices and Culinary Herbs (CCSCH)" નું યજમાન હતું આ અંગે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (A) આ વર્ષમાં CCSCH ના 7 માં સત્રનું આયોજન કોચી ખાતે કરવામાં આવ્યું.
 (B) CCSCH ની સ્થાપના FAO અને UN દ્વારા સંયુક્ત રીતે રોમ ખાતે કરવામાં આવી હતી.
 (C) બંને સાચા છે. (D) બંને ખોટા છે.
38. તાજેતરમાં "PETA" દ્વારા કયા રાજ્યમાં થતી પ્રાણી – પક્ષીઓની સાકમારીને રોકવા મુદ્દે હાઈકોર્ટમાં અરજી દાખલ કરવામાં આવી?
 (A) તમિલનાડુ (B) આંધ્રપ્રદેશ (C) છત્તીસગઢ (D) આસામ
39. તાજેતરમાં NASA દ્વારા "TOI-715b" ની શોધ કરવામાં આવી જે શા નો પ્રકાર છે?
 (A) લાલ વામનતારો (B) આકાશગંગા (C) સુપર અર્થ (D) સુપર નોવા
40. ISRO દ્વારા ભવિષ્યમાં મોકલવામાં આવનાર 'ગગનયાન' મિશનમાં સૌ પ્રથમ કયા રોબોટને મોકલવામાં આવશે?
 (A) નભમિત્ર (B) વ્યોમમૈત્રી (C) વ્યોમમેન (D) ઉપરોક્ત એકપણ નહિ
41. તાજેતરમાં કેન્દ્રીય મંત્રી દ્વારા 'જાહેર પરીક્ષાઓ (અયોગ્ય માધ્યમોની રોકથામ) બિલ 2024 રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું જે અંગે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (1) આ બિલ હેઠળના તમામ ગુના કોગ્નિઝેબલ, બિનજામીન પાત્ર છે.
 (2) આ બિલ હેઠળના ગુનેગાર માટે વોરંટ મળ્યાના 24 કલાકમાં ધરપકડ હાથ ધરવામાં આવશે.
 (3) આ બિલ હેઠળ અપરાધીને 3 થી 5 વર્ષ સુધીની જેલ થઈ શકે છે.
 (4) આ બિલ હેઠળ અપરાધીની સજા 5 વર્ષથી લંબાવી શકાય નહિ.
 (A) માત્ર 1, 2, 3, 4 (B) માત્ર 1, 3, 4 (C) માત્ર 1, 2, 3 (D) માત્ર 1, 3
42. તાજેતરમાં રાજ્યસભા દ્વારા જમ્મુ – કાશ્મીરમાં OBC અનામતને સ્થાનિક સંસ્થાઓમાં અનામત મુદ્દે બિલ પસાર કરવામાં આવ્યા હતા, જે પૈકી સ્થાનિક સંસ્થાઓમાં અનામત મુદ્દે સાચા વિકલ્પ પસંદ કરો.
 (A) અનુચ્છેદ : 243 (D) અનુસાર શહેરી સ્થાનિક સ્વરાજ્ય સંસ્થામાં અનામતની જોગવાઈ છે.
 (B) અનુચ્છેદ : 243 (T) અનુસાર ગ્રામ્ય સ્થાનિક સ્વરાજ્ય સંસ્થામાં અનામતની જોગવાઈ છે.
 (C) આ જોગવાઈઓ અનુસાર SC અને ST ને કુલ સભ્ય સંખ્યાના 10% અનામત મળે છે.
 (D) ઉપરોક્ત તમામ ખોટા છે.
43. તાજેતરમાં સ્ટેનફોર્ડ યુનિવર્સિટીના સંશોધકો દ્વારા શોધવામાં આવેલ વાયરસ જેવી એન્ટીટીનું નામ જણાવો.
 (A) મેઝોમોફેક (B) પાયરોડાલ્ફ (C) ઓબેલિસ્ક (D) ઓલિક્સ

44. તાજેતરમાં કેન્દ્રીય કેબિનેટ દ્વારા “અંત્યોદય અન્ન યોજના” હેઠળ ‘ખાંડ’ નું વિતરણ કરવાની યોજના કયા વર્ષે સુધી લંબાવવામાં આવી?
 (A) 2025 (B) 2026 (C) 2027 (D) 2028
45. તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ‘એનિમલ હસ્બન્ડરી ઈન્ફાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ્સ (AHIDF) નું કેટલા વર્ષ માટે વિસ્તરણ કરવામાં આવ્યું?
 (A) 1 વર્ષ (B) 2 વર્ષ (C) 3 વર્ષ (D) 4 વર્ષ
46. તાજેતરમાં ઈરાન દ્વારા ભારતીય પ્રવાસીઓ માટે 15 દિવસ વિજા મુક્તિ જાહેર કરવામાં આવી જે અંગે સાચા વિધાન તપાસો.
 (A) સમુદ્ર માર્ગે જતા યાત્રાળુઓને આ મુક્તિ સાથે કોઈ સંબંધ નથી.
 (B) આ 15 દિવસમાં ઈરાનમાં ભારતીયો દ્વારા કરેલ વેપારના 45% ઈરાન સરકારને ચુકવવા પડશે.
 (C) દર 3 મહિને મહત્તમ સતત 15 દિવસના રોકાણને આવરી લેવામાં આવશે.
 (D) A અને C સાચા છે.
47. તાજેતરમાં અલ્ટ્રાકોલ્ડ અણુઓનો અભ્યાસ કરવા માટે નવી ઈમેજ કરકેશન ટેકનિક કઈ સંસ્થા દ્વારા વિકસાવવામાં આવી?
 (A) IIT દિલ્હી (B) રામન રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યુટ (C) IISc બેંગલોર (D) IIT કાનપુર
48. તાજેતરમાં “ડીપ – ટેક” શબ્દ ચર્ચા માં રહ્યો હતો જે નીચે પૈકી શું સુચવે છે?
 (A) કોઈ અન્ય બંકિના ફોટા સાથે છેડછાડ (B) પૃથ્વીના ભૂગર્ભમાં જવાની ટેકનિક
 (C) હાલ વિકાસ હેઠળ પરંતુ ભવિષ્યમાં ઉજવણ ટેકનોલોજી (D) સમુદ્રમાં 4000m થી ઉડે જતી સબમરીન
49. તાજેતરમાં ‘બનેરઘટ્ટા’ નેશનલ પાર્ક ચર્ચામાં રહ્યો હતો, આ નેશનલ પાર્ક કયા રાજ્યમાં સ્થિત છે?
 (A) ઉત્તરપ્રદેશ (B) મહારાષ્ટ્ર (C) મધ્યપ્રદેશ (D) કર્ણાટક
50. તાજેતરમાં RBI દ્વારા કઈ કંપનીઓને પેમેન્ટ એગ્રીગેટર લાઈસન્સ આપવામાં આવ્યું હતું?
 (1) Jyspay (2) Hozo (3) Decentro
 (A) ફક્ત 1, 2, 3 (B) ફક્ત 1, 3 (C) ફક્ત 1 (D) ફક્ત 1, 2
51. હાલમાં મહારાષ્ટ્રમાં એક રાજનૈતિક પક્ષને નવું ચિહ્ન આપવામાં આવ્યું આ ચિહ્ન રાજનૈતિક પક્ષ ને કોણ પ્રદાન કરે છે.
 (A) રાષ્ટ્રપતિ (B) રાજ્ય ચૂંટણીપંચ
 (C) ભારતીય ચૂંટણીપંચ (D) રાષ્ટ્રપતિની સલાહથી ભારતીય ચૂંટણીપંચ
52. તાજેતરમાં સંસદ દ્વારા આંધ્રપ્રદેશ તેમજ ઓડિશામાં અનુસુચિત જનજાતિમાં અમુક PVTG કે જે પહેલા PTGs તરીકે ઓળખવામાં આવતી જનજાતિઓને સામેલ કરવામાં આવી. આ PTGs ની ભલામણ કોના દ્વારા કરવામાં આવી હતી?
 (A) કાકાકાલેલકર સમિતિ (B) ભૂરિયા કમિટી (C) રામગુંડમ કમિટી (D) ઢેબર કમિટી
53. ઉચ્ચ ઉર્જા પર કણોને તોડવા લાર્જ હેડ્રોન કોલોઈડરમાંથી ‘ફ્યુચર રસ્પ્યુલર કોલાઈડર’ કોના દ્વારા વિકસાવવામાં આવશે?
 (A) NASA (B) JAXA (C) CERN (D) ISRO
54. NASA દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલ મિશન DE8 ફ્લાઈંગ લેબનો મુખ્ય હેતુ નીચે પૈકી શું છે?
 (A) વાયુ પ્રદૂષણ અંગે (B) લઘુ ગ્રહોની તપાસ (C) ઉલકાપાતની તપાસ (D) અવકાશીય કચરા અંગે
55. તાજેતરમાં RBI દ્વારા કોસબોર્ડર પેમેન્ટ માટે પેમેન્ટ એગ્રીગેટર લાઈસન્સ કોને આપવામાં આવ્યું?
 (A) Paytm (B) Pay Glocal (C) Pay Global (D) Pay Broad
56. નીચે પૈકી કયા દેશો ભારત સાથે આર્થિક વિકાસ હેઠળ UPI અને RuPay કાર્ડ બંને સેવાઓ સ્વીકારે છે?
 (1) શ્રીલંકા (2) ભૂટાન (3) સિંગાપૂર (4) UAE (5) નેપાળ (6) મોરોસિયસ
 (A) માત્ર 1, 5, 3, 6 (B) માત્ર 1, 2, 4, 5 (C) માત્ર 2, 3, 4, 5, 6 (D) ઉપરોક્ત તમામ
57. તાજેતરમાં ચર્ચિત ‘અલાસ્કા પોક્સ’ શેનો પ્રકાર છે?
 (A) જીવાણુ (B) વિષાણુ (C) લીલ (D) ફૂગ
58. હાલમાં ચર્ચામાં રહેલી નાજૂલ જમીન વિશે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (A) નાજૂલ જમીનનો ઈતિહાસ બ્રિટિશરો સાથે જોડાયેલ છે.
 (B) નાજૂલ જમીન સરકાર 15 થી 99 વર્ષ દરમિયાન માત્ર સ્કૂલ અથવા ધાર્મિક સંસ્થાઓને લીઝ પર આપી શકે.
 (C) ઉપરોક્ત બંને સત્ય છે. (D) ઉપરોક્ત બંને ખોટા છે.
59. તાજેતરમાં ચર્ચામાં રહેલ ‘ક્વાસનુર ફોરેસ્ટ ડિસિઝ’ નીચે પૈકી કયા ક્ષેત્રમાં મુખ્યત્વે જોવા મળે છે?
 (A) વિધ્યાંચલ શ્રેણીમાં (B) લઘુ હિમાલય શ્રેણીમાં (C) મેઘાલયના ઉચ્ચ પ્રદેશમાં (D) પશ્ચિમઘાટમાં
60. નીચે પૈકી ખોટા વિધાન જણાવો.
 (A) ભારત 2047 સુધીમાં 6 મેગા પોર્ટ વિકસાવશે. (B) આ વિકાસ માટે ભંડોળ સંપૂર્ણ કેન્દ્ર સરકાર ચુકવશે.
 (C) ઉપરોક્ત બંને સાચા છે. (D) ઉપરોક્ત બંને ખોટા છે.

61. તાજેતરમાં સેન્ટર ફોર ડેવલપમેન્ટ ઓફ ટેલીમેટિક્સ (C-DOT) અને કઈ સંસ્થા એ XGS-PON વિકસાવ્યું?
 (A) IIT કાનપુર (B) IIT ખડગપુર (C) IIT મદ્રાસ (D) IISc બેંગલૂરુ
62. તાજેતરમાં CMS COP - 14 નું આયોજન ક્યાં થયું?
 (A) તજિકિસ્તાન (B) કિર્ગિસ્તાન (C) ઉઝબેકિસ્તાન (D) તુર્કમેનિસ્તાન
63. તાજેતરમાં CMS દ્વારા 'સ્ટેટ ઓફ વર્લ્ડસ માઈગ્રેટરી સ્પીસીસ રિપોર્ટ' રજૂ કરવામાં આવ્યો જે અંગે નીચેના વિધાન ધ્યાનમાં લો.
 (1) આ રિપોર્ટ સ્થાનાંતર કરતા પ્રાણીઓ સામેના જોખમ અંગે અહેવાલ રજૂ કરે છે.
 (2) હાલમાં દર્શાવેલ આ રિપોર્ટ મુજબ સ્થાનાંતર કરતી પ્રજાતિમાં 44% ઘટાડો જોવા મળ્યો.
 (3) આ ઘટાડા પાછળ મુખ્ય કારણ માનવ પ્રવૃત્તિ છે.
 (4) CMS એ IUCN હેઠળ કાર્યરત છે.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું / કયા વિધાન સત્ય નથી?
 (A) માત્ર 2, 3 (B) માત્ર 1, 2, 3, 4 (C) માત્ર 2 (D) માત્ર 4
64. તાજેતરમાં CSIR-NAL દ્વારા હાઈ એલિટ્ટયૂડ સ્યુડો સેટેલાઈટનું પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું જે અંગે સત્ય વિધાન પસંદ કરો.
 (1) આ પરીક્ષણ CSIR એ NASAના સહયોગથી કર્યું છે.
 (2) હાઈ એલિટ્ટયૂડ સ્યુડો સેટેલાઈટ (HAPS) ને જાસૂસી, નેવીગેશન સેટેલાઈટની કક્ષામાં મૂકી શકાય.
 (3) HAPS ઈંધણમાં સોલાર પેનલનો પણ વિકલ્પ છે.
 (4) HAPS ની કાર્યક્ષમતા 18-20 km ઊંચાઈ સુધીની છે.
 (A) ફક્ત 1, 2, 3, 4 (B) ફક્ત 4 (C) ફક્ત 2, 3, 4 (D) ફક્ત 1, 2
65. તાજેતરમાં ગુપ્તેશ્વર જંગલને જૈવ વિવિધતા હેરિટેજ સાઈટમાં સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. આ જંગલ નીચે પૈકી કયા રાજ્યમાં સ્થિત છે ?
 (A) મધ્યપ્રદેશ (B) ઝારખંડ (C) કર્ણાટક (D) ઓડિશા
66. તાજેતરમાં ગ્લોબલ બાયોડાયવર્સિટી ફેમવર્ક ફંડની પ્રથમ કાઉન્સિલ મિટિંગ ક્યાં યોજવામાં આવી ?
 (A) ન્યૂયોર્ક, USA (B) દિલ્હી, ભારત (C) પેરિસ, ફ્રાન્સ (D) ઉપરોક્ત એકપણ નહીં
67. તાજેતરમાં ભારત સરકારે SWATI પોર્ટલ લોન્ચ કર્યું જે અંગે SWATIનું પૂરું નામ જણાવો.
 (A) Science for worker - A Technology & Innovation (B) Science for women - A Technology & Innovation
 (C) Study for women - A Technology & Investment (D) Sustainable for women - A Technology & Innovation
68. તાજેતરમાં NITI આયોગ દ્વારા GROW રિપોર્ટ જાહેર કરવામાં આવ્યો જે અંગે મુખ્ય વિષય શાને ઓ કરવાનો ધ્યેય ધરાવે છે?
 (A) ભારતીય ઈકોનોમી (B) ક્ષતિગ્રસ્ત જમીન (C) બ્લૂ ઈકોનોમી (D) પર હેક્ટર અનાજ
69. નીચે પૈકી 'વિશ્વ રેડિયો' દિવસ કયારે ઉજવવામાં આવે છે ?
 (A) 12 ફેબ્રુઆરી (B) 17 ફેબ્રુઆરી (C) 15 ફેબ્રુઆરી (D) 13 ફેબ્રુઆરી
70. તાજેતરમાં કોમ્યુનિટી રેડિયો સ્ટેશનની સુધારેલી માર્ગદર્શિકા ક્યાંથી બહાર પાડવામાં આવી ?
 (A) ચેન્નઈ (B) કલકત્તા (C) દહેરાદૂન (D) જયપુર
71. તાજેતરમાં ભારત દ્વારા જિતાયેલ iRASTE માટેનું GovTech પ્રાઈઝ માટેનું આયોજન ક્યાં કરવામાં આવ્યું હતું ?
 (A) સિંગાપોર (B) જર્મની (C) UAE (D) બ્રાઝીલ
72. તાજેતરમાં ઓસ્ટ્રેલિયા ઓપન-2024 પુરૂષ કેટેગરીના વિજેતા 'યાનિક સિનર' કયા દેશના વતની છે ?
 (A) ઈજિપ્ત (B) ઈટલી (C) સર્બિયા (D) રશિયા
73. તાજેતરમાં ટેનિસ ટુર્નામેન્ટમાં સૌથી મોટી ઉંમરે ગ્રાન્ડસ્લેમ કોણે જીત્યો ?
 (A) રાફેલ નડાલ (B) લિએન્ડર પેસ (C) રોહન બોપન્ના (D) નોવાક જોકોવિચ
74. તાજેતરમાં ભારતની શાસ્ત્રીય ભાષાઓ ચર્ચામાં રહી હતી જે અંગે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (1) તાજેતરમાં ભારત સરકાર દ્વારા અરબી ભાષાને શાસ્ત્રીય ભાષામાં સામેલ કરવામાં આવી.
 (2) જે ભાષાને લખવાની કળા 1500 થી 2000 વર્ષ જૂની હોય તે ભાષાને શાસ્ત્રીય ભાષા તરીકે પસંદ કરવામાં આવે છે.
 (3) વર્ષ 2004થી ભારત સરકાર આ દરજ્જો આપે છે.
 (4) ભારતમાં સૌપ્રથમ શાસ્ત્રીય ભાષાનો દરજ્જો સંસ્કૃત ભાષાને મળ્યો છે.
 (A) માત્ર 1, 2, 3, 4 (B) માત્ર 2, 3, 4 (C) માત્ર 2 (D) માત્ર 2, 3
75. તાજેતરમાં PM સૂર્યઘર : મફત વીજળી યોજના શરૂ કરવામાં આવી જે અંગે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (A) આ યોજના હેઠળ લાભાર્થીને પ્રતિમાસ 300 યુનિટ ફ્રી વીજળી અપાશે
 (B) આ યોજનાનું લક્ષ્યાંક 1 કરોડ વ્યક્તિઓનું છે.
 (C) બંને વિધાન સાચા છે. (D) બંને વિધાન ખોટા છે.

76. તાજેતરમાં નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટી (NFSU)ની 44મી ઓલ ઈન્ડિયા કિમિનોલોજી કોન્ફરન્સ યોજવામાં આવી જે અંગે સત્ય વિધાન પસંદ કરો.
 (1) આ કોન્ફરન્સ અમિત શાહ દ્વારા સંબોધવામાં આવી હતી.
 (2) NFSU પહેલા ગુજરાત રાજ્યની યુનિવર્સિટી હતી જેને બાદમાં નેશનલાઈઝ કરવામાં આવી.
 (3) વર્ષ 2023માં આ આંતરરાષ્ટ્રીય યુનિવર્સિટી બની.
 (4) ભારત ઉપરાંત આ યુનિવર્સિટીનું કેમ્પસ UAEમાં પણ છે.
 (A) માત્ર 1, 2, 3, 4 (B) માત્ર 1, 2, 3 (C) માત્ર 1, 3 (D) માત્ર 1, 3, 4
77. તાજેતરમાં કચ્છમાં નીચે પૈકી શાની ખેતી વધાવવા રાષ્ટ્રીય પરિસદ યોજવામાં આવી ?
 (A) કચ્છી ખજૂર (B) સમુદ્રી શેવાળ (C) બન્ની ઘાસ (D) કચ્છી નમક
78. તાજેતરમાં 69મો ફિલ્મફેર એવોર્ડ-2024 ક્યાં યોજવામાં આવ્યો ?
 (A) ગોવા (B) નવી દિલ્હી (C) ઉત્તર પ્રદેશ (D) ગુજરાત
79. તાજેતરમાં ટેલિકોમ રેગ્યુલેટરી ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયાના અધ્યક્ષ તરીકે કોણ નિમણૂક પામ્યું છે ?
 (A) અનિલ લુહાર (B) સોમનાથ રાજન (C) પ્રશાંત મિશ્રા (D) અનિલ લાહોટી
80. તાજેતરમાં યોજવામાં આવેલ ખેલો ઈન્ડિયા યુથ ગેમ્સ-2024 વિશે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (1) વર્ષ 2024માં આ ગેમ્સની છઠ્ઠી આવૃત્તિ તમિલનાડુ ખાતે યોજવામાં આવી હતી.
 (2) આ વર્ષેનું માસ્કોટ 'વીરા મંગાઈ' રાખવામાં આવ્યું.
 (3) મહારાષ્ટ્ર આ વર્ષે મેડલ ટેલીમાં ટોપ પર રહ્યું.
 (4) આ મેડલ ટેલીમાં ગુજરાત 15માં ક્રમે રહ્યું.
 (A) માત્ર 1, 2, 3, 4 (B) માત્ર 1, 3, 4 (C) માત્ર 1, 2, 4 (D) માત્ર 1
81. ભારતમાં રામસર સાઈટ અંગેના સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (A) તાજેતરમાં (2024)માં વિશ્વ આદ્રભૂમિ દિવસે ભારતે વધુ પાંચ સાઈટ રામસર તરીકે જાહેર કરતા ભારતમાં 80 સાઈટ થઈ.
 (B) અધનાશિની એસ્યુટરી સાઈટ ક્ષાર્ટક હેઠળ આવેલી છે.
 (C) કરાઈવેટ્ટી અભયારણ્ય અને લોન્ગવુડ શોલ રિઝર્વ ફોરેસ્ટ તમિલનાડુ રાજ્યમાં સ્થિત છે.
 (D) ઉપરોક્ત તમામ સાચા છે.
82. તાજેતરમાં સામાયારમાં રહેલ AANI ડિજિટલ પેમેન્ટ પ્લેટફોર્મ અને JAYWAN ડોમેસ્ટિક ડેબિટ/ક્રેડિટ કાર્ડ ક્યા દેશના છે ?
 (A) મલેશિયા (B) UAE (C) વિયેતનામ (D) અફઘાનિસ્તાન
83. તાજેતરમાં પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા ક્યા દેશમાં BAPS મંદિરનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું ?
 (A) સાઉદી અરબ (B) ઈરાન (C) અજરબૈજાન (D) ઉપરોક્ત એકપણ નહીં
84. તાજેતરમાં ઈલેક્ટોરલ બોન્ડ સ્કીમ ચર્ચામાં રહી હતી, જે અંગે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (A) રાઈટ ટુ ઈન્ફોર્મેશન અને અનુચ્છેદ-19(a) ના ઉલ્લંઘનના કારણે સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા તેને ગેરબંધારણીય જાહેર કરવામાં આવી.
 (B) ઈલેક્ટોરલ બોન્ડ વ્યાજમુક્ત 'બેરર ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ' છે. જે વર્ષ 2018માં જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.
 (C) ઈલેક્ટોરલ બોન્ડ સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયામાંથી મેળવવામાં આવતા હતા.
 (D) ઉપરોક્ત તમામ વિધાન સાચા છે.
85. વર્ષ 2022-23માં ભારતનો ચોથા ક્રમનો પ્રત્યક્ષ વિદેશી રોકાણકારક દેશ કયો હતો ?
 (A) મલેશિયા (B) ફ્રાન્સ (C) UAE (D) ઈટલી
86. તાજેતરમાં નવી અને નવીનીકરણીય ઊર્જા મંત્રાલય દ્વારા ટ્રાન્સપોર્ટ સેક્ટરમાં ઈંધણ તરીકે શેની માર્ગદર્શિકા જાહેર કરવામાં આવી ?
 (A) બાયોફ્યુઅલ (B) LNG (C) ગ્રીન હાઈડ્રોજન (D) વ્હાઈટ કેરોસીન
87. તાજેતરમાં થયેલ વૈશ્વિક કઠોળ પરિષદ : 2024 અનુસાર ભારતે કઠોળમાં આત્મનિર્ભરતા પ્રાપ્ત કરવાનું લક્ષ્ય ક્યા વર્ષે રાખ્યું છે ?
 (A) 2025 (B) 2027 (C) 2030 (D) 2047
88. તાજેતરમાં યોજાયેલ MILAN-2024 બહુપક્ષીય નૌકા કવાયત વિશે સાચા વિધાન જણાવો.
 (1) આ વર્ષે MILANની 12મી આવૃત્તિ હતી જે વિશાખાપટ્ટનમ ખાતે યોજવામાં આવી હતી.
 (2) આ વર્ષની થીમ : Camaraderie, Cohesion, Collaboration
 (3) આ કવાયત બંગાળની ખાડીમાં દરિયાઈ સહકાર અને સુરક્ષાને પ્રોત્સાહન આપવા ભારતની પહેલ છે.
 (4) INS દ્વારા દર વર્ષે માર્ચ મહિનામાં MILAN કવાયત હાથ ધરવામાં આવે છે.
 (A) માત્ર 1, 2, 3, 4 (B) માત્ર 1, 2, 3 (C) માત્ર 1, 2, 4 (D) માત્ર 1, 2
89. તાજેતરમાં ભારતનો પ્રથમ સ્વદેશી જાસૂસ ઉપગ્રહ કઈ સંસ્થા દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવ્યો ?
 (A) IN-SPACE (B) ISRO (C) TALS (D) DRDO

90. તાજેતરમાં જ્ઞાનપીઠ એવોર્ડ 2023 એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો. જે અંગે સાચા વિધાન ધ્યાનમાં લો.
 (1) વર્ષ 2023માં 58મો જ્ઞાનપીઠ એવોર્ડ સમારંભ યોજવામાં આવ્યો.
 (2) આ વર્ષમાં સંસ્કૃત ભાષા માટેનો એવોર્ડ જગદ્ગુરુ રામભદ્રાચાર્યને આપવામાં આવ્યો જે સંસ્કૃત ભાષાના બીજા પુરસ્કારક બન્યા.
 (3) ઉર્દૂ ભાષાનો પુરસ્કાર ગુલઝારને આપવામાં આવ્યો.
 (4) આ પુરસ્કાર ફક્ત બંધારણની માન્યતા પ્રાપ્ત 22 ભાષાઓ માટે આપવામાં આવે છે.
 (A) માત્ર 1, 2, 3, 4 (B) માત્ર 1, 2, 3 (C) માત્ર 2, 3 (D) માત્ર 2, 3, 4
91. તાજેતરમાં બેડમિન્ટન એશિયા ટીમ ચેમ્પિયનશીપ 2024 ક્યાં યોજવામાં આવી ?
 (A) ભારત (B) સિંગાપોર (C) દક્ષિણ કોરિયા (D) મલેશિયા
92. તાજેતરમાં બેડમિન્ટન એશિયા ટીમ ચેમ્પિયનશીપ 2024માં મહિલાઓમાં કયો દેશ સર્વોચ્ચ સ્થાને રહ્યો ?
 (A) ભારત (B) સિંગાપોર (C) દક્ષિણ કોરિયા (D) મલેશિયા
93. તાજેતરમાં ભાષાના અવરોધોને દૂર કરવા ઓલ ઈન્ડિયા કાઉન્સિલ ફોર ટેકનીકલ એજ્યુકેશન (AICTE) તરફથી કયા AIનું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું ?
 (A) BHASHINI (B) ANUVAIDIK (C) TRNSLATIA (D) ANUVADINI
94. તાજેતરમાં મધ્યપ્રદેશમાં યોજાયેલ 50માં ખજૂરાહો ડાન્સ ફેસ્ટીવલમાં 1484 કલાકારો દ્વારા કયુ નૃત્ય કીર સૌથી વધુ નૃત્ય કલાકારો દ્વારા ભજવવામાં આવેલ નૃત્ય માટેનો વિશ્વ રેકોર્ડ બનાવવામાં આવ્યો ?
 (A) કથકલી (B) કથક (C) ઓડિશી (D) ભરતનાટ્યમ
95. તાજેતરમાં ફાન્સનો સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કાર “શેવેલિયર ડેલા લેજીઓન ડી’ઓનર” કોને આપવામાં આવ્યો ?
 (A) ગૌતમ અદાણી (B) મલ્લિકાર્જુન ખડ્ગે (C) શશી થરુર (D) નસરુદ્દીન શાહ
96. ભારતમાં હરિયાણામાં ટકાઉ બાગાયત, નોર્થ ઈસ્ટ રોડ નેટવર્ક કનેક્ટિવિટી જેવા વિવિધ પ્રોજેક્ટ્સ માટે કયો દેશ રૂ. 12800 કરોડની લોન આપશે ?
 (A) UAE (B) જર્મની (C) ફાન્સ (D) જાપાન
97. તાજેતરમાં ભારત સરકારે સ્પેશ સેક્ટરમાં 100% FDIને મંજૂરી આપી જે અંગે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (A) FDI અને FII એમ બંને ક્ષેત્રને 100% મંજૂરીમાં સમાવાયા છે.
 (B) લોન્ચ વાહનો અને સંબંધિત સિસ્ટમમાં 49% થી વધુ પ્રવૃત્તિઓ સરકારી માર્ગ હેઠળ છે.
 (C) બંને વિધાન સાચા છે. (D) બંને વિધાન ખોટા છે.
98. તાજેતરમાં ‘રાયસીના ડાયલોગ 2024’નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું જે અંગે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (A) આ વર્ષે 9મી આવૃત્તિનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું જેના મુખ્ય અતિથિ ગ્રીસના વડાપ્રધાન કિરિયાકોસ મિત્સોટાકિસ હતા.
 (B) વિશ્વ દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા સૌથી પડકારરૂપ મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરવા દર વર્ષે આ સંમેલન યોજવામાં આવે છે.
 (C) આ વર્ષની થીમ 4C પર આધારીત હતી. (D) ઉપરોક્ત તમામ વિધાન સાચા છે.
99. રિલાયન્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ દ્વારા લોન્ચ થનાર Hanooman AI કેવા AI નો પ્રકાર છે ?
 (A) મિકેનિક વર્કર AI (B) સર્જન મેડિકલ AI (C) જનરેટિવ લેંગ્વેજ AI (D) ઝુકર ટેકર AI
100. તાજેતરમાં માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલય દ્વારા 4 પોર્ટલ લોન્ચ કરવામાં આવ્યા હતા જે પૈકી સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (A) Navi Gate Bharat પોર્ટલ નાગરિકોને ફિલ્ટર આધારીત અદ્યતન શોધ સાથે વિવિધ સરકારી યોજનાઓ, પહેલો વગેરે માટે સિંગલ પ્લેટફોર્મ પ્રદાન કરશે.
 (B) Press Sewa પોર્ટલ 1867ના PRB એક્ટમાં સુધારો કરશે.
 (C) National Registrar For Local Cable operators (LCOs) નું દેશની પોસ્ટઓફિસમાં નોંધણી કરવા માટેના પ્રથમવાર પ્રયાસ હાથ ધરવામાં આવ્યા છે.
 (D) ઉપરોક્ત તમામ સાચા છે.
101. તાજેતરમાં વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન દ્વારા કયા રોગને નિકટવર્તી નાબૂદીની શ્રેણીમાં મૂકવામાં આવ્યો ?
 (A) કાલાઅજર (B) કોગોફીવર (C) ગીનીક્રૂમિ (D) હાથીપગા
102. તાજેતરમાં પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્રમોદી સહભાગિતા યોજાયેલ “ગુજરાત કો-ઓપરેટિવ મિલ્ક માર્કેટીંગ ફેડરેશન (GCMMF)ની સુવર્ણ જયંતિ ક્યાં યોજવામાં આવી ?
 (A) આણંદ (B) ગાંધીનગર (C) એકતાનગર (D) અમદાવાદ
103. તાજેતરમાં ચર્ચામાં રહેલ મેદારામ જાત્રા ઉત્સવ કયા રાજ્યમાં ઉજવવામાં આવે છે ?
 (A) આંધ્રપ્રદેશ (B) ઓડિશા (C) તેલંગાણા (D) ઝારખંડ
104. તાજેતરમાં કોના દ્વારા રેલવે, સંચાર, IT જેવા મંત્રાલયો માટે વાર્ષિક ક્ષમતા નિર્માણની યોજના શરૂ કરવામાં આવી ?
 (A) અમિત શાહ (B) દ્રૌપદી મૂર્મૂ (C) નિર્મલા સીતારામન (D) અશ્વિની વૈષ્ણવ

105. તાજેતરમાં વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા દેશના સૌથી લાંબા કેબલ બ્રિજનું દ્રારકા ખાતે લોકાર્પણ કરવામાં આવ્યું, તે કેબલ બ્રિજનું નામ શું છે ?
 (A) સુદામ સેતુ (B) શ્યામ સેતુ (C) ચક્રધર સેતુ (D) સુદર્શન સેતુ
106. તાજેતરમાં All India Institute of Medical Science (AIIMS) ચર્ચામાં રહી હતી જે અંગે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (1) હાલમાં વડાપ્રધાન નરેન્દ્રમોદી દ્વારા રાજકોટ ખાતે ગુજરાતની પ્રથમ AIIMS નું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું.
 (2) AIIMS રાષ્ટ્રીય મહત્વની સંસ્થા છે.
 (3) સૌપ્રથમ 1956માં તે સમયના બૃહદ્ મુંબઈ તરીકે ઓળખાતા મુંબઈમાં તેની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
 (A) માત્ર 1, 2, 3 (B) માત્ર 1 (C) માત્ર 1, 2 (D) માત્ર 3
107. તાજેતરમાં 37માં સૂરજકુંડ આંતરરાષ્ટ્રીય હસ્તકલા મેળાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું જે અંગે સાચા વિધાન ધ્યાનમાં લો.
 (1) આ મેળાનું આયોજન હરિયાણાના ફરીદાબાદ ખાતે કરવામાં આવ્યું.
 (2) આ વર્ષે મેળાની થીમ “ગુજરાત” રાજ્ય પર આધારીત હતી.
 (3) આ વર્ષે મેળાનું આંતરરાષ્ટ્રીય ભાગીદાર રાષ્ટ્ર સુદાન છે.
 (A) માત્ર 1, 2, 3 (B) માત્ર 1, 2 (C) માત્ર 2, 3 (D) માત્ર 2
108. આ વર્ષે 2024માં 66મો ગ્રેમી એવોર્ડ નીચે પૈકી કયા-કયા સંગીતકારને એનાયત કરવામાં આવ્યો ?
 (1) એ.આર. રહેમાન (2) શંકર મહાદેવન (3) સોનુ નિગમ (4) ઝાકિર હુસૈન
 (5) હરિ પ્રસાદ ચૌરસિયા (6) શ્રેયા ઘોષાલ
 (A) માત્ર 1, 2, 4, 6 (B) માત્ર 1, 2, 4, 5, 3 (C) માત્ર 2, 4, 5 (D) માત્ર 2, 4
109. સંગીત ક્ષેત્રનો ગ્રેમી એવોર્ડ કયા દેશનો એવોર્ડ છે ?
 (A) ફ્રાન્સ (B) UAE (C) કેનેડા (D) ઉપરોક્ત એકપણ નહીં
110. વિશ્વ ક્રિકેટમાં ICCના ત્રણેય ફોર્મેટમાં નંબર-1 બોલર તરીકે કોણે પ્રસિદ્ધિ મેળવી ?
 (A) જિમ્મી એન્ડરસન (B) પેટ કમિન્સ (C) જસપ્રીત બુમરાહ (D) શાહિનશાહ આફ્રિદી
111. તાજેતરમાં CBSE દ્વારા રજૂ કરાયેલ ‘ક્રેડિટ સિસ્ટમ’ નીચે પૈકી શાના માટે છે ?
 (A) વિદ્યાર્થીઓની ફી ચૂકવણી (B) શાળાકીય સંસ્થામાં રોકાણ
 (C) શિક્ષણ યોજનામાંથી પૈસા ઉઘાર લેવા (D) વિદ્યાર્થીની શીખવાની ક્ષમતા માપવા
112. તાજેતરમાં ગુજરાત વિદ્યાપીઠના 17મા કુલપતિ તરીકે કોની નિમણૂક કરવામાં આવી ?
 (A) ડૉ. હર્ષદ પટેલ (B) હસમુખ અડિયા (C) ડૉ. માધુરી સોલંકી (D) બ્રિજેશ મહેતા
113. તાજેતરમાં યોજાયેલ ક્વાયત “વાયુશક્તિ 2024” ક્યાં હાથ ધરવામાં આવી ?
 (A) ઉત્તરાખંડ (B) રાજસ્થાન (C) લદ્દાખ (D) મેઘાલય
114. તાજેતરમાં ઉત્તરાખંડ સરકાર દ્વારા “સમાન દિવાની કાયદો” અંગે બિલ પસાર કરવામાં આવ્યું. તે માટેની જોગવાઈ બંધારણના કયા અનુચ્છેદમાં છે ?
 (A) અનુચ્છેદ 39 (B) અનુચ્છેદ 44 (C) અનુચ્છેદ 49 (D) અનુચ્છેદ 19(1) (e)
115. તાજેતરમાં ભારત ઊર્જા સપ્તાહ-2024 યોજવામાં આવ્યો હતો. જે અંગે સાચા વિધાન ધ્યાનમાં લો.
 (A) આ ઈવેન્ટ ગોવા રાજ્યમાં યોજવામાં આવી હતી.
 (B) અહીં આ ઈવેન્ટની સાથે-સાથે વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા OECD એ શરૂ કરેલ સી સર્વાઈકલ સેન્ટરનું પણ ઉદ્ઘાટન કર્યું.
 (C) ઉપરોક્ત બંને વિધાન સત્ય છે. (D) ઉપરોક્ત બંને વિધાન ખોટા છે.
116. તાજેતરમાં ચર્ચામાં રહેલ કૈરાલી AI ચિપ વિશે સાચા વિધાન તપાસો.
 (A) આ ચિપ કેરળ રાજ્યની પ્રથમ સિલિકોન - પ્રુવન AI ચિપ છે.
 (B) આ ચિપ બહુવિધપ્રયોગ જેમ કે કૃષિ, ઓટોમોબાઈલ, એરસ્પેસ જેવી ઈન્ડસ્ટ્રીઝમાં કારગર નીવડશે.
 (C) ઉપરોક્ત બંને સત્ય છે. (D) ઉપરોક્ત બંને વિધાન ખોટા છે.
117. તાજેતરમાં “મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતી”ની જન્મજયંતિ ઉજવવામાં આવી હતી જેમના અંગે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (1) વર્ષ 2024માં તેમની 200મી જન્મજયંતિ ઉજવવામાં આવી. (2) તેમનો જન્મ ટંકારા ખાતે થયો હતો.
 (3) તેમનું મૂળ નામ દયાશંકર તિવારી હતું. (4) વર્ષ 1875માં તેમણે મુંબઈ ખાતે આર્ય સમાજની સ્થાપના કરી.
 (A) માત્ર 1, 2, 3, 4 (B) માત્ર 1, 2, 3 (C) માત્ર 1, 2, 4 (D) માત્ર 1, 2
118. તાજેતરમાં વર્લ્ડ બેંક દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ “લોજિસ્ટિક્સ પરફોર્મન્સ ઈન્ડેક્સ 2023”માં ભારતનો ક્રમાંક 139 દેશોમાંથી કયો છે ?
 (A) 35 (B) 38 (C) 40 (D) 44
119. તાજેતરમાં દક્ષિણ આફ્રિકા ખાતે યોજાયેલ ICC - અન્ડર 19 ક્રિકેટ વર્લ્ડકપ - 2024માં ભારતની સ્થિતિ શું રહી ?
 (A) ચેમ્પિયન (B) રનર્સ અપ (C) Top-3rd (D) Top-4th

120. કેન્દ્રીય સંસ્કૃતિ મંત્રી જી.કિશન રેડ્ડી દ્વારા ભારતના પ્રથમ ડિજિટલ નેશનલ મ્યુઝિયમ ઓફ એપિગ્રાફીનું ઉદ્ઘાટન કયાં કરવામાં આવ્યું ?
 (A) દિલ્હી (B) કલકત્તા (C) હૈદરાબાદ (D) પૂણે
121. વિશ્વનો પ્રથમ લાકડાનો ઉપગ્રહ NASA કોની સાથે સહયોગ કરી બનાવશે ?
 (A) ISRO (B) IN-SPACE (C) SPACE X (D) JAXA
122. વિશ્વમાં તૈયાર થનાર પહેલા લાકડાના ઉપગ્રહનું નામ શું રાખવામાં આવ્યું છે ?
 (A) વુડનોસેટ પ્રોબ (B) લિગ્નોસેટ પ્રોબ (C) કાફ્ટોસેટ પ્રોબ (D) ટ્રીઓસેટ પ્રોબ
123. તાજેતરમાં UAE ખાતે યોજવામાં આવેલ “વર્લ્ડ ગવર્નમેન્ટ સમિટ – 2024ની થીમ શું હતી ?
 (A) Shaping Future Governments (B) Sustainable Future Governments
 (C) Shaping Good Governance (D) Sustainable Good Governance
124. તાજેતરમાં બિહાર ‘સ્માર્ટ ગ્રામ પંચાયત’ માટે ચર્ચામાં રહ્યું, જે અંગે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (1) હાલમાં બિહારનો બેગુસરાય જિલ્લો રાજ્યનો પ્રથમ દરેક ગ્રામ પંચાયતમાં Wifi ધરાવતો જિલ્લો બન્યો છે.
 (2) આ Wifi PM-WANI યોજના હેઠળની સેવાઓમાં સ્થાન પામે છે.
 (3) PM-WANI યોજના વર્ષ 2020માં ટેલિકોમ્યુનિકેશન વિભાગ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવી હતી.
 (4) PM-WANI નો હેતુ દેશના ડિજિટલ સંચાર માળખામાં ક્રાંતિ લાવવા ખાસ ગ્રામીણ ક્ષેત્રોને લાભાર્થી તરીકે કેન્દ્રિત કરે છે.
 (A) માત્ર 1, 2, 3, 4 (B) માત્ર 1, 2, 4 (C) માત્ર 1, 2 (D) માત્ર 1, 4
125. તાજેતરમાં ઓપન નેટવર્ક ડિજિટલ કોમર્સ (ONDC) દ્વારા વાજબી ભાવની દુકાનોને ઓનબોર્ડ કરવાનો પ્રોગ્રામ કયા રાજ્યમાંથી શરૂ કરવામાં આવ્યો ?
 (A) ઉત્તરાખંડ (B) અરુણાચલ પ્રદેશ (C) હિમાચલ પ્રદેશ (D) પંજાબ
126. તાજેતરમાં ગુજરાતમાં ગબ્બર પરિક્રમાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. નીચે પૈકી ગબ્બર કયા જિલ્લામાં સ્થિત છે ?
 (A) સાબરકાંઠા (B) ગીર-સોમનાથ (C) અરવલ્લી (D) ઉપરોક્ત એકપણ નહીં
127. તાજેતરમાં નરેન્દ્રભાઈ મોદી દ્વારા તરભ ધામે વાળીનાથ મહાદેવ મંદિરે સુવર્ણશિખર પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ ઉજવવામાં આવ્યો હતો. આ ધામ નીચે પૈકી કયા જિલ્લામાં આવેલું છે ?
 (A) પાટણ (B) મહેસાણા (C) પંચમહાલ (D) દેવભૂમિ દ્વારકા
128. તાજેતરમાં ચર્ચામાં રહેલ ફલી નરીમાન કયા ક્ષેત્રમાં પ્રસિદ્ધ હતા ?
 (A) અભિનેતા (B) ક્રિકેટર (C) વકાલત (D) રાજનેતા
129. તાજેતરમાં ‘રાણી ચેન્નમ્મા’ની 200મી સ્મૃતિ તરીકે દિવસ ઉજવવામાં આવ્યો. રાણી ચેન્નમ્માએ પોતાના કયા રાજ્ય માટે અંગ્રેજો વિરુદ્ધ યુદ્ધ લડ્યું હતું ?
 (A) બેલગાવી (B) કાકાતી (C) ત્રાવણકોર (D) કિટ્ટૂર
130. તાજેતરમાં ઉદ્ઘાટિત થયેલ ‘SUFLAM’ કોન્કલેવ શેના માટેનું છે ?
 (A) સ્વચ્છ પાણી (B) ખાદ્ય પ્રણાલી (C) ન્યાયિક પારદર્શિતા (D) ગ્લોબલ વોર્મિંગ નિયંત્રણ
131. તાજેતરમાં રાજ્યમાં ગામને સ્માર્ટ વિલેજમાં પરિવર્તન કરવા માટેની પહેલ વિશે સાચા વિધાન જણાવો.
 (A) આ યોજના હેઠળ દર જિલ્લા દીઠ એક સ્માર્ટ વિલેજ બનાવવાનું લક્ષ્ય છે.
 (B) આ યોજના હેઠળ પસંદ કરાયેલ ગામોને બે લાખ રૂપિયાની પુરસ્કાર રકમ આપવામાં આવશે.
 (C) બંને વિધાન સાચા છે. (D) બંને વિધાન ખોટા છે.
132. બંધારણની કઈ અનુચ્છેદ અનુસાર રાજ્યનું અંદાજપત્ર રજૂ કરવામાં આવે છે ?
 (A) અનુચ્છેદ : 112 (B) અનુચ્છેદ : 102 (C) અનુચ્છેદ : 202 (D) અનુચ્છેદ : 117
133. તાજેતરમાં ગુજરાતના નાણામંત્રી કનુભાઈ દેસાઈ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ વર્ષ 2024-25નું બજેટ કદ લગભગ કેટલું છે ?
 (A) 3 લાખ 23 હજાર કરોડ (B) 3 લાખ 3 હજાર કરોડ (C) 3 લાખ 19 હજાર કરોડ (D) 3 લાખ 32 હજાર કરોડ
134. તાજેતરમાં ગુજરાતના બજેટમાં જાહેર કરેલ સાત નવી મહાનગરપાલિકા અંતર્ગત નીચે પૈકી કઈ પાલિકાનો સમાવેશ નથી કરવામાં આવ્યો ?
 (A) વઢવાણ (B) વાપી (C) ગાંધીધામ (D) અરવલ્લી
135. તાજેતરમાં “નમો લક્ષ્મી યોજના” ચર્ચામાં રહી હતી જે અંગે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (A) આ યોજના છોકરીઓને શિક્ષણ ક્ષેત્રે લાગુ કરવામાં આવી છે.
 (B) આ યોજનામાં ધોરણ 9 થી ધોરણ 12 સુધી વિદ્યાર્થીનીઓને 50,000 રૂપિયાની સહાય મળવાપાત્ર છે.
 (C) ઉપરોક્ત બંને સત્ય છે. (D) ઉપરોક્ત બંને ખોટા છે.
136. તાજેતરમાં બજેટ 2024-25 મુજબ ગુજરાત રાજ્યનો દેશમાં GDPમાં ફાળો વર્ષ 2001ના ફાળાની સાપેક્ષમાં કેટલા ટકા વધ્યો ?
 (A) 5.1% (B) 3.1% (C) 8.1% (D) 2.38%

137. તાજેતરમાં ચર્ચામાં રહેલી “નમો શ્રી યોજના” વિશે સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (A) આ યોજનાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય સગર્ભા અને ધાત્રી માતાઓના પોષણ સુદૃઢ કરવાનો છે.
 (B) આ યોજનાના માપદંડોમાં SC, ST, NFSA, PM-JAY સહિતના 11 જેટલા માપદંડોમાં આવતી સગર્ભા બહેનોને 12000 સહાય આપવામાં આવશે.
 (C) ઉપરોક્ત બંને સત્ય છે. (D) ઉપરોક્ત બંને ખોટા છે.
138. હાલમાં દૂધ સંજીવની યોજના હેઠળ લાભાર્થી બાળક અને મહિલાને અઠવાડિયામાં કેટલા દિવસ દૂધ આપવામાં આવશે ?
 (A) 4 (B) 5 (C) 6 (D) 7
139. તાજેતરમાં ચર્ચિત ‘જનરક્ષક યોજના’ અંતર્ગત પોલીસ, ફાયર બ્રિગેડ અને બીજી ઈમરજન્સી સેવાઓ કયા એક જ નંબર પર ઉપલબ્ધ રહેશે ?
 (A) 139 (B) 100 (C) 102 (D) 112
140. ‘નમો સરસ્વતી યોજના’ અંતર્ગત સાચા વિધાન પસંદ કરો.
 (A) આ યોજનાના લાભાર્થી STEMના અભ્યાસક્રમના ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ છે.
 (B) યોજના અંતર્ગત ધોરણ 11 ના વિદ્યાર્થીને 10000/- સહાય આપવામાં આવશે.
 (C) યોજના અંતર્ગત ધોરણ 12ના વિદ્યાર્થીને 15000/- સહાય આપવામાં આવશે. (D) ઉપરોક્ત તમામ સાચા છે.
141. તાજેતરમાં “પ્રધાનમંત્રી જન આરોગ્ય યોજના (PM-JAY)” અંતર્ગત પ્રતિ વ્યક્તિ વધુ કેટલા રૂપિયાની સહાય મળવા પાત્ર થઈ?
 (A) 5 લાખ (B) 10 લાખ (C) 7.5 લાખ (D) 3 લાખ
142. ભારતના કુલ ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનમાં ગુજરાત રાજ્યનો ફાળો કેટલા ટકા છે ?
 (A) 7.3% (B) 15.6% (C) 18% (D) 23%
143. દેશનું સૌપ્રથમ વચગાળાનું બજેટ કોના દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું ?
 (A) જ્હોન મથાઈ (B) આર.કે.શણમુખમશેટ્ટી (C) કે.સી.નિયોગી (D) જવાહરલાલ નહેરુ
144. સામાન્ય બજેટ અને રેલવે બજેટ અંતિમ કયા વર્ષે અલગ-અલગ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા ?
 (A) 2015 (B) 2016 (C) 2017 (D) 2019
145. ભારતમાં બજેટ રજૂ કરનાર પ્રથમ મહિલા કોણ હતા ?
 (A) નિર્મલા સીતારામન (B) ઈન્દિરા ગાંધી (C) પ્રતિભા તોમર (D) સુચિતા કિપલાણી
146. વચગાળાનું બજેટ કેન્દ્ર સરકાર ભારતીય બંધારણના કયા અનુચ્છેદ અંતર્ગત રજૂ કરે છે ?
 (A) અનુચ્છેદ 116 (B) અનુચ્છેદ 113 (C) અનુચ્છેદ 114 (D) અનુચ્છેદ 112
147. સંસદમાં કેન્દ્રીય બજેટની તૈયારી અને રજૂઆત માટે નીચે માંથી કયું વિભાગ જવાબદાર છે ?
 (A) મહેસૂલ વિભાગ (B) આર્થિક બાબતોનો વિભાગ (C) નાણાકીય સેવાઓનો વિભાગ (D) ખર્ચ વિભાગ
148. “વોટ-ઓન-એકાઉન્ટ” અને “વચગાળાના બજેટ” વચ્ચે શું તફાવત છે ?
 (1) “વોટ ઓન એકાઉન્ટ”ની જોગવાઈનો ઉપયોગ નિયમિત સરકાર દ્વારા જ્યારે “વચગાળાના બજેટ” એ કામચલાઉ સરકાર દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી જોગવાઈ છે.
 (2) “વોટ ઓન એકાઉન્ટ”માં માત્ર સરકારના બજેટમાં ખર્ચ જ્યારે “વચગાળાના બજેટ”માં ખર્ચ અને રસીદ બંનેનો સમાવેશ થાય છે.
 (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2 (C) માત્ર 1, 2 (D) ના તો 1, ના તો 2
149. વર્ષ 2024-25માં ભારતમાં કેન્દ્રીય બજેટનું કદ કેટલું હતું ?
 (A) 49,67,320 કરોડ (B) 40,25,000 કરોડ (C) 45,84,920 કરોડ (D) 47,65,768 કરોડ
150. તાજેતરમાં અંતરીમ બજેટ 2024-25માં મૂડીખર્ચમાં શું બદલાવ કરવામાં આવ્યો ?
 (A) 11.1% ઘટાડો (B) 13.7% વધારો (C) 11.1% વધારો (D) 13.7% ઘટાડો
151. વર્ષ 2024-25ના બજેટમાં કેન્દ્ર સરકારને સૌથી વધુ આવક નીચે પૈકી શેમાંથી પ્રાપ્ત થશે ?
 (A) ઉધાર અને જવાબદારી (B) ઈન્કમ ટેક્સ (C) કોર્પોરેશન ટેક્સ (D) વસ્તુ અને સેવા કર (GST)
152. 2024-25માં રાજકોષીય ખાધ જીડીપીના _____ હોવાનો અંદાજ છે.
 (A) 4.7% (B) 5.5% (C) 5.1% (D) 4.9%
153. વર્ષ 2024-25ના અંતરિમ બજેટ અનુસાર સરકારને સૌથી વધુ ખર્ચનીચે પૈકી શેમાં થશે ?
 (A) પેન્શન (B) વ્યાજની ચુકવણી (C) સબસીડી (D) સંરક્ષણ
154. નાણાકીય વર્ષ 2023-24 માટે IMF દ્વારા ભારતનો વૃદ્ધિ અંદાજ કેટલો ઘારવામાં આવ્યો છે ?
 (A) 7.1% (B) 6.5% (C) 7.5% (D) 6.3%
155. તાજેતરમાં ચર્ચિત રૂફટોપ સોલારાઈઝેશન 1 કરોડ પરિવારો દર મહિને કેટલા યુનિટ મફત વીજળી મેળવવા સક્ષમ બનશે ?
 (A) 200 યુનિટ (B) 250 યુનિટ (C) 300 યુનિટ (D) 350 યુનિટ

14

Facts.... Inshort

- તાજેતરમાં નીતિશ કુમારે ભાજપના સમર્થન સાથે નવમી વખત બિહારના મુખ્યમંત્રી તરીકે શપથ લીધા તે કયા રાજકીય પક્ષ સાથે જોડાયેલા છે? – **જનતા દળ યુનાઈટેડ (JDU)**
- કયા રાજ્યમાં આવેલું જાદુંગ ગામ, 1962 ના ભારત – ચીન યુદ્ધ પછી ખાલી કરવામાં આવ્યું હતું, જેને મુખ્ય પ્રવાસન સ્થળ તરીકે પુનઃનિર્માણ અને પુનઃવસન કરવાનો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો છે? – **ઉત્તરાખંડ રાજ્યના ઉત્તરકાશી જિલ્લામાં**
- કયા રાજ્યની સરકારે ‘ઉગલાઈ થીડી, ઉગલાઈ ઓરિલ’ યોજનાની શરૂઆત કરી છે જેનો હેતુ જાહેર સેવા વિતરણમાં સુધારો કરવા અને વિવિધ યોજનાઓના અમલીકરણને ઝડપી બનાવવાનો છે? – **તમિલનાડુ**
- કયા રાજ્યની સરકારે તાજેતરમાં ફાઈલેરિયાસિસ રોગોને નાબૂદ કરવા માટે વાર્ષિક માસ ડ્રગ એડમિનિસ્ટ્રેશન (MDA) અભિયાન શરૂ કર્યું? – **ઉત્તર પ્રદેશ**
- કયા વર્ષ સુધીમાં દેશમાંથી ફાઈલેરિયાસિસ રોગને દૂર કરવાનો કેન્દ્ર સરકારનો ધ્યેય છે? – **2027**
- _____ એ મોબાઈલ ઉપકરણના સ્થાનના આધારે વિવિધ પ્રકારના મીડિયાને ભૌગોલિક કો-ઓર્ડિનેટ્સ (અક્ષાંશ, રેખાંશ) જેવી માહિતીને સાંકળવાનો ઉલ્લેખ કરે છે. – **Geotagging (જીઓટેગીંગ)**
- તાજેતરમાં ભારતે કયા દેશ સાથે જોઈન્ટ મિલિટરી કોઓપરેશન કમિટી (JMCC) ની મસ્કત ખાતેની બેઠકમાં સંરક્ષણ કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા? – **ઓમાન**
- તાજેતરમાં ભારતની કઈ જાહેર ક્ષેત્રની કંપનીને ઓફશોર વિન્ડ રિન્યુએબલ માર્કેટ માટે હાઈબ્રિડ સર્વિસ ઓપરેશન વેસલ (SOV) ના નિર્માણ માટે યુરોપિયન ક્લાયન્ટ પાસેથી રૂ. 500 કરોડથી વધુનો ઓર્ડર મળ્યો છે? – **કોચીન શિપયાર્ડ લિમિટેડ**
- તાજેતરમાં ચર્ચામાં રહેલો ‘Article-23’ એ કયા દેશનો નેશનલ સિક્યોરિટી લો તરીકે જાણીતો છે? – **હોંગકોંગ**
- તાજેતરમાં ઝારખંડના મુખ્યમંત્રી તરીકે કોણે શપથ લીધા છે? – **ચંપાઈ સોરેન (ઝારખંડ મુક્તિ મોરચા)**
- લોકપ્રિય તમિલ અભિનેતા વિજયે 2 ફેબ્રુઆરી 2024 ના રોજ કયા રાજકીય પક્ષની સ્થાપનાની જાહેરાત કરી હતી? – **તમિલગા વેત્રી કઝગમ (TVK)**
- કેન્દ્રએ 2024-25 ના નાણાકીય વર્ષ માટે _____ રાજ્યના રેલવે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ માટે રૂ. 10,536 કરોડ ફાળવ્યા છે? – **ઓડિશા**
- 1 જાન્યુઆરી, 2024 થી ડિજિટલ શેંગેન વિઝા ઈશ્યુ કરનાર યુરોપિયન યુનિયનમાં પ્રથમ દેશ કયો બન્યો છે? – **ફ્રાંસ**
- ભારતે 2024 માટે યુનાઈટેડ નેશન્સ રેગ્યુલર બજેટમાં _____ ચૂકવ્યા છે, જે 36 સભ્ય દેશોના ‘ઓનર રોલ’ માં જોડાયા છે, જેમણે યુએનને તેમના નિયમિત બજેટ લેણાં સમયસર ચૂકવ્યા છે. – **USD 32.895 મિલિયન**
- તાજેતરમાં ‘જાહેર સંપત્તિના નુકશાન અટકાવવા અંગેના કાયદાની સમીક્ષા’ શીર્ષક હેઠળનો અહેવાલ કોના દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યો? – **ભારતના 22 મા કાયદા પંચ**
- તાજેતરમાં સંશોધકોએ બેંગ્લુરુના શહેરી વિસ્તારમાં ‘સ્ફેરોથેકા વર્ષાભુ’ (Sphaeraotheca Varshaabhu) નામની _____ ની નવી પ્રજાતિની શોધ કરી છે. – **દેડકો**
- NASA એ તાજેતરમાં રોબોટિક હેલિકોપ્ટર ઈન્જેન્યુઈટીને નિવૃત્ત કરવાની જાહેરાત કરી છે તે કયા ગ્રહ માટેનું મિશન હતું? – **મંગળ**
- કયા રાજ્યની પોલીસ દ્વારા ગુમ થયેલા અને તસ્કરી કરાયેલા બાળકોને શોધવા અને બચાવવા માટે ‘ઓપરેશન સ્માઈલ એક્સ’ શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું? – **તેલંગાણા**
- તાજેતરમાં કયા રશિયન અવકાશયાત્રીએ અવકાશમાં 878 દિવસથી વધુ સમય પસાર કરીને, અવકાશમાં સૌથી વધુ સમય વિતાવવાનો વિશ્વ વિક્રમ તોડ્યો? – **ઓલેગ કોનોનેન્કો** (અગાઉ આ રેકોર્ડ રશિયાના ગેન્નાડી પડાલકના નામે હતો)
- તાજેતરમાં શ્રીલંકાએ તેના કેટલામાં સ્વતંત્રતા દિવસની ઉજવણી કરી હતી? – **76 મો**
- કયા દેશની સંસ્કૃતિમાં આગામી વર્ષને ‘Widow year’ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, જે સમયગાળો ઘણા લગ્ન માટે અશુભ માનવામાં આવે છે. – **ચીન**
- તાજેતરમાં કયા દેશમાં કેન્ડીડા ઓરીસ (Candida auris) નામનો જીવલેણ ફંગલ ચેપ ઝડપથી ફેલાઈ રહ્યો છે? – **યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ**
- તાજેતરમાં કયા દેશે નાણાકીય નિયંત્રણ મેળવવા અને યુરોના ઉપયોગને સામાન્ય બનાવવા માટે સર્બિયન દિનાર પર પ્રતિબંધ મૂકીને નવો વિવાદ ઉભો કર્યો છે? – **કોસોવો (Kosovo)**
- તાજેતરમાં કયા દેશમાં AI - જનરેટેડ રોબોકોલ્સ પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો છે? – **યુ.એસ.એ.**
- ભારતના જાહેર પરિવહન ઈકોસિસ્ટમને ડિજિટાઈઝ અને સુવ્યવસ્થિત કરવા ‘નેશનલ કોમન મોબિલિટી કાર્ડ’ કયા મંત્રાલય દ્વારા જાહેર કરવામાં આવ્યું છે? – **આવાસ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલય**

26. તાજેતરમાં સોવરિન ગોલ્ડ બોન્ડ (SGB) ચર્ચામાં રહેલા તે કોના દ્વારા જારી કરવામાં આવે છે ? – ભારત સરકાર વતી રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા
27. તાજેતરમાં લો કમિશનના 286મા અહેવાલમાં ભારતના કયા વર્ષમાં રજૂ થયેલા ‘એપિડેમિક ડિસીઝ એક્ટ’ની જોગવાઈઓ પર ભલામણો કરવામાં આવી હતી ? – 1897
28. તાજેતરમાં ઈન્ડિયા-બાંગ્લાદેશ પ્રોટોકોલ (IBP) રૂટ નંબર 5 અને 6 પર ભારતના મૈયા (Maia) પોર્ટ અને બાંગ્લાદેશના _____ બંદર વચ્ચેના જહાજોની પ્રથમ ભેજ પ્રાયોગિક ધોરણે શરૂ કરવામાં આવી ? – સુલતાનગંજ
29. કયા શહેરમાં વિશ્વની પ્રથમ એર ટેકસી સર્વિસ શરૂ કરવા માટે દુબઈમાં યોજાયેલી વર્લ્ડ ગવર્નમેન્ટ સમિટ 2024માં કરારો પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા ? – દુબઈ
30. The Kannada Language Comprehensive Development (Amendment) Bill, 2024 કયા રાજ્યમાં લાવવામાં આવ્યું ? – કર્ણાટક
31. વાઈબ્રન્ટ ગુજરાત ગ્લોબલ સમિટમાં ‘સ્ટેટ વિઝન ડોક્યુમેન્ટ ગુજરાત @ 2047’ રોડમેપ રજૂ કરનારું ગુજરાત દેશનું કેટલામું રાજ્ય બન્યું છે ? – પ્રથમ
32. તાજેતરમાં ચીન અને 77 દેશોના જૂથ (G77)ના સભ્યોની ત્રીજી દક્ષિણ સમિટ કયાં યોજાઈ હતી ? – કમ્પાલા, યુગાન્ડા
33. તાજેતરમાં કયું વિશ્વનું સૌથી મોટું કુલ શિપ દક્ષિણ ફ્લોરિડાના મીયામી બંદરથી સાત દિવસની યાત્રાએ રવાના થયું હતું ? – આઈકોન ઓફ ધ સીઝ
34. તાજેતરમાં કયા નેશનલ પાર્કમાં ‘ગોલ્ડન ટેબી ટાઈગર’ તરીકે ઓળખાતો સોનેરી વાઘ જોવા મળ્યો હતો ? – કાઝીરંગા નેશનલ પાર્ક (આસામ)
35. કયા રાજ્યની વિધાનસભાએ તાજેતરમાં લોકસભા અને વિધાનસભા મત વિસ્તારોનું સીમાંકન અને વન નેશન વન ઇલેક્શન જેવા કેન્દ્ર સરકારના સૂચિત બે મોટા ચૂંટણી સુધારાઓ સામે ઠરાવ પસાર કર્યા ? – તમિલનાડુ
36. તાજેતરમાં જાપાનને પાછળ છોડીને કયો દેશ વિશ્વની ત્રીજી સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થા બની ગયું છે ? – જર્મની
37. કયા દેશની એડવાન્સ ટેકનોલોજી ઈનોવેશન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (TII) એ ફાલ્કન ફાઉન્ડેશન શરૂ કર્યું છે, જે ઓપન-સોર્સ જનરેટિવ AI મોડલને આગળ વધારવા માટે સમર્પિત બિન-લાભકારી સંસ્થા છે. – યુનાઈટેડ આરબ અમીરાત
38. કયા એરપોર્ટ પર વિશ્વનો પ્રથમ ગ્રીન હાઈડ્રોજન પ્લાન્ટ સ્થાપવામાં આવશે ? – કોચીન ઈન્ટરનેશનલ એર પોર્ટ લિમિટેડ (CIAL)
39. કયા દેશમાં આવેલા મહમુદિયા વેટલેન્ડને વર્લ્ડ વાઈલ્ડલાઈફ ફંડ (WWF)એ તેની પ્રાકૃતિક પ્રગતિના રક્ષણ માટે ‘રાષ્ટ્રીય હિત ઈકોલોજીકલ રિસ્ટોરેશન એરિયા’ જાહેર કરવાની દરખાસ્ત કરી છે ? – રોમાનિયા
40. ભારતે કયા દેશ પાસેથી 31 MQ-9B સ્કાયગાર્ડિયન ડ્રોન, 170 AGM-114 R હેલફાયર મિલાઈલ અને 310 લેસર બોમ્બ સહિતની ખરીદી માટે \$ 4 બિલિયનની ડીલ કરી છે ? – યુ.એસ.એ
41. ‘કોપરનિકસ કલાઈમેટ ચેન્જ સર્વિસ’ના અહેવાલ અનુસાર કયા વર્ષનો જાન્યુઆરી મહિનો વૈશ્વિક સ્તરે અત્યાર સુધીનો સૌથી ગરમ જાન્યુઆરી હતો ? – 2024
42. તાજેતરમાં કયા દેશમાં ફેન્ટાનીલ (Fentanyl) ના સેવન કરવાના કેસો મળી આવ્યા છે ? – મેક્સિકો
43. તાજેતરમાં ભારતના કયા શહેરમાં પ્રથમ ડ્રાઈવરલેસ મેટ્રો ટ્રેનની શરૂઆત કરવામાં આવી છે ? – બેંગ્લુરુ
44. ડ્રાઈવરલેસ મેટ્રો ટ્રેન માટે ‘બેંગ્લોર મેટ્રો રેલ કોર્પોરેશન લિમિટેડ’ કઈ કંપની સાથે કરાર કર્યો છે ? – CRCC Nanjing Puzhen Co. Ltd (ચાઈનીઝ કંપની)
45. તાજેતરમાં કોના દ્વારા વિઝા અને માસ્ટરકાર્ડને, બિઝનેસ પેમેન્ટ સોલ્યુશન પ્રોવાઈડર્સ (BPSP) બિઝનેસ હેઠળ કોમર્શિયલ કાર્ડ ટ્રાન્ઝેક્શન બંધ કરવા જણાવ્યું છે ? – રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (RBI)
46. ભારતીય સેનાના નવા વાઈસ ચીફ તરીકે કોણે જવાબદારી સંભાળી છે ? – લેફ્ટનન્ટ જનરલ ઉપેન્દ્ર દિવેદી
47. Lying Flat Lifestyle (tangping) નામની જીવનશૈલીનો ઉદ્ભવ કયા દેશમાં જોવા મળે છે ? – ચીન
48. કયા રાજ્યમાં વિકલાંગ વ્યક્તિઓના અધિકારો અધિનિયમના ભાગરૂપે સબ-ડિવિઝનલ એડમિનિસ્ટ્રેશન સ્તરે 39 વન-સ્ટોપ સેન્ટર્સની સ્થાપના કરી રહ્યું છે ? – તમિલનાડુ
49. કયા દેશ દ્વારા તેના નેક્સ્ટ જનરેશન H3 લોન્ચ વ્હીકલના સફળ પ્રથમ ઓર્બિટલ લોન્ચની જાહેરાત કરી ? – જાપાન
50. તાજેતરમાં કયા રાજ્યની વિધાનસભાએ રાજ્યવ્યાપી જાતિ સર્વેક્ષણ કરવા માટે મંજૂરી આપી છે. – તેલંગાણા
51. તાજેતરમાં કયા દેશની સંસદે યુએસએ, ઓસ્ટ્રેલિયા, ભારત અને જાપાન વચ્ચે વ્યૂહાત્મક સંબંધોને વધારવાના હેતુથી એક બિલ પસાર કર્યું છે ? – યુએસએ (USA)
52. તાજેતરમાં કયા ભારતીય બોલરે ટેસ્ટ ક્રિકેટમાં 500 વિકેટ ઝડપીને રેકોર્ડ સ્થાપિત કર્યો છે ? – રવિચંદ્રન અશ્વિન
53. 500 ટેસ્ટ મેચ વિકેટ ઝડપનાર પ્રથમ ભારતીય ક્રિકેટર કોણ હતું ? – અનિલ કુંભલે

54. તાજેતરમાં ચર્ચામાં રહેલો 1000 વર્ષ જૂનો સોમિન્સાઈ (Sominsai) તહેવાર કયા દેશનો છે ? – જાપાન
55. તાજેતરમાં જેલમાં નિધન પામેલા એલેક્સી નવલની એ કયા દેશના એક અગ્રણી રાજકારણી અને ભ્રષ્ટાચાર વિરોધી કાર્યકર હતા ? – રશિયા
56. કયા રાજ્યના સત્તાવાર રાજ્ય શસ્ત્ર તરીકે ‘દંડ પટ્ટા’ અથવા ગોન્ટલેટ તલવારની જાહેરાત કરવામાં આવી છે ? – મહારાષ્ટ્ર
57. તાજેતરમાં કયા રાજ્યના આરોગ્ય વિભાગે તમામ સરકારી અને ખાનગી આરોગ્ય સંસ્થાઓને સર્પદંશથી થતા મૃત્યુની જાણ કરવા આદેશ આપે છે ? – કર્ણાટક
58. LGBTQ યુગલોને સમાન વૈવાહિક અધિકારો આપનારો ખ્રિસ્તી રૂઢિચુસ્ત બહુમતી ધરાવતો પ્રથમ દેશ કયો છે ? – ગ્રીસ
59. કેન્દ્રીય શિક્ષણ પ્રધાનની જાહેરાત અનુસાર કયા વર્ષથી શરૂ થતા શૈક્ષણિક વર્ષમાં માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક બોર્ડની પરીક્ષામાં બે વાર બેસવાનો વિકલ્પ હશે ? – 2025-26
60. કયા યુનિવર્સિટીના સંશોધકોએ ટેરાહર્ટ્ઝ તરંગોનો ઉપયોગ કરીને તેમના એન્ટી-ટેમ્પરીંગ આઈડી ટેગનું નવું પુનરાવર્તન વિકસાવ્યું છે ? – મેસ્યુસેટ્સ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી
61. કયા રાજ્ય સરકારે કોરબામાં નાના પાયાના ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે વર્ષ 2021માં રજૂ કરાયેલ એલ્યુમિનિયમ પાર્ક પ્રસ્તાવને પુનર્જીવિત કરવાનો નિર્ણય લીધો છે ? – છત્તીસગઢ
62. તાજેતરમાં કયા દેશે ભારતીય પ્રવાસીઓ માટે 5 વર્ષના મલ્ટીપલ એન્ટ્રી વિઝા લોન્ચ કર્યા છે ? – દુબઈ (UAE)
63. ઓડિશા રાજ્ય સરકારે KALIA (Krushak Assistance for Livelihood and Income Augmentation) સ્કીમને કયા વર્ષ સુધી લંબાવી છે ? – 2026-27
64. તાજેતરમાં અહેમદ અવદ બિન મુબારકની કયા દેશના વડાપ્રધાન તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી છે ? – યમન
65. તાજેતરમાં ભૂટાનમાં સંસદીય ચૂંટણીમાં ‘પીપલ્સ ડેમોક્રેટિક પાર્ટી’નો વિજય થતા તેના નવા વડાપ્રધાન કોણ બન્યા છે ? – શેરિંગ તોબગે
66. ભારતના કયા રાજ્ય / કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશે ટ્રાન્સજેન્ડર સમુદાય માટે મફત બસની મુસાફરીની જાહેરાત કરી છે ? – દિલ્હી
67. તાજેતરમાં જૂનાગઢમાં રૂ. 15 કરોડના ખર્ચે નિર્મિત થનાર આદિકવી નરસિંહ મહેતા આંતરરાષ્ટ્રીય સંશોધન કેન્દ્રના ભવનનું ખાતમુહૂર્ત કોણે કર્યું હતું ? – મુળુભાઈ બેરા
68. તાજેતરમાં ભારતના સૌથી ઓલ્ડેસ્ટ ટેસ્ટ ક્રિકેટર અને ભૂતપૂર્વ સુકાની _____ નું 95 વર્ષની વયે નિધન થયું છે. – દત્તાજીરાવ ગાયકવાડ (બરોડા)
69. ભારતના સંરક્ષણ મંત્રી રાજનાથ સિંહે દેશના પ્રથમ ચીફ ઓફ ડિકેન્સ સ્ટાફ (CDS) સ્વર્ગસ્થ જનરલ બિપિન રાવતની આદમ-કદ (Life-size) પ્રતિમાનું અનાવરણ કયાં કર્યું ? – ઉત્તરાખંડના દહેરાદૂનમાં ટ્રાન્સબ્રિજ સ્કૂલ ખાતે
70. તાજેતરમાં મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ દ્વારા વિમોચન કરેલા પુસ્તક ‘હું અટલ બોલુ છું’ નું લેખન-સંપાદન કોના દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે ? – ગુજરાત યુનિવર્સિટીના પૂર્વ કુલપતિ ડૉ. જગદીશ ભાવસાર
71. લેબનોન દેશના _____ ને ઈન્ટરનેશનલ કોર્ટ ઓફ જસ્ટિસ (ICJ)ના પ્રમુખ તરીકે ચૂંટવામાં આવ્યા હતા. – નવાફ સલામ
72. વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ કઈ જગ્યાએ કલિક ધામ મંદિરનો શિલાન્યાસ કર્યો હતો ? – ઉત્તર પ્રદેશના સંભલ જિલ્લામાં
73. કોના દ્વારા લાલ સમુદ્ર (Red Sea)માં વ્યાપારી જહાજોને ઈરાન સમર્થિત હુથી (હૌથી) બળવાખોરોના હુમલાઓથી બચાવવા માટે ‘મિશન એસ્પાઈડ્ઝ’ શરૂ કરવામાં આવ્યું ? – યુરોપિયન યુનિયન
74. તાજેતરમાં અમદાવાદ-ગાંધીનગરની ઓફિસોમાં કામ કરતા પાંચ હજારથી વધુ કર્મચોગીઓને હવે સચિવાલય પોઈન્ટ સેવા દ્વારા 70 નવી એસ.ટી. બસોની સુવિધાનું ઉદ્ઘાટન કોણે કર્યું ? – ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલ
75. આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃભાષા દિવસની પૂર્વ સંઘ્યાએ આયોજિત ‘માતૃભાષા’ મહોત્સવમાં મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલના હસ્તે લોકાર્પણ કરાયેલા ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમીના નૂતન ભવનનું નામ શું રાખવામાં આવ્યું છે ? – ઝવેરચંદ મેઘાણી ભવન
76. તાજેતરમાં ભારતે કયા દેશમાં કોલેરાના પ્રકોપને રોકવા માટે તબીબી અને સામગ્રી સહાય પૂરી પાડી હતી ? – ઝામ્બિયા

Govt.Jobs જેવી કે

BANK

SBI

IBPS

LIC

SSC

RRB

RBI

તેમજ

GPSC

PSI

નાયબ
મામલતદાર

રાજ્યવેરા નિરીક્ષક

તલાટી

બિન
સચિવાલય

કોન્સ્ટેબલ

TET/TAT

થીફ ઓફીસર

ની માહિતી / ભરતીઓ / તૈયારી ના માર્ગદર્શન / Materials / ઓનલાઈન ફોર્મ ની સંપૂર્ણ માહિતી તેમજ Regular Update માટે આજે જ અમારા Social Media Platforms જેવા કે ટેલીગ્રામ / ઈન્સ્ટાગ્રામ / ફેસબુક Youtube સાથે નીચેના Icon પર Click કરીને જોડાઓ.

GPSC Class - I/II માટે સંપૂર્ણ મટીરીયલ સેટ

COMBO BOOKS SET
8140858555
 આ સંપૂર્ણ મટીરીયલ સેટ મેળવવા માટે સંપર્ક કરો

GPSC Class - II માટે સંપૂર્ણ મટીરીયલ સેટ

Head Office-Surat (Udhna Branch)

Shree Arc, Opp. Shanidev Temple, Sosyo Corcle, Udhna-Magdalla Road, SURAT.

Contact
70466 33255

Visit us
www.bankingacademy.co.in

Email
info@bankingacademy.co.in

Branches

VARACHHA (Surat)

4th Floor, "Silver Business Hub",
Simada-Naka to Yogichowk,
150ft BRTS Road, Varachha,
Surat PH: 70464 16555

KATARGAM (Surat)

422, 4th Floor, KBC -Kedar Business Hub,
Katargam Dabholi BRTS Road,
Near Bapa Sitaram Chowk, Katargam,
Surat PH: 70466 31555